

Zleceniodawca:

GMINA ŚCINAWA

Rynek 17, 59-330 Ścinawa

**PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA I GMINY ŚCINAWA
NA LATA 2009-2012
Z PERSPEKTYWĄ DO 2016 R.**

Dokument opracowali:

dr Sławomir Chybiński
proGEO sp. z o.o.

mgr Andrzej Krzyśków
proGEO sp. z o.o.

mgr Magdalena Gredka
proGEO sp. z o.o.

Wykonawca:

proGEO sp. z o.o.

Al. Armii Krajowej 45, 50-541 Wrocław, tel. (071) 360 45 15, tel./fax 360 45 31

Wrocław, sierpień 2009 r.

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	6
1.1 Cel opracowania	6
1.2 Podstawa formalno-prawna realizacji opracowania	6
1.3 Podstawy merytoryczne i struktura Programu	6
1.4 Metodyka tworzenia Programu	9
1.5 Uwarunkowania Programu	9
1.5.1 „Wojewódzki Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015”.....	9
1.5.2 Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Lubińskiego na lata 2009 – 2012, z perspektywą do roku 2016.....	15
1.5.3 Strategia oraz Program rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa na lata 2007-2013.....	17
2. CHARAKTERYSTYKA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA	20
2.1 Położenie geograficzne i powierzchnia ziemi	20
2.1.1 Położenie geograficzne i administracyjne	20
2.1.2 Demografia	21
2.1.3 Użytkowanie gruntów.....	22
2.2 Gleby i ich przeobrażenie	26
2.3 Budowa geologiczna	28
2.4 Zasoby kopalin	29
2.5 System transportowy	31
2.5.1 Obwodnica miasta Ścinawa.....	32
2.6 Lasy	33
2.7 Ochrona przyrody i krajobrazu	35
2.8 Gospodarka wodno-ściekowa	45
2.9 Warunki hydrogeologiczne	49
2.9.1 Jakość wód podziemnych	51
2.10 Wody powierzchniowe	52
2.10.1 Jakość wód powierzchniowych.....	53
2.11 Zagrożenia powodziowe	57
2.12 Warunki klimatyczne i jakość powietrza	60
2.12.1 Źródła zanieczyszczeń powietrza	60
2.12.2 Jakość powietrza atmosferycznego.....	62
2.13 Hałas	67
3. CELE I ZADANIA O CHARAKTERZE SYSTEMOWYM	68
3.1 System transportowy	68
3.1.1 Cele średniookresowe i kierunki działań do 2016 roku.....	68
3.1.2 Przedsięwzięcia planowane do realizacji	71
3.1.3 Charakterystyka obecnych możliwości finansowania z funduszy UE	72
3.2 Turystyka i rekreacja	77
3.2.1 Cele średniookresowe i kierunki działań do 2016 roku.....	77
3.2.2 Przedsięwzięcia planowane do realizacji	80
3.2.3 Charakterystyka obecnych możliwości finansowania z funduszy UE	81
3.3 Rolnictwo	85
3.3.1 Cele średniookresowe i kierunki działań do 2016 roku.....	85
3.3.2 Przedsięwzięcia planowane do realizacji	90
3.3.3 Charakterystyka obecnych możliwości finansowania z funduszy UE	91
3.4 Przemysł i awarie przemysłowe	94
3.4.1 Cele średniookresowe i kierunki działań do 2016 roku.....	94
3.5 Edukacja ekologiczna	96
3.5.1 Cele średniookresowe i kierunki działań do 2016 roku.....	96
3.5.2 Założenia Programu Informacyjno-Edukacyjnego dla gminy Ścinawa	96

3.5.3	Przedsięwzięcia planowane do realizacji	100
4.	OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODY	101
4.1	Ochrona przyrody i krajobrazu	101
4.1.1	Cele średniookresowe i kierunki działań do 2016 roku	101
4.1.2	Przedsięwzięcia planowane do realizacji	107
4.2	Ochrona lasów	107
4.2.1	Cele średniookresowe i kierunki działań do 2016 roku	107
4.2.2	Przedsięwzięcia planowane do realizacji	109
4.3	Ochrona gleb i powierzchni ziemi	109
4.3.1	Cele średniookresowe i kierunki działań do 2016 roku	109
4.3.2	Charakterystyka obecnych możliwości finansowania z funduszy UE	112
4.4	Ochrona zasobów kopalin	114
4.4.1	Cele średniookresowe i kierunki działań do 2016 roku	114
4.4.2	Przedsięwzięcia planowane do realizacji	114
5.	JAKOŚĆ ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWO EKOLOGICZNE	115
5.1	Ochrona jakości i zasobów wód – gospodarka wodno–ściekowa	115
5.1.1	Cele średniookresowe i kierunki działań do 2016 roku	117
5.1.2	Przedsięwzięcia planowane do realizacji	118
5.1.3	Charakterystyka obecnych możliwości finansowania z funduszy UE	119
5.2	Gospodarka odpadami	121
5.3	Ochrona jakości powietrza atmosferycznego	121
5.3.1	Cele średniookresowe i kierunki działań do 2016 roku	121
5.3.2	Przedsięwzięcia planowane do realizacji	122
5.4	Hałas	123
5.4.1	Cele średniookresowe i kierunki działań do 2016 roku	123
5.4.2	Przedsięwzięcia planowane do realizacji	125
5.5	Promieniowanie elektromagnetyczne i radiacyjne	126
5.5.1	Cele średniookresowe i kierunki działań do 2016 roku	126
5.5.2	Przedsięwzięcia planowane do realizacji	127
6.	ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE SUROWCÓW, MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII	128
6.1	Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią	128
6.1.1	Cele średniookresowe i kierunki działań do 2016 roku	128
6.1.2	Przedsięwzięcia planowane do realizacji	129
6.1.3	Charakterystyka obecnych możliwości finansowania z funduszy UE	130
6.2	Wykorzystanie energii odnawialnej	132
6.2.1	Cele średniookresowe i kierunki działań do 2016 roku	132
6.2.2	Przedsięwzięcia planowane do realizacji	133
7.	ZARZĄDZANIE PROGRAMEM	134
7.1	Struktura zarządzania programem	134
7.1.1	Uczestnicy realizacji Programu	134
7.2	Monitoring wdrażania Programu	135
7.3	Możliwości finansowania POŚ	136
7.4	Harmonogram wdrażania	140
8.	LITERATURA	141
9.	NETOGRAFIA	143

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1.1	Cykl monitorowania i aktualizacji Programu	8
Rysunek 2.1	Położenie administracyjne gminy Ścinawa	20
Rysunek 2.2	Położenie fizjograficzne wg podziału J. Kondrackiego [1].....	21
Rysunek 2.3	Ludność w gminie Ścinawa, wg wieku i płci (stan na koniec 2008, wg GUS).....	22
Rysunek 2.4	Struktura użytkowania gruntów w gminie Ścinawa.	23
Rysunek 2.5	Struktura użytków rolnych w gminie Ścinawa.	23
Rysunek 2.6	Zmiany w użytkowaniu powierzchni w gminie Ścinawa w latach 2004 – 2008, wg danych przekazanych przez UG.	25
Rysunek 2.7	Powierzchnia użytków rolnych i jej zmiany w latach 2004 – 2008, wg danych przekazanych przez UG.	25
Rysunek 2.8	Wielkość i zmiany najważniejszych parametrów charakteryzujących jakość gleb w powiecie lubińskim [7,8]	27
Rysunek 2.9	Występowanie węgla brunatnego w rejonie opracowania [31]	30
Rysunek 2.10	Występowanie złóż miedzi [41]	31
Rysunek 2.11	Powierzchnia zalesień w gminie w latach 2002 – 2007, wg GUS.	33
Rysunek 2.12	Łęgi Odrzańskie w rejonie Ścinawy wraz ze zmianą granic, wg stanu na dzień 28 lipca 2009 r. [46].....	42
Rysunek 2.13	NATURA 2000 oraz rezerwat przyrody „Łęg Korea” i użytki ekologiczne (UE).....	43
Rysunek 2.14	Mapa cennych zbiorowisk roślinnych, występujących na terenach zalewowych Odry w granicach gminy Ścinawa [http://atlas.odra.pl/pl/index.html , 28].	44
Rysunek 2.15	Długość sieci wodociągowej gminy w okresie 2000 – 2007 r., wg GUS	47
Rysunek 2.16	Długość sieci kanalizacyjnej gminy w okresie 2000 – 2007 r., wg GUS	47
Rysunek 2.17	Zużycie wody a ilość odprowadzanych ścieków w okresie 2000 – 2007 r., wg GUS... ..	48
Rysunek 2.18	Zużycie wody a ilość odprowadzanych ścieków w okresie 2000 – 2007 r., wg GUS... ..	49
Rysunek 2.19	Mapa Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w rejonie Ścinawy [31]	50
Rysunek 2.20	Mapa obszarów zalewowych na terenie gminy Ścinawa [http://atlas.odra.pl/pl/index.html , 28].	59
Rysunek 2.21	Roczna róża wiatrów	60
Rysunek 2.22	Punkty pomiarowe monitoringu WIOŚ w powiecie Lubińskim, wg WIOŚ.....	63
Rysunek 2.23	Wyniki pomiarów dwutlenku siarki [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] (wg WIOŚ) [15-18].....	63
Rysunek 2.24	Wyniki pomiarów dwutlenku azotu [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] (wg WIOŚ) [15-18]	64
Rysunek 2.25	Wyniki pomiarów pyłu zawieszonego PM10 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] (wg WIOŚ) [15-18].....	65
Rysunek 3.1	Przebieg Szlaku Odry	78
Rysunek 3.2	Czerwony szlak rowerowy "Odra-Barycz"	78
Rysunek 3.3	Lokalne Grupy Działania na obszarze województwa dolnośląskiego.	86
Rysunek 3.4	Schemat tworzenia programu informacyjno-edukacyjnego	97
Rysunek 5.1	Rozmieszczenie oczyszczalni ścieków objętych aktualizacją KPOŚK – 2008 (na podstawie: [39]).....	116
Rysunek 7.1	Schemat zarządzania Programem.....	134

SPIS TABEL

Tabela 1.1	Cele i kierunki działań zawarte w projekcie aktualizacji „Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015”	10
Tabela 1.2	Cele i kierunki działań dla gminy Ścinawa w Programie ochrony środowiska, dla powiatu lubińskiego na lata 2009 – 2012 [36]	15
Tabela 1.3	Strategia a główne osie polityki rozwoju obszarów wiejskich Unii Europejskiej [35]....	19
Tabela 2.1	Ludność w gminie Ścinawa, wg wieku i płci (stan na koniec 2008, wg GUS).....	22
Tabela 2.2	Zmiany w użytkowaniu powierzchni w gminie Ścinawa w latach 2004 – 2008, wg danych przekazanych przez UG.	24
Tabela 2.3	Wielkość i zmiany najważniejszych parametrów charakteryzujących jakość gleb w powiecie lubińskim [7,8]	27
Tabela 2.4	Parametry złoza „Ścinawa” [31]	29
Tabela 2.5	Stan dróg publicznych w granicach administracyjnych miasta Ścinawa,.....	32
Tabela 2.6	Stan dróg publicznych w granicach administracyjnych gminy Ścinawa,	32
Tabela 2.7	Gospodarka leśna w gminie Ścinawa w latach 2002 – 2007, wg GUS	34
Tabela 2.8	Powierzchnia obszarów prawnie chronionych na terenie gminy Ścinawa,	35
Tabela 2.9	Wykaz użytków ekologicznych w gminie Ścinawa [28]	35
Tabela 2.10	Lokalizacja ujęć wód dla celów bytowych i przemysłowych, wg stanu na 2007 r. [28].	45
Tabela 2.11	Charakterystyka sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w gminie Ścinawa (wg GUS)....	47
Tabela 2.12	Charakterystyka gospodarki wodno-ściekowej w gminie Ścinawa (wg GUS).	48
Tabela 2.13	Klasyfikacja jakości wód podziemnych w punktach monitoringu w latach 2004 - 2007 (wg WIOŚ) [11-14]	51
Tabela 2.14	Wykaz ważniejszych rzek na terenie gminy Ścinawa [28]	52
Tabela 2.15	Punkty pomiarowe monitoringu kluczowych rzek gminy Ścinawa (wg WIOŚ).....	54
Tabela 2.16	Ocena diagnostyczna badanych parametrów i klasyfikacja ogólna czystości wód powierzchniowych Odry w przekroju poniżej ujścia Kaczawy na terenie gminy Ścinawa, w latach 2006 – 2007 [47]	55
Tabela 2.17	Ocena diagnostyczna badanych parametrów i klasyfikacja ogólna czystości wód powierzchniowych Zimnicy w przekroju ujście do Odry na terenie gminy Ścinawa, w latach 2006 – 2008 [47].....	56
Tabela 2.18	Wykaz ważniejszych emitorów na terenie gminy Ścinawa oraz położonych na zachód od gminy, dane wg stanu na 2007 [28].....	61
Tabela 2.19	Wyniki pomiarów dwutlenku siarki [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] (wg WIOŚ) [15-18].....	63
Tabela 2.20	Wyniki pomiarów dwutlenku azotu [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] (wg WIOŚ) [15-18].	64
Tabela 2.21	Wyniki pomiarów pyłu zawieszonego PM10 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] (wg WIOŚ) [15-18].....	65
Tabela 2.22	Wyniki klasyfikacji strefy lubińskiej w latach 2004 – 2007 (wg WIOŚ) [19-22]	66
Tabela 4.1	Plusy i minusy sieci Natura 2000 z punktu widzenia rozwoju gminy	102
Tabela 4.2	Rodzaje działalności gospodarczej proponowane na obszarach Natury 2000	104
Tabela 7.1	Harmonogram wdrażania Programu ochrony środowiska dla gminy Ścinawa	140

1. WSTĘP

1.1 Cel opracowania

Przedmiotem opracowania jest aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Ścinawa na lata 2009 – 2012”, z perspektywą do roku 2016. Niniejszy Program kontynuuje i aktualizuje generalne kierunki i cele poprzedniego Programu Ochrony Środowiska, mając na uwadze przede wszystkim cel główny, jakim jest:

Zrównoważony rozwój gminy, w którym ochrona środowiska ma znaczący wpływ na przyszły charakter gminy i równocześnie wspiera jego rozwój gospodarczy i społeczny

Postulat ten zgodny jest z aktualnie obowiązującymi aktami prawnymi i dokumentami strategicznymi wyższego szczebla. Program ochrony środowiska jest nie tylko wypełnieniem wymagań ustawowych, ale także może zmobilizować administrację oraz różne instytucje i organizacje do wspólnego wdrażania działań i przedsięwzięć zdefiniowanych w Programie.

1.2 Podstawa formalno-prawna realizacji opracowania

Art. 17. ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 lipca 2001 r.¹ (POŚ), w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, nakłada na organ wykonawczy gminy obowiązek opracowania programów ochrony środowiska. Plany gospodarki odpadami stanowią integralną część programów ochrony środowiska. Program ochrony środowiska uchwalany jest przez Radę Gminy (art. 18 ust. 1) na okres 4 lat, z tym że przewidziane w nim działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata. Z wykonania Programu Wójt/Burmistrz/Prezydent miasta sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia radzie gminy.

Do opracowania „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Ścinawa na lata 2009 – 2012, w perspektywie do 2016 r. przystąpiono na podstawie umowy Nr 77pG/2009 z dnia 02 czerwca 2009 r., pomiędzy Gminą Ścinawa a firmą proGEO sp. z o.o.

1.3 Podstawy merytoryczne i struktura Programu

Podstawy merytoryczne realizacji Programu opierają się głównie o zapisy zawarte w trzech dokumentach, którymi są:

1) *Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (POŚ)*¹.

Definiuje ono ogólne wymagania w odniesieniu do programów ochrony środowiska opracowywanych dla potrzeb województw, powiatów i gmin. Zgodnie z ustawą (Art.14 ust.1 POŚ), program ochrony środowiska, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- poziomy celów długoterminowych;
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

¹ Dz.U. Nr 100/2001, poz. 1085 (z późn. zm.: Dz.U. 2008 nr 111 poz. 708)

2) *Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016.*

Dnia 22 maja 2009 r. podczas 42. posiedzenia Sejm podjął uchwałę w sprawie "Polityki ekologicznej państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016" (M.P. 2009 nr 34 poz. 501). Dokument ten jest aktualizacją przyjętej w 2003 r. „Polityki ekologicznej Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010”, szczególnie w odniesieniu do prawodawstwa Unii Europejskiej. Generalnie zachowano strukturę dokumentu podobną do „Polityki ekologicznej Państwa na lata 2003-2006”, inaczej akcentując potrzebę działań uznanych jako priorytetowe.

Polityka ekologiczna jest dokumentem strategicznym, który przez określenie celów i priorytetów ekologicznych wskazuje kierunek działań koniecznych dla zapewnienia właściwej ochrony środowisku naturalnemu. PEP jest najbardziej ogólnym z dokumentów sektorowych, następne są strategie, a potem programy działania. „Polityka ekologiczna państwa” stanowi bazę do tworzenia sektorowych programów dotyczących poszczególnych elementów polityki ekologicznej.

Zawarte w dokumencie najważniejsze działania priorytetowe na najbliższe 4 lata, to m.in.:

- zakończenie w bieżącym roku prac nad wyznaczaniem obszarów siedliskowych w ramach ESE Natura 2000,
- przyjęcie projektu ustawy o organizmach genetycznie modyfikowanych, zgodnie z prawem UE,
- zamknięcie do końca bieżącego roku wysypisk nie spełniających wymogów UE,
- wprowadzenie w życie tzw. „zielonych zamówień”,
- wzmocnienie kadry inspekcji ochrony środowiska, która usprawni ochronę środowiska i pozwoli na kontrolę przestrzegania prawa,

Wśród priorytetów polityki ekologicznej znajdują się także następujące działania:

- wspieranie platform technologicznych i ekoinnowacyjności w ochronie środowiska,
- przywrócenie podstawowej roli miejscowym planom zagospodarowania przestrzennego, jako podstawy lokalizacji inwestycji,
- zwiększenie retencji wody,
- opracowanie krajowej strategii ochrony gleb,
- promocja wykorzystania metanu z pokładu węgla,
- ochrona atmosfery,
- ochrona wód,
- gospodarka odpadami,
- modernizacja systemu energetycznego.

Polityka ekologiczna państwa podejmuje wyzwania, w tym dotyczące:

- realizacji założeń dyrektywy unijnej CAFE, dotyczącej ograniczenia emisji pyłów i o konieczności redukcji o 75 % ładunku azotu i fosforu w oczyszczanych ściekach komunalnych,
- sporządzania map akustycznych dla wszystkich miast powyżej 100 tysięcy mieszkańców i opracowania planów walki z hałasem,
- prac nad dokumentem dotyczącym nadzoru nad chemikaliami dopuszczonymi na rynek, czyli o wdrażaniu rozporządzenia REACH.

3) *Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym,* które podają sposób i zakres uwzględniania polityki ekologicznej państwa w programach ochrony środowiska oraz wskazówki co do zawartości programów.

W gminnym programie powinny być uwzględnione:

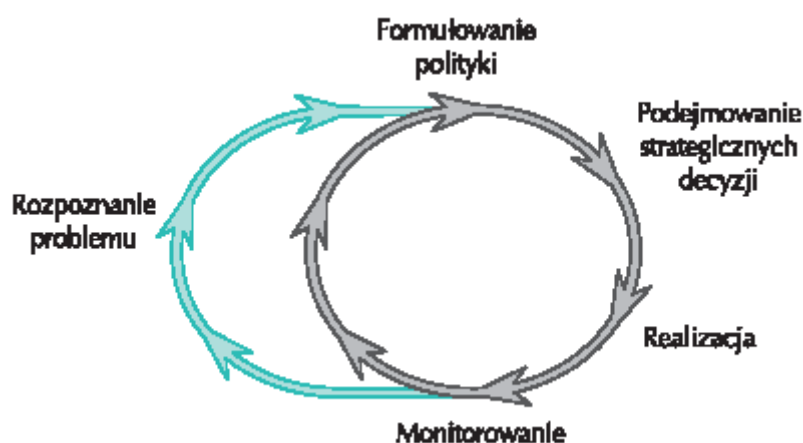
- **zadania własne gminy** tzn. te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy,
- **zadania koordynowane**, tzn. finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie gminy, ale podległych bezpośrednio organom powiatowym, wojewódzkim, bądź centralnym

Kierując się powyższymi zapisami, Program określa:

- Cele ekologiczne średniookresowe do 2016 roku wraz z kierunkami działań poprzedzone analizą stanu środowiska oraz listę przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2009 – 2012 ujęte w blokach tematycznych zgodnych z *Polityką ekologiczną państwa* z uwzględnieniem wskazówek zawartych w *Wytycznych do sporządzania programów ochrony środowiska*;
- Sposób monitoringu realizacji Programu;
- Aspekty finansowe wdrażania Programu.

W związku z tym, iż proces legislacyjny w zakresie stanowienia prawa ochrony środowiska trwa nadal, a istniejące przepisy są sukcesywnie modyfikowane, konieczna staje się ciągła **aktualizacja Programu ochrony środowiska**. Także w miarę pojawiania się nowych problemów koniecznych do rozwiązania oraz realizacji wcześniej podjętych projektów, należy korygować i uszczegóławiać Program. Schemat ciągłego monitorowania i aktualizacji Programu ochrony środowiska przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 1.1 Cykl monitorowania i aktualizacji Programu

Uwaga:

Niniejszy Program ma formułę otwartą co oznacza, że będzie cyklicznie monitorowany (co 2 lata) oraz aktualizowany (co 4 lata). Wskazane w niniejszym Programie zadania związane są z możliwymi do podjęcia przez Gminę Ścinawa (oraz jednostki i organizacje działające na jej terenie) działaniami zmiernymi do racjonalnego wykorzystania i ochrony środowiska. Należy jednocześnie zaznaczyć, że zgodnie z charakterem Programu ochrony środowiska, zadania w nim określone nie są bezwzględnie przewidziane do realizacji, lecz stanowią wytyczne do określania zadań inwestycyjnych w innych dokumentach planistycznych (np. w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym).

1.4 Metodyka tworzenia Programu

W procesie opracowywania, wdrażania, monitorowania i oceny realizacji programu postępowano zgodnie z wymaganiami zawartymi w ustawie „Prawo ochrony środowiska” oraz „Wytycznymi do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym”. W początkowych etapach prac nad Programem zwrócono również szczególną uwagę na wymianę informacji i konsultacje z administracją samorządową szczebla gminnego i powiatowego.

1.5 Uwarunkowania Programu

1.5.1 „Wojewódzki Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015”

Naczelną zasadą przyjętą w Wojewódzkim Programie Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego jest zasada zrównoważonego rozwoju, umożliwiająca harmonijny rozwój gospodarczy i społeczny regionu wraz z ochroną walorów środowiskowych. W kontekście powyższego, nadrzędny cel WPOŚ sformułowano następująco: „**Dążenie do osiągnięcia zrównoważonego i trwałego rozwoju Województwa Dolnośląskiego poprzez poprawę stanu środowiska przyrodniczego, zachowanie jego istotnych walorów, utrzymanie ładu przestrzennego i rozwój infrastruktury ochrony środowiska**”. Spośród wyznaczonych w WPOŚ celów dokonano wyboru najistotniejszych zagadnień, których rozwiązanie przyczyni się w najbliższej przyszłości do poprawy stanu środowiska na terenie Województwa Dolnośląskiego – tzw. priorytetów ekologicznych. Na tej podstawie zaproponowano następującą hierarchię celów, w perspektywie najbliższych czterech lat:

I. W zakresie zadań systemowych:

- Rozwój edukacji ekologicznej;
- Zarządzanie środowiskowe.

II. W zakresie poprawy jakości środowiska:

- Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych;
- Racjonalizacja gospodarki odpadami;
- Poprawa jakości powietrza atmosferycznego;
- Ochrona przed hałasem ze źródeł komunikacyjnych.

III. W zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody:

- Efektywna ochrona przyrody;
- Ochrona i racjonalna eksploatacja ekosystemów leśnych;
- Ochrona gleb użytkowanych rolniczo.

IV. W zakresie zrównoważonego wykorzystania surowców, wody i energii:

- Zabezpieczenie środowiska i człowieka przed zagrożeniami powodziowymi;
- Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

Ponadto zostały również określone cele i zadania o charakterze systemowym dla następujących sektorów: transport, przemysł i energetyka zawodowa, budownictwo i gospodarka komunalna, rolnictwo, turystyka i rekreacja, aktywizacja rynku do działań na rzecz ochrony środowiska oraz edukacja ekologiczna. Szczegóły przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1.1 Cele i kierunki działań zawarte w projekcie aktualizacji „Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015”

Cel długoterminowy do roku 2015	Cele krótkoterminowe do roku 2011	Kierunki działań dla celów krótkoterminowych
<p>Dążenie do osiągnięcia właściwych standardów wód powierzchniowych i podziemnych pod względem jakościowym poprzez ich ochronę przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł, komunalnych, przemysłowych i rolniczych</p>	<p>Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wód powierzchniowych i podziemnych ze źródeł komunalnych, przemysłowych i rolniczych</p>	<p>Zapewnienie ochrony wód powierzchniowych poprzez m.in. inwentaryzację źródeł zanieczyszczeń dopływających do wód powierzchniowych. Zapewnienie ochrony wód podziemnych przed degradacją zwłaszcza głównych zbiorników wód podziemnych oraz stref ochrony ujęć wód podziemnych. Ograniczenie i eliminacja zrzutów zanieczyszczeń z zakładów do wód powierzchniowych. Ograniczenie i eliminacja zanieczyszczeń wód powierzchniowych w rejonie terenów przemysłowych miasta Wałbrzycha (dzielnica Sobiecin). Ograniczenie spływu zanieczyszczeń powierzchniowych z rolnictwa (wyposażenie w zbiorniki na gnojowice i płyty obornikowe). Uregulowanie systemu odprowadzania wód opadowych. Wyposażenie aglomeracji powyżej 2 000 RLM w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków zgodnie z <i>Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych</i>.</p>
	<p>Rozwój i modernizacja infrastruktury techniczno-inżynierijnej w zakresie wodociągów i kanalizacji</p>	<p>Budowa szczelnych zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na obszarach o zabudowie ekstensywnej lub poza zasięgiem projektowanej sieci kanalizacyjnej. Modernizacja istniejących i budowa nowych odcinków kanalizacji. Rozdział kanalizacji ogólnospławnej na kanalizację sanitarną i kanalizację wód opadowych – w szczególności w dużych miastach. Modernizacji istniejących i budowy nowych odcinków sieci wodociągowej. Zapewnienie ciągłego dostarczenia wody dobrej jakości dla mieszkańców. Edukacja ekologiczna mieszkańców, rolników i podmiotów gospodarczych w zakresie przeciwdziałania zanieczyszczeniom wód.</p>
<p>Utrzymanie wartości stężeń poszczególnych zanieczyszczeń powietrza co najmniej na poziomie określonym prawem lub poniżej tego poziomu.</p>	<p>Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza pochodzących ze źródeł komunalnych, szczególnie tzw. niskiej emisji.</p>	<p>Jakość powietrza atmosferycznego Podejmowanie zintegrowanych działań na rzecz minimalizacji zużycia energii oraz zmniejszenia strat ciepła, m.in. poprzez termomodernizację budynków mieszkalnych i publicznych, montowanie regulatorów ciepła, wymianę stolarki drzwiowej i okiennej. Przechodzenie na paliwo ekologiczne w indywidualnych systemach grzewczych. Opracowanie gminnych planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz wdrażanie ich założeń. Modernizacja ciepłowni oraz lokalnych kotłowni z wykorzystaniem odpowiednich technologii zabezpieczających przed emisją szkodliwych gazów oraz zmiana paliwa na ekologiczne.</p>
	<p>Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza pochodzących ze źródeł</p>	<p>Prowadzenie odpowiedniej polityki przestrzennej mającej na celu lokalizację zakładów uciążliwych ze względu na emisję zanieczyszczeń do atmosfery na terenach oddalonych od zabudowy mieszkalnej oraz z data od</p>

Cel długoterminowy do roku 2015	Cele krótkoterminowe do roku 2011	Kierunki działań dla celów krótkoterminowych
	<p>przemysłowych.</p> <p>Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza pochodzących ze źródeł komunikacyjnych.</p> <p>Ograniczenie występowania przekroczeń dopuszczalnych poziomów stężeń zanieczyszczeń powietrza</p>	<p>obszarów cennych przyrodniczo.</p> <p>Kontrola przestrzegania przez zakłady przemysłowe norm prawnych i warunków pozwoleń w zakresie wprowadzania gazów i pyłów do powietrza.</p> <p>Promowanie i wdrażanie nowoczesnych, energooszczędnych technologii, w tym BAT.</p> <p>Realizacja zadań przewidzianych dla poprawy infrastruktury drogowej oraz optymalizacja warunków ruchu w celu zwiększenia płynności transportu.</p> <p>Modernizacja taboru komunikacji autobusowej.</p> <p>Rozwój i wspieranie transportu zbiorowego w celu zwiększenia jego udziału w przewozach pasażerskich.</p> <p>Dalszy, systematyczny monitoring emisji substancji w powietrzu, w tym zwiększenie liczby punktów pomiarowych oraz doskonalenie metod pomiarów.</p> <p>Przygotowanie i realizacja Programów Ochrony Powietrza poprzez kontynuację lub podjęcie działań naprawczych określonych w wyniku corocznych ocen jakości powietrza.</p>
Hałas		
<p>Poprawa klimatu akustycznego na obszarach, gdzie zostały przekroczone wartości normatywne</p>	<p>Ograniczenie występowania przekroczeń normatywnych hałasu komunikacyjnego</p> <p>Ograniczenie występowania przekroczeń normatywnych hałasu przemysłowego</p>	<p>Realizacja zadań przewidzianych dla poprawy infrastruktury drogowej oraz organizacji ruchu w celu obniżenia emisji hałasu komunikacyjnego.</p> <p>Modernizacja taboru transportu zbiorowego.</p> <p>Wprowadzanie pasów zieleni przy drogach, zieleni niskiej i wysokiej do wnętrza osiedlowych, instalowanie ekranów akustycznych przy trasach o największym natężeniu ruchu.</p> <p>Działania termomodernizacyjne, m.in. stosowanie dźwiękochłonnych elewacji budynków, stosowanie stolarki okiennej na okna o podwyższonym wskaźniku izolacyjności akustycznej właściwej ($R_w > 30 \text{ dB}$) w budynkach narażonych na ponadnormatywny hałas i nowobudowanych obiektach.</p> <p>Ograniczanie hałasu w obiektach przemysłowych poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zastosowanie w zakładach przemysłowych automatyzacji i hermetyzacji procesu produkcji, - montaż ekranów akustycznych wokół obiektów szczególnie uciążliwych, - przebudowę instalacji wentylacyjnych i klimatyzacyjnych, - dobór technologii produkcji o niskim poziomie hałasu, - stosowanie obudów dźwiękochłonnych na urządzenia i maszyny emitujące wysoki poziom hałasu. <p>Kontrola przestrzegania przez zakłady przemysłowe poziomów hałasu określonych w decyzjach administracyjnych.</p> <p>Dalszy, systematyczny monitoring poziomu hałasu w tym zwiększenie liczby punktów pomiarowych oraz doskonalenie metod pomiarów.</p> <p>Opracowanie i wdrożenie programów ograniczeń hałasu dla miast lub aglomeracji zagrożonych ponadnormatywnym hałasem i podjęcie działań naprawczych.</p>
Promieniowanie elektromagnetyczne		
<p>Utrzymywanie natężenia promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego poniżej</p>	<p>Ograniczanie oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego</p>	<p>Inwentaryzacja i kontrola źródeł promieniowania elektromagnetycznego na terenie poszczególnych powiatów i gmin.</p> <p>Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego aspektów związanych z zagrożeniem promieniowaniem niejonizującym.</p>

Cel długoterminowy do roku 2015	Cele krótkoterminowe do roku 2011	Kierunki działań dla celów krótkoterminowych
poziomów dopuszczalnych lub co najwyżej na tym samym poziomie	Kontrola poziomu promieniowania elektromagnetycznego	Prowadzenie cyklicznych kontrolnych badań poziomów promieniowania na obszarach o zwiększonym stopniu ryzyka. Egzekwowanie przez organy kontrolne pomiarów pól elektromagnetycznych, do których inwestorzy są zobowiązani na mocy ustawy POŚ po uruchomieniu urządzeń.
Poważne awarie		
Ograniczenie ryzyka wystąpienia zagrożeń środowiska spowodowanych przez potencjalne źródła awarii przemysłowych i zagrożeń naturalnych dla ochrony ludności przed ich skutkami.	Zapobieganie poważnym awariom i innym zagrożeniom, mogącym mieć wpływ na środowisko oraz zdrowie i życie mieszkańców Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego w aspekcie ochrony środowiska, oraz rozwój monitoringu zagrożeń środowiska	Kontrola zakładów dużego ryzyka i zakładów zwiększonego ryzyka pod względem przestrzegania zapisów posiadanych decyzji administracyjnych oraz zapisów ustawy o substancjach i preparatach chemicznych. Prowadzenie i aktualizacja coroczna rejestru potencjalnych sprawców poważnych awarii. Wdrażanie zasad i zaleceń zawartych w Wojewódzkim Planie Zarządzania Kryzysowego. Utrzymanie i utrzymanie w gotowości Powiatowych i Gminnych Centrów Reagowania Kryzysowego. Utrzymanie w pełnej gotowości jednostek prewencyjno-ratowniczych. Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zasad postępowania w przypadku wystąpienia poważnej awarii lub zagrożenia naturalnego.
	Zapewnienie bezpiecznego transportu materiałów niebezpiecznych	Wyznaczenie tras przewozu materiałów niebezpiecznych. Kontrola nad załadunkiem i rozładunkiem materiałów niebezpiecznych w celu zapobiegania potencjalnym poważnym awariom. Kontrola sprawności technicznej pojazdów i warunków transportowania materiałów niebezpiecznych. Monitorowanie sytuacji hydrologicznej i ostrzeżenie przed powodzią. Sukcesywna realizacja przyjętych programów zapobiegających powodziom, a w szczególności: „Strategii modernizacji Odrzańskiego Systemu Wodnego, „Programu dla Odry 2006”, „Generalnej strategii ochrony przed powodzią dorzecza Górnej i Środkowej Odry po wielkiej powodzi lipcowej 1997 roku”, „Modernizacja wrocławskiego systemu ochrony przed powodzią – studium programowo-przestrzenne”. Budowa 4 polderów – Kotowice, Domaszków – Tarchalice, Bieliszów – Lubów, Dobrzejowice. Zwiększenie przepustowości koryt przez, między innymi, modernizację kanałów powodziowych, czyszczenie i udrożnienie koryt rzek i międzywiali. Modernizacja zabudowy hydrotechnicznej (m.in. modernizacja i przebudowa wałów, rozsuniecie wałów, podwyższenie, budowa wałów poprzecznych). Utrzymanie w sprawności technicznej istniejących obiektów infrastruktury przeciwpowodziowej i zbiorników, wałów, koryt rzecznych, potoków i kanałów oraz zabudowy towarzyszącej. Wykonanie studium zabezpieczenia przed powodzią dolin Kwisy i Nysy Łużyckiej oraz realizacja jego ustaleń. Opracowanie Studium ochrony przed powodzią Kotliny Kłodzkiej oraz realizacja jego ustaleń. Wykonanie studium zabezpieczenia przed powodzią dorzecza oraz jego realizacja.
Ograniczenie ryzyka wystąpienia zagrożeń środowiska spowodowanych przez potencjalne źródła awarii przemysłowych i zagrożeń naturalnych dla ochrony ludności przed ich skutkami.	Podniesienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego	Zwiększenie przepustowości koryt przez, między innymi, modernizację kanałów powodziowych, czyszczenie i udrożnienie koryt rzek i międzywiali. Modernizacja zabudowy hydrotechnicznej (m.in. modernizacja i przebudowa wałów, rozsuniecie wałów, podwyższenie, budowa wałów poprzecznych). Utrzymanie w sprawności technicznej istniejących obiektów infrastruktury przeciwpowodziowej i zbiorników, wałów, koryt rzecznych, potoków i kanałów oraz zabudowy towarzyszącej. Wykonanie studium zabezpieczenia przed powodzią dolin Kwisy i Nysy Łużyckiej oraz realizacja jego ustaleń. Opracowanie Studium ochrony przed powodzią Kotliny Kłodzkiej oraz realizacja jego ustaleń. Wykonanie studium zabezpieczenia przed powodzią dorzecza oraz jego realizacja.
Ochrona przyrody i krajobrazu		
Ukształtowanie spójnego	Ochrona, rozwój oraz uporządkowanie	Weryfikacja i przystosowanie aktów prawnych dla wszystkich form przyrody podlegających ochronie w

Cel długoterminowy do roku 2015	Cele krótkoterminowe do roku 2011	Kierunki działań dla celów krótkoterminowych
<p>przestrzennie systemu obszarów podlegających ochronie prawnej oraz pozostałych terenów zieleni.</p>	<p>systemu obszarów zielonych, w tym systemu obszarów prawnie chronionych.</p> <p>Ochrona i zwiększanie powierzchni terenów zielonych, w tym obszarów leśnych.</p>	<p>kontekście obowiązujących przepisów.</p> <p>Utworzenie, wdrożenie i konsekwentne, okresowe aktualizowanie baz danych o dziedzictwie przyrodniczym i krajobrazowym (ze szczególnym uwzględnieniem terenów zieleni urzędowej).</p> <p>Opracowanie planów ochrony dla istniejących rezerwatów i parków krajobrazowych, jeśli takowych nie posiadają lub jeśli opracowanie te są nieaktualne.</p> <p>Zwiększanie powierzchni leśnych na obszarze województwa zgodnie z Krajowym Programem Zwiększania Lesistości i Programem Wzrostu Lesistości Województwa Dolnośląskiego.</p> <p>Utrzymanie lasów stanowiących własność komunalną.</p> <p>Przeciwdziałanie zagrożeniom, w tym m.in. zagrożeniu pożarowemu, poprzez stały monitoring obszarów leśnych pod kątem ewentualnych zagrożeń.</p> <p>Regulowanie form i intensywności użytkowania zasobów leśnych, tj. pozyskiwania drewna i użytków niedrzewnych oraz świadczenia przez las funkcji socjalnych i ochronnych.</p> <p>Aktualizacja ewidencji gruntów rolnych i nieużytków pod kątem możliwości ich zalesienia lub przeznaczenia na tereny rekreacyjne.</p> <p>Uaktualnienie lub opracowanie planów zarządzania lasów.</p> <p>Łączenie do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów i poprawy struktury wiekowej drzewostanów</p>
<p>Ukształtowanie spójnego przestrzennie systemu obszarów podlegających ochronie prawnej oraz pozostałych terenów zieleni.</p>	<p>Prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej uwzględniającej wartości przyrodnicze.</p>	<p>Wprowadzanie precyzyjnych zapisów dotyczących terenów zielonych przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.</p> <p>Opracowanie i wdrażanie programów rozwoju i ochrony zieleni urzędowej na terenie poszczególnych jednostek administracji samorządowej Województwa Dolnośląskiego.</p> <p>Kontynuacja programu zagospodarowania i ochrony terenów leśnych po byłych poligonach Armii Radzieckiej (poligony Strachów i Świętoszów oraz mniejsze obszary w Nadlesnictwach Świdnica i Legnica).</p> <p>Tworzenie spójnych kompleksów leśnych szczególnie w obszarze korytaryz ekologicznych i wododziałów.</p> <p>Wprowadzanie stref zieleni izolacyjnej wokół obiektów uciążliwych środowiskowo i krajobrazowo.</p>
Ochrona gleb		
<p>Ochrona gleb przed degradacją oraz rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych</p>	<p>Rekultywacja terenów zdegradowanych</p> <p>Ochrona gleb użytkowanych rolniczo</p>	<p>Likwidacja magazynów, mogilników i „dzikich wysypisk” a następnie rekultywacja gleby i ziemi.</p> <p>Rekultywacja gleb i gruntów zdegradowanych i zanieczyszczonych (ze szczególnym uwzględnieniem m.in.: terenów zajmowanych przez wojska Federacji Rosyjskiej, obszarów wokół zakładów przemysłowych, poligonów Strachów i Świętoszów, obszarów okolicach Legnicy i Świdnicy)</p> <p>Kompleksowa rekultywacja i zagospodarowanie nieczystych składowisk odpadów.</p> <p>Racjonalne użytkowanie środków ochrony roślin i nawozów.</p> <p>Wdrażanie programów rolno – środowiskowych w tym Krajowego Programu Rolno – Środowiskowego, uwzględniających działania prewencyjne w zakresie ochrony gleb.</p> <p>Prowadzenie prac rekultywacyjnych i zalesianie zdegradowanych gleb na obszarach użytkowanych rolniczo</p> <p>Upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych – szkolenia rolników</p> <p>Aktualizacja map glebowo – rolnych, badania zasobności gleb jako podstawa do wyznaczania kolejności wapnowania i określenia właściwego nawożenia.</p>
	<p>Kontynuacja monitoringu środowiska glebowego w województwie.</p>	<p>Prowadzenie rejestru obszarów, na których przekroczone zostały standardy jakości gleby i ziemi</p>

Cel długoterminowy do roku 2015	Cele krótkoterminowe do roku 2011	Kierunki działań dla celów krótkoterminowych
Ochrona gleb przed degradacją oraz rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych	Kontynuacja monitoringu środowiska glebowego w województwie.	Dalszy monitoring gleb użytkowanych rolniczo na obszarze Województwa Dolnośląskiego Prowadzenie obserwacji terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także prowadzenie rejestru zawierającego informacje o tych terenach.
Ochrona złóż kopalin		
Racjonalne gospodarowanie zasobami kopalin w zakresie ich rozpoznania, wydobycia i rekultywacji terenów poeksploatacyjnych	Minimalizacja presji wywieranej na środowisko w procesie wykorzystania kopalin	Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego zasad ochrony przyrody przy eksploatacji złóż na terenach cennych przyrodniczo. Prowadzenie eksploatacji złóż zgodnie z zatwierdzonym planem ruchu.
	Maksymalne wykorzystanie zasobów kopalin w granicach udokumentowania	Ograniczanie naruszeń dotyczących ochrony środowiska towarzyszących wydobywaniu kopalin poprzez prowadzenie kontroli w zakładach górniczych, przestrzeganie realizacji obowiązków wynikających z koncesji oraz zapobieganie szkodom górniczym i ich usuwanie. Zwiększenie efektywności wykorzystania udokumentowanych i eksploatowanych złóż kopalin poprzez stosowanie sprawnego sprzętu urabiającego, wdrażanie linii technologicznych do uszlachetniania kopalin gdy jej jakość na to pozwala oraz poprzez wybieranie kopaliny do spągu złoża, zgodnie z wyliczonym wskaźnikiem wykorzystania złoża.
	Ochrona złóż nieeksploatowanych poprzez uwzględnienie ich w planach zagospodarowania przestrzennego	Uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego złóż eksploatowanych i nieeksploatowanych, w tym także obszarów perspektywicznych i prognostycznych występowania kopalin.
	Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych	Zagospodarowanie i rekultywacja wyrobisk oraz terenów poeksploatacyjnych, najlepiej w kierunku rekreacyjno-wypoczynkowym Prowadzenie rekultywacji terenów górniczych równoległe lub natychmiast po zakończeniu działalności wydobywczej

Cele i kierunki działań zawarte w niniejszym dokumencie pozostają w zgodzie z treścią „Programu ochrony środowiska dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015” w zakresie przyjętych tam priorytetów ekologicznych, proponowanej hierarchii celów oraz kierunków działań.

1.5.2 Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Lubińskiego na lata 2009 – 2012, z perspektywą do roku 2016

Niniejszy dokument uwzględnia również uwarunkowania wynikające z Programu Ochrony środowiska szczebla powiatowego. Polityka ekologiczna powiatu lubińskiego zawarta we wspomnianym Programie określa szczegółowe cele i kierunki działań wyznaczanych w niniejszym dokumencie, szczególnie we fragmentach dotyczących dla gminy Ścinawa, zestawione w poniższej tabeli.

Tabela 1.2 Cele i kierunki działań dla gminy Ścinawa w Programie ochrony środowiska, dla powiatu lubińskiego na lata 2009 – 2012 [36]

Zagadnienie	Główne cele i działania
Wzmocnienie systemu zarządzania ochroną środowiska	
System zarządzania ochroną środowiska	- Wdrożenie systemu monitorowania założonych do realizacji celów i zadań uszczegółowionych w Programie.
Edukacja i udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska	
Edukacja ekologiczna	- Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie istnienia i ochrony zasobów przyrodniczych gminy. - Wzrost świadomości mieszkańców w planowo prowadzonej gospodarce odpadami. - Zwiększenie efektywności edukacji ekologicznej przez promowanie najskuteczniejszych jej form i najważniejszych treści. - Promocja obszarów chronionych oraz planowanych do objęcia ochroną poprzez utworzenie ścieżki przyrodniczo – edukacyjnej. - Kontynuacja współpracy z proekologicznymi organizacjami szkolnymi w zakresie prowadzenia programu edukacji, ekologicznej wśród młodzieży szkolnej i gimnazjalnej.
Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody	
Ochrona przyrody	- Utworzenie powszechnie dostępnej elektronicznej bazy danych oraz sprawnego systemu informacyjnego, dotyczącego stanu środowiska przyrodniczego w powiecie, jego aktualnych zagrożeń i podejmowanych działań ochronnych. - Zaprojektowanie systemu podstawowego monitoringu i biomonitoringu ekosystemów naturalnych, w tym objętych ochroną prawną oraz wybranych zespołów antropogenicznych (urbicenozy). - Skuteczna opieka i prawidłowe dokumentowanie istniejących pomników przyrody, a także wyznaczanie nowych tego typu obiektów zarówno wśród przyrody ożywionej jak i nieożywionej. - Spopularyzowanie i uatrakcyjnienie przyrodniczo i rekreacyjnie atrakcyjnych obszarów gminy. - Inicjowanie działań sprzyjających utrzymaniu zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz wszelkich innych obiektów przyrodniczych wzbogacających różnorodność biologiczną środowisk rolniczych oraz krajobrazu kulturowego. - Sukcesywne zwiększanie powierzchni i zasięgu zespołów zieleni miejskiej w tym towarzyszącej ciągom komunikacyjnym („zielone ekrany”), zieleni osiedlowej (otulinowej), skwerów, parków miejskich i wiejskich oraz zieleni towarzyszącej obiektom użyteczności publicznej.
Ochrona gleb i zasobów kopalin	- Rozwijanie rynku usług na terenach wiejskich. - Promowanie różnorodności produkcji na terenach wiejskich. - Rekultywacja terenów zdegradowanych. - Upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej i rolnictwa ekologicznego. - Na bieżąco likwidacja "dzikich" wysypisk odpadów; - Zapobieganie zanieczyszczeniom gleb zwłaszcza środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi.

Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii	
Racjonalizacja użytkowania wody	<ul style="list-style-type: none"> - Minimalizacja wykorzystania wód podziemnych do celów przemysłowych. - Zmniejszenie zapotrzebowania na wodę w przemyśle i rolnictwie. - Kontynuacja modernizacji sieci wodociągowych w celu zmniejszenia strat wody w systemach przesyłowych. - Wspieranie działań mających na celu zmniejszenie zużycia wody w gospodarstwach domowych. - Promowanie wprowadzania zamkniętych obiegów wody.
Zmniejszenie zużycia energii	<ul style="list-style-type: none"> - Poprawa parametrów energetycznych budynków. - Podnoszenie sprawności procesów wytwarzania energii. - Racjonalizacja zużycia i oszczędzania energii przez społeczeństwo gminy. - Stymulowanie i wspieranie przedsięwzięć w zakresie zmniejszania zużycia energii.
Zmniejszenie materiałochłonności i odpadości	<ul style="list-style-type: none"> - Minimalizacja zanieczyszczeń i zapobieganie zanieczyszczeniom, uciążliwościom i zagrożeniom u źródła. - Zwiększenie recyklingu i odzysku materiałowego i energetycznego.
Wykorzystanie energii odnawialnej	<ul style="list-style-type: none"> - Promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz technologii zwiększających efektywne wykorzystanie energii. - Rozpoznanie zasobów i możliwości oraz realizacja wykorzystania źródeł energii odnawialnej: słonecznej, wodnej, ciepła gruntu. - Promocja stosowania biopaliw w transporcie.
Ochrona przed powodzią	<ul style="list-style-type: none"> - Realizacja działań w zakresie zabezpieczeń przeciwpowodziowych na terenach zalewowych - Ograniczenie do minimum zabudowy mieszkaniowej na terenach zalewowych - Rozbudowa wałów przeciwpowodziowych, remont i modernizacja istniejących - Systematyczne oczyszczanie międzywala
Dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego	
Poprawa jakości wód podziemnych oraz racjonalizacja wykorzystania tych zasobów	<ul style="list-style-type: none"> - Dalsza rozbudowa sieci wodociągowych. - Kontynuacja rozbudowy kanalizacji sanitarnej. - Budowa oczyszczalni przydomowych w tych miejscach, gdzie jak wynika z planu zagospodarowania przestrzennego brak będzie kanalizacji w okresie perspektywicznym. - Rozbudowa kanalizacji deszczowej. - Wykonanie działań dotyczących rozpoznania problemu oczyszczania wód deszczowych ze szczególnym uwzględnieniem terenów przemysłowych, składowych, baz transportowych, dróg krajowych i wojewódzkich oraz parkingów. - Propagowanie tzw. dobrych praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne. - Edukacja oraz propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody. - Rozpoznanie problemu starych studni kopanych – likwidacja po wcześniejszym wypompowaniu, oczyszczeniu gruntu i dezynfekcji. - Likwidacja „nielegalnych” odprowadzeń ścieków do cieków wodnych.
Poprawa jakości powietrza atmosferycznego	<ul style="list-style-type: none"> - Dalsza modernizacja i rozbudowa systemu komunikacyjnego i dbałość o stan techniczny dróg. - Termomodernizacja budynków. - Likwidacja lokalnych kotłowni opalanych paliwem stałym - Promowanie czystych ekologicznie systemów grzewczych (spotkania szkoleniowe). - Doprowadzenie gazu do największej ilości użytkowników, co pozwoli na zmniejszenie ilości kotłowni węglowych.
Ochrona przed hałasem i wibracjami	<ul style="list-style-type: none"> - Opracowanie programów edukacyjnych uświadamiających problemy ochrony przed hałasem. - Remonty i modernizacja dróg. - Stworzenie bazy danych o obiektach przemysłowych stwarzających zagrożenie akustyczne dla środowiska. - Tworzenie stref buforowych pomiędzy nowoprojektowanymi centrami przemysłu i usług, a terenami zabudowy mieszkaniowej. - Uwzględnienie zapisów dotyczących ochrony przed hałasem w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. - Ograniczenie hałasu poprzez zastosowanie ekranów akustycznych oraz pasów zieleni wzdłuż uciążliwych odcinków dróg
Ochrona przed negatywnym oddziaływaniem	<ul style="list-style-type: none"> - Doskonalenie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (pojemniki na szkło, plastik, papier itp.). - Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie sposobów postępowania z odpadami

odpadów na środowisko	komunalnymi wśród młodzieży szkolnej, poszczególnych grup społecznych oraz zachęcenia społeczeństwa do ograniczenia powstawania odpadów. - Objęcie wszystkich mieszkańców gminy zorganizowaną zbiórką odpadów w celu wyeliminowania powstawania „dzikich wysypisk”. - Propagowanie procedury przydomowego kompostowania odpadów ulegających biodegradacji.
Promieniowanie elektromagnetyczne	- Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony przed promieniowaniem oraz (zasadom i warunkom) lokalizacji stacji bazowych.
Ochrona klimatu	- Wspieranie działań zmierzających do zwiększenia pochłaniania dwutlenku węgla z atmosfery. - Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii. - Prowadzenie procesów zalesiania nieużytków w celu wykorzystania lasów do pochłaniania gazów cieplarnianych.

1.5.3 Strategia oraz Program rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa na lata 2007-2013

W obecnym okresie programowania tj. w latach 2007-2013, polityka rozwoju obszarów wiejskich realizowana jest poprzez II filar Wspólnej Polityki Rolnej oraz cel horyzontalny Nr 6 Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia „Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich” w ramach polityki spójności.

W połowie lipca 2004 r. Komisja Europejska przedstawiła projekt Rozporządzenia Rady (WE) w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich z **Europejskiego Funduszu Rolnego Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)**. Dokument ten, w swym ostatecznym kształcie, określił politykę UE odnośnie obszarów wiejskich na lata 2007-2013. Misją Funduszu jest promocja zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich na terenie całej Wspólnoty w sposób komplementarny do instrumentów rynkowych i wspierania dochodów w ramach Wspólnej Polityki Rolnej oraz do Polityki Spójności i do Wspólnej Polityki Rybołówstwa. Podstawowe zasady unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2007–2013, a także instrumenty polityczne, z jakich mogą korzystać państwa członkowskie i regiony, określono w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1698/2005.

Biorąc pod uwagę problemy i wyzwania przed jakimi stoją obszary wiejskie, uwzględniając wnioski płynące z konferencji w Salzburgu, a także strategię Lizbońską, wyznaczono **główne cele nowej unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich (ROW)**:

- **cel 1:** poprawa konkurencyjności rolnictwa i leśnictwa poprzez wsparcie restrukturyzacji, rozwoju i innowacji,
- **cel 2:** poprawa stanu środowiska i krajobrazu poprzez racjonalną gospodarkę ziemią,
- **cel 3:** poprawa jakości życia na obszarach wiejskich i promocja różnicowania działalności gospodarczej.

Główne cele polityki ROW realizowane są poprzez **osie** obejmujące spójną grupę instrumentów wsparcia:

- **oś 1:** wsparcie konkurencyjności sektora rolnego i leśnego,
- **oś 2:** poprawa stanu środowiska i krajobrazu,
- **oś 3:** podniesienie jakości życia na obszarach wiejskich i różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich
- **oś 4:** LEADER: wzmocnienie inicjatywy oddolnej i aktywizacji społeczności obszarów wiejskich.

Strategia UE stanowi podstawę dla narodowych strategii ROW, które przekładają priorytety wspólnotowe na sytuację w kraju, po konsultacji z zainteresowanymi podmiotami. **Narodowe strategie ROW** są realizowane poprzez przygotowanie i realizację programów ROW. W Polsce, w latach 2007-2013, realizowany będzie model wielofunkcyjnego rozwoju wsi i wielofunkcyjnego rozwoju rolnictwa. Model ten jest kompatybilny z realizowaną przez Wspólnotę polityką spójności społeczno-gospodarczej, której zasadniczym celem jest niwelowanie różnic rozwojowych między poszczególnymi regionami Unii Europejskiej, a więc również zmniejszanie zapóźnień obszarów peryferyjnych, w tym obszarów wiejskich, wobec tzw. centrów rozwoju.

Celem nadrzędnym krajowej „**Strategii rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa na lata 2007-2013**” jest: poprawa warunków życia i pracy mieszkańców wsi poprzez wzrost gospodarczy, z uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska. Cel główny zostanie osiągnięty w drodze realizacji celów szczegółowych, priorytetów i kierunków działań, przedstawionych w tabeli poniżej.

Aby pomóc w zapewnieniu zrównoważonego podejścia do polityki, państwa członkowskie i regiony są zobowiązane do rozdzielania funduszy na rozwój obszarów wiejskich pomiędzy trzy pierwsze osie tematyczne. Dalszy wymóg polega na przeznaczeniu części środków na wspieranie projektów opierających się na doświadczeniach zebranych podczas wdrażania inicjatyw wspólnotowych Leader, w których chodzi o opracowywanie i wdrażanie indywidualnych projektów przez lokalne partnerstwa w celu rozwiązania problemów lokalnych. Każde państwo członkowskie (lub region, w przypadku delegowania uprawnień na szczebel regionalny) musi – tak jak przed 2007 r. – ustalić program rozwoju obszarów wiejskich, w którym określa wysokość środków przeznaczonych na konkretne działania w latach 2007–2013 r.

Działania przyjęte w Strategii są realizowane m.in. w ramach **Programu Operacyjnego Rozwój obszarów wiejskich na lata 2007-2013**, zgodnie ze strukturą zaproponowaną w projekcie Rozporządzenia Rady (WE) w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich z Europejskiego Funduszu Rolnego Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). W realizację Strategii włączone są instytucje na szczeblu krajowym oraz regionalnym. Organem zarządzającym, nadzorującym i koordynującym prace jest Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Rolę Agencji Płatniczej pełni Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Agencja Rynku Rolnego. Ważną składową regionalizacji wdrażania działań PROW jest realizacja niektórych instrumentów przez **jednostki samorządu terytorialnego (Urzędy Marszałkowskie)** oraz realizowanie podejścia Leader poprzez lokalne grupy działania, w składzie których zasiadają również przedstawiciele regionów i społeczności lokalnych. Odzwierciedleniem wagi, jaką KE przykładła do wdrażania działań w ramach osi 4 **LEADER**, w oparciu o Lokalne Grupy Działania (LGD), jest to, że minimum 5% (w nowych krajach członkowskich poziom ten może być osiągnięty w ciągu całego okresu programowania, jednak nie mniejszy niż 2,5%) publicznych środków finansowych programu musi być wykorzystane w ten sposób. Samorząd Województwa Dolnośląskiego pełni rolę Instytucji Wdrażającej dla następujących działań:

1. „Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa” (Oś 1),
2. „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” (Oś 3),
3. „Odnowa i rozwój wsi” (Oś 3),
4. Oś 4 "Leader": działania: „Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju”, „Wdrażanie projektów współpracy”, „Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania”.

Tabela 1.3 Strategia a główne osie polityki rozwoju obszarów wiejskich Unii Europejskiej [35]

Cel/ priorytet/działanie	oś wsparcia ²
Cel 1 - Wspieranie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich	
❖ Priorytet 1.1. Różnicowanie działalności w celu zapewnienia alternatywnych źródeł dochodów	3
Działanie 1.1.1 - Rozwijanie różnych form i kierunków działań nie związanych z rolnictwem, które nawiązują do lokalnych zasobów surowcowych i kapitału ludzkiego, lokalnej specyfiki i tradycji kulturowych	
Działanie 1.1.2 - Rozwijanie i popularyzacja turystyki wiejskiej w nawiązaniu do lokalnej specyfiki i lokalnych tradycji	
Działanie 1.1.3 - Wsparcie dla wdrażania projektów inwestycyjnych, szkoleniowych, promocyjnych i informacyjnych na obszarach wiejskich dotkniętych procesami stagnacji społeczno-ekonomicznej	
❖ Priorytet 1. 2. Zachowanie walorów przyrodniczo - krajobrazowych obszarów wiejskich	2
Działanie 1.2.1 - Wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt (w tym rozwój rolnictwa ekologicznego i inne działania mające na celu ochronę środowiska na obszarach wiejskich)	
Działanie 1.2.2 - Wspieranie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)	
Działanie 1.2.3 - Wyłączenia z użytkowania rolniczego gruntów mało przydatnych do produkcji rolnej (zalesianie, uprawy do celów przemysłowych)	
❖ Priorytet 1.3. Aktywizacja społeczności wiejskich i poprawa infrastruktury społecznej	3
Działanie 1.3.1 - Odnowa wsi oraz zachowanie i poprawa dziedzictwa kulturowego wsi	
Działanie 1.3.2 - Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży	
Działanie 1.3.3 - Kształcenie ustawiczne dorosłych	
Działanie 1.3.4 - Poprawa dostępu do usług zdrowotnych, opiekuńczych, kulturalnych	
❖ Priorytet 1.4. Rozbudowa infrastruktury technicznej	3
Działanie 1.4.1 - Budowa sieci kanalizacyjnych na wsi	
Działanie 1.4.2 - Racjonalizacja gospodarki odpadami stałymi	
Działanie 1.4.3 - Modernizacja sieci energetycznych	
Działanie 1.4.4 - Wspieranie odnawialnych źródeł energii	
Działanie 1.4.5 - Poprawa infrastruktury drogowej	
Działanie 1.4.6 - Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi	
Cel 2 - Poprawa konkurencyjności rolnictwa	
❖ Priorytet 2.1. Poprawa efektywności i dochodowości gospodarstw rolnych poprzez ich modernizację i zmianę struktur rolnych	
Działanie 2.1.1 - Wspieranie inwestycji w zakresie standardów jakościowych, sanitarnych oraz ochrony środowiska	1
Działanie 2.1.2 - Wspieranie młodych rolników	1
Działanie 2.1.3 - Działania zmierzające do dywersyfikacji działalności/produkcji rolniczej	1
Działanie 2.1.4 - Scalanie i poprawa jakości gruntów	3
Działanie 2.1.5 - Renty strukturalne	1
❖ Priorytet 2.2 Wzmacnianie rozwoju społeczeństwa informacyjnego	
Działanie 2.2.1 - Wspieranie działalności innowacyjnej oraz badawczo-rozwojowej na rzecz rozwoju regionalnego obszarów wiejskich	3
Działanie 2.2.2 - Rozwój instytucjonalny	1
Działanie 2.2.3 - Wspieranie budowy systemu informacyjnego	3
Działanie 2.2.4 - Rozwój doradztwa specjalistycznego	3
❖ Priorytet 2.3. Wzmocnienie znaczenia i udziału rolników na rynku produktów rolnych	
Działanie 2.3.1 - Wspieranie tworzenia prostych form integracji poziomych w rolnictwie (grup producentów rolnych, organizacji spółdzielczych itp.)	1
Działanie 2.3.2 - Zwiększenie udziału rolników w rynkach hurtowych	3
Działanie 2.3.3 - Aktywizowanie współpracy naukowych jednostek badawczych z rolnikami	1
Cel 3 - Wzmocnienie przetwórstwa rolno-spożywczego w kierunku poprawy jakości i bezpieczeństwa żywności	
❖ Priorytet 3.1. Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych	3
❖ Priorytet 3.2. Wspieranie wyrobu produktów tradycyjnych i regionalnych	3

² osie wsparcia - projekt Rozporządzenia Rady (WE) w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich z Europejskiego Funduszu Rolnego Rozwoju Obszarów Wiejskich, Brussels COM(2004)490

2. CHARAKTERYSTYKA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA

W niniejszym rozdziale przedstawiono, w miarę posiadanych danych, stan aktualny podstawowych komponentów środowiska. Za główny punkt odniesienia przyjęto stan środowiska przedstawiony w *Sprawozdaniu z realizacji POŚ za lata 2004 - 2006*. W charakterystyce poszczególnych komponentów środowiska zrezygnowano ze szczegółowego ich opisu, zawartego m.in. w poprzednim *Programie ochrony środowiska* oraz innych dokumentach planistycznych, koncentrując się na przedstawieniu danych statystycznych i liczbowych, omówieniu działań i czynników, mających wpływ na środowisko w analizowanym okresie oraz przedstawieniu trendów zmian i oceny aktualnego stanu środowiska.

2.1 Położenie geograficzne i powierzchnia ziemi

2.1.1 Położenie geograficzne i administracyjne

Miasto i Gmina Ścinawa położona jest w północno – zachodniej części województwa Dolnośląskiego. Jest najbardziej wysuniętą na wschód gminą Powiatu Lubińskiego. Sąsiaduje z gminami: Rudna, Wińsko, Wołów, Prochowice i gminą wiejską Lubin. Wschodnią granicą gminy jest rzeka Odra, która oddziela gminę od Powiatu Wołowskiego. Według stanu na koniec 2008 r. gmina zajmuje powierzchnię 164,43 km², co stanowi 23% powierzchni powiatu i 0,8% powierzchni woj. dolnośląskiego. Łącznie na terenie gminy znajduje się 21 miejscowości, w tym 20 wiejskich.

Rysunek 2.1 Położenie administracyjne gminy Ścinawa.

Zgodnie z regionalizacją fizjogeograficzną wg J.Kondrackiego (1994 r.) obszar gminy leży w granicach prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego i obejmuje dwie podprowincje:

1. Niziny Sasko-Łużyckie (makroregion: Nizina Śląsko-Łużycka, mezoregion: Wysoczyzna Lubińska (317.76))
2. Niziny Środkowopolskie (makroregion: Wał Trzebnicki, mezoregiony: Wzgórza Dalkowskie (318.42) i obniżenie Ścinawskie(318.43))

Wschodnia część gminy leży w zasięgu mezoregionu **Obniżenie Ścinawskie** (318.43), przez które z południa na północ płynie rzeka Odra. Centralną i zachodnią część

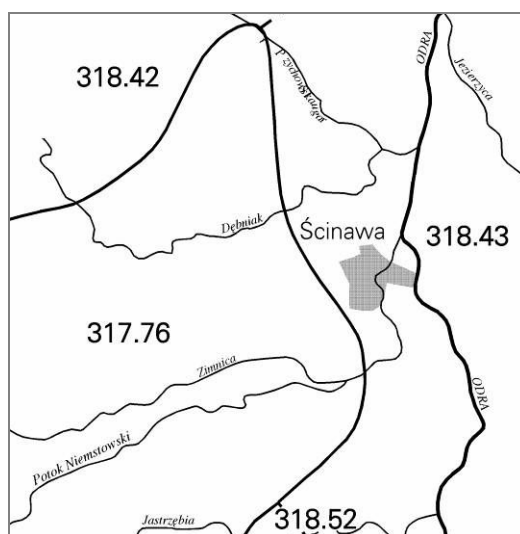
obszaru zajmuje **Wysoczyzna Lubińska** (317.76), opadająca w kierunku wschodnim ku Odrze.

Cały obszar na wschód od Odry zajmuje całkowicie płaskie i wypełnione holoceniowymi piaskami rzeczny dno Obniżenia Ścinawskiego, którym rzeka Odra przepływa z Pradoliny Wrocławskiej do Pradoliny Głogowskiej. Powierzchnia terenu jest właściwie płaska, o przewyższeniu 1–2 m w stosunku do poziomu rzeki. Zachodnia strona obniżenia, na granicy z Wysoczyzną Lubińską, kończy się wąskim pasem holoceniowej terasy niskiej. Pas ten miejscami jest tak wąski, że nie występują tu wały przeciwpowodziowe, co świadczy, że wzdłuż Odry ciągnie się wystarczająco wysoka skarpa.

Wzdłuż zachodniego brzegu Odry występują równoległe do rzeki pagóry glin zwałowych, tworzących wspomniane skarpy i krawędzie. Deniwelacje w stosunku do Odry przekraczają w niektórych miejscach 10 m. Plejstoceńska Wysoczyzna Lubińska powstała na skutek erozyjnej działalności zlodowacenia środkowo-polskiego. Charakteryzuje się niewielkimi spadkami terenu (2–5%) oraz niewielkimi deniwelacjami (ok. 20 m). Teren wysoczyzny pokryty jest licznymi dolinkami erozyjnymi z drobnymi ciekami, spływającymi ku Odrze.

Największym lewobrzeżnym dopływem Odry w granicach opracowania jest rzeka Zimnica. W dolinie Zimnicy, znacznie węższej od doliny Odry, występuje jedna terasa zalewowa położona na wysokości od 2–4 m ponad średni stan wody w rzece [59]. Miasto Ścinawa położone jest częściowo na terasach Odry i Zimnicy oraz częściowo na wyżynie plejstoceńskiej. Centrum miasta położone jest w dolinie Zimnicy, na obszarze nasypowym, wznoszącym się ok. 2 m ponad terasę zalewową Zimnicy [37].

Rysunek 2.2 Położenie fizjograficzne wg podziału J. Kondrackiego [1].

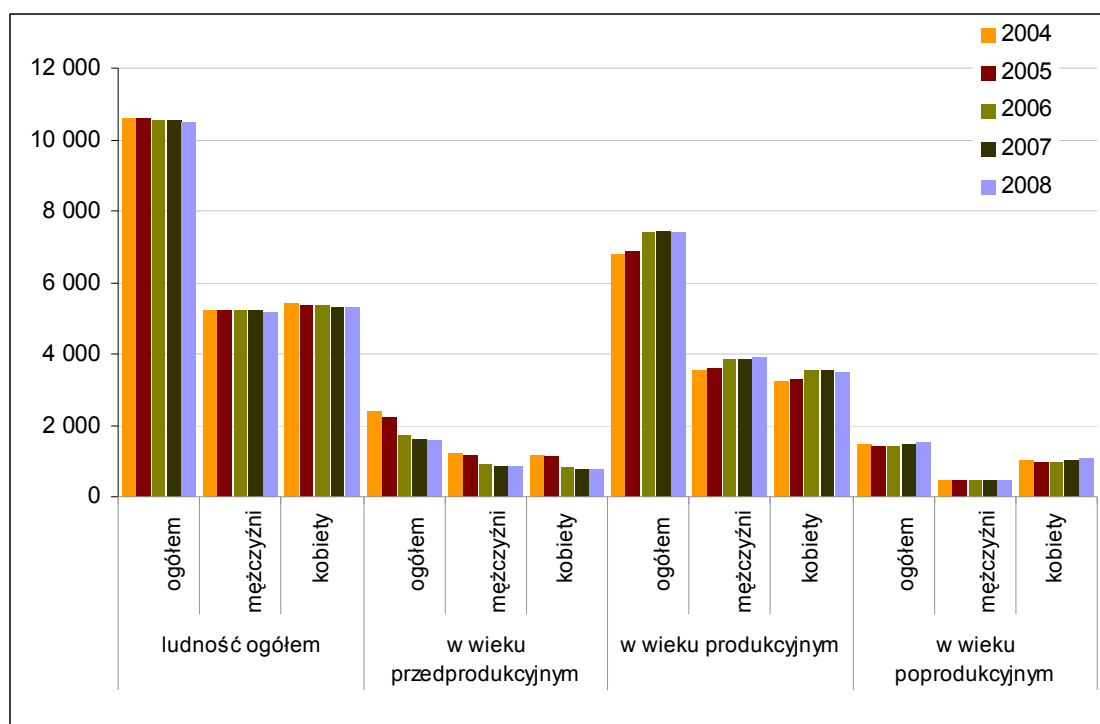
2.1.2 Demografia

Gminę zamieszkuje prawie 10 500 osób w 21 miejscowościach. Miasto i Gmina Ścinawa stanowi wspólnotę samorządową miasta Ścinawa i 19 sołectkich wsi. Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 64 os/km², natomiast przyrost naturalny: 1,3 (dane na koniec 2008 r., wg GUS). Strukturę demograficzną w gminie przedstawia poniższa tabela i wykres.

Tabela 2.1 Ludność w gminie Ścinawa, wg wieku i płci (stan na koniec 2008, wg GUS)

		2004	2005	2006	2007	2008
ludność ogółem	ogółem	10 603	10 582	10 553	10 525	10 489
	mężczyźni	5 203	5 207	5 190	5 193	5 188
	kobiety	5 400	5 375	5 363	5 332	5 301
w wieku przedprodukcyjnym	ogółem	2 384	2 251	1 700	1 633	1 592
	mężczyźni	1 210	1 156	891	868	845
	kobiety	1 174	1 095	809	765	747
w wieku produkcyjnym	ogółem	6 774	6 890	7 412	7 424	7 394
	mężczyźni	3 538	3 592	3 844	3 861	3 887
	kobiety	3 236	3 298	3 568	3 563	3 507
w wieku poprodukcyjnym	ogółem	1 445	1 441	1 441	1 468	1 503
	mężczyźni	455	459	455	464	456
	kobiety	990	982	986	1 004	1 047

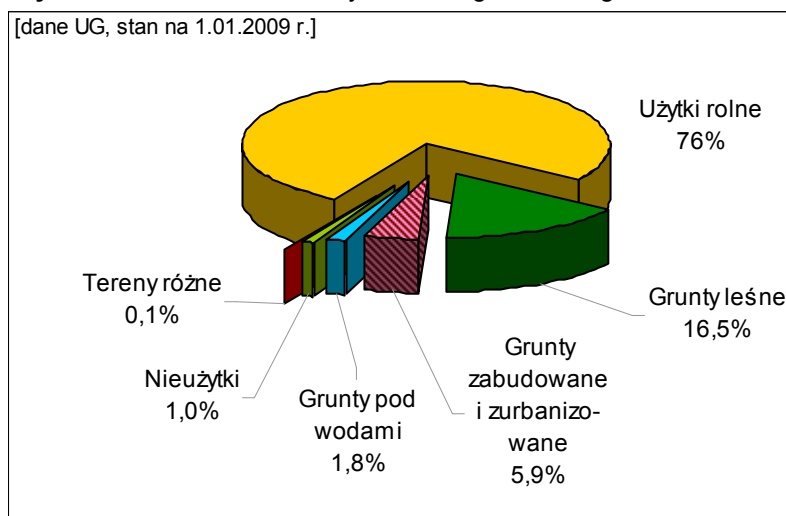
Rysunek 2.3 Ludność w gminie Ścinawa, wg wieku i płci (stan na koniec 2008, wg GUS).

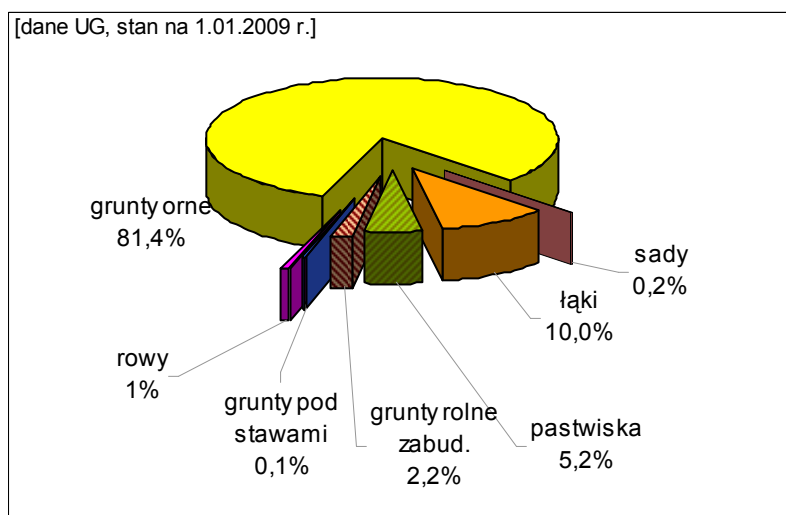
2.1.3 Użytkowanie gruntów

Zgodnie z danymi przekazanymi przez UM w Ścinawie, powierzchnia gminy wg stanu na 1 stycznia 2009 r. wynosi 16 443 ha. W strukturze zagospodarowania terenu przeważają użytki rolne, których łączna powierzchnia stanowi 76% obszaru gminy, w tym 81,4% stanowią grunty orne. Lasy zajmują 15,2% powierzchni, co razem z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi daje prawie 16,5% powierzchni gminy zajętych przez grunty leśne. 7,4% powierzchni to pozostałe obszary, zajęte pod budownictwo, drogi, grunty pod wodami, nieużytki itp. Poniższe wykresy prezentują procentowy podział gruntów, natomiast szczegółowe dane zebrane zostały w tabeli poniżej.

Rysunek 2.4 Struktura użytkowania gruntów w gminie Ścinawa.

Rysunek 2.5 Struktura użytków rolnych w gminie Ścinawa.

Poniższa tabela oraz wykresy przedstawia powierzchnię geodezyjną gminy według kierunków wykorzystania oraz jej zmiany na przestrzeni lat 2004 – 2006.

Jak wynika z przedstawionych danych, na przestrzeni okresu sprawozdawczego największe zmiany dotyczyły areалу użytków rolnych, który zmniejszył się w tym okresie o 75 ha. Areal gruntów leśnych zwiększył się o 33 ha, gruntów pod wodami o 32 ha, natomiast gruntów zurbanizowanych i zabudowanych wzrósł o 23 ha. Zmniejszyła się powierzchnia użytków ekologicznych o 2 ha, nieużytków o 8 ha, pozostałych terenów o 16 ha.

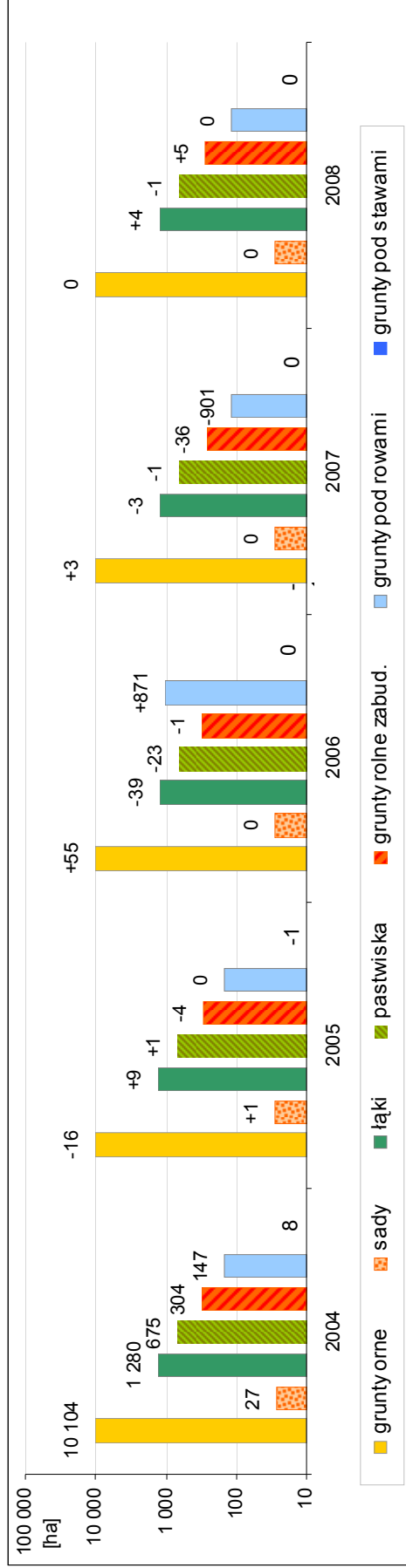
Tabela 2.2 Zmiany w użytkowaniu powierzchni w gminie Ścinawa w latach 2004 – 2008, wg danych przekazanych przez UG.

Rok	Powierzchnia gminy [ha]	Użytki rolne [ha]						rowy	Razem
		grunty orne	sady	łąki	pastwiska	grunty rolne zabud.	grunty pod stawami		
2004	16456	10104	27	1280	675	304	8	147	12545
2005	16443	10088	28	1289	676	300	7	147	12525
2006	16443	10091	28	1280	676	300	7	147	12529
2007	16443	10146	28	1247	652	265	7	117	12465
2008	16443	10146	28	1251	651	270	7	117	12470

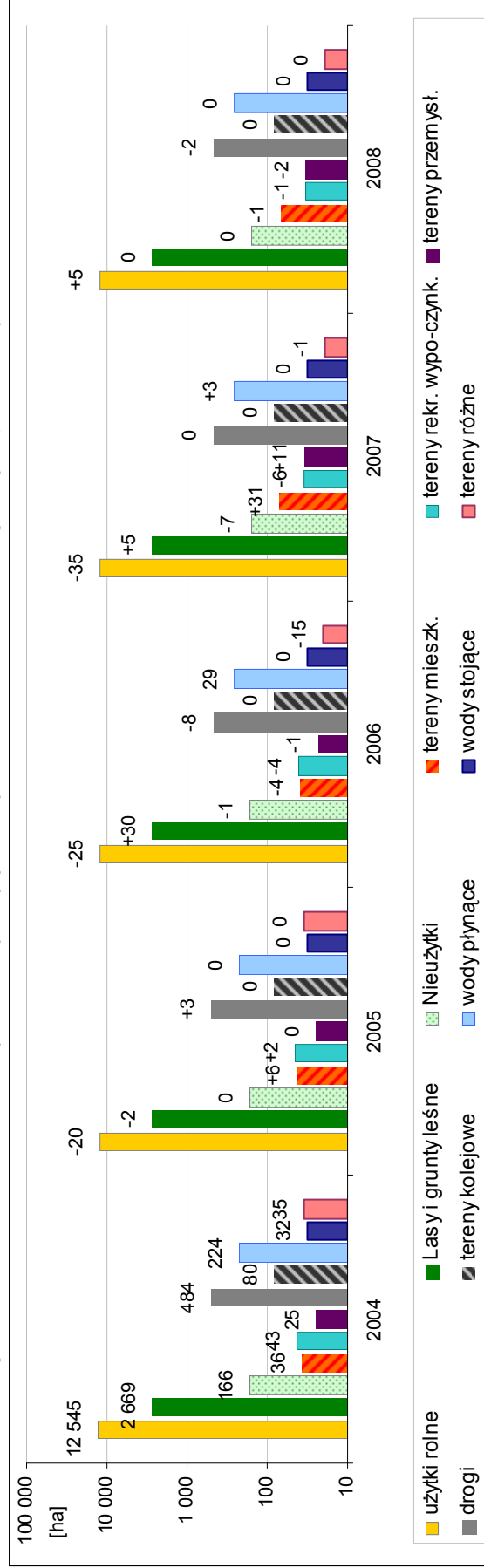
lasy	Grunty leśne [ha]		Grunty pod wodami [ha]			Użytki ekologiczne [ha]	Nieużytki [ha]	Tereny różne [ha]
	grunty zadrzewione i zakrzewione	Razem	morskimi wewnątrz.	powierzchn. stającymi	powierzchn. stojącymi			
2466	203	2669	0	224	32	58	166	35
2464	203	2667	0	224	32	57	166	35
2464	203	2667	0	224	32	57	166	35
2500	202	2702	0	256	32	56	158	19
2501	201	2702	0	256	32	56	158	19

tereny mieszk.	Grunty zabudowane i zurbanizowane [ha]							Razem
	tereny przemysł.	inne tereny zabudow.	zurb. tereny niezabud.	tereny rekr. wypo-czynk.	tereny komunikacyjne		użytki kopalne	
					drogi	tereny kolejowe		
36	25	41	6	43	484	80	9	727
42	25	42	4	45	487	80	9	737
39	25	42	4	44	487	80	9	733
69	35	43	2	35	479	80	9	755
68	33	44	2	34	477	80	9	750

Rysunek 2.6 Zmiany w użytkowaniu powierzchni w gminie Ścinawa w latach 2004 – 2008, wg danych przekazanych przez UG.

Rysunek 2.7 Powierzchnia użytków rolnych i jej zmiany w latach 2004 – 2008, wg danych przekazanych przez UG.

2.2 Gleby i ich przeobrażenie

Obszar gminy Ścinawa posiada gleby o zróżnicowanym charakterze i jakości. W części środkowej i wschodniej dominują gleby tworzące zwarte kompleksy klas III i IV. W części zachodniej przeważają łąki i pastwiska. Na terenie gminy najwięcej, bo 45 % gruntów ornych zajmują gleby IV klasy bonitacyjnej. Gleby najwyższej klasy, tj. II to zaledwie 2 %, a klasa III 28 % powierzchni zajmowanej przez grunty orne. 25% gruntów ornych to gleby o niskiej klasie bonitacyjnej V i VI [8]. Erozja i degradacja gleb najczęściej powiązana jest z niewłaściwym nawożeniem mineralnym i organicznym, chemizacją, nieprawidłową uprawą i płodozmianem, likwidacją oczek wodnych, zakrzaczeń i zadrzewień śródpolnych (erozja wietrzna). Urodzajne gleby i związana z tym kultura rolna decyduje często o zubożeniu krajobrazu z rozległymi monokulturowymi uprawami. Sytuacja taka znacząco wpływa na zmniejszenie bioróżnorodności gminy i zwiększenie ryzyka erozji gleby. Dodatkowym czynnikiem ułatwiającym erozję jest zakwaszenie gleb.

Ocena jakości gleb użytkowanych rolniczo przeprowadzana jest w cyklach 5-letnich przez IUNG Puławy oraz w ramach badań prowadzonych przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą z siedzibą we Wrocławiu. Badania i późniejsza ocena jakości gleb przeprowadzana jest w podziale na powiaty. Większość danych przedstawionych w niniejszym rozdziale odnosi się zatem do całego powiatu lubińskiego.

Zakwaszenie gleb jest powszechnym procesem naturalnym potęgowanym przez czynniki antropogeniczne. Powodem zakwaszenia gleby są: procesy geologiczne i glebotwórcze zachodzące w glebie, ubytki wapnia i innych jonów zasadowych z gleby wskutek ich wymywania, pobieranie wapnia przez rośliny, działanie nawozów fizjologicznie kwaśnych, działanie różnego rodzaju kwaśnych opadów przemysłowych, niektóre procesy naturalne zachodzące w glebie. Znaczny wpływ na zakwaszenie gleb ma działalność człowieka i to również w aspekcie działania „pozytywnego” poprzez regulowanie odczynu na drodze wapnowania gleb jak i „negatywnego”, poprzez zwiększanie kwasowości. Odczyn gleb wyrażany jest w jednostkach pH. Zgodnie z Polską Normą wyróżnia się pięć przedziałów odczynu:

- bardzo kwaśny	< 4,5
- kwaśny	4,6 – 5,5
- lekko kwaśny	5,6 – 6,5
- obojętny	6,6 – 7,2
- zasadowy	> 7,3

Procentowy udział poszczególnych klas odczynu informuje o stanie zakwaszenia gleb. Odczyn stanowi pierwsze z podstawowych kryteriów określających potrzeby wapnowania. Potrzeby wapnowania są bezpośrednią wskazówką ilościowego stosowania nawozów wapniowych. O kondycji i potrzebach nawożenia gleb użytkowanych rolniczo świadczy również zawartość podstawowych związków mineralnych fosforu, potasu i magnezu.

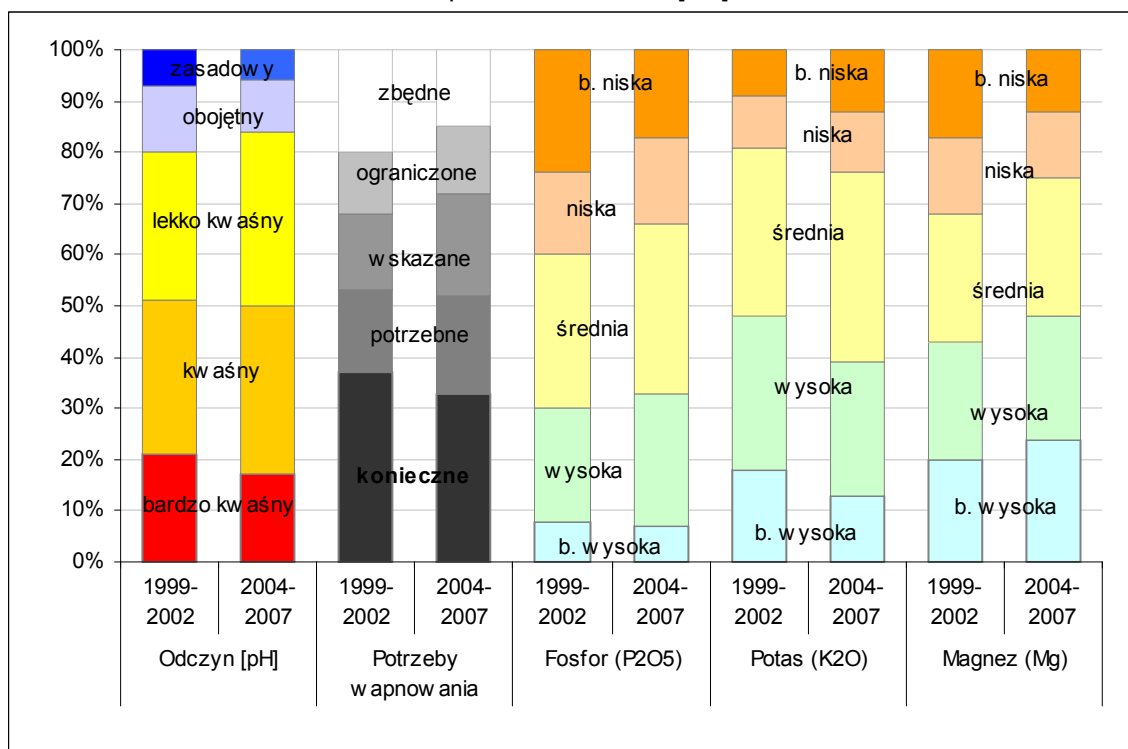
W ostatnich latach (okres 2004 – 2007) obserwuje się wzrost udziału użytków rolnych w powiecie lubińskim, gdzie pH gleby jest kwaśne i lekko kwaśne, przy jednoczesnym spadku udziału gleb o bardzo niskim oraz o bardzo wysokim odczynie. Przekłada się to na generalny wzrost udziału gleb, gdzie wapnowanie jest potrzebne lub wskazane oraz spadek konieczności wapnowania gleb.

Identyczna sytuacja występuje w przypadku zawartości fosforu i potasu w glebach – wzrost udziału gleb z wysoką i średnią zawartością tych związków. Jedynie w przypadku zawartości magnezu w glebach, widoczny jest wyraźny wzrost udziału gleb z bardzo wysoką zawartością związków potasu. Wielkość wszystkich wymienionych parametrów przedstawia tabela oraz wykres poniżej.

Tabela 2.3 Wielkość i zmiany najważniejszych parametrów charakteryzujących jakość gleb w powiecie lubińskim [7,8]

Rok	Odczyn [pH]					Potrzeby					Fosfor (P ₂ O ₅)					Potas (K ₂ O)					Magnez (Mg)				
	b. kwaśny	kwaśny	lekko kwaśny	obojętny	zasadowy	konieczne	potrzebne	wskazane	ograniczone	zbędne	b. niska	niska	średnia	wysoka	b. wysoka	b. niska	niska	średnia	wysoka	b. wysoka	b. niska	niska	średnia	wysoka	b. wysoka
1999-2002	21	30	29	13	7	37	16	15	12	20	8	22	30	16	24	18	30	33	10	9	20	23	25	15	17
2004-2007	17	33	34	10	6	33	19	20	13	15	7	26	33	17	17	13	26	37	12	12	24	24	27	13	12

Rysunek 2.8 Wielkość i zmiany najważniejszych parametrów charakteryzujących jakość gleb w powiecie lubińskim [7,8]

Przeciwdziałanie erozji

Polityka ochrony gleb powinna uwzględniać działania zapobiegające procesom erozji. **Lesistość gminy Ścinawa jest niska i wynosi ok. 15,2%.** Spada również powierzchnia gruntów zadrzewionych i zakrzewionych. Brak drzew i zadrzewień śródpolnych sprzyja ułatwieniu cyrkulacji powietrza zwiększając siłę i prędkość wiatru, co powoduje wzrost erozji wietrznej. Erozja wietrzna jest zatem typowa dla otwartych przestrzeni rolnych, dlatego niezbędne jest stosowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz podobnie, jak przy zapobieganiu erozji wodnej stałe utrzymanie gleby pod pokrywą roślinną.

Również koncepcja rolnictwa ekologicznego obejmuje szereg działań w zakresie kształtowania struktury krajobrazu rolniczego, w tym zwłaszcza tworzenie barier biogeochemicznych przeciwdziałających procesom erozji wietrznej i wodnej, wzmagających retencję i stymulujących małe obiegi wody w agrosystemach, jak również eliminujących zanieczyszczenia chemiczne z wód gruntowych oraz wzbogacających zasoby biologiczne obszarów rolniczych. Grunty wyłączone z użytkowania rolniczego i gleby zdegradowane na obszarach rolniczych powinny być zalesiane lub zagospodarowywane poprzez przeznaczenie ich na plantacje choinek, szkółki roślin ozdobnych, itp. Wycinanie drzew ma uzasadnienie w przypadku drzew starych i spróchniałych powodujących zagrożenie na drogach, ale wówczas należy je zastąpić nasadzeniami w odpowiednich miejscach.

Stan zanieczyszczenia gleb wg WIOŚ

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu corocznie prowadzi badania gleb na obszarach uprzemysłowionych, związanych z oddziaływaniem punktowych źródeł zanieczyszczeń. Celem badań jest wykazanie przekroczeń dopuszczalnych wartości w stosunku do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz.U. Nr 165, poz. 1359). Na terenie gminy Ścinawa nie prowadzono w ostatnich latach badań gleb.

2.3 Budowa geologiczna

Jest to obszar Monokliny Przedsudeckiej, której lite skały osadowe pokryte są luźnymi utworami kenozoicznymi o zmiennej miąższości od 200 do 400 m. Monoklina przedsudecka składa się z trzech jednostek geologiczno-strukturalnych. Podłoże budują utwory proterozoiku i starszego paleozoiku: granity, granodioryty gnejsy, łupki zieleńcowe, łupki krystaliczne, fyllity, amfibolity. Górną jednostkę geologiczno-strukturalną budują utwory kenozoiczne, których wykształcenie i miąższość wynosi około 200 m. Szczególne znaczenie ze względu na bogatą bazę surowcową, mają utwory permu tworzące dwa kompleksy skalne:

- Dolny - czerwony spągowiec – jako osady lądowe, zbudowane z piaskowców kwarcowych, miejscami z wkładkami zlepieńców i iłolupków;
- Górny - cechsztyn – jako osady morskie, które stanowią łupki miedzionośne, wapień i dolomity, anhydryty, iłowce z gipsami.

Budowa geologiczna płytkiego podłoża w rejonie miasta Ścinawa jest wynikiem silnych zaburzeń glaciektonicznych. Skutkuje to dużą zmiennością w wykształceniu struktury litologicznej. Osady trzeciorzędowe wykształcone są jako iły, piaski drobnoziarniste, żwiry kwarcowe, mułki oraz węgle brunatne. Utwory trzeciorzędowe charakteryzuje duża zmienność miąższości oraz wykształcenia. Czwartorzęd reprezentowany jest przez piaski i żwiry z wkładkami pyłów oraz lokalnie glin zwałowych. Miąższość osadów czwartorzędowych jest zmienna. W północnej części gminy osiagają ok. 50 m, natomiast w rejonie na zachód i południowy-zachód od Ścinawy uległy całkowitemu wyerodowaniu.

Wysoczyzna plejstoceniowa zbudowana jest z osadów wodno-lodowcowych. Dolina Odry powstała w końcu plejstocenu i na początku holocenu. Zbudowana jest z piasków drobnoziarnistych, gliniastych, pylastych, rzadziej średnioziarnistych. W stropie osadów rzecznych występują mady rzeczne w postaci glin i mułów o miąższości do 3 m. W dolinie Zimnicy przeważają utwory piaszczyste. Zgodnie ze Szczegółową Mapą Geologiczną Polski w skali 1:50 000 ark. Ścinawa rejon gminy budują głównie osady czwartorzędowe, w tym holocenijskie osady rzeczne. Reprezentowane są one przez piaski i żwiry. W rejonie starorzeczy oraz koryta Odry występują namuły torfiaste i piaszczyste. Lokalnie na stropie piasków występują wydmowe piaski eoliczne.

2.4 Zasoby kopalin

Na terenie gminy występuje fragment udokumentowanego w kategorii C₂ niezagospodarowanego **złoża węgla brunatnego „Ścinawa”**. Szacowane zasoby bilansowe wynoszą ok. 1 075 000 tys. Mg. W złożu zasoby ustalono dla dwóch pokładów – Henryk i łuzycznego. Złoże to rozpoznano w dwóch polach, rozdzielonych rynną erozyjną. Sumaryczna miąższość obydwu pokładów wynosi 20,8-22,1 m, przy sumarycznym nadkładzie 187-197m. Głębokość spągu to 213,4 m, a stosunek nadkładu do złoża (N:W) wynosi 9,0.

Pod względem jakościowym występuje tu węgiel energetyczny, przydatny do brykietowania, o wysokiej wartości opalowej (2390 kcal/kg), niskiej zawartości popiołu (10,69 %) oraz siarki całkowitej (0,48%). W złożu tym stwierdzono występowanie w nadkładzie kopalin towarzyszących: iłków i mułków trzeciorzędowych oraz piasków i żwirów czwartorzędowych. Wskaźnikowo zbadano przydatność iłów do produkcji ceramiki budowlanej. Badania laboratoryjne wykazały, że mogą one mieć zastosowanie do produkcji grubościennej ceramiki budowlanej.

W granicach gminy znajduje się fragment obszaru i terenu górniczego **złoża rud miedzi „Małomice I”**, udokumentowanego w kat. C₂. Obszar złożowy rud miedzi na monoklinie przedsudeckiej rozciąga się od Lubina na południowym wschodzie, do Bytomia Odrzańskiego (obszar 60 km długi i 20 km szeroki). Jest to właściwie jedno złoże eksploatowane przez kopalnie Lubin-Małomice, Polkowice, Sierszowice i Rudna. Złoże bilansowe rud miedzi zalega na powierzchni około 83 km².

Na terenie gminy brak jest udokumentowanych złóż kruszyw naturalnych, mimo, że warunki geologiczne wskazują na możliwość ich udokumentowania.

Złoże węgla brunatnego „Ścinawa”

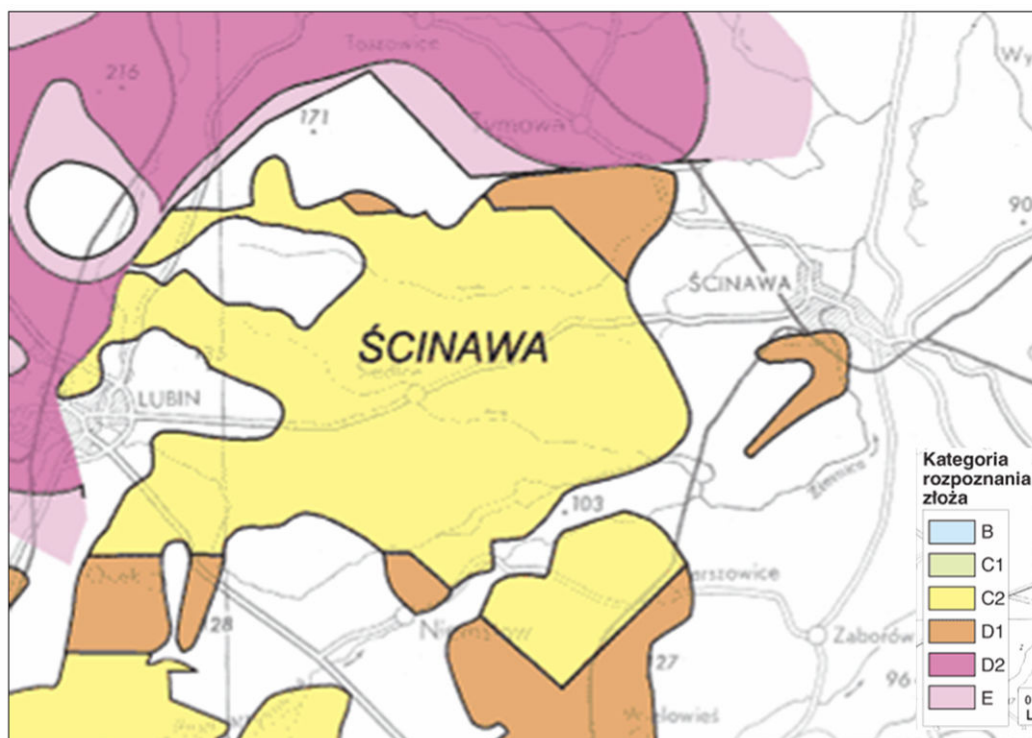
Udokumentowane w kategorii C₂ złoże węgla brunatnego „Ścinawa”³ o powierzchni około 98 km², zalega w utworach trzeciorzędowych i rozdzielone jest rynną erozyjną na dwa pola. Złoże udokumentowano w Polu I i Polu II, gdzie sumaryczne miąższości pokładów wynoszą odpowiednio 22,1 m i 20,8 m. Stosunek nadkładu do miąższości złoża wynosi odpowiednio 8,9:1 i 9,0:1, nadkład sumaryczny wynosi odpowiednio dla poszczególnych pól 197 m i 187 m. Węgiel brunatny występujący w tym złożu jest węglem energetycznym o wysokiej wartości opalowej od 9989 kJ/kg w Polu II do 10019 kJ/kg w Polu I i niskiej zawartości popiołu 8,66% i 12,72% oraz siarki całkowitej 0,26% i 0,71%. Szczegółowe informacje o złożu przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2.4 Parametry złoża „Ścinawa” [31]

Kategoria-rozpoznanie	C ₂
Geologiczne zasoby bilansowe [mln Mg]	1.075
Miąższość węgla [m]	21,4
Grubość nadkładu [m]	192
Głębokość zalegania spągu węgla w m	213,4
Współczynnik N:W	9,0:1
Zawartość popiołu w węglu bezwodnym A ^d [%]	10,7
Zawartość siarki całkowitej w węglu bezwodnym S ^s _c [%]	0,48
Wartość opałowa węgla przy 50% wilgoci Q ^r _w [kcal/kg]	2390
[kJ/kg]	9990

³ złoże udokumentowane wstępnie w stopniu niewystarczającym do przygotowania projektu zagospodarowania złoża i podjęcia prac udostępniających.

Rysunek 2.9 Występowanie węgla brunatnego w rejonie opracowania [31]

B - złoża zbadane szczegółowo, w stopniu umożliwiającym przygotowanie projektu i podjęcie prac udostępniających;
C1 - złoża zbadane szczegółowo, mniej dokładnie;
C2 - złoża udokumentowane wstępnie w stopniu niewystarczającym do przygotowania projektu zagospodarowania złoża;
D1 - złoża nieudokumentowane, zasoby oszacowane ze znacznym prawdopodobieństwem jako perspektywiczne;
D2 - złoża nieudokumentowane, zasoby o cechach bilansowych oszacowane wstępnie jako prognostyczne,
E - złoża nieudokumentowane (potencjalne),

W nadkładzie złóż węgla brunatnych zlokalizowane są surowce ceramiki budowlanej. Zasoby tych surowców dla złoża „Ścinawa” nie zostały udokumentowane. Należy je orientacyjnie określić jako bardzo duże, gdyż kubatura nadkładu dla w/w. złoża wynosi 18,8 mld m³.

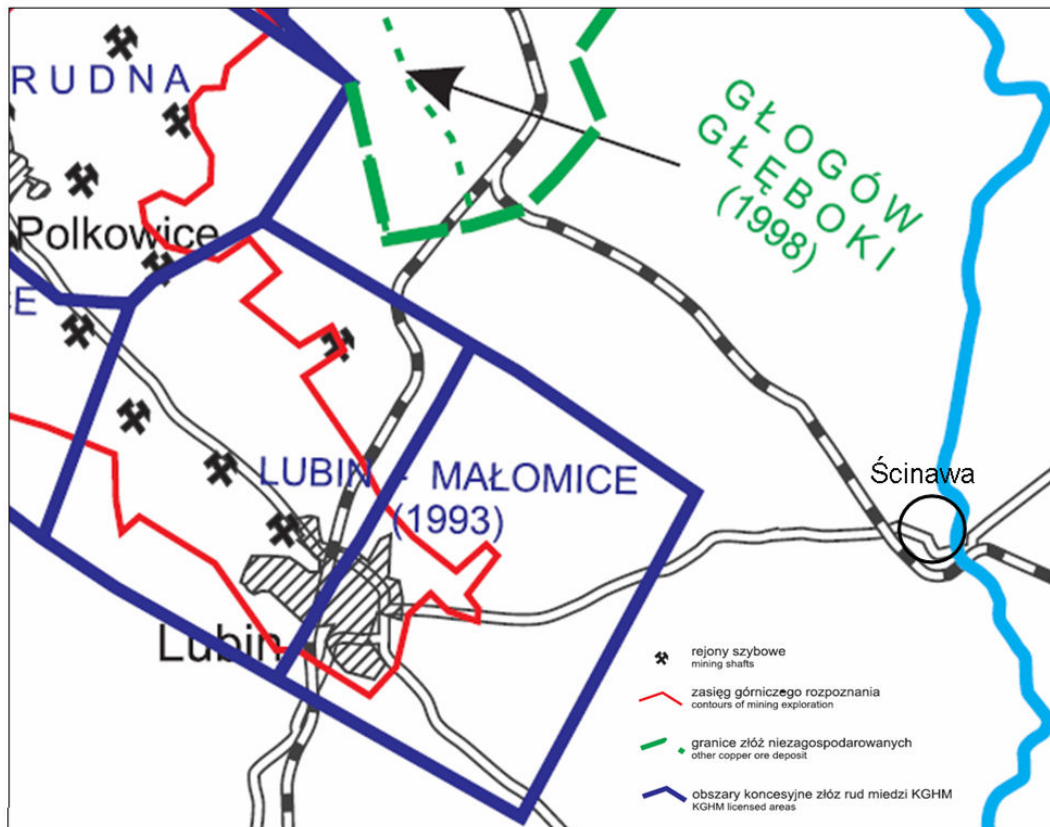
Złoże rud miedzi Lubin-Małomice

W rejonie opracowania znajduje się fragment udokumentowanego złoża rud miedzi w kat. C₂ (obszar górniczy Małomice I znajduje się poza terenem opracowania, ok. 0,5 km w kierunku zachodnim). Obszar złożowy rud miedzi na monoklinie przedsudeckiej rozciąga się od Lubina na południowym wschodzie, do Bytomia Odrzańskiego (obszar 60 km długi i 20 km szeroki). Jest to właściwie jedno złożo eksploatowane przez kopalnie Lubin-Małomice, Polkowice, Sierszowice i Rudna. Złoże bilansowe rud miedzi zalega na powierzchni około 83 km².

Obszar perspektywiczny - „Małomice - Buszkowice Małe - Jezierzyca - Orzeszków”

Obszar prawobrzeżnej Odry, zwany Obniżeniem Ścinawskim, rozciąga się w obszarze akumulacji rzeki Odry, gdzie w jej wyniku nastąpiło osadzenie od kilku do kilkunastometrowej serii piaszczysto żwirowej o perspektywicznie znaczących zasobach surowcowych. Obszar leży pomiędzy miejscowościami Małomice, Iwno, Przyborów, Sleszowice, Buszkowice Małe, Orzeszków a rzeka Jezierzyca. Obszar może być konfliktowy ze względu na stanowiska archeologiczne i Projektowany Odrzański Park Krajobrazowy.

Rysunek 2.10 Występowanie złóż miedzi [41]

2.5 System transportowy

Przez gminę przebiega droga krajowa nr 36 w kierunku Lubin – Załęczce, dwie drogi wojewódzkie: droga nr 111 w kierunku Ścinawa - Naroczyce oraz droga nr 372 w kierunku Ścinawa -Prochowice. Pozostałe to drogi powiatowe i gminne.

Drogi powiatowe w granicach gminy:

- Nr 1208 D Mleczno-Ścinawa/ Tymowa, Dębieć
- Nr 1211 D Tymowa-Naroczyce/ Chełmek, Działaw
- Nr 1221 D Składowice- Dąbrowa
- Nr 1223 D Niemostów-Zaborów/Dabrowice
- Nr 1237 D Miłosna-Scinawa/ Redlice Wielowieś, Sitno
- Nr 1238 D Dłużyce-Dziewin
- Nr1239D Zaborów-Grzybów
- Nr 1240 D Przystań Chrobrego
- Nr 1244 Wielowieś

Do najbardziej uciążliwych należy droga krajowa oraz drogi wojewódzkie. Dodatkowo zagrożenie związane jest z transportem materiałów niebezpiecznych. Stan nawierzchni drogi krajowej ocenia się jako średni. Jakość dróg publicznych w granicach administracyjnych miasta i gminy Ścinawa, pod względem rodzaju nawierzchni oraz zmiany na przestrzeni okresu sprawozdawczego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2.5 Stan dróg publicznych w granicach administracyjnych miasta Ścinawa, wg danych UG, stan na dzień 04.05.2007 r.

klasa drogi		2004		2005		2006	
		L	D	L	D	L	D
łączna długość dróg [km]		4,446	11,445	4,446	11,445	4,446	8,832
wg rodzaju nawierzchni	bitumiczna	3,743	1,432	3,743	1,432	3,743	1,432
	betonowa	-	0,33	-	0,33	-	0,33
	kostka	0,703	3,547	0,703	3,547	0,703	4,505
	brukowcowa	-	0,547	-	0,547	-	0,547
	tłuczniowa	-	-	-	-	-	-
	gruntowa	-	5,895	-	5,589	-	2,018

Tabela 2.6 Stan dróg publicznych w granicach administracyjnych gminy Ścinawa, wg danych UG, stan na dzień 04.05.2007 r.

Klasa drogi		2004	2005	2006
		L	L	L
łączna długość dróg [km]		20,441	20,441	20,441
wg rodzaju nawierzchni	bitumiczna	2,673	2,673	2,673
	betonowa	-	-	-
	kostka	3,046	3,046	3,046
	brukowcowa	-	-	-
	tłuczniowa	3,965	3,965	3,965
	gruntowa	10,757	10,757	10,757

Liczba i długość obiektów mostowych, tuneli i promów w osi drogi wynosi 3/38,4 szt./m, wg danych przekazanych przez UM. Przez obszar gminy Ścinawa przebiega jedna czynna linia kolejowa relacji Głogów-Wrocław.

2.5.1 Obwodnica miasta Ścinawa

Planowana jest budowa obwodnicy miasta Ścinawy wraz z przeprawą przez Odrę w ciągu drogi krajowej Nr 36. Celem i efektem planowanego zamierzenia jest wyprowadzenie ruchu tranzytowego z miasta Ścinawy i wyłączenie z eksploatacji dla ruchu ciężkiego istniejącego mostu przez rzekę Odrę. Stary most nie jest dostosowany do wzrastającego natężenia ruchu, przy znacznym udziale ruchu ciężkiego, ponadto wprowadza ruch do centrum miasta. Planowana inwestycja (obwodnica Ścinawy w ciągu drogi krajowej nr 36) realizowana będzie jako droga klasy GP 1x2. Szerokość pojedynczego pasa ruchu wyniesie 3,5 m, szerokość poboczy 1,5 m. Prędkość projektowa wynosić ma $V_p = 80$ (100) km/h [29].

Zakłada się, że realizacja obejścia Ścinawy i budowa nowego mostu może nastąpić po roku 2010, a przed 2015. W ramach prowadzonych prac rozważane są aktualnie dwa warianty obwodnicy: wariant nr 1 (południowy) oraz wariant nr 2 (północny). Inwestorem przedsięwzięcia jest Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad – Oddział we Wrocławiu. W listopadzie 2006 opracowane zostało Studium techniczno – ekonomiczne i koncepcja programowa oraz Raport oddziaływania na środowisko wraz z oceną oddziaływania na obszary Natura 2000, na etapie ubiegania się przez Inwestora o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia [wg stanu na II. poł. 2009 r.].

2.6 Lasy

Powierzchnia pokryta lasami stanowi zaledwie 15,2% gminy (wg danych UM), co razem z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi daje 16,5% powierzchni gminy zajętych przez grunty leśne. Stanowią one prawie w całości własność Skarbu Państwa. Zarządzane są przez Nadleśnictwa: Legnica i Lubin. W lasach gminy głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna pospolita (ponad 60%), inny krajowym drzewem iglastym jest świerk pospolity. Drzewa liściaste reprezentowane są przez dąb. W mniejszych ilościach występuje: olsza, jesion i topola. Z typów siedliskowych przeważają siedliska borowe, głównie bór świeży i bór mieszany świeży, a nad rzekami wytworzyły się olsy. Na terenie gminy występują lasy wodochronne.

Powierzchnia gruntów leśnych w gminie Ścinawa wynosiła na koniec 2006 r. 2 702 ha (wg danych UM) i zwiększyła się o 35 ha w stosunku do roku 2005. Przez okres 2004 - 2008 wskaźnik lesistości pozostawał na poziomie zaledwie 15% (14,4% wg GUS). Nadal jest on dużo mniejszy od wskaźnika lesistości dla Polski (28%) oraz wskaźnika europejskiego (32%).

Tabela poniżej przedstawia zbiorczą charakterystykę gospodarki leśnej w gminie Ścinawa w okresie 2002 – 2007 r., wg GUS. Poniższy wykres prezentuje planowaną powierzchnię zalesień oraz faktyczny areal zalesień w gminie Ścinawa, w okresie 2002 – 2007 r., wg danych udostępnionych przez GUS.

Rysunek 2.11 Powierzchnia zalesień w gminie w latach 2002 – 2007, wg GUS.

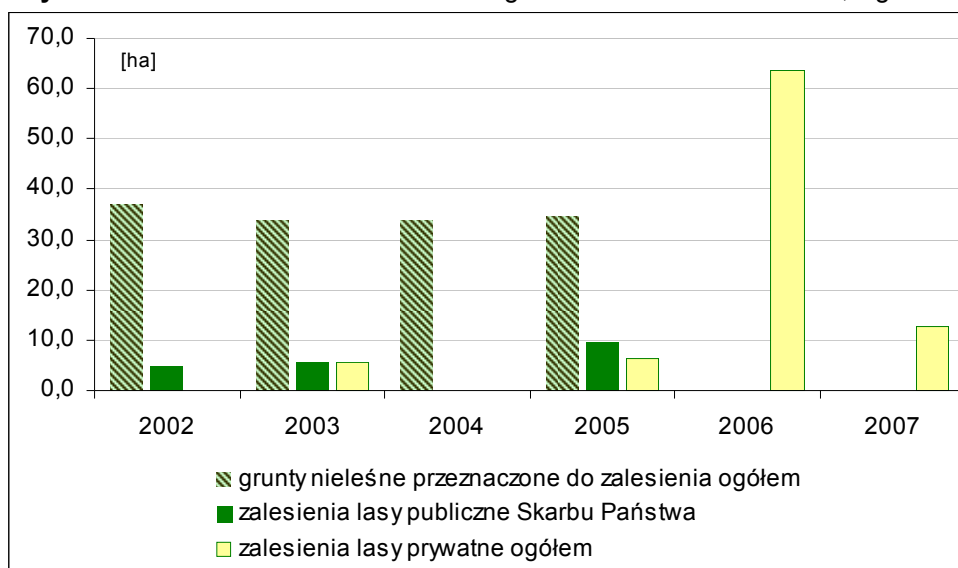

Tabela 2.7 Gospodarka leśna w gminie Ścinawa w latach 2002 – 2007, wg GUS

	J. m.	2002	2003	2004	2005	2006	2007
LEŚNICTWO WSZYSTKICH FORM WŁASNOŚCI							
Powierzchnia gruntów leśnych							
ogółem	ha	2 402,0	2 401,4	2 402,4	2 402,4	2 429,6	2 437,8
las ogółem	ha	2 350,1	2 349,6	2 350,6	2 350,0	2 360,9	2 369,9
grunty leśne publiczne ogółem	ha	2 388,0	2 387,4	2 388,4	2 388,4	2 408,9	2 417,1
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	2 385,0	2 384,4	2 385,4	2 385,4	2 405,9	2 414,1
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	2 366,0	2 371,4	2 371,4	2 371,4	2 394,9	2 402,8
grunty leśne prywatne	ha	14,0	14,0	14,0	14,0	20,7	20,7
Powierzchnia gruntów nieleśnych zalesionych i przeznaczonych do zalesienia							
zalesienia ogółem	ha	4,6	11,1	0	15,7	63,8	12,6
zalesienia lasy publiczne ogółem	ha	4,6	5,4	0	9,4	0	0
zalesienia lasy prywatne ogółem	ha	0	5,7	0	6,3	63,8	12,6
grunty nieleśne przeznaczone do zalesienia ogółem	ha	37,0	34,0	34,0	34,8	0	0
lesistość w %	%	14,30	14,30	14,30	14,30	14,40	14,40
LASY NIESTANOWIĄCE WŁASNOŚCI SKARBU PAŃSTWA							
Powierzchnia gruntów leśnych							
las ogółem	ha	17,00	17,00	17,00	17,00	23,70	23,70
lasy ochronne	ha	0	14,00	14,00	0	0	0
grunty leśne prywatne osób fizycznych	ha	13,00	13,00	14,00	14,00	14,00	14,00
grunty leśne prywatne lasy ochronne	ha	0	14,00	14,00	0	0	0
grunty leśne gminne lasy ogółem	ha	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
Odnowienia i zalesienia							
zalesienia lasy prywatne	ha	0	5,7	0	6,3	63,8	12,6
Pozyskanie drewna (grubizny)							
ogółem lasy prywatne	m3	0	0	0	2	0	0

2.7 Ochrona przyrody i krajobrazu

Pod względem powierzchni chronionej gmina jest znacznie poniżej średniej dla Dolnego Śląska (20,2% powierzchni chronionej). Łącznie objęto ochroną 194,6 ha, co stanowi zaledwie około 1,18% powierzchni gminy.

Tabela 2.8 Powierzchnia obszarów prawnie chronionych na terenie gminy Ścinawa, wg GUS, stan na koniec 2008 r.

ogółem	ha	194,6
rezerваты przyrody	ha	66,7
obszary chronionego krajobrazu	ha	70,0
użytki ekologiczne	ha	57,9
pomniki przyrody		9

System obszarów i obiektów prawnie chronionych gminy Ścinawa stanowią:

- **Rezerwat przyrody „Łęg Korea”** utworzony w styczniu 2001 r. na terenie dwóch gmin: Ścinawy i Prochowic, obejmuje obszar lasów łąk, pastwisk i nieużytków o pow. 79,29 ha. Celem ochrony są lasy łąkowe, łąkowe wraz z przylegającymi starorzeczami i łąkami, będące łąkowiskiem zagrożonej ornitofauny.
- **Fragment Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Odry”** o pow. 12 700 ha. Składają się na niego wilgotne lasy liściaste, stanowiące miejsca łąkowe. Ponadto występują tu ciekawe i rzadkie rośliny wodne i bagienne jak skrzyp bagienny i wonne łąny tataraku. Łąki nadodrzańskie charakteryzują się bogatą roślinnością, urozmaiconą kępami zarośli z grupy czyżni i wiklin oraz pojedynczymi drzewami topoli i wierzb. Wielka różnorodność środowisk wodnych, łąkowych i leśnych sprzyja łąkowi ponad stu gatunków ptaków. Największą ornitologiczną ozdobą doliny jest łabędź krzykliwy oraz remiz. Od 1994r. mieszkańcami doliny są bobry. Zasiedlone zostały na terenie stawu na rzece Cicha Woda i przy ujściu Cichej Wody, przy ujściu Kaczawy do Odry oraz przy ujściu kanału Bobrek do Odry.
- **Korytarz ekologiczny Mierzowice** o długości 3 km i szerokości 50-100 m
- **9 pomników przyrody..**
- **4 użytki ekologiczne (UE).**

Tabela 2.9 Wykaz użytków ekologicznych w gminie Ścinawa [28]

Lp	Nazwa	Lokalizacja	Pow. w ha	Krótką charakterystyka
1.	Śnieżycza	Chełmek Wołowski	5,55	Teren rzadkiej, zachowanej fitocenozы łąkowej. Stwierdzono występowanie 241 gatunków roślin naczyniowych, w tym 11 objętych ochroną prawną
2.	Starorzeczka koło Przychowej	Przychowa	28,54	Obszar roślinności wodnej, bagiennej, łąkowej z roślinami objętymi ochroną Tereny chronione to starorzeczka Odry i przyległe tereny bagienne
3.	Dąbrowa Dolna	Dąbrowa Dolna	8,70	Obszar dobrze zachowanych, wilgotnych łąk z rzadkimi roślinami łąkowymi
4.	Ścinawskie Bagna	Ścinawa	20,87	Obejmuje ekosystem bagienny z bogatą ornitofauną, z siedliskami rzadkich i chronionych ptaków wodnych

Gmina Ścinawa znajduje się również w granicach Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków „Łęgi Odrzańskie” PLB020008 i Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk „Łęgi Odrzańskie” PLH020018 sieci Natura 2000.

Natura 2000

Definicje i procedury

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażanym od 1992 r. w sposób spójny pod względem metodycznym i organizacyjnym na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej. **Idea sieci** opiera się na założeniu, że dla ochrony różnorodności biologicznej państw członkowskich należy stworzyć system ostoi umożliwiających przetrwanie zagrożonym gatunkom oraz siedliskom. Dla realizacji tego celu wdrażane są dwa akty prawne UE: **dyrektywa „ptasia”** (79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków) oraz **dyrektywa „siedliskowa”** (zwana również habitatową, 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory). Dyrektywy te zobowiązują sygnatariuszy do utworzenia „ostoi” w miejscach występowania ważnych populacji gatunków lub siedlisk wymienionych w załącznikach do tych dyrektyw.

Celem utworzenia sieci Natura 2000 jest zachowanie zarówno zagrożonych wyginieciem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt w skali Europy, ale też typowych, wciąż jeszcze powszechnie występujących siedlisk przyrodniczych, charakterystycznych dla 9 regionów biogeograficznych (tj. alpejskiego, atlantyckiego, borealnego, kontynentalnego, panońskiego, makaronezyjskiego, śródziemnomorskiego, stepowego i czarnomorskiego). **W Polsce występują 2 regiony biogeograficzne: kontynentalny** (96 % powierzchni kraju) i **alpejski** (4 % powierzchni kraju). Dla każdego kraju określa się listę referencyjną siedlisk przyrodniczych i gatunków, dla których należy utworzyć obszary Natura 2000 w podziale na regiony biogeograficzne.

Do polskiego prawa pojęcie obszaru Natura 2000 jako formy ochrony przyrody wprowadzono ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody⁴. W załącznikach do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 maja 2005 r. w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000 znajduje się m.in. lista gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty (w skrócie: gatunek o znaczeniu wspólnotowym), w tym tzw. gatunków priorytetowych.

Ostoje wytyczone w oparciu o dyrektywę ptasią są nazywane „**obszarami specjalnej ochrony ptaków**” (OSO lub OSOP), zaś wytyczone w oparciu o dyrektywę siedliskową „**specjalnymi obszarami ochrony siedlisk**” (SOO lub SOOS). Zgodnie z zapisami Dyrektywy Siedliskowej, obszary te mają być połączone w miarę możliwości fragmentami krajobrazu zagospodarowanymi w sposób umożliwiający migrację, rozprzestrzenianie i wymianę genetyczną gatunków (korytarzami ekologicznymi). Procedura wyznaczania obszarów Natura 2000, w zależności od ich typu odbywa się dwojako:

1. OSOP są wyznaczane zgodnie z metodyką niesprzeczną z zasadami praktykowanymi przez organizację BirdLife International (zalecenie KE), po czym ustanawiane rozporządzeniem ministra ds. środowiska, a następnie przesyłane do akceptacji KE;

⁴ Dz. U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880, z późn. zm

2. w przypadku SOOS, stosownie do art. 27 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o *ochronie przyrody*, minister właściwy ds. środowiska opracowuje propozycję listy obszarów Natura 2000 oraz, po przeprowadzeniu procedur konsultacyjnych w kraju, przekazuje ją do KE. Następnie KE, po otrzymaniu propozycji od wszystkich krajów członkowskich, organizuje seminaria dla każdego regionu biogeograficznego, podczas których są rozpatrywane i szczegółowo omawiane wszystkie siedliska przyrodnicze i gatunki występujące w danym regionie. Celem takich seminariów jest ustalenie, czy państwo członkowskie przewidziało wystarczającą ochronę dla wszystkich siedlisk i gatunków na swoim terytorium. Za wystarczającą ochronę przyjmuje się objęcie ochroną od 20% do 60% powierzchni danego siedliska lub liczebności populacji gatunku na terenie kraju; w przypadku siedlisk i gatunków priorytetowych ten procent wynosi 80. W przypadku wykazania luk w sieci obszarów Natura 2000 kraje członkowskie są zobowiązane do wprowadzenia uzupełnień w sieci obszarów. Po uzupełnieniu sieci obszarów w sposób zapewniający jej spójność KE zatwierdza listę obszarów Natura 2000 dla danego regionu biogeograficznego. Następnie, stosownie do art. 28 ust. 3 *ustawy o ochronie przyrody*, minister właściwy ds. środowiska formalnie ustanawia specjalne obszary ochrony siedlisk w drodze rozporządzenia, **w nieprzekraczalnym terminie sześciu lat** od momentu ich zatwierdzenia przez KE (stosownie do art. 4 ust. 4 dyrektywy Rady 92/43/EWG). W okresie między akceptacją przez Komisję Europejską a ustanowieniem w drodze rozporządzenia, projektowane SOOS funkcjonują pod tymczasową nazwą jako **„Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty” (OZW)**. W stosunku do OZW obowiązują wszystkie przepisy przewidziane dla ustanowionych obszarów Natura 2000.

Shadow List

W Polsce pierwsze propozycje obszarów Natura 2000 zostały opracowane w oparciu o naukowe dane archiwalne, korygowane wiedzą ekspercką (a bazujące przede wszystkim na wcześniej istniejących obszarach chronionych, projekcie krajowej sieci ekologicznej ECONET-Polska oraz na bazie danych Corine). W latach 2000 – 2003, w trakcie prac wojewódzkich zespołów, koordynowanych przez Instytut Ochrony Przyrody PAN z Krakowa i Narodową Fundację Ochrony Środowiska, powstała lista 323 obszarów siedliskowych (zajmujących ponad 10% powierzchni kraju), uzupełniona następnie o 50 kolejnych obszarów, zgłoszonych przez organizacje pozarządowe i niezależnych przyrodników. Lista ostoi ptaków o międzynarodowym znaczeniu (IBA – od Important Bird Area, wyznaczanych wg kryteriów organizacji BirdLife International), opracowana przez Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków (OTOP) jako potencjalne obszary specjalnej ochrony ptaków, wynosiła 141, co stanowiło ok. 15% powierzchni kraju.

W **maju 2004 r.** Minister Środowiska, w uzgodnieniu z Rządem RP, przesłał Komisji Europejskiej listę zaledwie 184 proponowanych specjalnych obszarów ochrony siedlisk, o łącznej powierzchni ok. 3,7% powierzchni Polski. Z kolei rządowa propozycja obszarów specjalnej ochrony ptaków zawierała 72 obszary (ok. 8% powierzchni kraju). Wybór dokonany przez Ministerstwo Środowiska był na okres 5 dni udostępniony „do konsultacji społecznej”, jednak żadna z licznie zgłoszonych uwag nie została uwzględniona. Ponieważ, zdaniem przedstawicieli polskich organizacji pozarządowych, rządowa lista propozycji obszarów Natura 2000 nie zapewniała reprezentatywnego ujęcia w sieci wszystkich gatunków i siedlisk przyrodniczych, dla których sieć jest wyznaczana, pod koniec roku 2004 koalicja polskich organizacji pozarządowych (OTOP, WWF Polska, PTOP "Salamandra" i Klub Przyrodników) opracowała i zgłosiła do KE **Propozycję optymalnej sieci obszarów Natura 2000 w Polsce – „Shadow List”** („listę cieni”). Shadow List została następnie uaktualniona wiosną 2006 r. W kwietniu 2008 r. Klub Przyrodników i PTOP "Salamandra" opracowały kolejne uaktualnienie Shadow List obszarów siedliskowych. Konieczność kilkukrotnego uaktualniania Shadow List wynikała z postępu w rozpoznaniu polskich zasobów siedlisk przyrodniczych i gatunków z załączników Dyrektyw.

Pod wpływem zdecydowanej postawy KE, stopniowo obszary z każdej opracowanej Shadow List były włączane do oficjalnych propozycji rządowych. Kolejne listy obszarów ptasich zostały przekazane KE przez Ministerstwo w sierpniu 2007 i w styczniu 2008 r., natomiast kolejne propozycje obszarów siedliskowych – w styczniu i we wrześniu 2006 r., w sierpniu 2007 oraz w marcu 2008 r. **Ministerstwo Środowiska zadeklarowało**, że wszystkie obszary, które zostały zaproponowane po raz pierwszy w ostatniej aktualizacji Shadow List, podobnie jak sugerowane zmiany granic, do czasu wiążących rozstrzygnięć będą podlegały podobnej ochronie, jak obszary zgłoszone we wcześniejszych wersjach Shadow List.

Stan aktualny i perspektywy rozwoju sieci

Minister Środowiska ustanowił do tej pory 141 **obszarów specjalnej ochrony ptaków**, w drodze rozporządzenia z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 229, poz. 2313), rozporządzenia z dnia 5 września 2004 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 79, poz. 1275) oraz rozporządzenia z dnia 27 października 2008 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 198, poz. 1226). Obszary te obejmują 15,6% terytorium kraju (5 514 276 ha). **Proces wyznaczania sieci OSOP jest bliski ukończenia** – obecnie lista OSOP jest zgodna z listą ostoi ptaków o znaczeniu międzynarodowym (IBA). Najnowsze badania wskazały jednak na potrzebę wyznaczenia ok. 27 nowych obszarów. Aktualna lista ustanowionych i projektowanych ostoi ptasich dostępna jest na stronie OTOP [51].

Do tej pory Rząd Polski wysłał do Komisji Europejskiej celem akceptacji 364 propozycje **specjalnych obszarów ochrony siedlisk**. Wszystkie w/w obszary zostały zatwierdzone decyzjami Komisji z dnia 13 listopada 2007 r., 25 stycznia 2008 r. oraz z dnia 12 grudnia 2008 r. Obecnie są to obszary mające znaczenie dla Wspólnoty. Obejmują 8,1% terytorium kraju (2 891 231 ha). Łącznie z obszarami ptasimi, **na terenie naszego kraju znajduje się obecnie 505 obszarów Natura 2000**, zajmujących 5644482,12 ha (18,09%) jego powierzchni lądowej.

Tworzenie sieci SOOS nie zostało jeszcze zakończone – niezbędne jest wyznaczenie nowych obszarów oraz korekta granic niektórych istniejących OZW. Weryfikację dotychczasowych i opracowanie projektów nowych obszarów w celu uzupełnienia braków sieci powierzono Wojewódzkim Zespołom Specjalistycznym (powołanym w 2007 r.). Efektem ich prac jest lista potencjalnych obszarów SOOS oraz projekty zmiany granic niektórych OZW, która uwzględnienia propozycje zawarte w Shadow List 2008 oraz została zweryfikowana przez Instytut Ochrony Przyrody PAN. Obecnie lista przekazana została do uzgodnień międzyresortowych oraz poddana procedurze konsultacji społecznych, w tym opiniowaniu przez jednostki samorządu terytorialnego.

Lista nowych potencjalnych obszarów SOOS, wraz z propozycjami zmiany granic istniejących OZW, dostępna jest od maja 2009 r. na rządowej stronie Natury 2000. Ustawowe formy działania gminy na tym etapie to opinia rady gminy do projektu listy obszarów Natura 2000. Nie złożenie opinii w ciągu 30 dni uznaje się za brak uwag (zgodnie z art. 27 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody). Ostateczna lista obszarów SOOS przekazana zostanie Komisji do września 2009 r., a jej zatwierdzenie planowane jest na przełom lat 2010/2011.

Listy obszarów „ptasich” i „siedliskowych” nigdy nie będą jednak w pełni zamknięte i ostateczne ustanowione – zawsze będzie można dodać kolejne obszary, jeśli zajdzie taka potrzeba i jeżeli ich znaczenie dla ochrony określonych siedlisk i gatunków będzie wystarczająco udokumentowane (zostaną zdobyte nowe dane o ich wartościach

przyrodniczych lub zwiększy się stopień zagrożenia przyrody na tych terenach) – przyjęto bowiem, że **sieć ma mieć charakter otwarty**.

Ochrona przyrody na obszarach Natura 2000

Najważniejszymi instrumentami realizacji celów sieci Natura 2000 są **oceny oddziaływania na środowisko** oraz **plany zadań ochronnych** i **plany ochrony** obszarów Natura 2000 (angielska nazwa to „management plans” czyli raczej „plany zarządzania” niż „plany ochrony”), opisujące działania ochronne w odniesieniu do siedlisk przyrodniczych i gatunków, dla których utworzono dany obszar. Działania ochronne powinny uwzględniać wymogi gospodarcze, społeczne i kulturowe oraz cechy regionalne i lokalne danego obszaru Natura 2000. Utworzenie strefy ochronnej sieci Natura 2000 nie oznacza automatycznego objęcia danego terenu ścisłą ochroną tj. wyłączenia z działalności gospodarczej. Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, dla obszarów tych nie ustanawia się zakazów, takich jak dla innych form ochrony przyrody, np. parków narodowych, rezerwatów przyrody. Działania ochronne na obszarach Natura 2000 mają na celu **zachowanie w „należytych stanie”** tych elementów przyrodniczych, dla których wyznaczono obszar Natura 2000. Nie dozwolone są jedynie działania, mogące w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000.

Zalecenia ochronne są sformułowane dla każdego siedliska i każdego gatunku osobno. Zgodnie z art. 29. *ustawy o ochronie przyrody*, **projekt planu ochrony** dla obszaru Natura 2000 lub jego części sporządza sprawujący nadzór nad obszarem. Sporządzający projekt planu ochrony umożliwi zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu. Zapis ten daje możliwość wypowiedzenia się, w procesie tworzenia planu ochrony, społecznościom lokalnym zamieszkującym na terenach objętych działaniem planu ochrony, co powinno pozytywnie wpłynąć na późniejszą współpracę na tym obszarze, a także pozwolić wyeliminować konflikty związane z ochroną obszarów Natura 2000.

Ustanowienie planu ochrony poprzedza się również przeprowadzeniem standardowego **postępowania z udziałem społeczeństwa** na zasadach określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*. Następnie Minister właściwy ds. środowiska ustanawia, w drodze rozporządzenia, **plan ochrony** dla obszaru Natura 2000 lub jego części na okres 10 lat. Plan ochrony może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Dla obszaru Natura 2000 sprawujący nadzór nad obszarem sporządza **projekt planu zadań ochronnych** na okres 5 lat. Pierwszy projekt powinien zostać sporządzony w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez KE. Plan zadań zawiera wskazania do zmian w istniejących SUIKZP i mpzp gmin, województw oraz konieczność wykonania planu ochrony dla całości lub części obszaru.

SOO (Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk) Łęgi Odrzańskie PLH020018

■ STAN FORMALNO-PRAWNY OBSZARU

Obszar przesłany do akceptacji Komisji Europejskiej w sierpniu 2008, zatwierdzony został decyzją KE z dnia 12 grudnia 2008 r. Do czasu powołania w drodze rozporządzenia, funkcjonuje jako Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty (OZW). Nadzór nad obszarem sprawują: Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych we Wrocławiu oraz Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Zielonej Górze.

W ramach Shadow List 2008 zaproponowano korektę granic obszaru. W maju 2009 r. **projekt zmiany granic obszaru** został przekazany przez MŚ do konsultacji społecznej i jest dostępny na oficjalnej rządowej stronie sieci Natura 2000 w Polsce: http://natura2000.mos.gov.pl/natura2000/pl/aktualnosci.php?aktualn_id=22.

Po projektowanej korekcie granic, obszar zajmie powierzchnię 285,943 ha na terenie miasta oraz 1584,330 ha na obszarze wiejskim. Łącznie na terenie miasta i gminy Ścinawa będzie to: 1870,273 ha, co stanowi 11,4% powierzchni gminy.

■ OPIS OBSZARU:

Obszar stanowi fragment doliny Odry o długości 101 km, od Brzegu Dolnego do Głogowa, w przybliżeniu od km 290 do km 385, w granicach dawnej terasy zalewowej rzeki. Obejmuje też ujście Baryczy. Granica obszaru poprowadzona jest zgodnie z zasięgiem aktualnego terenu zalewowego wraz z planowanymi polderami. Obejmuje siedliska nadrzeczne zachowane w międzywalu oraz najlepiej wykształcone lasy, łąki i torfowiska niskie poza jego obrębem. Duża część terenu jest regularnie zalewana. Obszar porośnięty jest lasami, głównie łęgami jesionowymi i wiązowymi, rozwijającymi się na glebach aluwialnych. Przeważają dobrze zachowane płaty siedlisk, częste są starodrzewia ponad 100-letnie, z licznymi drzewami pomnikowymi. Lasy są intensywnie eksploatowane. Liczne, pozostałe po dawnym korycie Odry starorzecza, są w różnych fazach zarastania. Można tu obserwować kolejne stadia sukcesyjne zbiorowisk związanych z dynamicznym układem doliny rzecznej, w tym także zbiorowisk szuwarowych, związanych ze starorzeczami. W dolinie znajdują się też duże kompleksy wilgotnych łąk.

Najbardziej na południe wysuniętą część obszaru tworzą tzw. Zielone Łąki koło Miękinii. Jest to rozległy kompleks wilgotnych i świeżych łąk, częściowo użytkowanych kośnie, oraz olsów i łęgów olchowych. Ostoja ptasia o randze europejskiej E 53. Występuje co najmniej 14 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, 2 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Gnieździ się ok. 100 gatunków ptaków. W okresie łęgowym obszar zasiedla kania czarna (PCK) - około 4% populacji krajowej (C6), muchołówka białoszyja - 2,5%-4% populacji krajowej (C6), dzięcioł średni - około 3% populacji krajowej (C6), kania ruda (PCK) - 1,5%-2% populacji krajowej (C6), dzięcioł zielonosiwy - 1%-2% populacji krajowej, czapla siwa - 1,8% populacji krajowej (C3), świerszczak - ponad 1% populacji krajowej (C3) oraz trzmielojad i srokosz - około 1% populacji krajowej (C6, C3); stosunkowo licznie (C7) występuje żuraw.

Obszar odznacza się dużym bogactwem siedlisk rzadkich i zagrożonych, charakterystycznych dla dużej rzeki nizinnej (11 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, w tym oba typy bardzo dobrze zachowanych lasów łęgowych, zajmujących tu znaczną powierzchnię). Cennym elementem przyrody obszaru są łąki z takimi interesującymi gatunkami jak: goryczka wąskolistna *Gentiana pneumonanthe*, kosaciec syberyjski *Iris sibirica* czy czosnek kątowny *Allium angulosum*. Na terenie ostoi stwierdzono obecność 13 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG; ważne jest przede wszystkim występowanie kielbina białopłetwego i bolenia oraz kilku rzadkich gatunków

motyli. Na szczególną uwagę zasługuje cenne zimowisko nietoperzy w podziemiach dawnego klasztoru w Lubiążu. Jest to jedno z największych stanowisk mopka na terenie południowo-zachodniej Polski. Bardzo bogata jest flora ostoi z licznymi gatunkami prawnie chronionymi oraz gatunkami rzadkimi i zagrożonymi, tak w skali całej Polski, jak i lokalnie. Między innymi liczne są storczykowate. W rezerwacie Odrzysko występuje obfita populacja salwinii pływającej *Salvinia natans* i kotewki orzecha wodnego *Trapa natans*. Obszar Zielonych Łąk, znajdujących się na południe od głównego kompleksu Łęgów, zajęty jest w 30% przez siedliska ujęte w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, ze szczególnie dobrze wykształconymi lasami łęgowymi (*Fraxino-Alnetum*) oraz dużym obszarem olsów, częściowo chronionych w rezerwacie "Zabór" na powierzchni 35 ha. Część z nich odznacza się wysokim stopniem naturalności oraz wysoką bioróżnorodnością. Stwierdzono tu ponadto występowanie lasów łąkowych oraz łąk świeżych i zmiennowilgotnych.

Dodatkowo obszar spełnia rolę bardzo ważnego korytarza ekologicznego. Gatunki wymienione w p. 3.3. z motywacją D to gatunki prawnie chronione w Polsce.

■ ZAGROŻENIA:

Zagrożeniem dla obszaru są planowane inwestycje hydrotechniczne. Inne zagrożenia związane są z osuszaniem terenu i okolic, zanieczyszczeniem wód, intensywną gospodarką rybacką (wprowadzanie obcych gatunków ryb), prywatyzacją lasów i terenów nieleśnych, mogącą prowadzić do intensyfikacji gospodarki. Uwaga: Dolina podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. Istniejące obiekty i urządzenia związane z ochroną przeciwpowodziową wymagają utrzymywania ich w należyłym stanie technicznym. Prace z zakresu ochrony przeciwpowodziowej dotyczą różnych fragmentów doliny rzecznej. Przy ich wykonywaniu powinna zostać zachowana dbałość o utrzymanie dobrego stanu ekologicznego doliny i nie pogorszenie stanu zachowania siedlisk przyrodniczych i gatunków, których ochrona jest celem utworzenia obszaru Natura 2000.

OSO (Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków) ŁĘGI ODRZAŃSKIE PLB020008

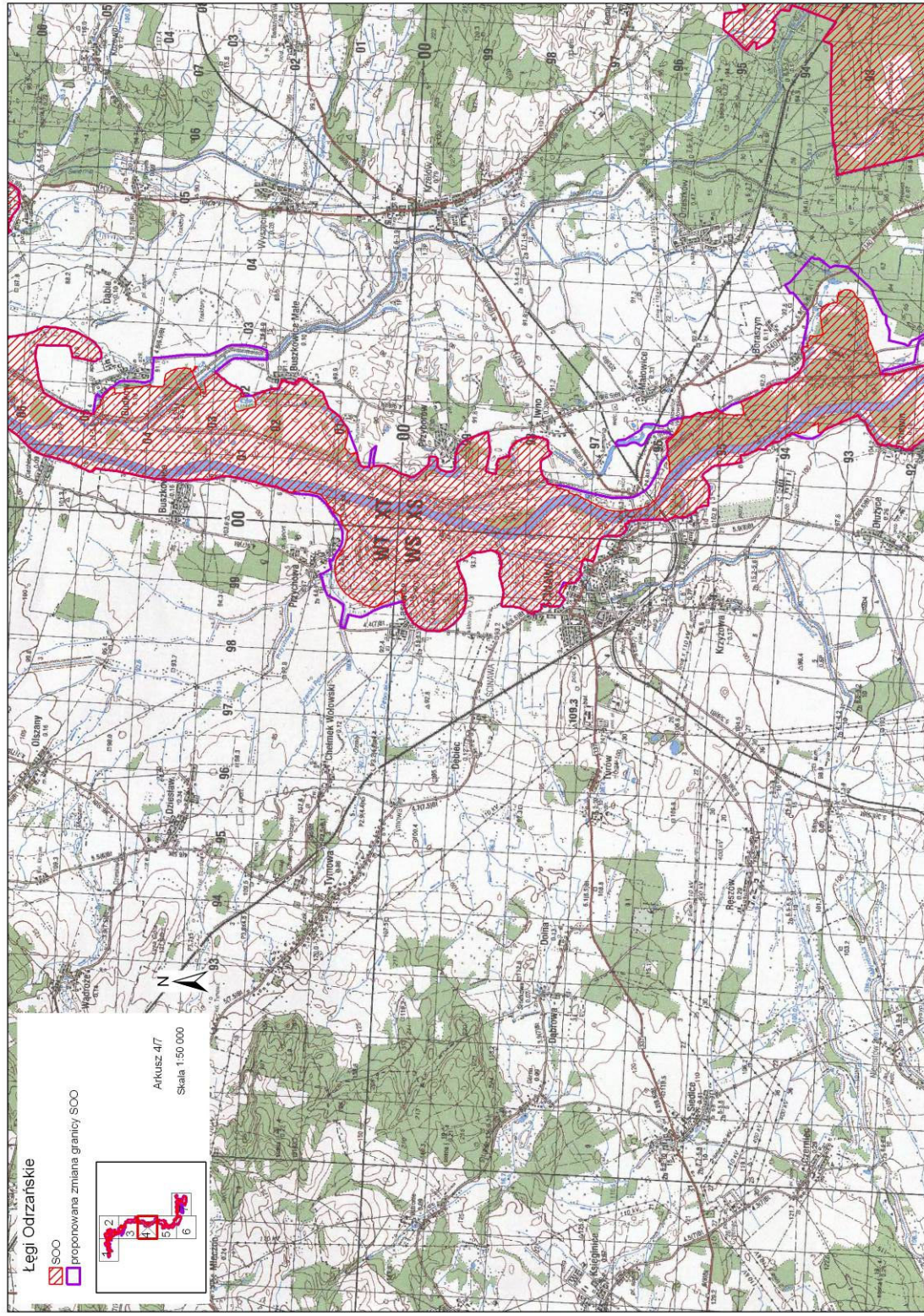
■ STAN FORMALNO-PRAWNY OBSZARU

Obszar wyznaczony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 października 2008 r. *zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000* (Dz.U. Nr 198, poz. 1226). Obszar zajmuje łącznie 17 999,4 ha, w tym na terenie gminy Ścinawa 1 820,5 ha (co stanowi 10,1% obszaru OSOP, a zajmuje 11,0% powierzchni gminy). Nadzór nad obszarem sprawuje Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych we Wrocławiu.

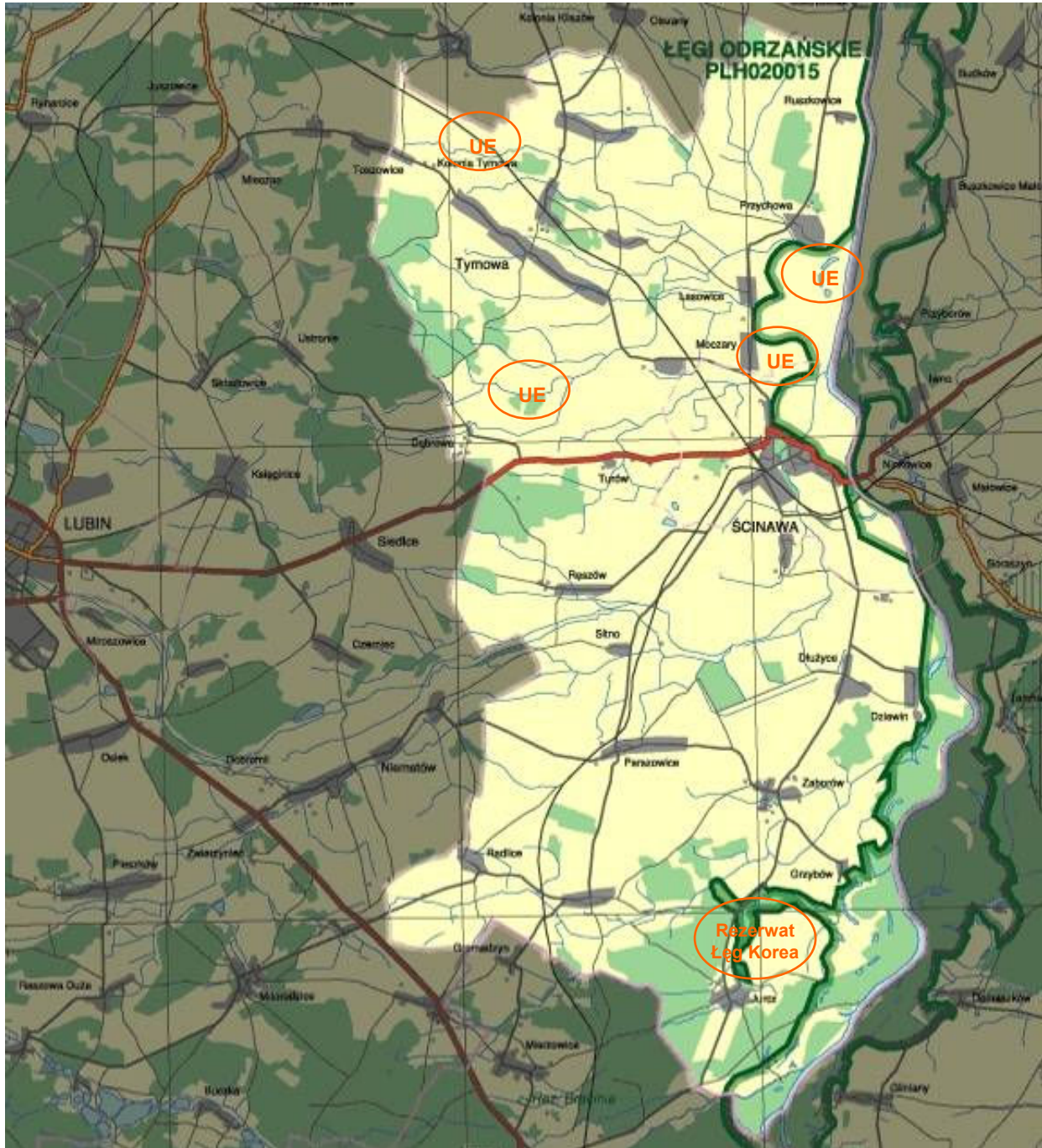
■ OPIS OBSZARU:

Fragment doliny Odry o długości 101 km, od Brzegu Dolnego do Głogowa, w przybliżeniu od km 290 do km 385, w granicach dawnej terasy zalewowej rzeki. [dalej jak dla PLH020018].

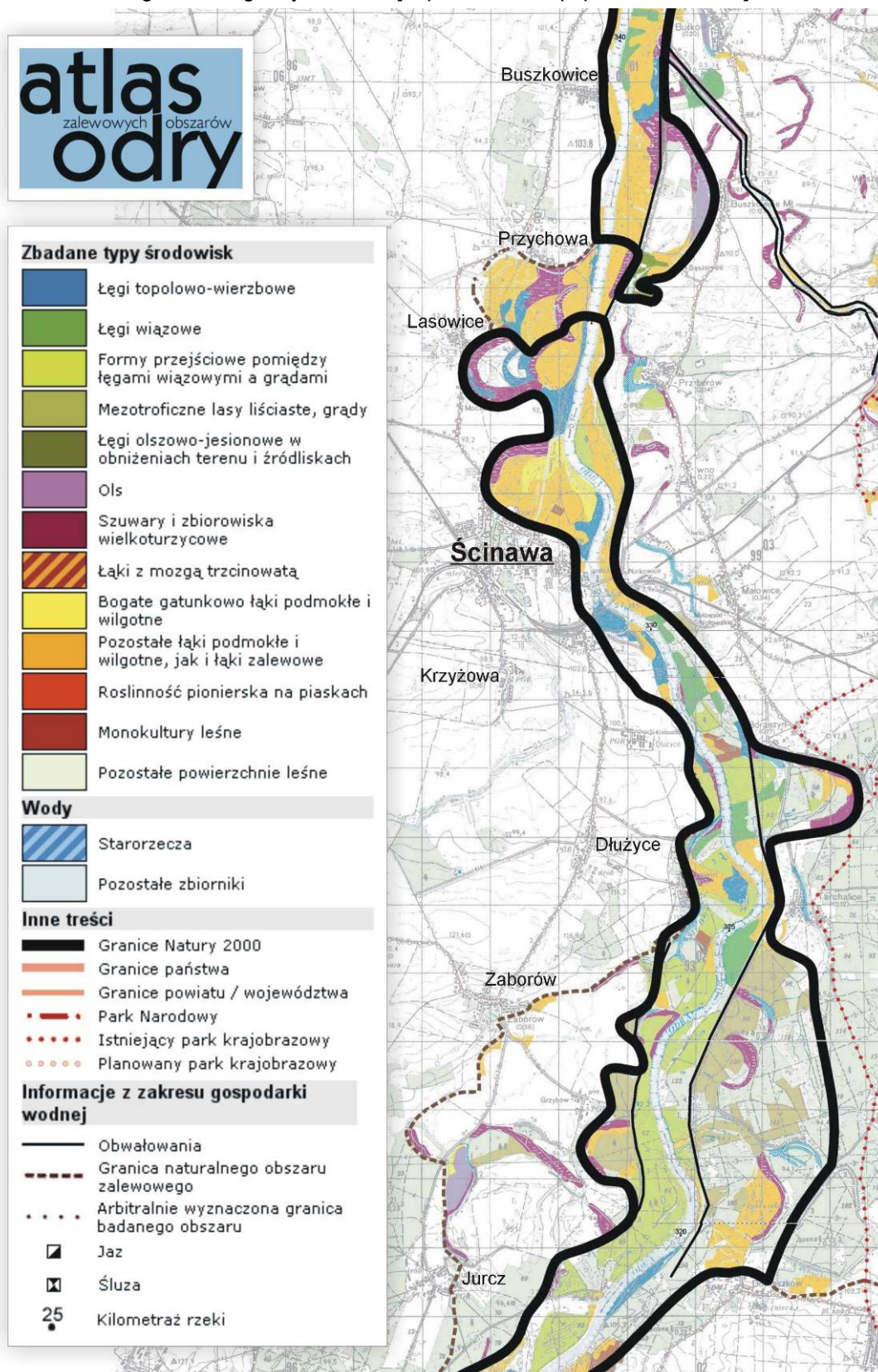
Rysunek 2.12 Łęgi Odrzańskie wraz ze zmianą granic, wg stanu na dzień 28 lipca 2009 r. [46]

Rysunek 2.13 NATURA 2000 oraz rezerwat przyrody „Łęg Korea” i użytki ekologiczne (UE) na terenie gminy Ścinawa [http://natura2000.mos.gov.pl, 28] .

Rysunek 2.14 Mapa cennych zbiorowisk roślinnych, występujących na terenach zalewowych Odry w granicach gminy Ścinawa [http://atlas.odra.pl/pl/index.html, 28].

2.8 Gospodarka wodno-ściekowa

Zaopatrzenie w wodę

Sieć wodociągowa zarządzana jest przez Zakład Gospodarki Komunalnej, jej sumaryczna długość wynosi 106,7 km. Odbiorcami są większości gospodarstwa domowe (97%), w związku z czym woda jest w przeważającej części zużywana na cele bytowo - gospodarcze. Woda czerpana jest z 10 ujęć wód podziemnych; 3 z nich znajdują się w Ścinawie, kolejne 3 w Dzieśławiu oraz po 2 w Przychowie i Wielowsi. Ich sumaryczna wydajność dobową wynosi 7024m³/dobe. Woda uzdatniana jest w 4 stacjach uzdatniania wody zlokalizowanych w miejscowościach Ścinawa, Dzieśław, Przychowa i Lasowice, a jej jakość spełnia normy. Niewielka część gospodarstw domowych nie jest jeszcze podłączona do sieci wodociągowej. Około 50% sieci wodociągowej na terenie miasta to konstrukcja przedwojenna. Kolejne 25% wybudowano do roku 1979, a resztę po 1970. Większość wodociągów wiejskich (80%) pochodzi z lat 60 i 70 ubiegłego wieku. Część gospodarstw wiejskich - mimo istniejących wodociągów - nadal korzysta z własnych ujęć wody. Ze studni głębinowych zlokalizowanych na terenie gminy Ścinawa wydobywane są głównie wody czwartorzędowe. Zarówno zasoby dyspozycyjne warstw wodonośnych, jak i wydajności ujęć są obecnie wystarczające.

Woda pochodząca z ujęć jest dobrej jakości. Problemem jest jedynie duża zawartość żelaza i manganu.

Tabela 2.10 Lokalizacja ujęć wód dla celów bytowych i przemysłowych, wg stanu na 2007 r. [28]

Lp	Lokalizacja	Użytkownik	Ilość studni	Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne [m ³ /h]	Obsługiwane miejscowości
1.	Dąbrowa Dolna	PGR	1	16	
2.	Dzieśław	Wodociąg wiejski	3	35	Dzieśław, Tymowa, Chełmek Wołowski, Dębiec, Turów, Dąbrowa Dolna i Środkowa
3.	Dzieśław	MBM	1	6	
4.	Grzybów	PGR	1	10	
5.	Jurcz	Wodociąg wiejski	1	56	
6.	Krzyżowo	PGR	1	93	
7.	Lasowice	Wodociąg wiejski	1	59	
8.	Parszowice	PGR+ wodociąg wiejski	2	11	
9.	Przychowa	Wodociąg wiejski	2	50	Przychowa, Buszkowice, Lasowice
10.	Redlice	PGR	1	16	
11.	Ręszów	Agencja Własności Rolnej	2	60	
12.	Ścinawa	ZGK	4	200	Ścinawa, Krzyżowa, Turów
13.	Ścinawa	Zakład Rolny	1	7	Ujęcie nie eksploatowane
14.	Ścinawa	Stacja	1	69	Ujęcie nie eksploatowane

Lp	Lokalizacja	Użytkownik	Ilość studni	Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne [m ³ /h]	Obsługiwane miejscowości
		Przesypowa Cementu i Port			
15.	Ścinawa	Zakład Prefabrykatów	2	60	
16.	Ścinawa	Tuczarnia Trzody Chlewnej	1	14	
17.	Toszewice	PGR	1	14	
18.	Toszewice	PGR	1	23	
19.	Tymowa	PGR	1	9	
20.	Wielowieś	Wodociąg wiejski	2	92	Wielowieś, Jurcz, Redlice, Parszewice, Zaborów, Grzybów, Dłużyce, Sitno i Dziewin
21.	Zaborów	Zakład Rolny	3	50	Ujęcie nie eksploatowane
22.	Zaborów	MBM+ wodociąg wiejski	3	54	

Gospodarka ściekowa

Miasto Ścinawa jest w 88% skanalizowane, na pozostałym terenie gminy skanalizowane są wsie: Dębiec (4,8 km), Chełmek Wołowski (2,5 km), Tymowa (15,9 km). Długość sieci kanalizacyjnej wynosi 44,9 km, z czego w mieście 21,7 km. Gmina obsługiwana jest przez jedną oczyszczalnię ścieków, eksploatowana przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Ścinawie. Oczyszczalnia ścieków w Ścinawie funkcjonuje od roku 1998. Wydajność maksymalną (przepustowość) zaprojektowano na 2 707 m³/d. Rocznie oczyszczanych jest ok. 1 000 m³/d z terenu miasta Ścinawa. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest Potok Ługa, wpadający do rzeki Zimnicy. Osady ściekowe są wstępnie neutralizowane przez ok. 1 miesiąc poprzez zmieszanie ich z wapnem chlorowanym i składowanie na poletkach osadowych, a następnie składowane na składowisku odpadów komunalnych w Ścinawie na wydzielonej kwaterze i w miarę potrzeb wykorzystywane do przykrycia zgromadzonych odpadów komunalnych.

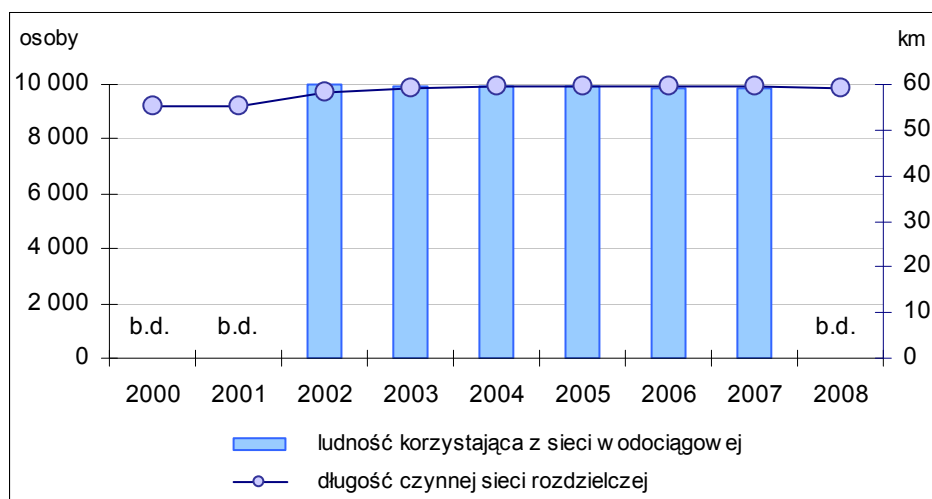
Do kanalizacji podłączonych jest 481 gospodarstw domowych (ok.35%), pozostałe w większości wyposażone są szamba (972 gospodarstwa domowe), a 2 posiadają indywidualne oczyszczalnie ścieków [8]. Plany przewidują skanalizowanie gminy do końca roku 2012. W roku 2003 rozpoczęto kanalizowanie obszarów wiejskich.

Poniżej przedstawiono zbiorczą charakterystykę gminnej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, wg danych GUS, za okres 2000 – 2007 r. Na wykresach pokazano stosunek długości sieci wodociągowej oraz liczby korzystającej z niej ludności w gminie, do długości czynnej sieci kanalizacyjnej, wraz liczbą jej użytkowników. Jak widać z przedstawionych danych - w stosunku do długości sieci wodociągowej - długość sieci kanalizacyjnej w gminie jest nadal niewystarczająca, choć na przestrzeni ostatnich 7 lat systematycznie rośnie. W porównaniu do liczby ludności korzystającej z wodociągów, liczba osób podłączonych do sieci kanalizacyjnej jest o 53% niższa i na przestrzeni ostatnich 5 lat wykazuje bardzo słaby wzrost.

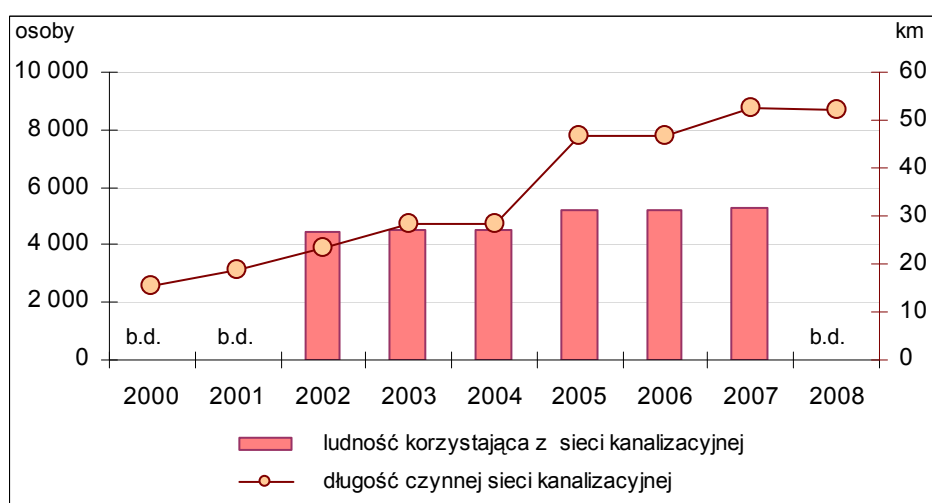
Tabela 2.11 Charakterystyka sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w gminie Ścinawa (wg GUS).

		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Wodociągi										
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	55,1	55,1	58,3	59,1	59,6	59,6	59,6	59,6	59,1
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt	1 690	1 696	1 751	1 825	1 825	1 807	1 813	1 822	1 815
woda dostarczona gospodarstwu domowemu	dam3	331,9	304,4	300,3	286,0	276,8	265,9	263,2	257,4	254,6
ludność korzystająca z sieci wodociągowej w miastach	osoba	5 844	5 852	5 799	5 737	5 732	5 733	5 698	5 654	0
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	b.d.	b.d.	9 964	9 940	9 928	9 915	9 887	9 867	0
Kanalizacja										
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	15,4	18,7	23,2	28,2	28,2	46,7	46,7	52,6	51,9
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt	460	461	472	504	515	725	732	817	806
ścieki odprowadzone	dam3	251,6	241,3	217,8	219,3	202,0	202,5	207,7	209,2	204,7
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach	osoba	5 392	5 398	4 374	4 337	4 366	4 490	4 466	4 483	0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	b.d.	b.d.	4 462	4 500	4 529	5 216	5 199	5 250	0

Rysunek 2.15 Długość sieci wodociągowej gminy w okresie 2000 – 2007 r., wg GUS

Rysunek 2.16 Długość sieci kanalizacyjnej gminy w okresie 2000 – 2007 r., wg GUS

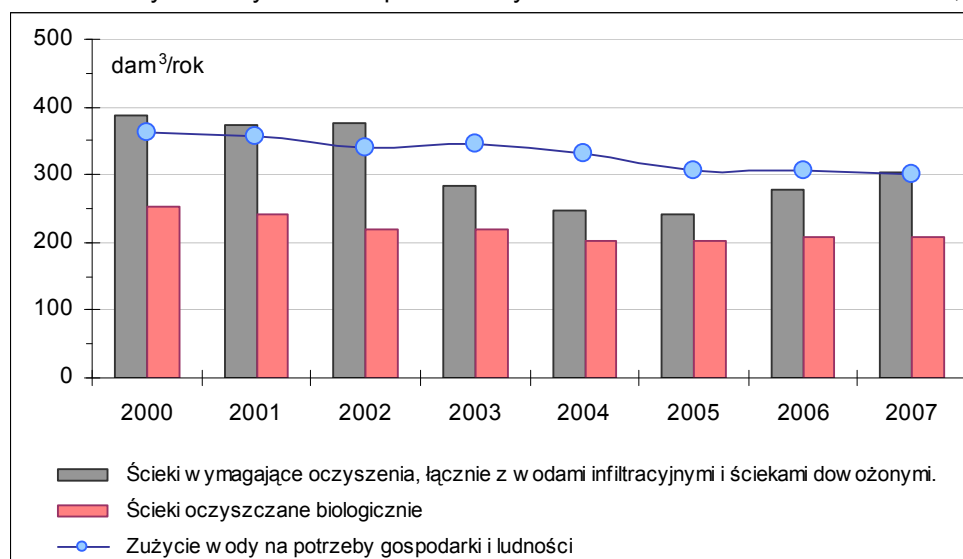

Uzupełnieniem charakterystyki gospodarki wodno – ściekowej w gminie jest tabela i wykresy, przedstawiające zużycie wody w porównaniu z ilością i jakością odprowadzanych ścieków, za okres 2000 – 2007., na podstawie danych udostępnionych przez GUS. Jak wynika z przeprowadzonych porównań i analiz, na przestrzeni ostatnich 4 lat rośnie ilość odprowadzanych ścieków, bez zmian w ilości ścieków oczyszczanych. Jeśli chodzi o jakość ścieków po oczyszczeniu to, zgodnie z przedstawionymi danymi w okresie 2000 - 2007 nastąpił spadek ładunków większości zanieczyszczeń, co wiąże się z ogólnym spadkiem ilości odprowadzanych ścieków, lecz potwierdza również skuteczność procesów oczyszczania.

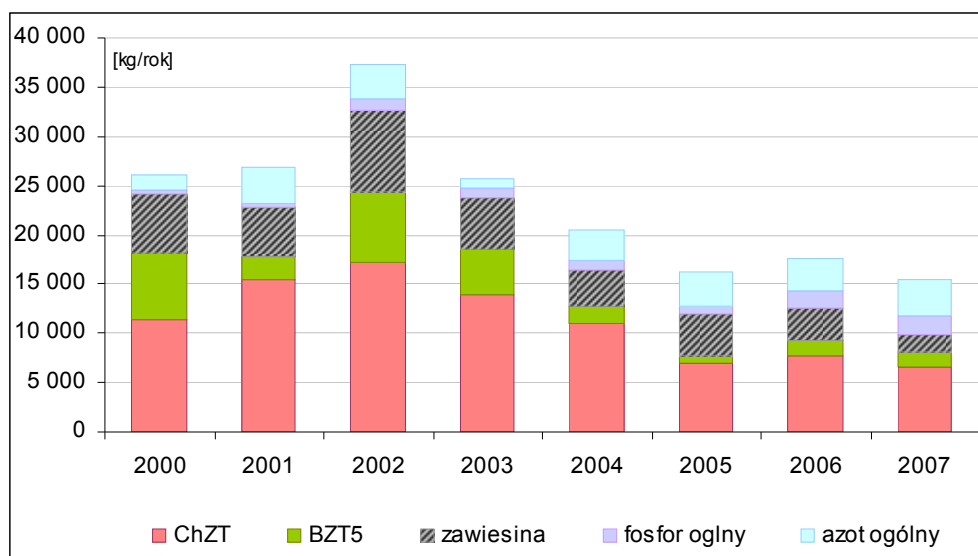
Tabela 2.12 Charakterystyka gospodarki wodno-ściekowej w gminie Ścinawa (wg GUS).

		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Zużycie wody na potrzeby gospodarki i ludności									
ogółem	dam ³ /rok	363,4	356,1	340,3	346,7	331,5	306,7	305,2	299,4
przemysł	dam ³ /rok	16	15	13	15	11	0	0	0
rolnictwo i leśnictwo	dam ³ /rok	0	0	0	0	0	0	0	0
eksploatacja sieci wodociągowej	dam ³ /rok	347,4	341,1	327,3	331,7	320,5	306,7	305,2	299,4
gospodarstwa domowe	dam ³ /rok	b.d.	b.d.	b.d.	286	276,8	265,9	263,2	257,4
Komunalne oczyszczalnie ścieków									
oczyszczalnie biologiczne	ob.	1	1	1	1	1	1	1	1
z podwyższonym usuwaniem biogenów	ob.	0	0	0	0	0	0	0	0
przepustowość oczyszczalni wg projektu	dam ³ /d	2707	2707	2707	2707	2707	2707	2707	2707
ludność obsługiwana przez oczyszczalnie	osoba	6 136	6 100	6041	5900	5392	6082	6043	6294
równoważna liczba mieszkańców	osoba	9900	9900	9900	9900	9900	9900	9900	9900
Ścieki wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi									
odprowadzane ogółem	dam ³	251,6	241,3	217,8	219,3	202	202,5	207,7	209,2
łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi	dam ³ /r	388	373	377	285	247	242	278	304
Ścieki oczyszczane biologicznie	dam ³	252	241	218	219	202	203	208	209
Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu									
BZT5	kg/rok	6 790	2 342	7149	4578	1886	748	1570	1523
ChZT	kg/rok	11 446	15 435	17209	13936	10960	6943	7677	6578
zawiesina	kg/rok	5 936	4 945	8365	5280	3517	4207	3242	1848
azot ogólny	kg/rok	1 474	3 555	3406	1085	2977	3327	3399	3657
fosfor ogólny	kg/rok	427	512	1123	912	1120	919	1777	1766
Osady wytworzone w ciągu roku									
ogółem	t	b.d.	b.d.	b.d.	127	84	140	67	67
składowane	t	b.d.	b.d.	b.d.	127	84	140	65	65

Rysunek 2.17 Zużycie wody a ilość odprowadzanych ścieków w okresie 2000 – 2007 r., wg GUS.

Rysunek 2.18 Zużycie wody a ilość odprowadzanych ścieków w okresie 2000 – 2007 r., wg GUS.

2.9 Warunki hydrogeologiczne

Zgodnie z Mapą hydrogeologiczną rejon gminy Ścinawa należy do dwóch regionów hydrogeologicznych: wielkopolskiego (XIII) oraz przedsudeckiego (XXV). Pierwszy z nich reprezentowany jest na omawianym obszarze przez rejon hydrogeologiczny Legnicy oraz rejon Ścinawy, drugi natomiast – przez rejon hydrogeologiczny Ścinawy. Granica między wydzieleniami przebiega pomiędzy Turowem a Ścinawą, ok. 1 km na zachód od miasta.

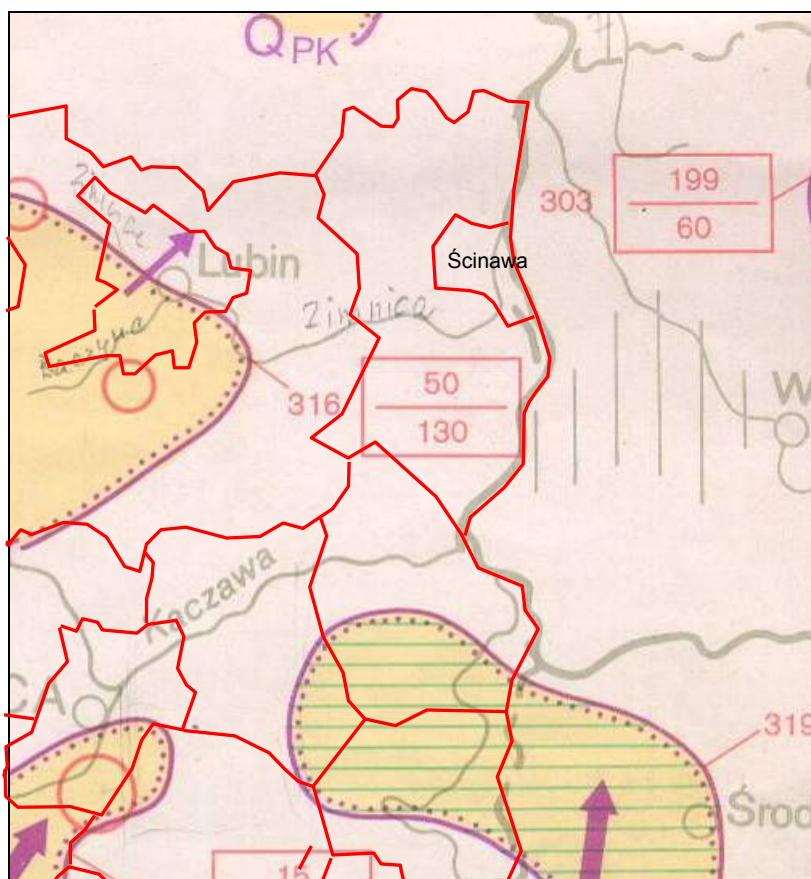
W obu jednostkach główny czwartorzędowy poziom użytkowy występuje na głębokości do 20 m p.p.t. Zwierciadło ma charakter swobodny lub nieznacznie napięty. Najbardziej wodonośną na obszarze arkusza jest strefa należąca do rejonu hydrogeologicznego Ścinawy (region wielkopolski). Wzdłuż doliny Odry, w pasie szerokim na ok. 5 km, wodonośność osiąga 70 – 120 m³/h, w pozostałej części doliny Odry waha się w granicach 30 – 70 m³/h, jeszcze dalej na zachód natomiast wodonośność spada do 10 – 30 m³/h. Na prawie całym omawianym obszarze występuje izolacja pierwszego poziomu wodonośnego od powierzchni terenu, jedynie w strefie doliny Odry izolacja ta jest nieciągła, a lokalnie w ogóle jej brak. Istnienie nieciągłej lub niecałkowitej izolacji najbardziej wodonośnych głównych poziomów użytkowych (dolina Odry) jest cechą niekorzystną, która sprzyja przenikaniu zanieczyszczeń z horyzontów płytszych oraz z powierzchni terenu.

Pierwsze od powierzchni terenu zwierciadło wody podziemnej występuje na głębokościach od 0 do 2 m p.p.t. od linii Odry do miejscowości Iwno-Małowice. Pozostała część gminy charakteryzuje się znacznie większą zmiennością głębokości występowania pierwszego od powierzchni terenu zwierciadła wody podziemnej. W rejonie koryta rzeki Odry, terenu określanego jako Bagna Ścinawskie oraz holocenijskich osadów rzeki Zimnicy występuje ono na głębokości od 0 do 2 m. Na pozostałym obszarze, generalnie, występuje na głębokości od 2 do 5 m p.p.t. W początkowym odcinku trasy, w okolicach miejscowości Turów poziom zwierciadła podnosi się ponownie do ok. 1 m p.p.t. Lokalne zmiany głębokości spowodowane są wykształceniem słabo przepuszczalnych warstw gliniastych i pylastych. Mapa poglądowa, przedstawiająca głębokość (m p.p.t.) występowania zwierciadła wód gruntowych, przedstawiona jest poniżej.

W dolinie Odry górny horyzont wód podziemnych jest dość regularnie wykształcony. W sąsiedztwie rzeki występuje stosunkowo wąska strefa wód podziemnych znajdujących się w kontakcie hydraulicznym z wodami rzeki, która w okresie wysokich stanów zasila wody podziemne, a podczas niżówek je drenuje. Tworzą one płytki poziom w osadach aluwialnych. W dalszej odległości od Odry, wody gruntowe mają niewielkie nachylenie swobodnego zwierciadła w kierunku rzeki. Przeważnie występuje ono płytko, kształtując liczne mokradła i podmokłości. Miejscami posiadają one kontakt hydrauliczny z wodami dopływów Odry oraz jej starorzeczy. W wyższych strefach dolin zwierciadło pierwszego horyzontu wód podziemnych zostało sztucznie obniżone przez drenaż melioracyjny. Tereny wierzchowinowe posiadają niejednorodne warunki hydrogeologiczne zalegania górnego poziomu wód podziemnych. Występują tam wody o bardziej zróżnicowanej głębokości występowania zwierciadła. Zalegają one głównie w wodnolodowcowych piaskach i żwirach, których miąższość osiąga miejscami duże rozmiary. W rejonach takich poziomy wód gruntowych cechują się wysoką zasobnością (np. w Ścinawie z warstwy o grubości 20 m, zaczynającej się na 2,5 m głębokości, osiągnięto wydajność prawie 120 m³/h)⁵. Wzdłuż lewego brzegu rzeki Odry przebiega przewidywany zasięg leja depresji powstałego wskutek odwadniania kopalń w rejonie lubińskim.

Rejon gminy Ścinawa nie leży w granicach obszarów ochronnych Głównych Zbiorników Wód Podziemnych. Najbliżej położona jest wschodnia granica trzeciorzędowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 316 „Lubin” (obszar wysokiej ochrony OWO).

Rysunek 2.19 Mapa Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w rejonie Ścinawy [31]

⁵ Bieroński i in., Mapa hydrograficzna w skali 1:50 000, arkusz M-33-21-D Ścinawa, Wrocław.

2.9.1 Jakość wód podziemnych

Monitoring wód podziemnych województwa dolnośląskiego obejmuje punkty pomiarowe, monitorujące wszystkie główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP), użytkowe poziomy wodonośne, obszary zwiększonego drenażu oraz obszary szczególnie zagrożone przez przemysł. Uwzględnia warunki hydrogeologiczne w ujęciu regionalnym i lokalnym oraz występowanie potencjalnych ognisk zanieczyszczeń zagrożeń wód podziemnych.

Dla określenia stopnia zanieczyszczenia wykorzystano przyjętą dla potrzeb monitoringu wód podziemnych klasyfikację jakości wód podziemnych:

Zgodnie z metodologią przyjętą w państwowym monitoringu środowiska, przy zaliczaniu wody do odpowiedniej klasy dopuszczono przekroczenia wartości granicznych nie więcej niż trzech wskaźników, pod warunkiem, że mieszczą się w granicach przyjętych dla bezpośrednio niższej klasy jakości. Nie dopuszczono możliwości przekroczenia wartości wskaźników o charakterze toksycznym.

Klasa I - (bardzo dobra jakość wód)
Klasa II - (dobra jakość wód)
Klasa III - (zadawalająca jakość wód)
Klasa IV - (nie zadawalająca jakość wód)
Klasa V - (zła jakość wód)

Na terenie gminy Ścinawa brak jest punktów pomiarowych dla monitoringu GZWP nr 316. Dla potrzeb monitoringu jakości wód podziemnych w gminie anlizowane są punkty monitoringu wojewódzkiego w miejscowościach Osiek, Prochowice i Wielowieś. Najnowsze wyniki badań monitoringowych w tych punktach pochodzą z 2007 r. i ujęte są w tabeli poniżej. W latach 2006 i 2007 w punkcie Wielowieś zlokalizowanym na terenie gminy Ścinawa stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości niektórych wskaźników w stosunku do wymagań fizyczno-chemicznych dla wód przeznaczonych do spożycia przez ludzi wg. *Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 19 listopada 2002 r. w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.* (Dz. U. Nr 203, poz. 1718). Wody podziemne w tym punkcie zaklasyfikowano do V klasy („zła jakość”) jakości w 2006 r. oraz do IV klasy w roku 2007. Wyniki badań wykazały poprawę jakości wody w punkcie „Wielowieś”.

Tabela 2.13 Klasyfikacja jakości wód podziemnych w punktach monitoringu w latach 2004 - 2007 (wg WIOŚ) [11-14]

Rok	Stanowisko badawcze	Gmina	Stratygrafia	Klasa wody	Wskaźniki w klasie III	Wskaźniki w klasie IV	Wskaźniki w klasie V	azotany
I półrocze 2004	Osiek	Lubin	Tr	III	Temperatura	Fe	-	0,13
	Lisowice	Prochowice	Q	II	Mn	-	-	10,63
	Ścinawa	Ścinawa	Tr	III	Temperatura, NH ₄	Fe	-	0,18
II półrocze 2004	Osiek	Lubin	Tr	III	Temperatura	Fe	-	0,09
	Lisowice	Prochowice	Q	III	-	Fe	-	9,3
	Ścinawa	Ścinawa	Tr	III	Temperatura, NH ₄	O ₂ rozp., Fe	-	0,18
2006	Osiek	Lubin	Q	III	Temperatura, PO ₄	Fe	-	0,22
	Prochowice	Prochowice	Tr	III	NO ₃ , Mn	-	-	48,71
	Wielowieś	Ścinawa	Tr	V	NO ₂ , Ca	-	NO ₃	110,71
2007	Osiek	Lubin	Q	III	-	Fe	-	0,22
	Prochowice	Prochowice	Tr	III	-	-	-	41,63
	Wielowieś	Ścinawa	Tr	IV	-	NO ₂	-	10,63

2.10 Wody powierzchniowe

Obszar gminy Ścinawa położony jest w dorzeczu Odry. Przez teren gminy przepływają rzeki: Zimnica, Niemstowski Potok, Przychowska Struga, Jastrzębia, Księgińska Struga, Bobrek, Ługa i Dębniak

Tabela 2.14 Wykaz ważniejszych rzek na terenie gminy Ścinawa [28]

Lp	Rzeka	Całkowita długość rzeki [km]	Długość rzeki na terenie gminy [km]	Dopływ
1.	Zimnica	335,7	129,5	Odra
2.	Niemstowski Potok	163,0	35,5	Zimnica
3.	Przychowska Struga	139,5	74,0	Odra
4.	Jastrzębia	132,0	132,0	Odra
5.	Księgińska Struga	95,7	7,7	Zimnica
6.	Bobrek	84,2	20,9	Kaczawa
7.	Ługa	73,9	73,9	Zimnica
8.	Dębniak	170,0	105,2	Przychowska Struga

Zgodnie z mapą hydrograficzną arkusz Ścinawa, sieć hydrologiczną obszaru tworzy Odra oraz jej lewobrzeżne dopływy, z których największe znaczenie ma rzeka Zimnica, przepływająca przez miasto Ścinawę. Odra jest rzeką żeglowną, ma koryto uregulowane, umocnione narzutem kamiennym, z licznymi ostrogami na krótkich odcinkach. Koryto przekształcone technicznie ma również Zimnica. Odra ma zaburzony reżim hydrologiczny, co jest spowodowane przede wszystkim oddziaływaniem sztucznej retencji zbiornikowej w jej dorzeczu, retencją polderową, obwałowaniami, przerzutami wody. Brzeg Odry jest obwałowany, z wyjątkiem około 6-kilometrowego odcinka w rejonie Ścinawy (lewy brzeg). Część wałów znajduje się w dobrym stanie technicznym, część wymaga modernizacji i odbudowy.

W profilu Ścinawa (powierzchnia zlewni 29 583,8 km²) Odra ma następujące przepływy charakterystyczne dla okresu 1951 – 1990: SSQ 187 m³/s, WWQ 1670 m³/s, NNQ 23,4 m³/s. Odpowiadają im następujące odpływy jednostkowe: średni 6,3 dm³/s*km², maksymalny 56,4 dm³/s*km², minimalny 0,8 dm³/s*km². Zimnica w profilu Ścinawa (powierzchnia zlewni 249 km²) ma następujące przepływy charakterystyczne dla okresu 1974 – 1983: SSQ 1,48 m³/s, WWQ 24,6 m³/s, NNQ 0,12 m³/s. Odpowiadają im odpływy jednostkowe: średni 5,9 dm³/s*km², maksymalny 98,8 dm³/s*km², minimalny 0,5 dm³/s*km².

W okresach katastrofalnych stanów wody na Odrze, terasa niska jest zalewana. Podczas wysokich wezbrań zalaniu ulega najczęściej jedynie strefa międzywała lub obszar pomiędzy wałem prawostronnym a krawędzią Wysoczyzny Lubińskiej, jednakże w Obniżeniu Ścinawskim wylewy w prawostronnej części doliny mogą sięgać dużo dalej na zachód. Wezbrania ekstremalne mogą obejmować wówczas także strefy bronione obwałowaniami. W części lewobrzeżnej granica zalewu ekstremalnego nie jest w stanie przekroczyć krawędzi Wysoczyzny Lubińskiej i miejscowości tam położone, wraz ze Ścinawą, nie są w istotnym stopniu zagrożone. Sytuacja miejscowości prawobrzeżnych przedstawia się dużo gorzej podczas takiego zalewu. W granicach opracowania najbardziej zagrożone zalaniem są okolice miejscowości: Ninkowice, Małowice, Boraszyn. Miejscowość

lwno, jako znajdująca się na niewielkim wyniesieniu, jest zagrożona w dużo mniejszym stopniu. Podczas katastrofalnej powodzi w 1997 roku, rozległe rozlewiska, zwłaszcza w strefie depresji zawałowych poniżej Ścinawy, utrzymywały się przez kilka tygodni, najdłużej jednak w części zawała prawobrzeżnego – miejscami ponad 4 tygodnie. W dolinach innych cieków zagrożenie zalewem jest niewielkie. Możliwy jest jednak wylew Zimnicy poniżej Ścinawy, co też miało miejsce podczas wspomnianej powodzi '97.

W dolinie Odry występują liczne starorzecza oraz charakterystyczne, łukowate pasy terenów podmokłych, wyznaczające przebieg starszych meandrów i osuszonych częściowo starorzeczy.

2.10.1 Jakość wód powierzchniowych

Odra

Rzeka Odra jest najważniejszą rzeką województwa, które prawie w całości należy do jej dorzecza. Jej długość na terenie województwa wynosi 215,0 km. W 2003 r. Rzeka jest odbiornikiem największej ilości ścieków z terenu województwa dolnośląskiego, odprowadzanych do niej zarówno bezpośrednio, jak i poprzez dopływy. Do najważniejszych obiektów mających wpływ na czystość wód Odry w rejonie gminy Ścinawa należą [8]:

- Zakłady Chemiczne „Rokita” S.A. w Brzegu Dolnym – ścieki z procesów technologicznych oraz bytowo-gospodarcze z miasta i gminy Brzeg Dolny w ilości 13416 m³/d są oczyszczane na oczyszczalni mechaniczno-biologicznej. Nadmiarowe wody pochłonicze w ilości śr. ok. 2788 m³/d odprowadzane są do Odry dwoma wylotami,
- m. Malczyce - odprowadza 3 wylotami 376 m³/d ścieków bez oczyszczania oraz ok. 295 m³/d po oczyszczeniu mechaniczno-biologicznym,

Zimnica

Rzeka jest ciekim II rzędu, lewobrzeżnym dopływem Odry, do której uchodzi na 354,3 km, całkowita jej długość wynosi 36,1 km. Źródła rzeki znajdują się na północny-zachód od miasta Lubina, koło wsi Obora Dolna, w okolicach nieczynnego zbiornika odpadów poflotacyjnych „Gilów” co ma wpływ na jakość jej wód w górnym biegu rzeki. Rzeka przepływa przez tereny leśne i rolnicze. Na jakość wód tego cieku mają ponadto wpływ punktowe źródła zanieczyszczeń znajdujące w jego zlewni, do których należą [8]:

- mechaniczno-chemiczna oczyszczalnia ścieków Centralnej Ciepłowni w Lubinie (przepustowość: 1728 m³/d),
- mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków dla m. Lubina (25000 m³/d),
- **mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w Ścinawie** (1500 m³/d),
- mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w Chrostrniku (585 m³/d),
- mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w Osieku (275m³/d),
- mechanicznobiologiczna oczyszczalnia ścieków w Siedlcach (129 m³/d),
- mechanicznobiologiczna oczyszczalnia ścieków w Niemstowie (150 m³/d),
- mechanicznobiologiczna oczyszczalnia ścieków w Szklarach Górnych (147 m³/d),
- mechaniczno-biologiczna gminna oczyszczalnia ścieków w Oborze (170 m³/d),
- mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w Składowicach (215 m³/d),

Na jakość Zimnicy mają również wpływ zanieczyszczenia obszarowe pochodzące z rolnictwa i spływy zanieczyszczeń z terenów wiejskiej zabudowy mieszkalno-gospodarczej. Rzeka Zimnica przepływa przez tereny gmin Lubin i Ścinawa. Miejscowości położone na ich obszarze są w pełni zwodociągowane. Do sieci kanalizacyjnej na 52 miejscowości, podłączonych w całości jest tylko 30.

Analizę stanu czystości wód powierzchniowych oparto o wyniki badań prowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) we Wrocławiu. Wykorzystano zwłaszcza dane zawarte w Wojewódzkiej Bazie Danych AQUA, w której gromadzone są i udostępniane przez Internet wyniki pomiarów oraz szczegółowe informacje nt. wszystkich punktów pomiarowo-kontrolnych rzek, eksploatowanych na terenie Dolnego Śląska. Ocena diagnostyczna poszczególnych parametrów oraz klasyfikacja ogólna czystości rzek przeprowadzona została zgodnie z Rozporządzeniem MŚ w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz.U.2004.32.284).

Rzeki Odre i Zimnicę kontrolowano dwóch przekrojach pomiarowych, które charakteryzują czystość wód powierzchniowych płynących przez obszar gminy Ścinawa. Poniższa tabela prezentuje szczegóły każdego z punktów monitoringu.

Tabela 2.15 Punkty pomiarowe monitoringu kluczowych rzek gminy Ścinawa (wg WIOŚ).

Rzeka	Opis PPK	km	Powiat	Gmina	Zlewnia	Rzędowość
Odra	Poniżej ujścia Kaczawy	321	lubiński	Ścinawa	-	I
Zimnica	ujście do Odry (m. Ścinawa)	1	lubiński	Ścinawa	Odra	II

WIOŚ we Wrocławiu dokonuje corocznej oceny diagnostycznej stanu czystości rzek w poszczególnych przekrojach pomiarowo-kontrolnych, w zmiennym zakresie badanych parametrów. Celem ustalenia wynikowej klasyfikacji rzeki w danym przekroju pomiarowo – kontrolnym, przeprowadza badania ok. 60 różnych parametrów z kilku grup wskaźników. Na potrzeby niniejszej analizy porównawczej wybrano i przedstawiono kilka najbardziej reprezentatywnych parametrów z każdej grupy wskaźników: wskaźniki fizyczne (barwa i odczyn), wskaźniki tlenowe (BZT5 oraz ogólny węgiel organiczny), wskaźniki biogenne (azotany i fosforany), wskaźniki zasolenia (m.in. przewodność), wskaźniki zanieczyszczeń przemysłowych (WWA), wskaźniki biologiczne (chlorofil a) oraz mikrobiologiczne (liczba bakterii *Coli*).

Generalnie, na podstawie przedstawionych danych nie widać wyraźnego niekorzystnego wpływu miasta Ścinawy na jakość wód rzeki Odry. Nie ma też istotnych różnic w przebiegu zmienności badanych parametrów w poszczególnych latach. W roku 2006 wody rzeki Odry uzyskały III klasę w klasyfikacji ogólnej, tzn. były to wody o zadowalającej jakości. Jednak w przekroju poniżej ujścia Kaczawy wystąpiły wody klasy IV – niezadowalającej jakości. Parametrami, które decydowały tam o klasyfikacji były liczba bakterii *coli* i *coli* typu fekalnego (V klasa) oraz barwa, zawiesina ogólna, ogólny węgiel organiczny, azot *Kiejdahla* i substancje rozpuszczone (klasa IV). W dalszym biegu rzeki czystość wód ulega poprawie.

W roku 2008 WIOŚ nie przeprowadził kontroli stanu czystości Odry w punkcie poniżej ujścia Kaczawy [47].

Tabela 2.16 Ocena diagnostyczna badanych parametrów i klasyfikacja ogólna czystości wód powierzchniowych Odry w przekroju poniżej ujścia Kaczawy na terenie gminy Ścinawa, w latach 2006 – 2007 [47]

Klasy wskaźników		Odra poniżej ujścia Kaczawy (321 km)			2006		2007	
		Wskaźnik jakości wody	Jednostka	średnia	klasa	średnia	klasa	
wskaźniki fizyczne	Barwa		mg Pt/l	28	IV	n.b.	b.d.	
	Odczyn		pH	8	I	8	I	
	Tlen rozpuszczony		mg O ₂ /l	10,1	I	10,3	I	
	BZT5		mg O ₂ /l	3,15	III	3,09	III	
	ChZT-Mn		mg O ₂ /l	5,89	II	n.b.	b.d.	
wskaźniki tlenowe	Ogólny węgiel organiczny		mg C/l	8,15	II	6,75	II	
	Azot Kjeldahla		mg N/l	1,246	III	0,835	II	
	Azotany		mg NO ₃ /l	12,73	II	11,05	II	
	Azot ogólny		mg N/l	4,136	II	3,363	II	
	Fosforany		mg PO ₄ /l	0,241	II	0,22	II	
wskaźniki biogenne		Fosfor ogólny	mg P/l	0,199	I	0,206	II	
wskaźnik zasolenia	Przewodność w 20 °C		µS/cm	943	II	933	II	
	Arsen		mg As/l	0,002	I	n.b.	b.d.	
	Kadm		mg Cd/l	0,0001	I	n.b.	b.d.	
	Miedź		mg Cu/l	0,0028	I	n.b.	b.d.	
	Ołów		mg Pb/l	0,003	I	n.b.	b.d.	
	Rtęć		mg Hg/l	0,00017	I	n.b.	b.d.	
	Żelazo		mg Fe/l	0,025	I	n.b.	b.d.	
	metale		µg/l	0,05	II	n.b.	b.d.	
	wskaźnik zanieczyszczeń przemysłowych		WWA (suma)	µg/l				
	wskaźnik biologiczny		Chlorofil "a"	µg/l	8,0	I	n.b.	b.d.
	wskaźniki mikrobiologiczne	L. bakterii gr.coli typu kałowego		w 100 ml	19300	IV	n.b.	b.d.
		Liczba bakterii grupy coli		w 100 ml	23342	IV	n.b.	b.d.

Tabela 2.17 Ocena diagnostyczna badanych parametrów i klasyfikacja ogólna czystości wód powierzchniowych Zimnicy w przekroju ujście do Odry na terenie gminy Ścinawa, w latach 2006 – 2008 [47]

Klasy wskaźników		2006		2007		2008			
		średnia	klasa	średnia	klasa	średnia	klasa		
wskaźniki fizyczne	Wskaźnik jakości wody								
	Barwa	mg Pt/l	28	IV	n.b.	b.d.	n.b.	b.d.	
	Odczyn	pH	8	I	8	I	8	I	
	Tlen rozpuszczony	mg O ₂ /l	8,8	I	9,5	I	9,4	I	
	BZT5	mg O ₂ /l	2,55	II	1,89	I	1,88	I	
wskaźniki tlenowe	ChZT-Mn	mg O ₂ /l	6,28	III	n.b.	b.d.	n.b.	b.d.	
	Ogólny węgiel organiczny	mg C/l	8,98	II	6,6	II	7,73	II	
	Azot Kjeldahla	mg N/l	1,022	III	0,949	II	0,82	II	
	Azotany	mg NO ₃ /l	14,22	II	14,7	II	14,78	II	
	Azot ogólny	mg N/l	4,275	II	4,338	II	4,213	II	
wskaźniki biogenne	Fosforany	mg PO ₄ /l	0,603	III	0,805	IV	0,566	III	
	Fosfor ogólny	mg P/l	0,289	II	0,35	II	0,251	II	
wskaźnik zasolenia	Przewodność w 20 °C	µS/cm	1156	III	1165	III	1231	III	
	Arsen	mg As/l	0,00125	I	n.b.	b.d.	n.b.	b.d.	
	Kadm	mg Cd/l	0,0001	I	n.b.	b.d.	n.b.	b.d.	
	Miedź	mg Cu/l	0,0055	I	n.b.	b.d.	n.b.	b.d.	
	Ołów	mg Pb/l	0,003	I	n.b.	b.d.	n.b.	b.d.	
	Rtęć	mg Hg/l	0,00008	I	n.b.	b.d.	n.b.	b.d.	
	Żelazo	mg Fe/l	0,025	I	n.b.	b.d.	n.b.	b.d.	
	metale	WWA (suma)	µg/l	0,08	III	n.b.	b.d.	n.b.	b.d.
	wskaźnik zanieczyszczeń przemysłowych	Chlorofil "a"	µg/l	2,4	I	n.b.	b.d.	n.b.	b.d.
	wskaźniki mikrobiologiczne	L. bakterii gr.coli typu kałowego	w 100 ml	55683	V	n.b.	b.d.	15515	IV
Liczba bakterii grupy coli		w 100 ml	72383	V	n.b.	b.d.	20525	V	

W Stosunku do wód Odry, wody Zimnicy we wszystkich badanych przekrojach wykazywały IV klasę jakości, co może świadczyć o negatywnym wpływie ścieków odprowadzanych przez oczyszczalnię w Ścinawie, zasilających rzekę Zimnicę wraz z wodami potoku Ługa. W latach 2004-2006 zaobserwowano znaczne wahania wartości wskaźników tlenowych; w roku 2006 notuje się wyższe wartości ogólnego węgla organicznego niż w latach ubiegłych. Stężenia wskaźników biogennych: azotu ogólnego i fosforu ogólnego ulegało znacznym wahaniom w poszczególnych miesiącach, większość wartości mieściło się w klasie II. W roku 2006 obserwuje się niewielki spadek przewodności. Z kolei w latach 2006 – 2008 notuje się wahania ilości fosforanów i azotanów oraz brak poprawy stanu sanitarnego rzeki.

Stale niezadowolający jest stan sanitarny obu rzek, które ze względu na liczbę bakterii Coli typu kałowego wykazują IV i V klasę czystości. Jedną z przyczyn może być niski stopień sanitacji gminy. Aby wody te mogły być wykorzystane do celów rekreacyjno-wypoczynkowych, do nawadniania terenów rolniczych, upraw ogrodniczych powinny odpowiadać odpowiednio II i III klasie czystości.

Na wysokim poziomie utrzymują się również wskaźniki mające wpływ na proces eutrofizacji (azot i fosfor). Azot uwalniany do środowiska wodnego głównie poprzez nawożenie gleby zanieczyszcza wody gruntowe, czyniąc je niezdatnymi do picia, a zasilając wody powierzchniowe powoduje procesy eutrofizacji zbiorników wodnych, nadmierny rozrost glonów, brak tlenu i śnięcie ryb, a więc straty również dla gospodarstw rybackich. Związki azotu spożywane w skażonej wodzie i żywności przekształcane są w organizmie w związki rakotwórcze, prowadzą także do zaburzeń metabolizmu komórkowego, gospodarki hormonalnej, zaburzeń neurologicznych. Graniczne stężenie azotanów wyznaczone **dyrektywą azotanową** (Dyrektywa Rady 91/676/EWG w sprawie ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzące ze źródeł rolniczych), klasyfikujące wody jako zanieczyszczone azotanami, wynosi 50 mg NO₃/l. Maksymalne stężenie azotanów w głównych rzekach gminy Ścinawa, badanych przez WIOŚ we Wrocławiu w pięciu punktach pomiarowych nie przekracza 15 mg/l (Ujście Zimnicy do Odry).

2.11 Zagrożenia powodziowe

Gmina Ścinawa położona jest w całości w zlewni rzeki Odry, która stanowi wschodnią granicę gminy. Na terenie gminy Ścinawa zagrożenie powodziowe związane jest z rzeką Odrą i Zimnicą. Głównym zagrożeniem powodziowym na obszarze gminy Ścinawa są wysokie stany wód na Odrze uniemożliwiające spływ wody z dorzecza.

Odra jest rzeką żeglowną, ma koryto uregulowane, umocnione narzutem kamiennym, z licznymi ostrogami na krótkich odcinkach. Koryto przekształcone technicznie ma również Zimnica. Odra ma zaburzony reżim hydrologiczny, co jest spowodowane przede wszystkim oddziaływaniem sztucznej retencji zbiornikowej w jej dorzeczu, retencją polderową, obwałowaniami, przerzutami wody. Brzeg Odry jest obwałowany, z wyjątkiem około 6-kilometrowego odcinka w rejonie Ścinawy (lewy brzeg). Część wałów znajduje się w dobrym stanie technicznym, część wymaga modernizacji i odbudowy.

W profilu Ścinawa (powierzchnia zlewni 29 583,8 km²) Odra ma następujące przepływy charakterystyczne dla okresu 1951 – 1990: SSQ 187 m³/s, WWQ 1670 m³/s, NNQ 23,4 m³/s. Odpowiadają im następujące odpływy jednostkowe: średni 6,3 dm³/s*km², maksymalny 56,4 dm³/s*km², minimalny 0,8 dm³/s*km². Zimnica w profilu Ścinawa (powierzchnia zlewni 249 km²) ma następujące przepływy charakterystyczne dla okresu

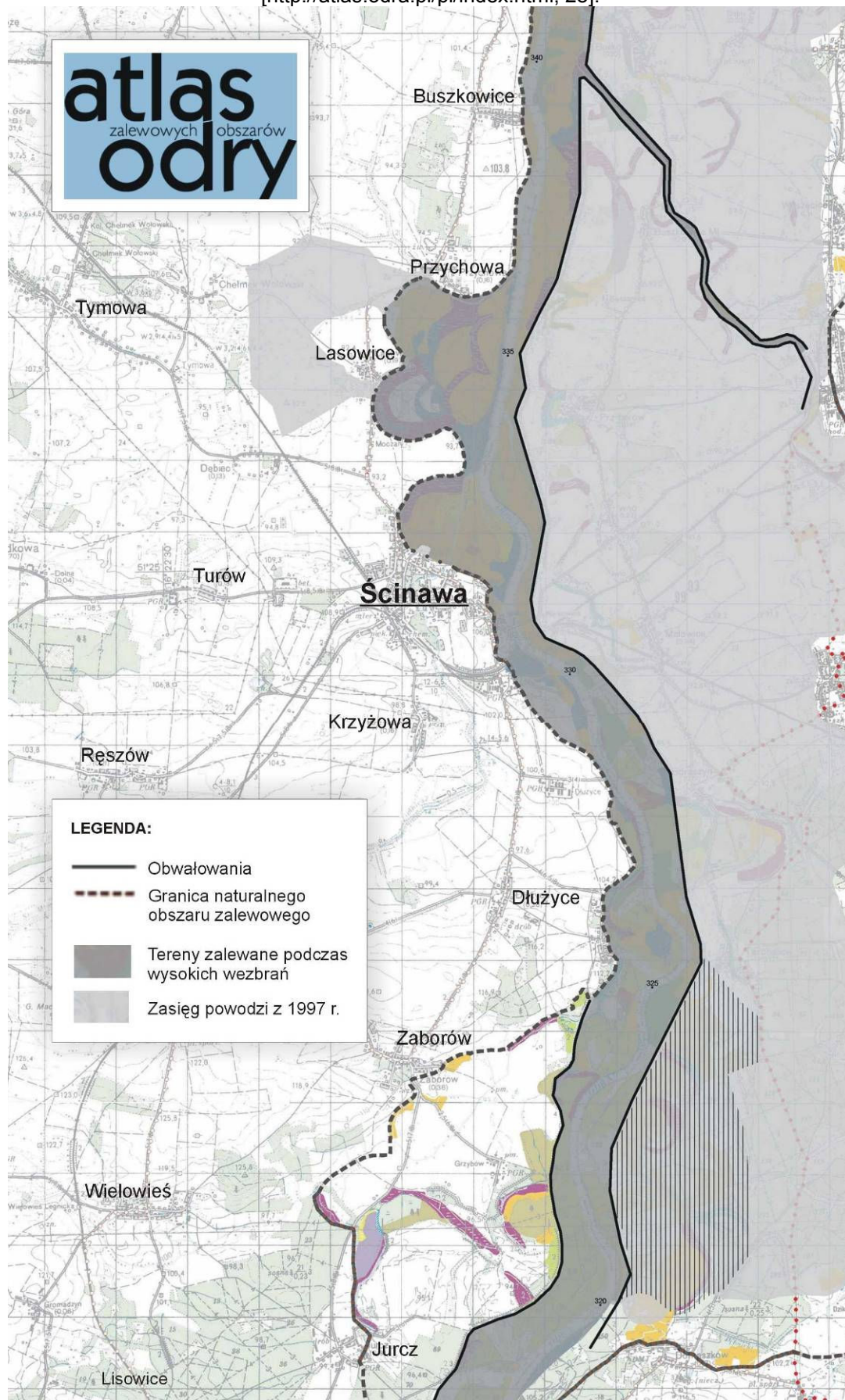
1974 – 1983: SSQ 1,48 m³/s, WWQ 24,6 m³/s, NNQ 0,12 m³/s. Odpowiadają im odpływy jednostkowe: średni 5,9 dm³/s*km², maksymalny 98,8 dm³/s*km², minimalny 0,5 dm³/s*km² [28].

W okresach katastrofalnych stanów wody na Odrze, terasa niska jest zalewana. Podczas wysokich wezbrań zalaniu ulega najczęściej jedynie strefa międzywala lub obszar pomiędzy wałem prawostronnym a krawędzią Wysoczyzny Lubińskiej. W części lewobrzeżnej granica zalewu ekstremalnego nie jest w stanie przekroczyć krawędzi Wysoczyzny Lubińskiej i miejscowości tam położone, wraz ze Ścinawą, nie są w istotnym stopniu zagrożone. Sytuacja miejscowości prawobrzeżnych przedstawia się dużo gorzej w czasie takiego zalewu. Podczas katastrofalnej powodzi w 1997 roku, rozległe rozlewiska, zwłaszcza w strefie depresji zawałowych poniżej Ścinawy, utrzymywały się przez kilka tygodni, najdłużej jednak w części zawała prawobrzeżnego – miejscami ponad 4 tygodnie. W dolinach innych cieków zagrożenie zalewem jest niewielkie. Możliwy jest jednak wylew Zimnicy poniżej Ścinawy, co też miało miejsce podczas wspomnianej powodzi '97.

Na rysunku poniżej pokazano rozmieszczenie i zasięg obszarów zalewowych na terenie gminy Ścinawa, wraz z zasięgiem powodzi w roku 1997.

Za ochronę przeciwpowodziową, stan cieków i urządzeń melioracji podstawowych na terenie gminy, odpowiedzialny jest Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych (DZMiUW). W okresie sprawozdawczym na ciekach prowadzono bieżące prace związane z ich utrzymaniem. Na rzece Odrze (w gm. Ścinawa) nie były prowadzone żadne prace inwestycyjne (np. w ramach programu „Odra 2006”). Jedyne zadania zlokalizowane na terenie gminy Ścinawa dotyczyły regulacji stosunków wodnych w zlewni rz. Dębniak – zadanie prowadzone jest przez DZMiUW. Zgodnie z otrzymaną informacją, zadanie to aktualnie przewidziane jest na lata 2005 - 2006. Zakres prac objąć ma regulację koryta cieku na dł. 2,3 km i melioracje szczegółowe na obszarze 92 ha. Łączne zaplanowane nakłady określono na prawie 4 mln zł.

Rysunek 2.20 Mapa obszarów zalewowych na terenie gminy Ścinawa
[<http://atlas.odra.pl/pl/index.html>, 28].

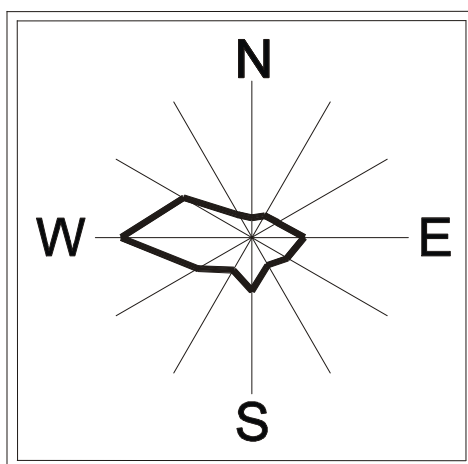

2.12 Warunki klimatyczne i jakość powietrza

Obszar Powiatu Lubińskiego należy do subregionu nadodrzańskiego, wrocławsko – legnickiego. Klimat na terenie Gminy Ścinawa jest kształtowany wzajemnym oddziaływaniem klimatu kontynentalnego i oceanicznego. Obszar gminy należy do najcieplejszych obszarów w kraju. Występują tu długie lata oraz ciepłe, krótkie i łagodne zimy. Średnia roczna temperatura wynosi + 8,9 °C. Średnia roczna suma opadów atmosferycznych na posterunku w Ścinawie w 2002 wyniosła 537 mm, maksymalna suma miesięczna przypada na lipiec - 81 mm, natomiast minimalna na styczeń lub luty - 24 mm. W półroczu ciepłym (V-X) opad w roku 2002 wyniósł 362 mm, a w półroczu chłodnym (XI-IV) - 182 mm. Średnie roczne parowanie terenowe wynosi około 450-500 mm. Okres wegetacyjny jest najdłuższy w kraju i trwa 220-230 dni. Na całym obszarze przeważają wiatry zachodnie.

Charakterystykę wiatrów, występujących na opisywanym terenie, przedstawiono na Rysunku poniżej w postaci rocznej róży wiatrów dla stacji meteorologicznej w Legnicy (wg katalogów IMGW). Przeważają wiatry o kierunku zachodnim. Najmniejszym udziałem charakteryzują się wiatry północne.

Rysunek 2.21 Roczna róża wiatrów
(na podstawie danych ze stacji meteorologicznej w Legnicy)

2.12.1 Źródła zanieczyszczeń powietrza

Zanieczyszczenie powietrza gminy Ścinawa związane jest głównie z niską emisją, zanieczyszczeniami napływowymi spoza gminy oraz z transportem drogowym. Ponad 90 % mieszkań ogrzewane jest poprzez spalanie węgla. Niska emisja dokuczliwa jest zwłaszcza w miesiącach zimowych (grzewczych), podczas których większość mieszkańców pali w piecach węglem o niskiej jakości (tańszym, ale o mniejszej wartości opałowej i większym zasiarczeniu). Zdarza się, że spalane są również odpady - butelki plastikowe, opony, szmaty itp., co odczuwają szczególnie mieszkańcy zwartej zabudowy w mieście. Gmina Ścinawa położona jest w zachodniej części powiatu lubińskiego, stąd też na stan powietrza oprócz lokalnych emitorów duże znaczenie może mieć migracja zanieczyszczeń spoza gminy – z terenów zachodnich, tzn z miasta Lubina (głównie źródła związane z procesami spalania paliw w celach grzewczych – MPEC TERMAL S.A. i Energetyka Sp. z o.o.) oraz zanieczyszczenia przemysłowe związane z KGHM „Polska Miedź”.

Na terenie samej gminy emisję zanieczyszczeń do atmosfery powodują następujące działania:

- Energetyczne spalanie paliw - główne źródło emisji dwutlenku siarki, tlenków azotu, pyłu, dwutlenku węgla,
- Produkcja wyrobów przemysłowych - główne źródło emisji lotnych związków organicznych, metanu, a także dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i pyłów,
- Transport - duży udział w emisjach tlenku węgla, tlenków azotu, niemetanowych lotnych związków organicznych, dwutlenku węgla,
- Produkcja rolna - źródło rozproszonej emisji amoniaku, metanu, podtlenku azotu, co ma wpływ na zmiany kwasowości środowiska, eutrofizację ekosystemów wodnych i na ocieplenie klimatu,
- Ogrzewanie budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej - źródło emisji znacznych ilości dwutlenku siarki i pyłów, wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych i dioksyn.

Tabela 2.18 Wykaz ważniejszych emitorów na terenie gminy Ścinawa oraz położonych na zachód od gminy, dane wg stanu na 2007 [28]

Lp	Użytkownik	Lokalizacja	Rodzaj źródła	Emisja * [Mg/rok]			
				SO ₂	NO _x	CO	Pył org.
1.	Total Polska Sp. z o.o.	Ścinawa, ul. Leśna	Kotłownia gazowa	-	0,8	0,1	-
2.	MPEC w Legnicy S.A.	Ścinawa	4 kotłownie węglowe	51,1	10,5	42,2	58,7
3.	Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska	Ścinawa	Kotłownia węglowa	7,8	1,9	2,6	5,9
4.	Pcha „Pollena-Ścinawa”	Ścinawa	Kotłownia węglowo-olejowa	13,8	3,6	2,5	15,8
5.	SML „Rolnik”	Ścinawa, ul. Sportowa	Kotłownia węglowa	5,3	0,6	20,0	5,3
6.	Zakład przetwórstwa owocowo-warzywnego	Ścinawa	Kotłownia węglowa	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
7.	„Gwarant” Lubin	Ścinawa	Kotłownia węglowa	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
8.	„Gwarant” Lubin	Ścinawa	Kotłownia węglowa	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
9.	Energetyka Sp. z o.o.	Lubin, ul. Skłodowskiej	EC-1	736,0	147,2	92,0	384,0
10.	MPEC TERMAL S.A.	Lubin, ul. Przemysłowa	Kotłownia węglowo-gazowa	1164,7	330,9	173,7	151,8
11.	Huta Miedzi „Cedynia”	Orsk	Komin suszarni, kominki technologiczne pieców	1436,7	261,6	759,5	1,3

*wg decyzji wydanych przez Starostwo Powiatowe w Lubinie, Źródło: Program Ochrony Środowiska powiatu lubińskiego

2.12.2 Jakość powietrza atmosferycznego

Stan zanieczyszczenia powietrza jest jednym z najbardziej zmiennych stanów środowiska. W znaczącym stopniu zależy od wielkości chwilowych emisji ze źródeł zlokalizowanych na danym terenie oraz od wielkości transgranicznej migracji zanieczyszczeń. Rozprzestrzenianie zanieczyszczeń w atmosferze determinowane jest warunkami meteorologicznymi, w tym intensywnością turbulencji wywołanej czynnikami mechanicznymi i termicznymi oraz własnościami fizyczno-chemicznymi atmosfery.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu dokonuje corocznej oceny jakości powietrza w województwie dolnośląskim. Celem oceny jest uzyskanie informacji o stężeniach zanieczyszczeń na obszarze wyznaczonych stref i dokonanie klasyfikacji w oparciu o przyjęte kryteria – dopuszczalny poziom substancji w powietrzu oraz poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów. Klasyfikacja jest podstawą do podjęcia decyzji o potrzebie działań na rzecz poprawy jakości powietrza w strefie (opracowanie programów ochrony powietrza). Oceny dokonuje się uwzględnieniem dwóch kryteriów:

- ✓ ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi,
- ✓ ustanowionych ze względu na ochronę roślin.

Lista zanieczyszczeń uwzględnionych w ocenie rocznej dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia obejmuje:

- ✓ benzen C₆H₆,
- ✓ dwutlenek azotu NO₂,
- ✓ dwutlenek siarki SO₂,
- ✓ ołów Pb,
- ✓ tlenek węgla CO,
- ✓ ozon O₃,
- ✓ pył zawieszony PM10

Do zanieczyszczeń uwzględnionych w ocenie rocznej dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony roślin zalicza się:

- dwutlenek siarki SO₂,
- ✓ dwutlenek siarki SO₂,
- ✓ tlenki azotu NO_x,
- ✓ ozon O₃.

Na przestrzeni analizowanego okresu czasu, tj. 2004 – 2008 roku nie prowadzono badań jakości powietrza w gminie Ścinawa. Dla oceny jakości powietrza wykorzystano wyniki pomiarów prowadzonych w punktach zlokalizowanych w Rudnej i Lubinie. Nie opublikowano jeszcze wyników badań za rok 2008.

W powiecie lubińskim jakość powietrza badana jest w trzech punktach pomiarowych, w oparciu o dwie stacje pomiarowe stałe i jeden punkt monitoringu pasywnego. Wyniki badań immisji wybranych zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, prowadzone w latach 2004 – 2007 przedstawiono w tabelach i na wykresach. Każdego roku badano stężenie następujących wskaźników: dwutlenku azotu, dwutlenku siarki oraz pyłu zawieszonego.

Rysunek 2.22 Punkty pomiarowe monitoringu WIOŚ w powiecie Lubińskim, wg WIOŚ

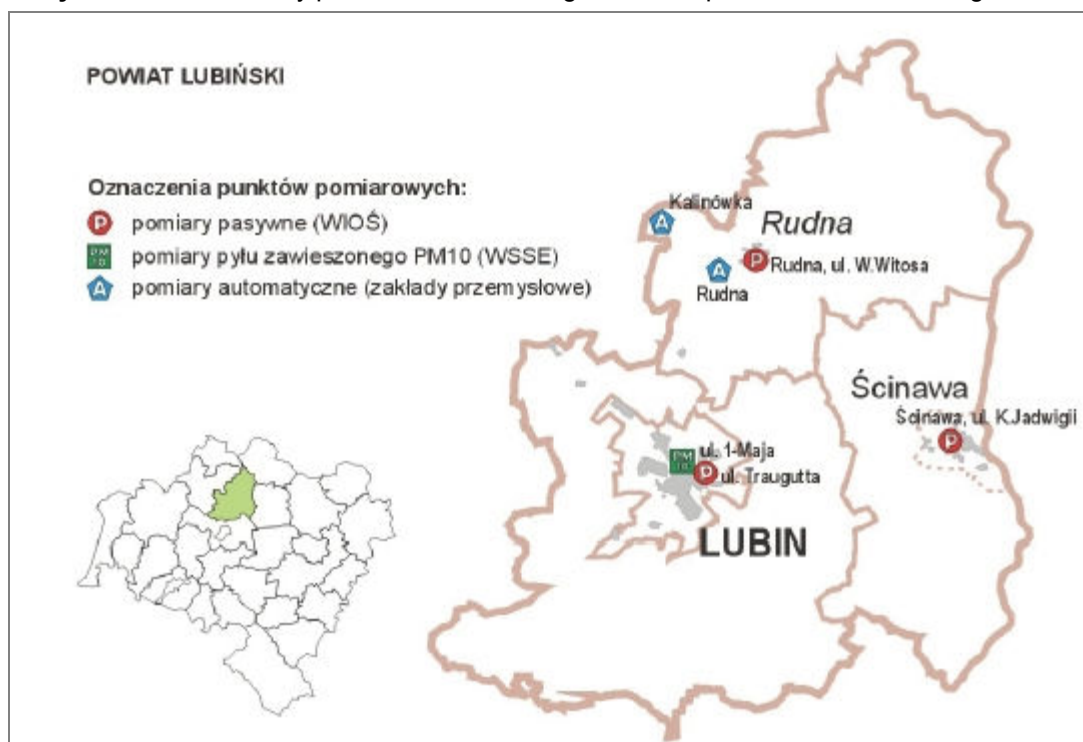

Tabela 2.19 Wyniki pomiarów dwutlenku siarki [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] (wg WIOŚ) [15-18].

rok pomiaru	średnia roczna	średnia w sez. grzewczym	średnia w sez. pozagrzewczym
2004	5,7	8,7	3,2
2005	4,1	6,2	2,3
2006	3,7	6,3	1,0
2007	3,6	5,3	1,8

* - dopuszczalny poziom 24 h dla SO_2 dla obszaru kraju: $150 \mu\text{g}/\text{m}^3$

Rysunek 2.23 Wyniki pomiarów dwutlenku siarki [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] (wg WIOŚ) [15-18].

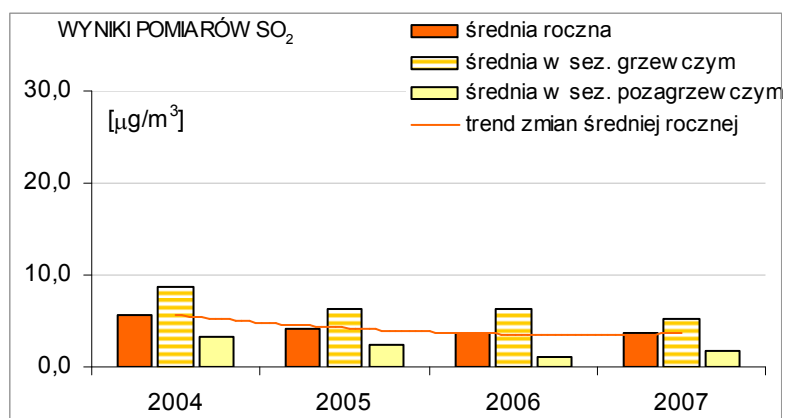
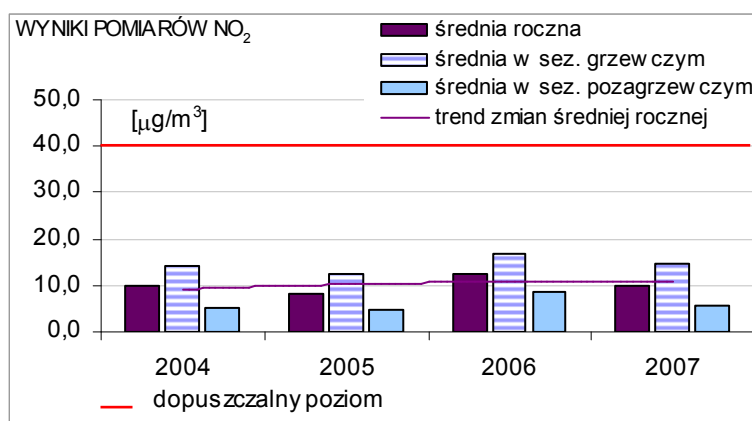

Tabela 2.20 Wyniki pomiarów dwutlenku azotu [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] (wg WIOŚ) [15-18].

rok pomiaru	średnia roczna	% normy*	średnia w sez. grzewczym	średnia w sez. pozagrzewczym
2004	9,8	24	14,2	5,3
2005	8,3	21	12,6	4,7
2006	12,7	32	16,8	8,5
2007	10,1	25	14,7	5,5

* - dopuszczalny poziom średnioroczny NO_2 dla obszaru kraju: $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$

Rysunek 2.24 Wyniki pomiarów dwutlenku azotu [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] (wg WIOŚ) [15-18]

Na przestrzeni badanego kresu wartość stężenia dla dwutlenku siarki była najniższa w 2007 roku, natomiast dla dwutlenku azotu w roku 2005, co pokazują krzywe trendów zmian średniorocznych wartości stężeń parametrów, o których mowa.

Spadek stężenia zanotowano w przypadku pyłu zawieszonego PM_{10} , mierzonego na stacjach stałych w Lubinie i Rudnej. Jednak nadal na niską jakość powietrza w gminie Ścinawa decydujący wpływ ma oddziaływanie zanieczyszczeń pochodzących z okolic aglomeracji lubińskiej. Jest to tym bardziej prawdopodobne, że w każdym roku badanego okresu na stacji pomiarowej w Lubinie notowane były przekroczenia dopuszczalnych poziomów zawartości w powietrzu pyłu zawieszonego PM_{10} . Należy zatem przyjąć, że obserwowany niezadowolający stan czystości powietrza na obszarze gminy spowodowany jest migracją zanieczyszczeń z kierunku południowo – zachodniego, zgodnego z przeważającym w tym regionie kierunkiem wiatrów.

Tabela 2.21 Wyniki pomiarów pyłu zawieszonego PM10 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] (wg WIOŚ) [15-18]

rok pomiaru	stacja	średnia roczna	% normy*	średnia w sez. grzewczym	średnia w sez. pozagrzewczym	stężenia 24-godzinowe **		
						1 max	36 max	liczba przekroczeń
2004	Rudna	22,5	56	24,5	20,6	127,3	37,4	14,0
	Lubin	37,0	93	39,5	34,6	155,0	53,0	41,0
2005	Rudna	23,6	59	26,2	21,1	100,4	39,2	12,0
	Lubin	3,7	93	42,6	32,0	125,0	64,0	59,0
2006	Rudna	23,4	58	26,6	20,0	64,1	38,1	5,0
	Lubin	42,4	106	48,7	36,0	227,0	71,4	75,0
2007	Rudna	24,0	61	29,2	20,7	88,2	47,0	27,0
	Lubin	29,5	74	30,8	28,1	109,0	52,4	33,0

** - dopuszczalny poziom 24-godz. dla pyłu zawieszonego PM10: $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$, dopuszczalna liczba przypadków powyżej poziomu dopuszczalnego: 35 razy.
przekroczenia wartości kryterialnych

Rysunek 2.25 Wyniki pomiarów pyłu zawieszonego PM10 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] (wg WIOŚ) [15-18]

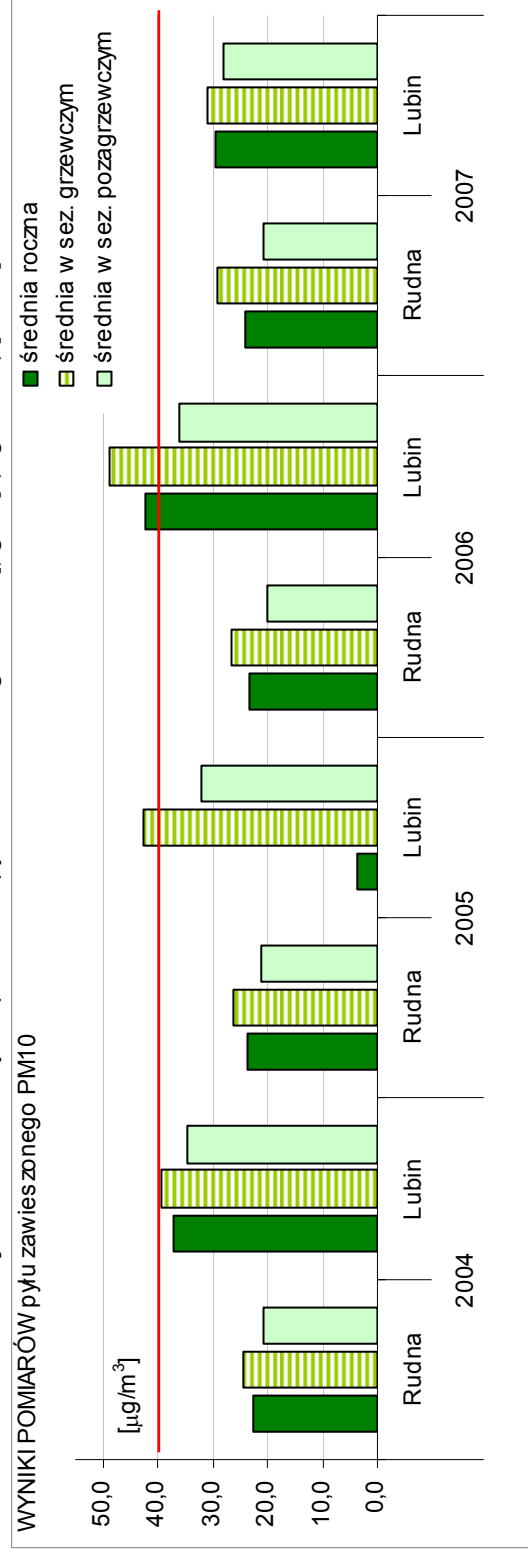

Tabela 2.22 Wyniki klasyfikacji strefy lubińskiej w latach 2004 – 2007 (wg WIOŚ) [19-22]

Klasyfikacja strefy lubińskiej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony zdrowia

Rok	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy										Klasa ogólna strefy	
	SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃	As	Cd	Ni		B(a)P
2004	A	A	B	A	A	A	A	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	B*
2005	A	A	C	A	A	A	A	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	C*
2006	A	A	C	A	A	A	A	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	C*
2007	A	A	A	A	A	A	n.o.	A	A	A	C	C**

Klasyfikacja strefy lubińskiej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin

Rok	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy			Klasa ogólna strefy
	SO ₂	NO _x	O ₃	
2004	A	A	A	A
2005	A	A	A	A
2006	A	A	A	A
2007	A	A	n.o.	A

* ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego w punkcie pomiarowym zlokalizowanym w Lubinie (ul. 1 Maja)

* dot. Strefy lubińsko-polkowickiej, ocena ze względu na przekroczenia dopuszczalnego poziomu B(a)P w punkcie pomiarowym zlokalizowanym w Lubinie (ul. 1 Maja)

Należy podkreślić wartości parametrów badanych w punktach nie przekraczają poziomów dopuszczalnych. Generalnie należy ocenić jakość powietrza w gminie Ścinawa jako dobrą, pomimo niezadowolających wyników klasyfikacji strefy lubińskiej. W wyniku oceny jakości powietrza w latach 2004 - 2007 obszar powiatu lubińskiego (w 2007 roku włączony do strefy lubińsko – polkowickiej) został zakwalifikowany pod kątem ochrony zdrowia do klas wynikowych B i C, ze względu na przekroczenia dopuszczalnego poziomu pyłu PM10 oraz Benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym na stacji w Lubinie. W żadnym innym punkcie strefy lubińskiej nie zanotowano jednak przekroczeń dopuszczalnych poziomów stężeń badanych parametrów. Ze względu na ochronę roślin cały obszar strefy lubińskiej utrzymuje się w klasie A pod względem wszystkich badanych parametrów. Wyniki klasyfikacji przedstawione są w tabeli powyżej.

2.13 Hałas

Hałas jest zanieczyszczeniem środowiska, charakteryzującym się dużą ilością i różnorodnością źródeł oraz powszechnością występowania. Nadmierny hałas może wywoływać niekorzystne zmiany w organizmie człowieka. Powoduje on między innymi zaburzenia snu i wypoczynku, wpływa niekorzystnie na układ nerwowy, utrudnia pracę i naukę, zwiększa podatność na choroby psychiczne.

Stan środowiska, ze względu na jego zanieczyszczenia hałasem, określa się za pomocą tzw. klimatu akustycznego. Klimat akustyczny jest to zespół zjawisk akustycznych kształtowanych przede wszystkim przez źródła hałasu takie jak:

- transport drogowy, kolejowy, lotniczy;
- przemysł (zakłady przemysłowe, rzemieślnicze, usługowe);
- przesył energii elektrycznej o wysokich napięciach.

Najczęściej klimat akustyczny ocenia się ilościowo przy pomocy równoważnego poziomu dźwięku A (L_{Aeq}), wyrażonego w decybelach [dB], będącego poziomem uśrednionym w funkcji czasu. Dopuszczalne wartości poziomów dźwięku w środowisku określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 lipca 2004 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (*Dz.U. Nr 178/2004, poz. 1841*).

Na obszarach wiejskich hałas związany jest przede wszystkim z istniejącymi trasami komunikacyjnymi o dużym natężeniu ruchu. Lokalnie uciążliwe mogą być jedynie górnicze zakłady wydobywcze i przetwórcze surowców skalnych..

Na terenie gminy Ścinawa w badanym okresie nie były prowadzone pomiary hałasu. Największe zagrożenie hałasem powoduje droga krajowa nr 36, przede wszystkim w centrum miasta Ścinawa. Na terenie gminy nie przeprowadzono odpowiednich badań, jednak można spodziewać się przekroczeń wartości dopuszczalnych, powodowanych przez przejeżdżające kolumny TIRów. W czasie ich przejazdu natężenie hałasu przekracza 90 dB przy jezdni (przy dopuszczalnym poziomie 75 dB w porze dziennej). W celu zmniejszenia uciążliwości związanej z emisją hałasu komunikacyjnego w mieście Ścinawa planuje się budowę obwodnicy. Na terenie gminy Ścinawa nie ma zakładów szczególnie uciążliwych ze względu na hałas.

3. CELE I ZADANIA O CHARAKTERZE SYSTEMOWYM

Najważniejszym czynnikiem wpływającym na stan środowiska przyrodniczego gminy jest rozwój społeczny i gospodarczy. Przedstawiając ten proces perspektywicznie, w relacji do środowiska, wzięto pod uwagę następujące dziedziny rozwoju:

1. System transportowy
2. Rolnictwo
3. Infrastruktura sieciowa
4. Przemysł
5. Edukacja ekologiczna

W przypadku każdego kierunku rozwojowego wzięto pod uwagę stan aktualny i widoczne tendencje zmian. Kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju sformułowano średnioterminowe cele zintegrowane z ochroną środowiska, następnie wytyczne realizacji celów, w tym działania minimalizujące ewentualne zagrożenia dla stanu środowiska wynikające z danego kierunku rozwojowego. Opracowując poniższy rozdział wykorzystano propozycje zawarte w dostępnych aktualnych dokumentach planistycznych (sektorowych Planach i Programach), WPI oraz dokumentach planistycznych powiatu i województwa, uzupełnione przez zespół autorski.

W niektórych rozdziałach **scharakteryzowano możliwości finansowania**, odnoszące się do konkretnej dziedziny rozwoju, na podstawie dokumentu: „*Linia demarkacyjna pomiędzy Programami Operacyjnymi Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej*”, uwzględniającego ustalenia z IV posiedzenia KK NSRO z dnia 17 grudnia 2008 r. Demarkację kwotową (w przypadku podania kwot w obu kolumnach tabeli charakteryzującej źródła finansowania z Programów Operacyjnych Polityki Spójności) należy rozumieć w sposób, zgodnie z którym projekty w ramach RPO będą realizowane poniżej danej kwoty, natomiast w programach krajowych – w kwocie równej i wyższej od podanej. Kryterium kwotowe demarkacji w ramach krajowych oraz regionalnych programów operacyjnych określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków dla poszczególnych programów operacyjnych).

3.1 System transportowy

Główny cel strategiczny do roku 2025

„Budowa i modernizacja sieci drogowej z towarzyszącą infrastrukturą w warunkach pełnej ochrony obszarów cennych przyrodniczo oraz rozwój alternatywnych rodzajów transportu”

3.1.1 Cele średniokresowe i kierunki działań do 2016 roku

Cele średniokresowe

- 1) **Osiągnięcie dobrego stanu technicznego dróg i pozostałej infrastruktury drogowej.**

- 2) **Poprawa dostępności komunikacyjnej oraz tworzenie warunków dla sprawnego i bezpiecznego przemieszczania się ludzi i towarów przy jednoczesnym minimalizowaniu wpływu na środowisko naturalne.**
- 3) **Realizacja modelu funkcjonowania komunikacji zbiorowej zwiększającego rolę kolei.**
- 4) **Intensyfikacja ruchu rowerowego.**
- 5) **Budowa obwodnicy m. Ścinawa w ciągu drogi krajowej Nr 36.**
- 6) **Budowa przeprawy przez Odrę**
- 7) **Aktywizacja i modernizacja portu rzecznego.**

Transport drogowy

Według przewidywań do roku 2015 transport drogowy będzie podstawowym rodzajem transportu, co wiąże się ze wzrostem natężenia ruchu, w tym również ruchu tranzytowego. Stan techniczny dróg odgrywa znaczną i często niedocenianą rolę w bezpieczeństwie ruchu drogowego. Statystyki zdarzeń drogowych bardzo rzadko jako ich przyczynę wskazują stan techniczny drogi. Służby odpowiedzialne zarządców dróg często podkreślają że nawet jeżeli nie przekłada się on wprost na ilość wypadków to odgrywa znaczącą i niedocenianą rolę przy kolizjach a przede wszystkim w komforcie poruszania się po drogach publicznych. Niewłaściwy stan drogi czy złe oznakowanie może być przyczyną popełniania błędów przez kierujących.

Przez gminę Ścinawa przebiegają: droga krajowa nr 36, drogi wojewódzkie nr 372 i 111, drogi powiatowe oraz drogi gminne. Do najbardziej uciążliwych należy droga krajowa oraz drogi wojewódzkie. Aby poprawić warunki życia mieszkańców, należałoby zmniejszyć uciążliwość wywołaną ruchem drogowym, poprzez budowę obejść miejscowości, segregację ruchu pieszego i kołowego, izolację zabudowy oraz budowę obwodnicy miasta Ścinawa. Ponadto konieczna jest poprawa standardu sieci drogowych, zapewnienie przejezdności w każdych warunkach atmosferycznych dróg powiatowych.

Istotną rolę dla obsługi i aktywizacji terenów położonych wzdłuż doliny Odry pełnią drogi przebiegające po obu stronach rzeki. Na terenie gminy jest to ciąg drogi nr 36 (d. 344 i 337, Prochowice – Lubin – Ścinawa) oddalony od Odry o 3 – 12 km. Na etapie projektowania znajduje się koncepcja budowy obwodnicy miasta Ścinawa w ciągu drogi krajowej Nr 36, wraz z przeprawą przez Odrę. Projektowana obwodnica wyeliminuje ruch tranzytowy z miasta.

Należy zwrócić uwagę na brak należytej obsługi pomiędzy Lubiążem a Ścinawą (poza drogami powiatowymi i gminnymi o bardzo niskich parametrach), w części funkcję tę pełnią drogi wojewódzkie 338 i 340 przechodzące przez Wołów.

Transport kolejowy

Przez obszar gminy Ścinawa przebiega jedna czynna linia kolejowa relacji Głogów-Wrocław. Zgodnie z ogólną polityką transportową Państwa przewiduje się, że transport kolejowy w perspektywie 2010 roku nie będzie się rozwijał w sposób intensywny. Prognozy są raczej niekorzystne dla ruchu regionalnego i lokalnego. Maleje również znaczenie transportu kolejowego w połączeniach lokalnych. Może to powodować stopniową likwidację lokalnych połączeń kolejowych. Należy zaznaczyć, że zwiększenie wykorzystania transportu kolejowego i przewozów regionalnych byłoby korzystne dla ochrony środowiska – pozwoliłoby na zmniejszenie natężenia ruchu samochodów ciężarowych na drogach, a więc jednocześnie na: zmniejszenie hałasu komunikacyjnego, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz spadek ryzyka poważnych awarii drogowych.

Transport wodny

Transport wodny jest powszechnie preferowany w wielu krajach, a zadania mające na uwadze jego umocnienie się zawarte zostały w strategiach rozwoju transportu w tych

państwach. Dotyczy to szczególnie krajów Unii Europejskiej, które realizują zalecenia zawarte w takich dokumentach jak: Biała Księga oraz NAIDES. Polska w porównaniu z rozwiniętymi krajami Europy, takimi jak Niemcy, Belgia czy Holandia, nie ma rozbudowanej sieci dróg wodnych. Procentowy udział wykorzystania transportu towarów kanałami i rzekami w naszym kraju kształtuje się poniżej 1 proc. Dla porównania w Belgii wynosi on 14%, w Niemczech – 12%, w Holandii – aż 44%. Wynika to przede wszystkim z posiadania przez te państwa zróżnicowanego potencjału gospodarczego oraz z założenia, że dobrze i bezpiecznie jest dysponować różnymi formami transportu. Główną przyczyną ograniczającą rozwój żeglugi śródlądowej w Polsce, oprócz złego stanu istniejącej infrastruktury dróg wodnych, jest niedostosowanie parametrów jednostek pływających do charakteru naszych szlaków wodnych. Ogólnie mówi się, że Polska żegluga śródlądowa podupada, a największą przyczyną od dawna tego stanu rzeczy są **złe warunki żeglugowe na Odrze**, naszej największej drodze wodnej, zwłaszcza w jej środkowym biegu. Utrzymanie i rozwój żeglugi śródlądowej było jednym z zadań **"Programu dla Odry-2006"**.

Przez Ścinawę wiedzie odrzański szlak wodny floty śródlądowej prowadzący z Gliwic do Szczecina. **Port Ścinawa** zlokalizowany jest w km 332,10 rzeki Odry na lewym brzegu. Posiada 2 baseny przedzielone drogą Lubin – Ścinawa – Wińsko. Basen miejski ma pow. 0,63 ha i ma nabrzeże przeładunkowe o długości 100 m, drugi basen ma pow. 3,43 ha i nabrzeża o długości 300 m oraz bocznicę kolejową. Właścicielem jest Urząd Gminy Ścinawa, dzierżawcą Przedsiębiorstwo transportowo – Spedycyjne 'Cement' SA Warszawa Stacja Przesypowa Cementu i wapna. Port nie posiada odpowiednich urządzeń portowych. Zbudowany w 1898 r. w latach siedemdziesiątych został wyposażony w stacją przesypową cementu.

Transport rowerowy

W transporcie rowerowym istotna jest realizacja systemu ścieżek rowerowych. Dla podniesienia bezpieczeństwa należy dążyć do segregacji ruchu kołowego i pieszego. Czynnikiem stymulującym powstawanie ścieżek rowerowych jest wprowadzenie wymogu uwzględniania ich budowy przy okazji nowych inwestycji oraz generalnych remontów dróg i ulic.

Główne zagrożenia środowiska:

Drogi kołowe należą do liniowych źródeł zanieczyszczeń. Wzdłuż dróg odnotowuje się zwiększoną koncentrację zanieczyszczeń w atmosferze, a także w gruntach, ciekach powierzchniowych i zbiornikach wodnych zlokalizowanych przy nich. Największe natężenie ruchu odnotowuje się na drogach krajowych, wojewódzkich, a w okresie letnim również na drogach powiatowych i częściowo i gminnych. Główne zagrożenia środowiska to:

- emisja spalin,
- emisja hałasu,
- degradacja terenów cennych przyrodniczo, w tym zagrożenie dla korytarzy ekologicznych,
- awarie drogowe (np. awarie autocystern itp.).

Kierunki działań:

1. **poprawa standardów technicznych sieci drogowej (zwiększenie płynności i przepustowości sieci drogowej) i bieżąca modernizacja dróg;**
2. **ochrona mieszkańców przed hałasem komunikacyjnym np. poprzez budowę ekranów akustycznych i pasów zwartej zieleni ochronnej w miejscach newralgicznych;**
3. **egzekwowanie reżimów emisji spalin przez pojazdy i eliminowanie samochodów nie posiadających katalizatorów;**

4. intensyfikacja ruchu rowerowego, m.in. poprzez: likwidowanie barier technicznych, oraz budowa sieci ścieżek rowerowych na terenie miasta i gminy jako wydzielonych ciągów komunikacyjnych;
5. edukacja ekologiczna mieszkańców nt. proekologicznych zachowań komunikacyjnych;
6. w przypadku przedsięwzięć, planowanych na obszarach objętych ochroną oraz w ich sąsiedztwie, należy postulować podjęcie szczegółowych prac mających na celu:
 - dokładne sprecyzowanie potrzeb ochrony środowiska i wytyczenie planowanych stref niezbędnych dla rzeczywistego zachowania zasobów środowiskowych;
 - przyjęcie takich rozwiązań techniczno – technologicznych by infrastruktura transportu nie zagrażała środowisku;
7. nawiązanie współpracy z sąsiednimi gminami oraz właściwymi jednostkami administracji wyższego szczebla w celu podjęcia skoordynowanych działań zmierzających do odbudowy sieci kolejowych połączeń lokalnych;
8. nawiązanie współpracy z sąsiednimi gminami oraz właściwymi jednostkami administracji wyższego szczebla w celu podjęcia skoordynowanych działań zmierzających do reaktywacji transportu wodnego;

3.1.2 Przedsięwzięcia planowane do realizacji

L.p.	Przedsięwzięcie	Jednostka realizująca	Lata realizacji		Koszty [zł]	źródło finansowania
			od	do		
2.1. System transportowy						
1.	Wykonanie nawierzchni drogi gminnej w miejscowości Dłużyce	Gmina	2009		323.000	środki własne
2.	Ulica Lipowa 11-17 – przebudowa drogi gminnej	Gmina	2009		50.000	środki własne
3.	Likwidacja barier architektonicznych na chodnikach w Ścinawie	Gmina	2009		5.000	środki własne
4.	Przebudowa nawierzchni i chodników na ul. Zgody	Gmina	2011		203.000	środki własne
5.	Sygnalizacja akustyczna w Ścinawie	Gmina	2009		2.000	środki własne
6.	Budowa nawierzchni i chodników na pl. Zjednoczenia	Gmina	2011		140.000	środki własne
7.	Budowa nawierzchni drogi wewnętrznej na działce Nr 344	Gmina	2011		170.000	środki własne
8.	Budowa nawierzchni drogi wewnętrznej na działce Nr 344	Gmina	2012		153.000	środki własne
9.	Ul. Kołomyńska – przebudowa nawierzchni i chodników	Gmina	2011	2012	488.000	środki własne
10.	Ul. Wiosenna – budowa chodników	Gmina	2009		44.000	środki własne.
11.	Przebudowa drogi 1237D Miłosna - Ścinawa	ZDP	2009	2011	5 980 000	budżet Powiatu
12.	Przebudowa drogi 1208D Mleczno - Ścinawa	ZDP	2010	2011	5 300 000	budżet Powiatu

3.1.3 Charakterystyka obecnych możliwości finansowania z funduszy UE

Programy Operacyjne Polityki Spójności		Programy Operacyjne Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej
Regionalne Programy Operacyjne/ PO Kapitał Ludzki (komponent regionalny)	Programy Operacyjne na poziomie centralnym w ramach Polityki Spójności	
<p>Drogi</p> <p>Drogi wojewódzkie Drogi powiatowe Drogi gminne (z wyłączeniem dróg wydzielanych lub przebudowywanych w ramach projektów scaleniowych)</p> <p>Bezpieczeństwo ruchu drogowego na drogach podlegających JST (wojewódzkie, powiatowe, gminne, poza drogami krajowymi w miastach na prawach powiatu)</p> <p>Inteligentne Systemy Transportu na drogach podlegających JST (wojewódzkie, powiatowe, gminne, poza drogami krajowymi w miastach na prawach powiatu)</p>	<p>PO Infrastruktura i Środowisko Autostrady Drogi ekspresowe Drogi krajowe Drogi krajowe w miastach na prawach powiatów</p> <p>Minimalna wartość projektu drogowego – 20 mln PLN.</p> <p>Bezpieczeństwo ruchu drogowego na drogach krajowych (bez działań szkoleniowych)</p> <p>Minimalna wartość projektu - 4 mln PLN.</p> <p>Inteligentne Systemy Transportu na drogach podlegających GDDKiA oraz JST w miastach na prawach powiatów</p> <p>Minimalna wartość projektu dotyczącego studiów wykonalności – 2 mln PLN, pozostałe – 8 mln PLN.</p> <p>Minimalna wartość projektu dotyczącego przygotowania dokumentacji technicznej - nie dotyczy</p>	<p>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa – Schemat I Scalanie gruntów</p> <p>Zakres pomocy Drogi gminne i dojazdowe do gruntów rolnych wydzielane lub przebudowywane w ramach projektów scaleniowych.</p>
<p>Trasy rowerowe</p> <p>Ścieżki rowerowe będą wspierane w RPO. Województwa Warmińsko-Mazurskie, Podlaskie, Lubelskie, Podkarpackie, Świętokrzyskie z wyłączeniem projektów zidentyfikowanych do realizacji w ramach listy projektów indywidualnych PO RPW.</p> <p>Weryfikacja na poziomie UM czy na dane przedsięwzięcie wnioskodawca nie otrzymał wsparcia/nie została zawarta z nim umowa w ramach PROW</p>		<p>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Odnowa wsi: Zakres pomocy : budowa, remont lub przebudowa infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych i społ-kult. Lokalizacja Pomoc może być przyznana na: projekty realizowane w: - miejscowościach należących do gminy wiejskiej, albo, - miejscowościach należących do gminy miejsko-</p>

<p>Programy Operacyjne PO Kapitał Ludzki (komponent regionalny)</p>	<p>Programy Operacyjne Polityki Spójności</p>	
	<p>Programy Operacyjne na poziomie centralnym w ramach Polityki Spójności</p>	<p>Programy Operacyjne Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej</p>
		<p>wiejskiej, z wyłączeniem miast powyżej 5 tys. mieszkańców, albo, - w miejscowościach gminy wiejskiej o liczbie mieszkańców mniejszej niż 5 tys.</p> <p>Weryfikacja na poziomie UM czy na dane przedsięwzięcie wnioskodawca nie otrzymał wsparcia/nie została zawarta z nim umowa w ramach RPO.</p> <p>Kryterium finansowe Wysokość pomocy na realizację jednej operacji nie może być niższa niż 25 tys. PLN oraz nie wyższa niż 500 tys. PLN dla miejscowości w okresie realizacji Programu</p> <p>Beneficjent - Gmina, instytucja kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego, kościoł lub inny związek wyznaniowy, organizacja zarządzająca o statusie organizacji pożytku publicznego</p> <p><u>LEADER – Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju</u></p> <p>Zakres pomocy - budowa lub remont, przebudowa publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznej i społeczno-kulturowej, - budowa/odbudowa tras rowerowych.</p> <p>Lokalizacja Pomoc może być przyznana na projekty realizowane w: - miejscowościach należących do gminy wiejskiej, albo - miejscowościach należących do gminy miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast powyżej 20 tys. mieszkańców, albo - w miejscowościach gminy wiejskiej o liczbie mieszkańców mniejszej niż 5 tys.</p> <p>Weryfikacja na poziomie UM czy na dane</p>

Programy Operacyjne Polityki Spójności		Programy Operacyjne Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej
Regionalne Programy Operacyjne/ PO Kapitał Ludzki (komponent regionalny)	Programy Operacyjne na poziomie centralnym w ramach Polityki Spójności	
		<p>przedsięwzięcie wnioskodawca nie otrzymał wsparcia/nie została zawarta z nim umowa w ramach RPO.</p> <p>Kryterium finansowe – 25 tys. PLN na projekt.</p> <p>Beneficjent – osoba fizyczna zameldowana lub posiadająca siedzibę na obszarze LGD, jeśli prowadzi działalność gospodarczą, organizacją pozarządową, osoba prawna i jednostka organizacyjna kościoła lub związku wyznaniowego, posiadająca siedzibę lub działająca na obszarze LGD.</p>
Koleje		
Zakup taboru dla połączeń regionalnych oraz modernizacja regionalnej sieci kolejowej	<p>PO Infrastruktura i Środowisko</p> <p>Eliminacja wąskich gardeł na liniach kolejowych, Połączenia kolejowe o znaczeniu międzyregionalnym i międzynarodowym</p> <p>Zakup taboru dla połączeń międzynarodowych i międzyregionalnych.</p> <p>Minimalna wartość projektu – 40 mln PLN.</p> <p>Minimalna wartość projektu dla projektów dotyczących systemów łączności (ERTMS, GSM-Rail) – 16 mln PLN</p> <p>Minimalna wartość projektu dotyczącego przygotowania dokumentacji technicznej - nie dotyczy</p>	
Infrastruktura portów lotniczych		
Infrastruktura regionalnych portów lotniczych (spoza sieci TEN-T) – wsparcie w poszczególnych RPO na podstawie wyników negocjacji z KE w tym zakresie. W wyniku ustalen z I rundy negocjacji w regionach, w RPO woj. podkarpackiego, wielkopolskiego i małopolskiego dopuszcza się finansowanie w zakresie lotnisk będących w sieci TEN-T, jako uzupełnienie do projektów realizowanych w PO IS. Bezpieczeństwo i ochrona transportu lotniczego: Wsparcie tylko w portach lotniczych obsługujących ruch	<p>PO Infrastruktura i Środowisko</p> <p>Infrastruktura portów lotniczych, które znajdują się w sieci TEN-T: infrastruktura oraz urządzenia nawigacyjne – finansowane z Funduszu Spójności.</p> <p>Minimalna wartość projektu – 40 mln PLN.</p> <p>Bezpieczeństwo i ochrona transportu lotniczego (lotniska obsługujące ruch międzynarodowy) ze środków EFRR</p> <p>Minimalna wartość projektu – 4 mln PLN.</p>	

Programy Operacyjne Polityki Spójności		Programy Operacyjne Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej
Regionalne Programy Operacyjne/ PO Kapitał Ludzki (komponent regionalny)	Programy Operacyjne na poziomie centralnym w ramach Polityki Spójności	
międzynarodowy (zaakceptowanych przez KE)- maksymalna wartość projektu 4 mln PLN		
Porty morskie i rzeczne, drogi wodne.		
Lokalne i regionalne porty morskie oraz regionalne porty rzeczne. W RPO nie będą wspierane porty morskie: Świnoujście, Szczecin, Gdynia, Gdańsk, Police, Elbląg, Kołobrzeg i Darłowo. W RPO nie będą wspierane części portów służące wyłącznie rybołówstwu.	PO Infrastruktura i Środowisko Wsparcie rozwoju infrastruktury w portach morskich: Świnoujście, Szczecin, Gdynia, Gdańsk, Police, Elbląg, Kołobrzeg i Darłowo. Połączenia drogowe i kolejowe do ww. portów morskich. Transport wodny śródlądowy na górnej i środkowej Odrze. Minimalna wartość projektu - 20 mln PLN.	PO „Ryby” Porty rybackie Wyposażenie istniejących portów rybackich, w tym w szczególności finansowane będą inwestycje w restrukturyzację istniejących miejsc wyładunku oraz poprawę warunków wyładunku i modernizację małych przystani rybackich. Finansowane będą jedynie inwestycje dotyczące istniejących portów rybackich i istniejących miejsc wyładunku, a także budowa małych przystani rybackich i przystani plażowych. W celu całkowitego wyeliminowania ryzyka podwójnego finansowania w ww. portach morskich, potencjalni beneficjenci będą zobowiązani składać oświadczenia o niefinansowaniu określonej inwestycji z innego programu operacyjnego. Wymóg w tym zakresie zostanie umieszczony w odpowiednich przepisach krajowych lub wytycznych do PO Ryby.
Transport publiczny		
Demarkacja z PO IS – na terenie 9 obszarów metropolitalnych (warszawski, poznański, katowicki, łódzki, trójmiejski, wrocławski, krakowski, szczeciński, bydgosko-toruński) wspieranych z PO IS, w RPO możliwe są do realizacji projekty o wartości maksymalnej 100 mln PLN Na pozostałych obszarach – bez ograniczeń kwotowych	PO Infrastruktura i Środowisko Budowa i modernizacja infrastruktury czystego transportu publicznego na terenie 9 obszarów metropolitalnych (warszawski, poznański, katowicki, łódzki, trójmiejski, wrocławski, krakowski, szczeciński, bydgosko-toruński) wraz z zakupem taboru szynowego (tramwaj, metro, szybka kolej miejska) oraz trolejbusowego. Inteligentne Systemy Transportu na obszarze 9 obszarów metropolitalnych w zakresie transportu publicznego oraz obejmujące odcinki dróg podległych GDDKiA Źródło współfinansowania – Fundusz Spójności. Minimalna wartość projektu - 100 mln PLN	

Programy Operacyjne Polityki Spójności		Programy Operacyjne Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej
Regionalne Programy Operacyjne/ PO Kapitał Ludzki (komponent regionalny)	Programy Operacyjne na poziomie centralnym w ramach Polityki Spójności	
<p>Transport multimodalny</p> <p>Projekty w zakresie transportu multimodalnego dotyczące:</p> <ul style="list-style-type: none"> - centrów logistycznych, - terminali transportu multimodalnego wraz z infrastrukturą towarzyszącą niezbędną do realizacji projektu. <p>Maksymalna wartość projektu – 20 mln PLN</p>	<p>PO Infrastruktura i Środowisko</p> <p>Centra logistyczne, terminale kontenerowe na liniach kolejowych i w portach morskich</p> <p>Minimalna wartość projektu – 20 mln PLN</p>	

3.2 Turystyka i rekreacja

Główny cel strategiczny do roku 2025

Rozwój turystyki i agroturystyki poprzez optymalne wykorzystanie walorów przyrodniczych gminy, przy pełnej ochronie przyrody i krajobrazu.

3.2.1 Cele średniookresowe i kierunki działań do 2016 roku

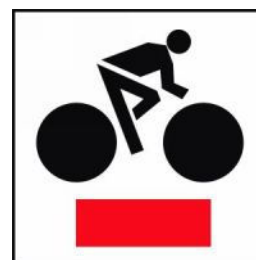
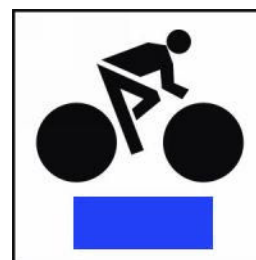
Cele średniookresowe

1. **Wykorzystanie walorów krajobrazowych gminy do rozwoju turystyki i agroturystyki**
2. **Rozwój turystyki pieszej, rowerowej, konnej i wodnej.**

Rozwój turystyki pieszej, wodnej, konnej powinien uwzględnić zachowanie i rozwój terenów cennych przyrodniczo. Przykładem proekologicznego rozwoju turystyki i rekreacji są działania podejmowane przez Partnerstwo Doliny Środkowej Odry. W ramach projektu gmin i Fundacji „Rowerowa, piesza i konna turystyka w Dolinie Środkowej Odry” powstała oś rowerowa o długości prawie 300 km biegnąca wzdłuż Odry. Łączy ona najciekawsze przyrodniczo miejsca i interesujące miejscowości. Przygotowana oś rowerowa uzyskała nazwę i logo „Szlak Odry”, weszła także w system europejskich szlaków dziedzictwa przyrodniczo – kulturowego Greenways. Ponadto Nadleśnictwo udostępnia drogi utwardzone, które mogą służyć jako ścieżki rowerowe.

Regionalne szlaki turystyczne

- **Szlak kajakowy** istnieje od wielu lat. Miłośnicy kajakarstwa corocznie organizują na tej trasie spływy kajakowe. W związku z brakiem jakiegokolwiek infrastruktury kajakowej nad Odrą postanowiono w 2004 r. przygotować 11 miejsc pod przystanie kajakowe oraz oznakować od strony rzeki 30 nadodrzańskich miejscowości.
- **Rowerowy „Szlak Odry”** - to ponad 500 km sieć tras rowerowych wraz z systemem lokalnych szlaków pieszych i edukacyjnych w najbardziej urokliwych zakątkach korytarza Odry. Główna oś szlaku (Rowerowy Szlak Odry) o długości 256 km będzie z Wrocławia do Głogowa. Największymi atrakcjami szlaku są liczne starorzecza, rozległe lasy łęgowe, ciekawe zabytki i spokojne krajobrazy. Założeniem projektu jest stworzenie składającego się z głównej osi trasy rowerowej przebiegającej wzdłuż doliny rzecznej oraz systemu szlaków pieszych i edukacyjnych utworzonych w najbardziej urokliwych zakątkach międzywala.
- **Czerwony szlak rowerowy "Odra-Barycz"**. Szlak czerwony został tak zaprojektowany aby pokazując niebanalne walory przyrodnicze łączył jednocześnie najważniejsze miasta i miejscowości w regionie. Jest to szlak tranzytowy o znacznej długości, jednak doskonale nadaje się do planowania lokalnych wycieczek rowerowych poprzez łączenie go z fragmentami innych szlaków turystycznych. Szlak ma duże walory krajobrazowe i przyrodnicze. Przebiega przez urozmaicone lasy, Park Krajobrazowy Doliny Jezierzycy, prezentuje krajobrazy typowe dla doliny rzeki Odry z malowniczym pasmem Wzgórz Ogólnie czerwony szlak rowerowy jest alternatywą dla rowerowego "Szlaku Odry" biegnącego trudniejszymi ścieżkami i mającym bardziej przyrodniczy charakter. Długość szlaku 184 km.

Rysunek 3.1 Przebieg Szlaku Odry

Rysunek 3.2 Czerwony szlak rowerowy "Odra-Barycz"

Zintegrowany rozwój rolnictwa, turystyki i wypoczynku oraz budownictwa wymagać będzie godzenia, często sprzecznych interesów, poprzez **racjonalne kształtowanie obszarów wiejskich** w ramach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających ustalenia planów urządzeniowo-rolnych. Wykorzystanie rozwoju turystycznego wymaga jednak **poprawy stanu infrastruktury turystycznej**. W ramach tej poprawy winna zostać wykonana:

- inwentaryzacja istniejących na terenie gminy atrakcji przyrodniczych, krajobrazowych i historycznych.
- rozbudowa i modernizacja dróg dojazdowych do miejsc atrakcyjnych turystycznie;
- budowa parkingów z zapleczem sanitarnym i małą gastronomią oraz zagospodarowanie i oznakowanie parkingów leśnych,
- wytyczenie i urządzenie oraz dokładne oznakowanie sieci szlaków dla turystyki samochodowej, rowerowej, konnej i pieszej. Korzystne byłoby łączenie w jednym szlaku różnych rodzajów turystyki, na przykład samochodowo-rowerowej;
- budowa bazy noclegowej w postaci pola namiotowego, obiektów hotelowo-gastronomicznych i gospodarstw agroturystycznych;
- budowa dostępnych dla turystów obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych;
- uruchomienie specjalistycznych ośrodków turystycznych, na przykład hipoterapii, itp.

Rozwojowi bazy turystycznej winna towarzyszyć intensywna i wielokierunkowa promocja miasta i gminy. W działalności rolniczej preferować należy kierunki i metody upraw sprzyjające istniejącym, stanowiącym atrakcję turystyczną warunkom środowiskowym. W gospodarstwach o niedużej powierzchni, w których dla osiągnięcia odpowiedniego poziomu dochodów intensyfikować należy pracę, preferować należy sadownictwo i uprawę warzyw. W gospodarstwach dużych, wykorzystując naturalne warunki, rozwijać należy hodowlę bydła, w tym bydła mlecznego. Przy ścisłym przestrzeganiu **zasad rolnictwa ekologicznego** wyprodukowaną w tym regionie żywność należałoby promować jako tzw. zdrową żywność. Część mieszkańców obszarów wiejskich regionu mogłaby znaleźć zatrudnienie przy wstępnym przetwarzaniu, konfekcjonowaniu oraz marketingu i dystrybucji tej żywności.

Proekologiczna modernizacja rolnictwa wymagać będzie **przekształcenia struktury obszarowej gospodarstw rolnych**. Działaniem preferowanym w tym zakresie powinna być polaryzacja wielkości gospodarstw i dostosowywanie ich obszaru do rodzaju prowadzonej produkcji rolniczej. Przekształcone gospodarstwa w dużej części świadczyć również winny usługi agroturystyczne. Dla turystów odwiedzających te gospodarstwa możliwość poznania specyfiki działalności produkcyjnej odbiegającej od tradycyjnego wizerunku rolnictwa stanowić może dodatkową atrakcję. Rozwój rolnictwa ekologicznego, zmiany w strukturze obszarowej gospodarstw oraz rozszerzenie zakresu usług agroturystycznych i turystyki weekendowej powinny zaowocować korzystnymi **zmianami w strukturze zatrudnienia** oraz obniżeniem stopy bezrobocia.

Główne zagrożenia środowiska:

Turystyka pozostaje w ścisłej zależności od walorów środowiska przyrodniczego, którego najcenniejsze i najbardziej zagrożone fragmenty objęte są na terenie gminy ochroną, głównie w ramach sieci Natura 2000. Presja intensywnej turystyki stwarza liczne zagrożenia biologiczne, chemiczne i fizyczne, które mogą powodować trwałe niekorzystne przekształcenia cennych przyrodniczo środowisk. Do najczęstszych zagrożeń należą:

- rozwój infrastruktury technicznej nie spełniającej wymogów ochrony środowiska
- wzrastająca liczba turystów, szczególnie zmotoryzowanych, powodująca wzrost zanieczyszczenia spalinami i hałasem
- zanieczyszczanie, zaśmiecanie i niszczenie ekosystemów o dużych walorach przyrodniczych
- „dzikie zagospodarowywanie” obszarów cennych przyrodniczo
- płoszenie zwierząt i kłusownictwo

Kierunki działań:

1. Wsparcie rozwoju turystyki, ze szczególnym uwzględnieniem penetracji pieszej i rowerowej, jeździectwa, sportów wodnych i wędkarstwa.
2. Wsparcie rozwoju rekreacji pobytowej, w formie agroturystyki i wykorzystania założeń pałacowo-parkowych.
3. Przygotowanie i oznakowanie tras rowerowych umożliwiające dojazd rowerem do atrakcyjnych turystycznie miejscowości gminy (rozbudowa sieci dróg rowerowych na istniejących obszarach o walorach rekreacyjnych i turystycznych oraz budowa nowych szlaków rowerowych).
4. Podjęcie działań pielęgnacyjnych terenów zieleni urządzonej.

3.2.2 Przedsięwzięcia planowane do realizacji

L.p.	Przedsięwzięcie	Jednostka realizująca	Lata realizacji		Koszty	źródło finansowania
			od	do	[zł]	
2.2. Turystyka i rekreacja						
1.	Budowa obszaru rekreacyjnego „Nabrzeże Odry”	Gmina	2009		22 000	środki własne
2.	Budowa przystani wodniackiej	Gmina	2009		10 000	środki własne
3.	Utworzenie szlaków i ścieżek turystycznych rowerowych i pieszych	Gmina	2009		10 000	środki własne

3.2.3 Charakterystyka obecnych możliwości finansowania z funduszy UE

Programy Operacyjne Polityki Spójności	
Regionalne Programy Operacyjne/ PO Kapitał Ludzki (komponent regionalny)	Programy Operacyjne na poziomie centralnym w ramach Polityki Spójności
<p>Kultura</p> <p>Utrzymanie i ochrona dziedzictwa kulturowego o znaczeniu regionalnym i lokalnym.</p> <p>Maksymalna wartość projektu – do 20 mln PLN</p> <p>Dla niektórych beneficjentów oraz typów projektów maksymalna wartość projektu wynosi 4 mln PLN - dla projektów dotyczących:</p> <ul style="list-style-type: none"> - konserwacji zabytków ruchomych, - rozwoju zasobów cyfrowych w dziedzinie zasobów bibliotecznych, archiwalnych, filmowych oraz zasobów wirtualnych muzeów, galerii, fonotek, fototek, filmotek, cyfrowych bibliotek, itp., - zabezpieczenia zabytków przed kradzieżą i zniszczeniem oraz projektów realizowanych przez instytucje kultury państwowe i współprowadzone z ministrem właściwym ds. kultury i dziedzictwa narodowego, archiwa państwowe oraz dopuszczone w działaniu typy szkół i uczelni artystycznych. <p>Weryfikacja na poziomie UM czy na dane przedsięwzięcie wnioskodawca nie otrzymał wsparcia/nie została zawarta z nim umowa w ramach PROW.</p> <p>Dopuszcza się możliwość realizacji projektów z zakresu kultury i dziedzictwa kulturowego o wartości powyżej 20 mln PLN lub 4 mln PLN zgodnie z linią demarkacyjną, w przypadku, gdy na „listach projektów indywidualnych dla samorządów”, umieszczonych w poszczególnych RPO, zostaną umieszczone takie projekty, a ich realizacja w istotny sposób przyczyni się do wzrostu gospodarczego lub rozwoju regionów.</p> <p>2. Rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu regionalnym i lokalnym</p>	<p>PO Infrastruktura i Środowisko</p> <p>1. Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego – projekty o skali większej niż realizowane w regionalnych programach operacyjnych (w tym projekty dotyczące obiektów umieszczonych na liście światowego dziedzictwa kulturowego UNESCO i Pomniki Prezydenta RP).</p> <p>Minimalna wartość projektu 20 mln PLN, z wyjątkiem projektów dotyczących:</p> <ul style="list-style-type: none"> - konserwacji zabytków ruchomych, - rozwoju zasobów cyfrowych w dziedzinie kultury, w tym digitalizacji zabytkowych zasobów bibliotecznych, muzealnych archiwalnych i zbiorów filmowych, - zabezpieczenia zabytków przed kradzieżą i zniszczeniem - tworzenie wirtualnych instytucji kultury (dot. wykorzystania w tym celu zbiorów zabytkowych) - oraz projektów realizowanych przez instytucje kultury państwowe i współprowadzone z ministrem właściwym ds. kultury i dziedzictwa narodowego, archiwa państwowe oraz dopuszczone w działaniu typy szkół i uczelni artystycznych, dla których minimalna wartość projektu wynosi 4 mln PLN. <p>2. Rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym</p> <p>Minimalna wartość projektu 20 mln PLN z wyjątkiem projektów dla których beneficjentami są instytucje kultury państwowe oraz współprowadzone z ministrem właściwym ds. kultury i dziedzictwa narodowego oraz archiwa państwowe, dla których minimalna wartość projektu wynosi 4 mln PLN.</p> <p>3. Rozwój infrastruktury szkolnictwa artystycznego</p> <p>Minimalna wartość projektu wynosi 4 mln PLN.</p>
	<p>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich</p> <p><u>Odnowa wsi:</u></p> <p>Zakres pomocy</p> <p>1) budowa, przebudowa, remont lub wyposażenie obiektów pełniących funkcje publiczne, spot-kult, rekreacyjne i sportowe, w tym obiektów zabytkowych</p> <p>2) budowa, przebudowa, remont lub wyposażenie obiektów służ. promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu zachowania dziedzictwa historycznego., tradycji, sztuki oraz kultury</p> <p>Lokalizacja</p> <p>Pomoc może być przyznana na: projekty realizowane w:</p> <ul style="list-style-type: none"> - miejscowościach należących do gminy wiejskiej albo wiejskiej, z wyłączeniem miast powyżej 5 tys. mieszkańców, albo - w miejscowościach gminy wiejskiej o liczbie mieszkańców mniejszej niż 5 tys., <p>Weryfikacja na poziomie UM czy na dane przedsięwzięcie wnioskodawca nie otrzymał wsparcia/nie została zawarta z nim umowa w ramach RPO.</p> <p>Kryterium finansowe - 500 tys. PLN na jedna miejscowość.</p> <p>Beneficjent - Gmina, instytucja kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego, kościół lub związek wyznaniowy, organizacja pozarządowa o statusie organizacji pożytku publicznego.</p> <p><u>Oś IV LEADER – Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju</u></p> <p>Zakres pomocy</p>
	<p>Programy Operacyjne Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej</p>

Programy Operacyjne Polityki Spójności	
Regionalne Programy Operacyjne/ PO Kapitał Ludzki (komponent regionalny)	Programy Operacyjne na poziomie centralnym w ramach Polityki Spójności
<p>Maksymalna wartość projektu – do 20 mln PLN. Dla niektórych beneficjentów oraz typów projektów maksymalna wartość projektu wynosi 4 mln PLN - dla projektów dla których beneficjentami są instytucje kultury państwowe oraz współprowadzone z ministrem właściwym ds. kultury i dziedzictwa narodowego oraz archiwa państwowe.</p> <p><i>Dopuszcza się możliwość realizacji projektów z zakresu kultury i dziedzictwa kulturowego o wartości powyżej 20 mln PLN lub 4 mln PLN zgodnie z linią demarkacyjną, w przypadku, gdy na „listach projektów indywidualnych dla samorządów”, umieszczonych w poszczególnych RPO, zostaną umieszczone także projekty, a ich realizacja w istotny sposób przyczyni się do wzrostu gospodarczego lub rozwoju regionów.</i></p> <p>3. Rozwój infrastruktury szkolnictwa artystycznego. Maksymalna wartość projektu poniżej 4 mln PLN. Maksymalna wartość projektu realizowanego przez partnerstwa poniżej 20 mln PLN.</p> <p>4. Kultura i dziedzictwo kulturowe jako element rewitalizacji w miastach.</p> <p>5. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego w dziedzinnie kultury. Opracowanie i utworzenie systemu informacji kulturalnej, promocja dziedzictwa kulturowego</p>	<p>Minimalna wartość projektu realizowanego przez partnerstwa - 20 mln PLN.</p>
	<p>Programy Operacyjne Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej</p> <p>Przewiduje się udzielenie pomocy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) dla działań mieszczących się w ramach działań Osi 3 Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej - tak jak określono dla działań Osi 3, 2) dla małych projektów, działania mogą dotyczyć: <ol style="list-style-type: none"> a) promocji i rozwoju lokalnej aktywności, w tym promocji lokalnej twórczości kulturalnej i artystycznej, z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego oraz przyrodniczego, b) organizacji imprez kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych na obszarze objętym działalnością LGD, c) zakupu strojów, eksponatów i innego wyposażenia dla zespołów artystycznych, zespołów folklorystycznych oraz innych grup i zespołów kulturowych miejscowe tradycje i zwyczaje, d) inwestycji służących utrzymaniu i kultywowaniu tradycyjnych zawodów i rzemiosła oraz inwestycji służących wspieraniu twórczości lokalnej lub ludowej. <p>Lokalizacja Pomoc może być przyznana na projekty realizowane w: - miejscowościach należących do gminy wiejskiej, albo - miejscowościach należących do gminy miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast powyżej 20 tys. mieszkańców, albo - miejscowościach gminy miejskiej o liczbie mieszkańców mniejszej niż 5 tys.</p> <p>Weryfikacja na poziomie UM czy na dane przedsięwzięcie wnioskodawca nie otrzymał wsparcia/nie została zawarta z nim umowa w ramach RPO. Kryterium finansowe dla „małych projektów” – 25 tys. PLN na projekt. Beneficjent – osoba fizyczna zameldowana lub posiadająca siedzibę na obszarze LGD, jeśli prowadzi działalność gospodarczą, organizacja pozarządowa, osoba prawna i jednostka organizacyjna kościoła lub</p>

Programy Operacyjne Polityki Spójności	
Regionalne Programy Operacyjne/ PO Kapitał Ludzki (komponent regionalny)	Programy Operacyjne na poziomie centralnym w ramach Polityki Spójności
<p>Programy Operacyjne Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej</p> <p>związku wyznaniowego, posiadająca siedzibę lub działająca na obszarze LGD.” PO „Ryby” Remont, przebudowa i wyposażenie obiektów, bezpośrednio związanych z rybactwem i dziedzictwem architektonicznym lub służących utrzymaniu atrakcyjności obszarów zależnych głównie od rybactwa (np. muzea rybackie, tradycyjne maszoperie, „domy rybaka”, osady rybackie, etc.). Celem zapobiegania podwójnemu finansowaniu, beneficjenci będą zobowiązani składać oświadczenia o niefinansowaniu określonej inwestycji z innego programu operacyjnego. Wymóg w tym zakresie zostanie umieszczony w odpowiednich przepisach krajowych lub wytycznych do PO Ryby. Beneficjent: „Grupa Lokalna” na terenie „obszarów zależnych od rybactwa”</p>	<p>Program Operacyjny Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej</p> <p>związku wyznaniowego, posiadająca siedzibę lub działająca na obszarze LGD.” PO „Ryby” Remont, przebudowa i wyposażenie obiektów, bezpośrednio związanych z rybactwem i dziedzictwem architektonicznym lub służących utrzymaniu atrakcyjności obszarów zależnych głównie od rybactwa (np. muzea rybackie, tradycyjne maszoperie, „domy rybaka”, osady rybackie, etc.). Celem zapobiegania podwójnemu finansowaniu, beneficjenci będą zobowiązani składać oświadczenia o niefinansowaniu określonej inwestycji z innego programu operacyjnego. Wymóg w tym zakresie zostanie umieszczony w odpowiednich przepisach krajowych lub wytycznych do PO Ryby. Beneficjent: „Grupa Lokalna” na terenie „obszarów zależnych od rybactwa”</p>
<p>Turystyka</p> <p>1. Budowa i modernizacja lokalnej i regionalnej infrastruktury turystycznej, turystyka jako element rewitalizacji w miastach, turystyka biznesowa; tworzenie nowych oraz rozwój istniejących centrów wystawienniczych i kongresowych z wyłączeniem projektów zidentyfikowanych do realizacji w ramach PO RPW – projekty punktowe. Weryfikacja na poziomie UM czy na dane przedsięwzięcie wnioskodawca nie otrzymał wsparcia/nie została zawarta z nim umowa w ramach PROW. 2. Tworzenie i rozwój spójnego systemu promocji województwa zwiększającego inwestycyjną oraz turystyczną atrakcyjność jednego regionu. Działanie komplementarne do PO IG 3. Budowa i modernizacja infrastruktury uzdrowiskowej</p>	<p>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Odnowa wsi: Możliwość realizacji projektów z zakresu budowy lub remontu, przebudowy publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznej i społ-kult.; Lokalizacja: Pomoc może być przyznana na: projekty realizowane w: - miejscowościach należących do gminy wiejskiej, albo - miejscowościach należących do gminy miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast powyżej 5 tys. mieszkańców, albo w miejscowościach gminy miejskiej o liczbie mieszkańców mniejszej niż 5 tys. Weryfikacja na poziomie UM czy na dane przedsięwzięcie wnioskodawca nie otrzymał wsparcia/nie została zawarta z nim umowa w ramach RPO. Kryterium finansowe - maksymalnie 500 tys. PLN na</p>
<p>PO Innowacyjna Gospodarka Działanie 6.4 <i>Inwestycje w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym</i> Wsparcie dla kompleksowych projektów z zakresu budowy produktów turystycznych z o znaczeniu ponadregionalnym związanych z organizacją przez Polskę EURO 2012 - projekty znajdujące się na liście projektów indywidualnych do PO IG Działanie 6.3 <i>Promocja turystycznych walorów Polski</i> Wsparcie udzielone będzie na projekty mające na celu rozwój i promocję konkurencyjnych produktów turystycznych o znaczeniu ponadregionalnym, m.in. w zakresie: tworzenia i obsługiwanania ogólnopolskiego systemu rezerwacji i systemu informacji turystycznej, tworzenia strategii i planów promocji, przeprowadzanie badań i analiz marketingowych, tworzenie, rozwijanie i kampanii reklamowych,</p>	<p>Program Operacyjny na poziomie centralnym w ramach Polityki Spójności</p> <p>związku wyznaniowego, posiadająca siedzibę lub działająca na obszarze LGD.” PO „Ryby” Remont, przebudowa i wyposażenie obiektów, bezpośrednio związanych z rybactwem i dziedzictwem architektonicznym lub służących utrzymaniu atrakcyjności obszarów zależnych głównie od rybactwa (np. muzea rybackie, tradycyjne maszoperie, „domy rybaka”, osady rybackie, etc.). Celem zapobiegania podwójnemu finansowaniu, beneficjenci będą zobowiązani składać oświadczenia o niefinansowaniu określonej inwestycji z innego programu operacyjnego. Wymóg w tym zakresie zostanie umieszczony w odpowiednich przepisach krajowych lub wytycznych do PO Ryby. Beneficjent: „Grupa Lokalna” na terenie „obszarów zależnych od rybactwa”</p>

Programy Operacyjne Polityki Spójności	
Regionalne Programy Operacyjne/ PO Kapitał Ludzki (komponent regionalny)	Programy Operacyjne na poziomie centralnym w ramach Polityki Spójności
<p>w tym odbudowa i renowacja architektury zdrojowej.</p> <p>4. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego w dziedzinie turystyki.</p> <p>5. Opracowanie i utworzenie systemów i centrów informacji turystycznej.</p> <p>6. Rozwój, modernizacja i wyposażenie obiektów infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.</p> <p>Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej rozwojowi aktywnych form wypoczynku.</p>	<p>promocja produktów turystycznych, projekty marketingowe związane z Programem Ambasadorów Kongresów oraz wsparciem miejskich convention bureaus, wspólna promocja, standaryzacja i oznakowanie szlaków turystycznych, system rezerwacji, itp.</p>
	<p>Programy Operacyjne Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej</p> <p>jedną miejscowość w okresie realizacji Programu</p> <p>Beneficjent: Gmina, instytucja kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego, kościół lub związek wyznaniowy, organizacja pozarządowa o statusie organizacji pożytku publicznego.</p> <p><u>PO „Ryby”</u></p> <p>W ramach rybołówstwa śródlądowego, wsparcie będzie udzielane na inwestycje dotyczące budowy i modernizacji urządzeń i infrastruktury w istniejących gospodarstwach rybackich, przeznaczonych do wykonywania rybołówstwa śródlądowego w wodach powierzchniowych jako działalności zarobkowej ukierunkowanej na obsługę, organizację i rozwój turystyki wędkarskiej.</p> <p>W ramach osi priorytetowej 4 – Zrównoważony rozwój obszarów zależnych od rybactwa, wsparcie obejmować będzie inwestycje w infrastrukturę drobnego rybactwa i infrastrukturę związaną z turystyką oraz usługami na rzecz społeczności obszarów zależnych od rybactwa oraz propagowanie ekoturystyki i wędkarstwa bez zwiększenia nakładu połowowego.</p> <p>Celem zapobiegania podwójnemu finansowaniu, beneficjenci będą zobowiązani składać oświadczenia o nie finansowaniu określonej inwestycji z innego programu operacyjnego. Wymóg w tym zakresie zostanie umieszczony w odpowiednich przepisach krajowych lub wytycznych do PO Ryby</p>

3.3 Rolnictwo

Główny cel strategiczny do roku 2025

Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

3.3.1 Cele średniookresowe i kierunki działań do 2016 roku

Cele średniookresowe

- 1) **Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich w oparciu o istniejące zasoby ludzkie, społeczne, przyrodnicze, historyczne, kulturowe, infrastrukturalne i wiedzę.**
- 2) **Racjonalne kształtowanie przestrzeni rolniczej z uwzględnieniem uwarunkowań środowiska**
- 3) **Rozwój rolnictwa ekologicznego poprawa konkurencyjności gospodarki rolno – żywnościowej.**

Funkcją wiodącą gminy jest rolnictwo. Atrakcyjność wsi polega na jej odmienności od obszarów miejskich, dużym zróżnicowaniu i harmonijnym powiązaniu z przyrodą oraz odpowiednią gospodarką ziemią. Obszary wiejskie wymagają szczególnej ochrony, zarówno w części związanej ze znajdującymi się na nich zasobami przyrody, jak i substancją kulturowo – architektoniczną wsi. Zgodnie z koncepcją europejskiego modelu rolnictwa, rolnictwo poza podstawową funkcją, jaką jest produkcja artykułów rolnych pełni ważne role w zakresie ochrony środowiska i krajobrazu, zachowania żyzności gleb oraz bogactwa siedlisk i bioróżnorodności, a także tradycji i dziedzictwa kulturowego.

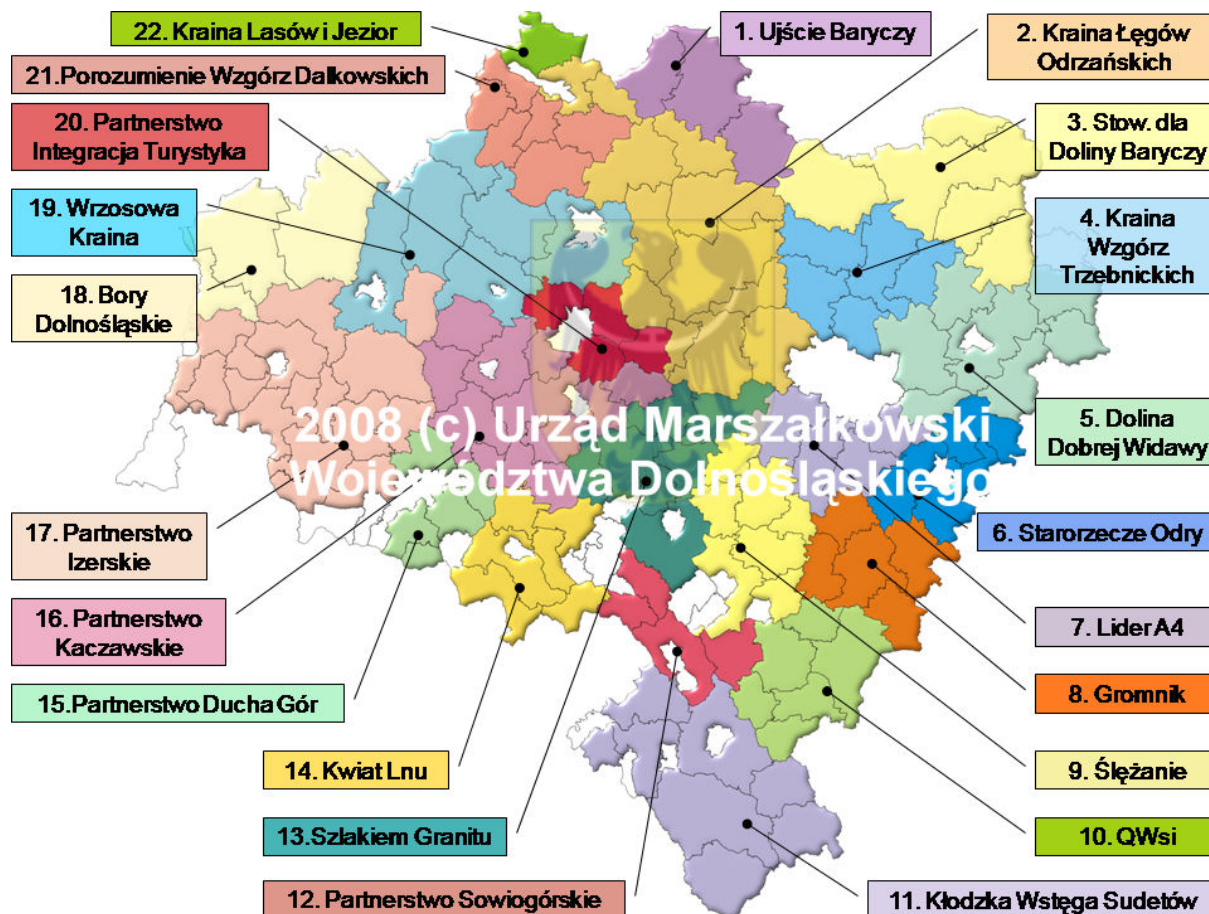
W ramach programu Leader gmina Ścinawa należy do Lokalnej Grupy Działania „Kraina Łęgów Odrzańskich”. **Leader** to europejski program wspierający społeczności, które stawiają na współpracę partnerską. Inicjatywa LEADER realizowana jest w Unii Europejskiej od 1991r. stanowi nowe podejście do rozwiązywania problemów wsi. Warunkiem niezbędnym do pełnego i skutecznego realizowania polityki wobec obszarów wiejskich jest zaangażowanie społeczności wiejskich w proces podejmowania decyzji na poziomie lokalnym. W krajach Unii Europejskiej powstało ponad 1000 **Lokalnych Grup Działania (LGD)** funkcjonujących na poziomie lokalnym. W Polsce działa około 200 grup. Przez swoje działania i inicjatywy dają pole do aktywności mieszkańcom wsi, wykorzystując w sposób innowacyjny lokalne zasoby przyrodniczo- kulturowe, przyczyniając się do tworzenia miejsc pracy i promocji obszarów wiejskich. LEADER kładzie silny nacisk na partnerstwo pomiędzy trzema sektorami: publicznym, społecznym i ekonomicznym oraz na tworzenie pomiędzy nimi sieci powiązań celem wymiany doświadczeń, wzajemnej współpracy i realizacji wspólnych projektów. W latach 2009- 2015 Leader będzie realizowany w Polsce w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich działania Osi 3 i 4.

Warunki udziału w działaniach Leader

Leader skierowany jest do obszarów wiejskich spójnych terytorialnie zamieszkałych przez 10-150 tyś mieszkańców. W celu jego realizacji powinna powstać Lokalna Grupa Działania /LGD/ (zarejestrowana jako stowarzyszenie) w skład, której wejdą przedstawiciele sektora publicznego (samorządy) społecznego (organizacje) ekonomicznego (przedsiębiorcy). Grupa ta powinna opracować program wspólnych działań w formie dokumentu- Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR), powinien on opisywać takie obszary tematyczne jak : poprawa jakości życia na wsi, tworzenie pozarolniczych miejsc pracy, aktywizowanie mieszkańców i budowanie kapitału społecznego, wykorzystanie zasobów

przyrodniczych i kulturowych w rozwoju lokalnym. Wdrożeniu LSR będą służyły środki Unii Europejskiej kierowane w ramach programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz aktywność mieszkańców i partnerów zaangażowanych w LGD.

Rysunek 3.3 Lokalne Grupy Działania na obszarze województwa dolnośląskiego.

Od 2009 r. mieszkańcy zamieszkali na obszarze LGD będą mogli ubiegać się o pomoc finansową w zakresie następujących działań (dalej zwanych operacjami):

- różnicowanie kierunku działalności nierolniczej
- odnowa i rozwój wsi
- rozwój mikroprzedsiębiorstw
- małe projekty

Zakres operacji Działania Leader

- **Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej**
 - **Beneficjenci:** działalność nierolnicza lub związana z rolnictwem, podejmowaną przez rolników, domowników, małżonków rolników. Osoba fizyczna występująca z wnioskiem powinna być objęta ubezpieczeniem społecznym rolników. Gospodarstwo Rolne, w którym pracuje beneficjent było objęte w roku poprzedzającym złożenie wniosku płatnościami bezpośrednimi.

- Zakres pomocy: pomocy udziela się z tytułu podjęcia lub rozwoju działalności w zakresie: usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa; usług dla ludności; sprzedaży hurtowej lub detalicznej; rzemiosła lub rękodzielnictwa; robót i usług budowlanych oraz instalacyjnych; usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem; usług transportowych; usług komunalnych; przetwórstwa produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych; magazynowania lub przechowywania towarów; wytwarzania produktów energetycznych z biomasy; rachunkowości, doradztwa lub usług informatycznych.
- Wysokość pomocy:
 - Pomoc ma formę zwrotu max. 50% kosztów kwalifikowanych operacji;
 - Maksymalna wysokość udzielonej pomocy jednemu beneficjentowi w gospodarstwie rolnym, w okresie realizacji programu, (2009- 2015) nie może przekroczyć 100 000 zł.
 - Płatności- refundacja poniesionych kosztów etapowo lub za cały projekt.
- **Tworzenie i rozwój mikro przedsiębiorstw**
 - Beneficjenci: osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która prowadzi działalność jako mikroprzedsiębiorstwo zatrudniające do 10 osób o obrocie netto do 2 mln euro na obszarze LGD.
 - Zakres pomocy: usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa; usług dla ludności; sprzedaży hurtowej lub detalicznej; rzemiosła lub rękodzielnictwa; robót i usług budowlanych oraz instalacyjnych; usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem; usług transportowych; usług komunalnych; przetwórstwa produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych; magazynowania lub przechowywania towarów; wytwarzania produktów energetycznych z biomasy; rachunkowości, doradztwa lub usług informatycznych.
 - Wysokość pomocy przyznanej na realizację operacji nie może przekroczyć:
 - 100 000 zł - jeśli biznes plan przewiduje utworzenie od 1 do 2 miejsc pracy,
 - 200 000 zł - jeśli biznes plan przewiduje utworzenie od 3 do 4 miejsc pracy,
 - 300 000 zł - jeśli biznes plan przewiduje utworzenie co najmniej 5 miejsc pracy
 - Pomoc ma formę zwrotu max. 50% kosztów kwalifikowanych operacji,
 - Płatność - refundacja poniesionych kosztów etapowo za cały projekt.

Maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi, w okresie realizacji programu (w latach 2009- 2015), nie może przekroczyć 300 000 zł. W przypadku przetwórstwa produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych, maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi, w okresie realizacji programu, wynosi 100 000 zł.
- **Odnowa i rozwój wsi**
 - Zakres pomocy:

Pomocy udziela się podmiotom z tytułu inwestycji w zakresie:

 - remontu, przebudowy i wyposażenia obiektów pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe, w tym obiektów zabytkowych;

- remontu, przebudowy i wyposażenia obiektów służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa kulturowego, tradycji, sztuki lub kultury; kształtowania przestrzeni publicznej;
- budowy lub remontu, przebudowy publicznej infrastruktury związanej rozwojem funkcji turystycznych, sportowych i społeczno-kulturalnych;
- zakupu obiektów zabytkowych lub charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie oraz ich adaptację na cele publiczne;
- odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historii, obiektów architektury sakralnej i miejsc pamięci.
- Ogólne zasady finansowania:
 - refundacji podlegają koszty kwalifikowane poniesione przez beneficjenta, w wysokości nie przekraczającej 75% tych kosztów, z tym że dla jednej miejscowości – nie więcej niż 500 000 zł w okresie realizacji programu,
 - wysokość pomocy nie może być wyższa niż 500 000 zł, także w przypadku operacji realizowanej w więcej niż jednej miejscowości, z tym że kwotę tę dzieli się proporcjonalnie do kosztów realizacji w każdej z tych miejscowości,
 - wysokość pomocy przyznanej na realizację jednej operacji nie może być niższa niż 25 000 zł, według kalkulacji kosztów określonych we wniosku o przyznanie pomocy.
- Beneficjent:
 - gmina,
 - instytucja kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego,
 - kościół lub związek wyznaniowy,
 - organizacja pozarządowa pożytku publicznego,
- **Małe projekty**
 - Beneficjentami „małych projektów” mogą być:
 - osoby fizyczne: pełnoletnie, zameldowane lub prowadzące działalność na obszarze LGD
 - osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, utworzona na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacja albo stowarzyszenie z siedzibą na obszarze LSR
 - osoby prawne i jednostki organizacyjne o charakterze kościelnym lub związków wyznaniowych,
 - Zakres pomocy:
 - podnoszenie świadomości mieszkańców wsi, w tym poprzez organizację szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym dla ludności z obszaru objętego LSR;
 - podniesienia jakości życia ludności na obszarze działania LGD, w tym poprzez:
 - udostępnianie na potrzeby społeczności wiejskiej urządzeń i sprzętu komputerowego, w tym urządzeń i sprzętu umożliwiającego dostęp do Internetu;

- organizację imprez kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych na obszarze objętym działalnością LGD;
 - rozwój aktywności społeczności lokalnej, w tym poprzez:
 - promocję lokalnej twórczości ludowej, kulturalnej i artystycznej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego oraz przyrodniczego;
 - kultywowanie miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów;
 - kultywowanie tradycyjnych zawodów i rzemiosła;
 - rozwój agroturystyki i turystyki na obszarach wiejskich, w tym poprzez:
 - utworzenie lub zmodernizowanie bazy informacji turystycznej oraz stron www, przygotowanie i wydanie folderów i innych publikacji informacyjnych dla obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju;
 - budowę/odbudowę małej infrastruktury turystycznej, w szczególności punktów widokowych, miejsc wypoczynkowych i biwakowych, tras narciarstwa biegowego i zjazdowego, tras rowerowych, ścieżek spacerowych, dydaktycznych;
 - zachowanie lub odtworzenie, zabezpieczenie i oznakowanie cennego dziedzictwa przyrodniczego i krajobrazowego ze szczególnym wskazaniem na obszary chronione w tym obszary objęte siecią Natura 2000;
 - zachowanie dziedzictwa kulturowego i historycznego, w tym poprzez:
 - prowadzenie badań, gromadzenie danych, odbudowa lub renowacja, zabezpieczenie, uporządkowanie i oznakowanie niewielkich obiektów kulturowych i historycznych ważnych lub charakterystycznych dla danej miejscowości;
 - odnawianie, uporządkowanie i oznakowanie prywatnych budynków i obiektów charakterystycznych dla budownictwa i krajobrazu danego regionu;
 - remont świetlic wiejskich i zakup ich wyposażenia
 - rozwój lokalnej aktywności gospodarczej poprzez inicjowanie powstawania, rozwoju, przetwarzania, wprowadzenia na rynek oraz podnoszenia jakości produktów i usług bazujących na lokalnych zasobach, w tym naturalnych surowcach lub produktach rolnych i leśnych, oraz tradycyjnych sektorach gospodarki.
- Wysokość pomocy: na operacje z zakresu „małych projektów” wynosić będzie maksymalnie 70% kosztów kwalifikowanych operacji nie więcej jednak niż 25 tys. zł; przy czym całkowity koszt operacji nie może być niższy niż 4,5 tys. zł oraz wyższy, niż 100 tys. zł w okresie realizacji programu (2009-2015)

Zasady składania wniosków do LGD

Wnioski powinny być zgodne z Lokalną Strategią Rozwoju. Termin naboru będzie ogłaszała Lokalna Grupa Działania. Wnioski do finansowania będzie wybierała społeczna Rada LGD.

Leader będzie także finansować funkcjonowanie LGD:

- **Nabywanie umiejętności i aktywizacja**

Pomoc przyznawana dla LGD w ramach działania może w szczególności dotyczyć:

- badań nad obszarem objętym LSR;
- informowania o obszarze działania LGD oraz o LSR;
- szkolenia kadr biorących udział we wdrażaniu LSR;
- wydarzeń o charakterze promocyjnym związanych z obszarem działania LGD;
- szkolenia lokalnych liderów
- animowania społeczności lokalnych;
- kosztów bieżących LGD,
- Wdrożenie projektów współpracy
 - Wspólne przedsięwzięcia realizowane przez LGD

Kierunki działań:

1. poprawa struktury jakościowej, wartości przyrodniczej i gospodarczej użytków rolnych;
2. prowadzenie szkoleń przekwalifikowujących dla osób odchodzących z rolnictwa;
3. selektywne powiększanie gospodarstw i koncentracja ziemi;
4. rozwój infrastruktury technicznej;
5. wspieranie rolnictwa ekologicznego
6. poprawa struktury jakościowej, wartości przyrodniczej i gospodarczej użytków rolnych,
7. modernizacja i budowa systemów melioracyjnych pól,
8. edukacji rolników, w tym wdrażanie „Kodeksu dobrych praktyk rolniczych” (działanie połączone z zagadnieniem „Ochrona gleb”),
9. zrównoważone nawożenie,
10. zrównoważony pobór wody do celów nawadniania i produkcji rolnej

3.3.2 Przedsięwzięcia planowane do realizacji

L.p.	Przedsięwzięcie	Jednostka realizująca	Lata realizacji		Koszty	źródło finansowania
			od	do	[zł]	
2.3. Rolnictwo						
1.	Przebudowa dróg transportu rolnego	Gmina	2009		22 000	środki własne
2.	Utrzymanie i modernizacja rowów i urządzeń melioracji wodnej	Gmina	2009		b.d.	środki własne

3.3.3 Charakterystyka obecnych możliwości finansowania z funduszy UE

Programy Operacyjne Polityki Spójności	
Regionalne Programy Operacyjne/ PO Kapitał Ludzki (komponent regionalny)	Programy Operacyjne na poziomie centralnym w ramach Polityki Spójności
<p>Odnowa i rozwój wsi</p> <p>Rozwój lokalny:</p> <p>Na obszarach objętych PROW - małe projekty infrastrukturalne:</p> <ul style="list-style-type: none">- o wartości (kwocie) dofinansowania powyżej 500 tys. PLN,- o wartości (kwocie) dofinansowania poniżej 500 tys. PLN tylko w przypadku gdy beneficjent nie może już korzystać ze wsparcia z PROW (np. gdy z PROW dana miejscowość otrzymała wsparcie na 400 tys. PLN, a kolejny projekt beneficjenta z tej miejscowości ma wartość przekraczającą pozostałą kwotę możliwą do wykorzystania w PROW).- Weryfikacja na poziomie UM czy na dane przedsięwzięcie wnioskodawca nie otrzymał wsparcia/nie została zawarta z nim umowa w ramach PROW <p>Na obszarach nie objętych PROW – bez dolnej granicy wartości projektu.</p> <p>Weryfikacja na poziomie UM czy na dane przedsięwzięcie wnioskodawca nie otrzymał wsparcia/nie została zawarta z nim umowa w ramach PROW</p>	<p>Programy Operacyjne Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej</p> <p>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich</p> <p>Investycje w zakresie:</p> <ol style="list-style-type: none">1) remontu, przebudowy i wyposażenia obiektów pełniących funkcje publiczne, spot-kult, rekreacyjne i sportowe, w tym obiekt. zabytkowych2) remontu, przebudowy i wyposażenia obiektów służ. promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu zachowania dziedzictwa historycznego., tradycji, sztuki oraz kultury;3) budowy lub remontu, przebudowy publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznej i społ-kult.;4) zakupu obiektów zabytkowych lub charakter. dla tradycji budownictwa w danym regionie oraz ich adaptację na cele publiczne;5) odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych, obiektów architektury sakralnej i miejsc pamięci. <p>Lokalizacja: Pomoc może być przyznana na: projekty realizowane w: - miejscowościach należących do gminy wiejskiej, albo - miejscowościach należących do gminy miejskowiejskiej, z wyłączeniem miast powyżej 5 tys. mieszkańców, albo - w miejscowościach gminy miejskiej o liczbie mieszkańców mniejszej niż 5 tys.</p> <p>Weryfikacja na poziomie UM czy na dane przedsięwzięcie wnioskodawca nie otrzymał wsparcia/nie została zawarta z nim umowa w ramach RPO.</p> <p>Kryterium finansowe - maksymalnie 500 tys. PLN na jedną miejscowość w okresie realizacji Programu</p> <p>Beneficjent: Gmina, instytucja kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego, kościół lub związek wyznaniowy, organizacja pozarządowa o statusie organizacji pożytku publicznego.</p> <p><u>PO „Ryby”</u></p>

Programy Operacyjne Polityki Spójności	
Programy Operacyjne na poziomie centralnym w ramach Polityki Spójności	Programy Operacyjne Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej
<p>Regionalne Programy Operacyjne/ PO Kapitał Ludzki (komponent regionalny)</p>	<p>Remont, przebudowa i wyposażenie obiektów, bezpośrednio związanych z rybackim i dziedzictwem architektonicznym lub służącym utrzymaniu atrakcyjności obszarów zależnych głównie od rybactwa (np. muzea rybackie, tradycyjne maszperie, „domy rybaka”, osady rybackie, etc.). Celem zapobiegania podwójnemu finansowaniu, beneficjenci będą zobowiązani składać oświadczenia o niefinansowaniu określonej inwestycji z innego programu operacyjnego. Wymóg w tym zakresie zostanie umieszczony w odpowiednich przepisach krajowych lub wytycznych do PO Ryby</p>
Wsparcie inicjatyw lokalnych działających na rzecz rozwoju obszarów wiejskich	
<p>PO Kapitał Ludzki (regionalny) Wsparcie aktywności lokalnych inicjatyw działających na rzecz: zatrudnienia, integracji społecznej i edukacji. W ramach Priorytetów VI, VII oraz IX przewiduje się wsparcie skierowane do mieszkańców gmin wiejskich, miejsko-wiejskich oraz miast do 25 tys. mieszkańców. Wsparcie udzielane będzie w formie „małych grantów”. Wsparcie będzie stanowiło uzupełnienie działań realizowanych w ramach PROW (w zakresie pozarolniczym) oraz będzie przygotowywać mieszkańców obszarów wiejskich do zwiększonej aktywności w ramach pozostałych obszarów wsparcia PO KL. Oświadczenie beneficjenta o niefinansowaniu projektu z innych środków publicznych oraz weryfikacja na poziomie UM czy na dane przedsięwzięcie wnioskodawca nie otrzymał wsparcia/ nie został wypłacony w ramach PO KL, RPO (w przypadku niektórych województw) Dotacje nie większe niż 50 tys. PLN Beneficjent: gminy wiejskie, miejsko-wiejskie oraz miasta do 25 tys. mieszkańców.</p>	<p>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 1. Projekty kwalifikujące się do udzielenia pomocy w ramach działań osi 4-21 PROW (Wdrażanie projektów współpracy), które będzie podstawowym instrumentem umiędzynarodowiania partnerstw lokalnych Kryteria demarkacyjne z RPO tak jak określono dla działań osi 4. 2. Małe projekty, tj. projekty przyczyniające się do poprawy jakości życia lub różnicowania działalności gospodarczej na obszarze działania LGD, które nie kwalifikują się do wsparcia w ramach działań osi 3 - Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, pod warunkiem spełnienia odpowiednich kryteriów dostępu i wyboru. Oświadczenie beneficjenta o niefinansowaniu projektu z innych środków publicznych oraz weryfikacja na poziomie UM czy na dane przedsięwzięcie wnioskodawca nie otrzymał wsparcia/ nie została zawarta z nim umowa w ramach Funduszy Strukturalnych. W przypadku PO Ryby oświadczenie beneficjenta o niefinansowaniu projektu z innych środków publicznych. 4.31 Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja Działanie pobudzające zaangażowanie społeczności lokalnej w rozwój obszarów wiejskich. W ramach tego działania lokalna grupa działania będzie realizowała projekty aktywizujące, animacyjne, promocyjne i szkoleniowe. Oświadczenie beneficjenta o niefinansowaniu projektu z innych środków publicznych oraz weryfikacja na poziomie UM czy na dane przedsięwzięcie wnioskodawca nie otrzymał wsparcia/ nie została z nim</p>

Programy Operacyjne Polityki Spójności		Programy Operacyjne Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej
Regionalne Programy Operacyjne/ PO Kapitał Ludzki (komponent regionalny)	Programy Operacyjne na poziomie centralnym w ramach Polityki Spójności	
		umowa w ramach PO KL, RPO (w przypadku niektórych województw). <u>PO „Ryby”</u> Tworzenie i funkcjonowanie Grupy Lokalnych na obszarach zależnych głównie od rybactwa, które realizować będą opracowane przez siebie Lokalne Strategie Rozwoju, mające na celu poprawę sytuacji ekonomicznej obszarów zależnych od rybactwa poprzez wsparcie dywersyfikacji, reorientacji bądź restrukturyzacji gospodarce i społecznej, w tym m.in. utrzymanie i stworzenie miejsc pracy oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej tych obszarów. Dotyczy to w szczególności osi Leader PROW 2007- 2013; wnioski weryfikowane będą na poziomie UM Celem zapobiegania podwójnemu finansowaniu, beneficjenci będą zobowiązani składać oświadczenia o niefinansowaniu określonej inwestycji z innego programu operacyjnego. Wymóg w tym zakresie zostanie umieszczony w odpowiednich przepisach krajowych lub wytycznych do PO Ryby.

3.4 Przemysł i awarie przemysłowe

Główny cel strategiczny do roku 2025

Wspieranie rozwoju nieuciążliwych dla środowiska małych i średnich przedsiębiorstw o zaawansowanych technologiach

3.4.1 Cele średniookresowe i kierunki działań do 2016 roku

Cele średniookresowe

- 1) **Wspieranie powstawania małych i średnich podmiotów gospodarczych nieuciążliwych dla środowiska.**
- 2) **Kontrola zakładów przemysłowych zlokalizowanych w pobliżu jednostek osadniczych, których działalność ujemnie wpływa na środowisko.**
- 3) **Eliminowanie i zmniejszanie negatywnych skutków dla mieszkańców i środowiska z tytułu poważnych awarii przemysłowych.**

Aktywność zakładów na rzecz ochrony środowiska

Zakłady przemysłowe w coraz większym stopniu ponoszą odpowiedzialność za ochronę środowiska. Zadania z tym związane nie ograniczają się do naprawy zaistniałych szkód i spełnienia wymogów zdefiniowanych w pozwoleniach na korzystanie ze środowiska, ale zmierzają do zapobiegania powstawaniu negatywnych oddziaływań i szkód w środowisku. Respektowanie zasady zrównoważonego rozwoju w przemyśle jest jednym z warunków skutecznej realizacji polityki ekologicznej państwa. Osiągnięcie celów polityki ekologicznej nie jest możliwe bez aktywnego włączenia się przedsiębiorstw przy jednoczesnym zewnętrznym wsparciu finansowym i merytorycznym w spełnianiu obligacyjnych wymagań. Jednym z koniecznych działań będzie uzyskanie przez zakłady pozwoleń zintegrowanych, obejmujących wszystkie elementy środowiska (zgodnie z tzw. Dyrektywą IPPC).

Według Prawa ochrony środowiska (art. 201) prowadzenie instalacji, której funkcjonowanie, ze względu na rodzaj i skalę prowadzonej działalności, może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości, wymaga **pozwolenia zintegrowanego**. Szczegółową klasyfikację zawiera rozporządzenie MŚ z dnia 26 lipca 2002 w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz.U. Nr 122/2002, poz. 1055). Dla nowych instalacji pozwolenie należy uzyskać przed rozpoczęciem użytkowania, czyli pozwolenie zintegrowane jest wymagane do pozwolenia na użytkowanie.

Istotne również jest podejmowanie przez przedsiębiorstwa dobrowolnych działań na rzecz środowiska, jak również upowszechnienie systemów zarządzania środowiskowego.

W systemach zarządzania środowiskowego zwracana jest uwaga na:

- oszczędne korzystanie z surowców,
- stosowanie surowców ekologicznych,
- energochłonność i wodochłonność,
- technologie mało- i bezodpadowe,
- systemy rejestracji emisji i zużytych surowców,
- efektywne procesy produkcyjne.

Awarie przemysłowe

Generalnie obowiązki związane z awariami przemysłowymi spoczywają głównie na prowadzącym zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku wystąpienia awarii oraz na organach Państwowej Straży Pożarnej, a także wojewodzie. Szczegółowy opis obowiązków podaje ustawa Prawo ochrony środowiska (Dział II, rozdz. 2, 3). Awarie techniczne i chemiczne zwłaszcza w czasie transportu występując na dużą skalę mogą być przyczyną wprowadzenia stanu klęski żywiołowej.

Na terenie gminy Ścinawa nie ma zlokalizowanego zakładu o dużym lub zwiększonym ryzyku powstania poważnej awarii (zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002 roku w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej Dz. U. nr 58, poz. 535).

Zakładem, który stanowi największe potencjalne zagrożenie dla miasta Ścinawy, wg Komendy Powiatowej PSP w Lubinie, jest zlokalizowany przy ul. Legnickiej 2 Oddział Produkcyjny Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Lubinie (ul. Chocianowska 1), w którym w instalacji chłodniczej jako czynnik mrozeniowy używany jest amoniak w ilości ok. 1 Mg.

Praktycznie dość istotnym zagrożeniem może być transport kolejowy i drogowy materiałów niebezpiecznych a szczególnie dość intensywny w ostatnich latach przewóz paliw płynnych autocysternami. W latach 2002-2003 nie zanotowano tego rodzaju zdarzeń.

Na drogach problemem są wypadki drogowe, przy których często używane są neutralizatory i sorbenty. W latach 2002 – 2003 w gminie zanotowano 49 zdarzeń, w których nie trzeba było używać tych środków. W I półroczu 2004 było 9 zdarzeń i zużyto 30 kg sorbentów.

Współpraca z przemysłem

Zwraca się szczególną uwagę na duże znaczenie jakie odgrywa właściwa współpraca powiatu i gmin z przemysłem. Współpraca ta powinna być zogniskowana na wprowadzaniu systemów zarządzania środowiskiem (w przyszłości integracji decyzji na korzystanie ze środowiska z systemami zarządzania środowiskiem). Urząd Miasta i Gminy, oprócz roli regulacyjnej wynikającej z określonych obowiązków prawnych, powinien pełnić rolę wspomagającą (pomoc w poszukiwaniach nowych technologii), stymulującą (np. w odniesieniu do wprowadzania systemów zarządzania środowiskiem) i koordynacyjną (dot. działań, które są realizowane przez wielu partnerów).

Biorąc pod uwagę rozwój szeroko pojętej współpracy zmierzającej do bardziej partnerskich relacji należy przeanalizować także zagadnienie różnicowania pozwoleń i kontroli ich przestrzegania (pozwolenia dla zakładów, które wdrażają system zarządzania środowiskiem, bądź posiadają stosowny certyfikat powinny być bardziej elastyczne, a kontrola tych zakładów winna być ukierunkowana na realizację programu działań środowiskowych). Takie podejście jest zgodne z praktykami stosowanymi w krajach UE.

Kierunki działań

- 1. większa aktywność zakładów przemysłowych na rzecz ochrony środowiska;**
- 2. współpraca przy sporządzeniu planów operacyjno-ratowniczych dla terenów otaczających niektóre zakłady. Plany te leżą w gestii Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej przy współpracy z organami samorządu terytorialnego;**
- 3. rozwój małej przedsiębiorczości i przemysłu przyjaznego środowisku;**

4. restrukturyzacja przemysłu;
5. integracja ochrony środowiska i planowania przestrzennego w celu ukierunkowanego rozwoju terenów przemysłowych;
6. właściwe gospodarowanie terenami poprzemysłowymi;
7. wykreowanie właściwych zachowań mieszkańców w sytuacji wystąpienia awarii przemysłowej lub zagrożenia w wyniku transportu materiałów niebezpiecznych.

3.5 Edukacja ekologiczna

Główny cel strategiczny do roku 2025

Zapewnienie maksymalnej ochrony środowiska, oszczędnego gospodarowania i korzystania z jego zasobów poprzez wykształcenie u mieszkańców postawy przyjaznej środowisku

3.5.1 Cele średniokresowe i kierunki działań do 2016 roku

Cele średniokresowe

1) identyczny z celem głównym

Aby w sposób właściwy realizować politykę ochrony środowiska konieczne jest włączenie się do tego zadania społeczności lokalnych. Związane to będzie ze zmianą podejścia do spraw rozwoju gospodarczego, przewartościowaniem hierarchii potrzeb i zrozumienia czym jest dla człowieka przyroda i środowisko, w którym przebywa. Dlatego już wśród dzieci i młodzieży koniecznym staje się wprowadzanie edukacji ekologicznej. Edukacja ekologiczna realizowana na terenie gminy powinna obejmować również osoby dorosłe. Działalność edukacyjna powinna objąć następujące formy działania:

- Teoretyczno-praktyczne – szkolna edukacja ekologiczna,
- Poznawcze – czynny udział w kształtowaniu środowiska, wycieczki krajoznawcze,
- Popularyzacyjne – imprezy, festyny, konkursy.

Edukacja ekologiczna na terenie gminy jest w podstawowym wymiarze w ramach działalności dydaktycznej placówek oświatowych. Szerszy wymiar przyjmuje działalność prowadzona przez organizacje pozarządowe, jednostki samorządowe, Lasy Państwowe i in. Mówiąc o jednostkach prowadzących edukację ekologiczną w gminie należy wymienić [1]:

- Jednostki samorządowe: Urząd Miasta i Gminy
- Jednostki oświatowe: Szkoły, Kuratorium Oświaty, Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, Centrum Informacji Ekologicznej,
- Pozarządowe organizacje ekologiczne (POE): LOP, PKE, Fundacja Ekologiczna "Zielona Akcja", Stowarzyszenie Regionalne "Nadodrzański Zakątek",
- Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych, Nadleśnictwa Legnica i Lubin.
- Media.

3.5.2 Założenia Programu Informacyjno-Edukacyjnego dla gminy Ścinawa

Założenia Programu Informacyjno-Edukacyjnego określają potrzeby oraz formy i sposoby działań edukacyjnych dostosowane do potrzeb informacyjnych gminy i całej społeczności oraz harmonogram działań współgrających z harmonogramem Programu Ochrony Środowiska.

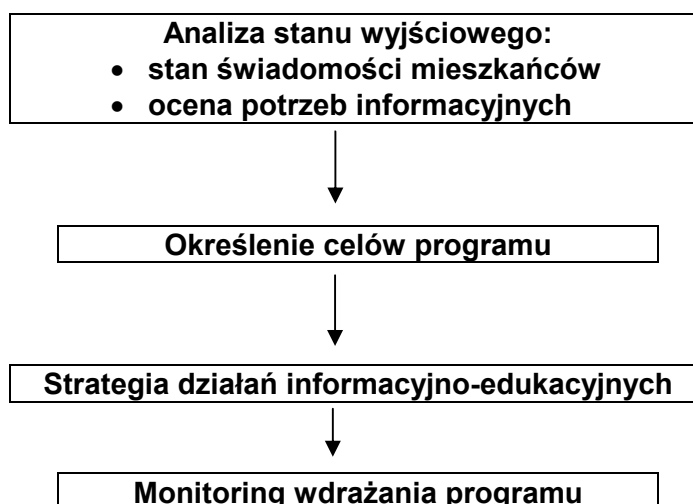
Działania informacyjno-edukacyjne powinny być realizowane w celu:

- podniesienia wiedzy zwiększenia akceptacji społecznej dla planowanych rozwiązań w ochronie środowiska,
- integracji różnych partnerów wokół tworzenia wspólnych systemów gospodarki wodno-ściekowej,
- zwiększenia zrozumienia i akceptacji społecznej,
- wpłynięcia na udział mieszkańców w systemach gospodarki wodno-ściekowej, ochronie gleb powietrza i zasobów przyrodniczych,
- unikania konfliktów społecznych,
- tworzenia zasad dialogu i włączania społeczności w proces podejmowania decyzji.

Cele programu Informacyjno – Edukacyjnego

Odbiorcami prowadzonych działań powinni być nie tylko mieszkańcy ale także szkoły, instytucje publiczne, podmioty gospodarcze, samorząd gminny.

Rysunek 3.4 Schemat tworzenia programu informacyjno-edukacyjnego

Cele informacyjno – edukacyjne:

- Wzrost wiedzy i świadomości mieszkańców w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami, ochrony wód, gleb, ochrony powietrza i ochrony zasobów przyrodniczych;
- Aktywny udział mieszkańców w systemie gospodarki odpadami (a szczególnie segregacji odpadów) oraz systemie gospodarki wodno – ściekowej;
- Integrowanie społeczności lokalnych w regionie (w tym samorządu powiatowego oraz samorządów gminnych) wokół wspólnych rozwiązań w dziedzinie ochrony środowiska.

Wyznaczone cele edukacyjne powinny się koncentrować na następujących zagadnieniach:

- **w gospodarce wodno – ściekowej:**
 - 1) zwiększenie liczby mieszkańców obejmowanych systemem kanalizacyjnym oraz budową przydomowych oczyszczalni ścieków;
 - 2) użytkowanie szamb zgodnie z wymogami ochrony środowiska;
 - 3) stosowanie dobrych praktyk rolniczych na terenie gospodarstw rolnych i użytkach rolnych;

- 4) zwiększenie udziału ludności w podnoszeniu jakości urządzeń melioracyjnych, małej retencji, stosowaniu właściwych zabiegów agrotechnicznych i zalesień.
- **w ochronie powietrza i ochronie przed hałasem:**
 - 5) zwiększaniu liczby mieszkańców wprowadzających termomodernizację oraz wykorzystanie w budynkach jednorodzinnych gazu i oleju jako źródeł energii cieplnej.
 - 6) stosowanie przez mieszkańców racjonalnego zużycia energii w gospodarstwach domowych,
 - 7) zwiększeniu zastosowania energii ze źródeł odnawialnych,
 - 8) zmniejszanie emisji spalin przez użytkowników pojazdów indywidualnych, promowanie transportu rowerowego wśród mieszkańców i turystów,
 - 9) zwiększenie udziału mieszkańców w zakresie wprowadzenia pasów zieleni izolacyjnej i ekranów akustycznych.
 - **w ochronie zasobów przyrody i zasobów leśnych:**
 - 10) wzrost wiedzy mieszkańców o zasobach przyrodniczych gminy,
 - 11) akceptacja mieszkańców dla istniejących i wprowadzanych form ochrony przyrody,
 - 12) eliminowanie takich sposobów użytkowania zasobów przyrodniczych, które powodują ich degradację i zanik.
 - 13) promocja właściwego użytkowania zasobów leśnych wśród właścicieli prywatnych
 - **w ochronie gleb i kopalin:**
 - 14) zwiększenie udziału gospodarstw rolnych stosujących Dobrą Praktykę Rolniczą,
 - 15) ochrona biologicznego potencjału gleb poprzez stosowanie działań rolnośrodowiskowych i rolnictwa ekologicznego,
 - 16) zapobieganie dzikiej eksploatacji kopalin przez mieszkańców na obszarach nieudokumentowanych.

Za realizację wyżej wymienionych celów powinien być odpowiedzialny samorząd gminny. Partnerami wprowadzonych działań powinny być:

- szkoły;
- inne placówki oświatowe i kulturowe;
- organizacje pozarządowe;
- liderzy lokalni (radni, sołtysi, działacze społeczni);
- organizacje wiejskie, w tym kluby sportowe, koła gospodyń wiejskich, ochotnicze straże pożarne.

Zapisane cele zostaną zrealizowane pod warunkiem:

- ✓ pełnego zaangażowania przedstawicieli samorządu terytorialnego,
- ✓ faktycznego włączenia do zadań edukacyjnych i informacyjnych innych istotnych partnerów – szkół, organizacji pozarządowych, rad sołeckich, firm, ośrodków kultury;
- ✓ realizowania tych działań systematycznie i profesjonalnie biorąc pod uwagę potrzeby społeczności, dostępne kanały informacyjne, specyfikę danego terenu;
- ✓ wykorzystania sprawdzonych form kierowania informacją (biuletyny gminne, prasa regionalna, lokalna, informacje w formie ulotek, plakatów, broszur, zebrania gminne, szkolenia i warsztaty dla określonych grup, wykłady, prelekcje, konkursy, wystawy itd.);
- ✓ zapewnienia udziału mieszkańców w procesie planowania i lokalizowania inwestycji ochrony środowiska; szczególnie inwestycji w gospodarce wodno-ściekowej, ochronie powietrza, ochronie przed hałasem;
- ✓ wykorzystania różnych form przekonywania mieszkańców do dbałości o stan najbliższego środowiska, w tym „miękkiej perswazji” i twardej egzekucji prawnej.

✓ **Współpraca z pozarządowymi organizacjami ekologicznymi (POE)**

Organizacje pozarządowe coraz częściej biorą udział w pracach nad programami ochrony środowiska, a przede wszystkim w działaniach związanych z edukacją i informacją ekologiczną.

Z punktu widzenia władz lokalnych, pozarządowe organizacje ekologiczne mogą spełniać następujące zadania:

- wyjaśniać znaczenie działań, mających na celu ochronę przyrody i środowiska,
- reprezentować opinie społeczeństwa szczególnie w przypadku, gdy cieszą się szerokim poparciem społecznym
- brać udział w komunikacji środowiskowej, edukacji ekologicznej i promowaniu zrównoważonego rozwoju,
- zabiegać o coraz to większe poparcie opinii publicznej dla polityki władz w zakresie ochrony środowiska,
- stanowić przeciwwagę dla interesów, które brane są pod uwagę w procesie podejmowania decyzji dotyczących środowiska naturalnego,
- brać udział w opracowywaniu i wdrażaniu programu ochrony środowiska,
- wносить wiedzę oraz dostarczać alternatywne ekspertyzy przydatne w procesie opracowywania polityki ochrony środowiska i podejmowania decyzji

Oczekuje się, że organizacje ekologiczne, w oparciu o własne siły, wykażą inicjatywę ukierunkowaną na mieszkańców i placówki edukacyjne, takie jak szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne, aby rozszerzyć edukację ekologiczną nastawioną na podniesienie świadomości ekologicznej oraz wdrożyć projekty pilotażowe i specjalne programy realizowane w ścisłej współpracy z samorządem wojewódzkim, powiatowym i samorządami gminnymi.

Kierunki działań

1. **Promocja Programu Ochrony Środowiska wśród lokalnej społeczności;**
2. **Konsultacje społeczne w ramach aktualizacji programu ochrony środowiska oraz innych planów i programów związanych z użytkowaniem środowiska;**
3. **Wdrażanie w placówkach oświatowych programów edukacji ekologicznej;**
4. **Wspieranie inicjatyw i działań z zakresu edukacji ekologicznej (konkursy, wystawy, olimpiady, imprezy) podejmowane przez szkoły, organizacje pozarządowe i instytucje z terenu gminy;**
5. **Promocja prawidłowych zachowań wśród społeczności gminy w zakresie ochrony wód, gleb, powietrza, przyrody – publikacje, ulotki, broszury, plakaty;**
6. **Przekazywanie informacji o stanie środowiska i edukacji ekologicznej do lokalnych i regionalnych mediów;**
7. **Kontrolowane udostępnianie terenów cennych przyrodniczo w celach edukacyjnych.**
8. **„Zero tolerancji” dla przypadków celowego zanieczyszczenia i niszczenia środowiska.**
9. **Podnoszenie świadomości ekologicznej rolników, organizatorów turystyki i agroturystyki.**
10. **Edukacja ekologiczna w miejscu pracy.**
11. **Promowanie przez środki masowego przekazu stylu życia i zachowań przyjaznych środowisku.**

12. Zapewnienie społeczeństwu niezbędnych informacji o stanie środowiska naturalnego
13. Wybór liderów propagujących różnorodne formy ochrony środowiska i zachowań proekologicznych.
14. Inwentaryzacja i wykorzystanie istniejących w gminie obiektów i miejsc do prowadzenia edukacji przyrodniczej.
15. Rozbudowa systemu ekologicznych ścieżek oraz oznakowania istniejących szlaków turystycznych w punktach o potencjalnej wartości ekologiczno-edukacyjnej (punkty tematyczne z tablicami edukacyjnymi).

3.5.3 Przedsięwzięcia planowane do realizacji

L.p.	Przedsięwzięcie	Jednostka realizująca	Lata realizacji		Koszty	źródło finansowania
			od	do	[zł]	
2.5. Edukacja ekologiczna						
1.	Zakup nagród i upominków dla uczestników konkursów ekologicznych	Gmina	2009		2 500	GFOŚiGW
2.	Zakup książek o tematyce ekologicznej	Gmina	2009		500	GFOŚiGW
3.	Szkolenie pracowników z zakresu ochrony środowiska	Gmina	2009		1 000	GFOŚiGW
4.	Wycieczki ekologiczne	Gmina	2009		2 500	GFOŚiGW
5.	Prenumerata czasopism	Gmina	2009		500	GFOŚiGW
6.	Zakup wiaty na potrzeby edukacji ekologicznej	Gmina	2009		10 000	GFOŚiGW
7.	Opracowanie i wytyczenie ścieżek edukacyjnych	Gmina	2009		10 000	GFOŚiGW

4. OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODY

Ochrona i zrównoważone użytkowanie przyrody i krajobrazu to bardzo ważne działanie wpływające w decydującym stopniu na środowisko i jakość życia mieszkańców. Realizacja zadań z tego zakresu wynika z szeregu unormowań krajowych jak również podpisanych przez Polskę umów i konwencji międzynarodowych:

- **Konwencja o ochronie światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego** (Konwencja Paryska z 1972 roku);
- **Konwencja o obszarach wodno-błotnych** (Konwencja Ramsarska z 1975 roku);
- **Konwencja o ochronie gatunków wędrownych dzikich zwierząt** (Konwencja Bońska z 1979 roku);
- **Konwencja o ochronie europejskiej dzikiej flory i fauny oraz siedlisk przyrodniczych** (Konwencja Berneńska z 1979 roku);
- **Konwencja o różnorodności biologicznej** (Konwencja z Rio z 1992 roku);

Polska od momentu wstąpienia do Unii Europejskiej zobowiązana jest to podjęcia działań wynikających z celów Wspólnoty zawartych między innymi w dokumencie „Zrównoważona Europa dla lepszego świata: Strategia zrównoważonego rozwoju Unii Europejskiej”. W lipcu 2002 roku przyjęty został przez Parlament Europejski i Radę UE **VI Program Działań Wspólnoty Europejskiej** w dziedzinie ochrony środowiska na lata 2001 – 2010. Celem programu jest polepszenie stanu środowiska i jakości życia mieszkańców. Polska uznała, że podstawowymi działaniami dla osiągnięcia tego celu będą:

- Zwiększenie lesistości do 30% w 2020 rok, a docelowo do 32 – 33%.
- Włączenie wyznaczonych obszarów do europejskiej sieci NATURA 2000.
- Ochrona terenów wodno-błotnych.
- Poprawa stanu czystości wód powierzchniowych.

4.1 Ochrona przyrody i krajobrazu

Główny cel strategiczny do roku 2025

Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej oraz zachowanie korytarzy ekologicznych w krajobrazie rolniczym na obszarze gminy.

4.1.1 Cele średniookresowe i kierunki działań do 2016 roku

Cele średniookresowe

- 1) **Należyta i stabilna ochrona obszarów cennych przyrodniczo i krajobrazowo;**
- 2) **Zachowanie walorów estetyczno-widokowych i rewitalizacja charakterystycznego dla regionu krajobrazu z właściwą dla niego naturalną bioróżnorodnością;**
- 3) **Tworzenie środowiska na terenach zurbanizowanych wzmacniających zdrowie fizyczne i psychiczne człowieka oraz umożliwiającego rozwój bioróżnorodności;**

Na terenie gminy Ścinawa zlokalizowanych jest ogółem **136,7 ha** przyrodniczych obszarów chronionych (**1,2%** powierzchni gminy) oraz dwa obszary należące do sieci Natura 2000, które zajmują na terenie gminy obszar **3 690,773 ha**, co stanowi **35,2%** powierzchni gminy.

Wszystkie obszary Natura 2000 przesłane do tej pory do Komisji Europejskiej były opiniowane przez radę gminy, zgodnie z art. 27 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92 poz. 880) oraz uzgadniane, zgodnie z uchwałą nr 49 Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 r. Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. Nr 13, poz. 221, z późn. zm.).

Jedynym kryterium branym pod uwagę podczas wyznaczania obszarów Natura 2000 i korekty ich granic, na które zezwala nasze prawo zgodnie z dyrektywami UE, są przesłanki przyrodnicze, a nie kryteria społeczno-gospodarcze. Takie podejście do wyznaczania obszarów Natura 2000 jest zgodne z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości.

Należy podkreślić, że **wyznaczenie na terenie gminy obszaru Natura 2000 nie ogranicza jej rozwoju**. Władze samorządowe terenów położonych na obszarach Natura 2000 mają większe szanse na pozyskanie środków na realizację infrastruktury technicznej sprzyjającej ochronie środowiska, jak np. budowa kanalizacji, która służy zarówno potrzebom lokalnych społeczności, jak i ochronie obszarów Natura 2000. Projekty takie przyczyniają się bowiem do polepszenia stanu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt chronionych w ramach sieci Natura 2000.

Tabela 4.1 Plusy i minusy sieci Natura 2000 z punktu widzenia rozwoju gminy

„plusy” sieci Natura 2000	„minusy” sieci Natura 2000
<ol style="list-style-type: none"> 1. gwarantuje, że rozwój lokalny będzie rzeczywiście zrównoważony; 2. chroni przyrodę – bazę dla turystyki i rolnictwa wysokiej jakości; 3. może być „ekologiczną etykietą” służącą promocji miejsca 4. wspiera „proprzyrodnicze rolnictwo” 5. daje preferencje w dostępie do niektórych funduszy 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wobec wysokich wymagań środowiskowych, realizacja inwestycji może być trudniejsza; 2. Inwestorzy z niektórych – szkodliwych dla środowiska – branż nie będą mieć możliwości inwestowania; 3. Rozwój lokalny może być mniej pospieszny, za to bardziej zrównoważony; 4. Natura 2000 tworzy dodatkowe, istotne uwarunkowanie zagospodarowania przestrzennego

Z kolei opóźnienia Polski w wyznaczaniu sieci Natura 2000 mogą doprowadzić do tego, iż **całkowicie zostaną wstrzymane środki unijne** na realizację takich inwestycji, jak drogi, kolej czy kanalizacja, co w konsekwencji może wstrzymać rozwój tak potrzebnej infrastruktury. Już teraz Komisja Europejska zobligowała Polskę do umieszczenia w każdym z programów operacyjnych na lata 2007-2013 klauzuli, zgodnie z którą projekty negatywnie oddziałujące na potencjalne obszary Natura 2000 (tzn. te obszary, które w opinii Komisji Europejskiej powinny zostać wyznaczone do 1 maja 2004 r.) nie mogą być finansowane ze środków unijnych. Również zapis mówiący o tym, iż w odniesieniu do potencjalnych obszarów Natura 2000 należy stosować procedurę oceny oddziaływania na środowisko, jest wynikiem stanowiska Komisji Europejskiej, jakie zajęła w tej sprawie.

Korzyści finansowe dla gminy z bycia w Naturze 2000:

- Wyłączny dostęp do instrumentu LIFE+ Nature na działania ochrony przyrody;
- Preferencja w dostępie do środków Priorytetu V PO „IiŚ” na ochronę przyrody;
- Dodatkowa punktacja w kwalifikacji wniosków do PO „IiŚ” na monitoring środowiska, racjonalizację gospodarki odpadami, BAT i ochronę powietrza w przedsiębiorstwach
- Możliwość uzyskania dotacji na sieć kanalizacyjną nawet gdy wskaźnik koncentracji < 120 osób/km sieci
- Synergia z ochroną Natury 2000 – a tym samym z jedną z podstawowych polityk EU – wzmacnia argumentację na rzecz finansowania wszelkich innych proekologicznych projektów;
- Podwyższone o 5-15% płatności rolnośrodowiskowe za pakiety ochrony cennych siedlisk przyrodniczych;
- Możliwość wykorzystania Natury 2000 jako eco-labeling

Działalność gospodarcza na obszarach Natura 2000 oraz możliwości jej dofinansowania

Prowadzenie działalności gospodarczej przyjaznej środowisku naturalnemu jest nieodłącznym elementem programu Natura 2000. Działalność związana z utrzymaniem urządzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu, działalność gospodarcza, rolno leśna, łowiecka i rybacka, a także amatorski połów ryb nie podlega ograniczeniu, jeżeli nie zagrażają one zachowaniu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin lub zwierząt, ani nie wpływają w sposób istotny negatywnie na gatunki roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000.

Dla właścicieli oraz zarządców terenów położonych w obszarach Natura 2000 tworzone są odpowiednie regulacje prawne, umożliwiające im **dostęp do funduszy UE, oraz uzyskanie rekompensat** z tytułu ograniczeń wynikających z ochrony w ramach Sieci Natura 2000 oraz **uzyskanie środków na realizację strategii rozwoju prywatnych przedsiębiorstw** (gospodarstwa rolne, rybackie, usługowe) związanych z ochroną, promocją, edukacją i udostępnianiem turystycznym walorów przyrodniczych na obszarach sieci.

Rolnik, uwzględniając w sposobie gospodarowania wymagania ochrony przyrody, może liczyć na wsparcie finansowe. Odpowiednie przepisy umożliwiające rekompensaty oraz dopłaty do działań realizowanych na terenach obszarów Natura 2000 zostały przewidziane w **Europejskim Funduszu Rolnym na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich** (EFRROW), o którym mowa w rozporządzeniu Rady nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. Urz. L 227 z 21.10.2005 r., str. 1-40).

Zgodnie z zatwierdzonym 7 września 2007 r. przez Komisję Europejską Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2007-2013, w osi II w ramach programu rolnośrodowiskowego dla rolników, którzy posiadają trwałe użytki zielone na obszarze Natura 2000, przewiduje się pakiet 5: Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000. Realizacja tego pakietu wiąże się z podwyższoną płatnością w stosunku do innych terenów. Jako przykład niech posłużą przewidziane w pakiecie dopłaty za koszenie łąk na terenie ostoi Natura 2000, na których występują cenne gatunki ptaków, które mogą wynosić nawet do 1370 zł/ha. Na realizację programów rolnośrodowiskowych przewiduje się około 2,3 mld euro. Ponadto na funkcjonowanie sieci Natura 2000 oraz jej ochronę przewidziano również środki finansowe m.in. w takich funduszach, jak:

- **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)**, gdzie w ramach Programu Operacyjnego "Infrastruktura i środowisko" na lata 2007-2013 wydzielona została oś V: Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych, w ramach której wyróżniono cztery działania: wspieranie kompleksowych projektów z zakresu ochrony siedlisk przyrodniczych na obszarach chronionych oraz zachowanie różnorodności gatunkowej, zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych, opracowanie planów ochrony obszarów chronionych oraz kształtowanie postaw społecznych sprzyjających ochronie środowiska, w tym różnorodności biologicznej. Na oś V przewidziano około 106 mln euro;

- **Europejski Fundusz Rybacki (EFR)**, gdzie w ramach osi II: Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i rynek rybny (działanie 2.1.2: Wsparcie na rzecz środowiska wodnego) hodowcy ryb bądź użytkownicy obwodów rybackich mogą uzyskać rekompensatę z tytułu prowadzenia działalności hodowlanej w sposób zgodny z wymogami wynikającymi z wyznaczenia obszaru Natura 2000;

- **Regionalne programy operacyjne**, w których uwzględniono promowanie różnorodności biologicznej i ochrony przyrody, w tym Naturę 2000, na których realizację przewidziano kwotę 45 mln euro. Na pozostałe działania, jak: Promocja walorów przyrodniczych, Ochrona i waloryzacja dziedzictwa przyrodniczego, mające znaczenie dla udostępniania obszarów Natura 2000, zarezerwowano kwotę ok. 65 mln euro.

System rekompensat dla właścicieli gruntów położonych na terenie obszarów Natura 2000 przewidują również **zapisy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody**. W art. 36 ustawy zapisano, że jeżeli prowadzona działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka wymaga dostosowania do wymogów ochrony obszarów Natura 2000, na których nie mają zastosowania programy wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, wojewoda może zawrzeć umowę z właścicielem lub posiadaczem obszaru, z wyjątkiem zarządców nieruchomości Skarbu Państwa, która zawiera wykaz niezbędnych działań, sposoby i terminy ich wykonania oraz warunki i terminy rozliczenia należności za wykonane czynności, a także wartość rekompensaty za utracone dochody wynikające z wprowadzonych ograniczeń.

Tabela 4.2 Rodzaje działalności gospodarczej proponowane na obszarach Natury 2000

Działania gospodarcze w obrębie Natura 2000	
Zrównoważone wykorzystanie zasobów siedlisk i gatunków, produkcja oraz przetwórstwo	<p>1. <u>Produkcja w obrębie Natura 2000</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Uprawa roślin: zielarskich, roślin miododajnych, lokalnych odmian roślin uprawnych, tradycyjnych odmian drzew owocowych - Chów i hodowla zwierząt: lokalnych ras zwierząt gospodarskich, zwierząt zwyczajowo pozyskiwanych ze stanu dzikiego, pszczelarstwo, wypas kontrolowany, akwakultura, reitrodukcja - Zbiór surowców leśnych (owoce, orzechy, ziół, grzyby, nasiona drzew) <p>2. <u>Przetwórstwo i sprzedaż żywności produkowanej na bazie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rolnictwa ekologicznego, integrowanego - lokalnych odmian roślin uprawnych - tradycyjnych sadów drzew owocowych - lokalnych ras zwierząt gospodarskich - pszczelarstwa - ryb z ekstensywnych stawów zagospodarowanych dla ochrony różnorodności biologicznej - produkcji ziół <p>3. <u>Produkcja i sprzedaż wyrobów z surowców naturalnych:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Produkcja opakowań ekologicznych z surowców naturalnych – papierowych, włókien, drewnianych, opakowań wyplatanych - Pokrycia dachowe (strzechy, gont) - Ogrodzenia drewniane - Drobną infrastrukturą turystyczną

<p>Usługi - realizacja zadań na rzecz ochrony</p>	<p>1. <u>Usługi wspierające rolnictwo</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Koszenie trudnych łąk i zbiór siana - Usuwanie zadrzewień i zakrzaczeń - Wynajem maszyn i urządzeń rolniczych - Utylizacja biomasy - Produkcja nawozów naturalnych - Obsługa systemów gospodarowania wodą - Zwalczanie kłusownictwa - Ochrona stad przed drapieżnikami, - Tworzenie wodopojów dla zwierząt <p>2. <u>Usługi wspomagające gospodarkę leśną:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Usuwanie gatunków niepożądanych obcych, gatunków konkurujących - Usuwanie szkód pokłeskowych - Odnowienia gruntów leśnych - Przebudowa drzewostanów - Wykonawstwo nietypowych prac leśnych - Produkcja nietypowego leśnego materiału szkółkarskiego (gatunków rzadkich) - Tradycyjna zrywka konna <p>3. <u>Usługi wspierająca ochronę gatunków</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Eliminacja obcych inwazyjnych gatunków roślin, gatunków zwierząt - Dokarmianie zwierzyny - Reintrodukcji gatunkami roślin i zwierząt, - Przenoszenie gatunków chronionych ze stanowisk niszczonej przez inwestycje - Produkcja i instalowanie budek lęgowych, - zabezpieczenia miejsc lęgowych <p>4. <u>Działalność związana z odtwarzaniem siedlisk:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Rekultywacja zdegradowanych jezior, cieków wodnych - Rekultywacja gruntów zdegradowanych, wyrobisk surowców mineralnych - Rewitalizacja strefy brzegowej (wybrzeże morskie) - Przywracanie naturalnych reżimów rzek - Wyptykanie i profilowanie rowów melioracyjnych - Wykonywanie i czyszczenie i oczek wodnych (odtworzania oczek wodnych, mokradeł, dla płazów) - Zakładanie stref buforowych - Zakładanie zadrzewień/zakrzewień śródpolnych i przydrożnych - Odtwarzanie (renaturyzowanie) łąk
<p>Minimalizowanie negatywnego wpływu przedsięwzięć oraz kompensacja przyrodnicza</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ekrany (drogi, linie kolejowe) - Ogrodzenia drewniane bezpieczne dla ptaków - Budowa i konserwacja przejścia dla zwierząt - Budowa i konserwacja obiektów pro-przyrodniczych, systemy melioracyjne - Wykonywanie drobnych urządzeń wodnych na cele ochrony przyrody (zastawki, przegrody, progi, zasypywanie rowów)
<p>Doradztwo</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Doradztwo w zakresie OOS - Doradztwo w zakresie dobrych praktyk na rzecz ochrony przyrody i środowiska - Doradztwo w zakresie pisania wniosków o środki na ochronę przyrody - Działalność na rzecz wspierania instytucji doradczych - Oprogramowanie komputerowe na rzecz ochrony przyrody
<p>Turystyka i rekreacja</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Produkcja i sprzedaż wyrobów promocyjnych - Transport wodny - Obiekty zakwaterowania
<p>Informacja i komunikacja</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Działalność wydawnicza - Organizacja akcji promocyjnych - Działalność w zakresie mediacji i negocjacji

Zagrożenia

- Niska świadomość ekologiczna i brak społecznej akceptacji Natura 2000
- Brak planów ochrony dla obszarów Natura 2000
- Brak wiedzy i słabe wykorzystanie istniejącej wiedzy
- Niewystarczające finansowanie zadań ochronnych
- Mała efektywność wdrażania systemu zachęt i przesuwanie środków na inne cele
- Niska efektywność egzekwowania standardów prawa w zakresie ochrony różnorodności biologicznej
- Niski popyt na dobra i usługi związane z różnorodnością biologiczną

Ochrona krajobrazu miast i wsi

Ochrona przyrody, krajobrazu i bioróżnorodności polega nie tylko na obejmowaniu ochroną obszarów cennych przyrodniczo. Ważnymi elementami krajobrazu miast i wsi jak również istotnymi fragmentami umożliwiającymi przetrwanie i przeżycie wielu organizmów w przekształconym przez człowieka środowisku zurbanizowanym są tereny zielone istniejące w otoczeniu obszarów użytkowanych gospodarczo lub siedliskowo. Parki, zieleńce, sady, aleje i zadrzewienia urozmaicają krajobraz miast i wsi, wprowadzają elementy harmonii i poprawiają warunki życiowe człowieka. Stanowią też ekosystemy zastępcze dla wielu gatunków roślin i zwierząt. Od pewnego czasu obserwuje się zasiedlanie osiedli ludzkich przez gatunki zwierząt dotąd stroniące od człowieka. Istniejący system zieleni w terenach zurbanizowanych nie zapewnia dobrych warunków do rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców, jak również nie spełnia roli korytarzy ekologicznych i ostoi dla gatunków związanych z osiedlami ludzkimi.

Główne zagrożenia środowiska:

Decydującą rolę w ochronie i kształtowaniu środowiska przyrodniczego i kulturowego odgrywają obszary wiejskie. Do głównych zagrożeń wartości przyrodniczych i kulturowych na tych obszarach należą:

- Zaniechywanie lub zaniechanie użytkowania łąk i pastwisk, które przekształcają się w tereny zadrzewione.
- Nadmierna intensyfikacja gospodarki łąkarskiej lub pastwiskowej (wczesne terminy koszenia i wypasów, zwiększanie obsady zwierząt).
- Zmiany struktury agrarnej – powiększanie pól połączone z likwidowaniem cennych użytków przyrodniczych i z wprowadzaniem monokulturowych upraw na znacznych powierzchniach.
- Intensyfikacja gospodarki rolnej prowadząca do nasilenia się erozji gleb, zanieczyszczenia wód.
- Zanik lokalnych ras zwierząt gospodarskich i lokalnych odmian roślin uprawnych.
- Presja budowlana na tereny rolne.
- Niewystarczające instrumenty prawne chroniące ład przestrzenny i krajobraz
- Brak lub niewystarczające uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ochrony krajobrazu kulturowego i przyrodniczego.
- Wprowadzanie obcych form architektury do zabytkowych układów przestrzennych, a zwłaszcza na terenach wiejskich.
- Brak w prawie budowlanym i ustawie o zagospodarowaniu przestrzennym uregulowań prawnych sprzyjających kontynuacji architektury regionalnej.
- Niewystarczające i trudne do uzyskania środki finansowe na rewaloryzację zabytków.
- Eksploatacja powierzchniowa złóż w nowych lokalizacjach.

Kierunki działań

1. Ochrona naturalnej różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych
2. Tworzenie nowych pasm zadrzewień wzdłuż potoków i cieków wodnych,
3. •Utrzymywanie w dobrej kondycji oraz tworzenie nowych skupisk roślinności śródpolnej i przydrożnej,
4. Ochrona zabytkowych parków wiejskich wraz z obiektami budowlanymi znajdującymi się na ich terenie.
5. Utrzymywanie układów zielenie parkowej w zabytkowych parkach podworskich oraz drzewostanu o cechach pomnikowych,
6. Ochrona stanowisk roślin chronionych i lasów wodochronnych,
7. Dbłość o przestrzeganie Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych na obszarach użytkowanych rolniczo;
8. Prowadzenie działań zachowujących trwałe użytki zielone, zadrzewienia śródpolne, oczka wodne, tereny podmokłe, miedze i mozaikowaty układ pól;
9. Rekultywacja obszarów zdegradowanych oraz ich nowoczesne zagospodarowanie (np. rekultywacja zagłębień poeksploatacyjnych w kierunku leśnym lub rolnym, wypełnianie materiałami mineralnymi np. gruzem lub gruntami pochodzącymi z wykopów – z bezwzględnym zakazem składowania odpadów komunalnych i przemysłowych).
10. Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej oraz doskonalenie systemu obszarów chronionych poprzez zachowanie, odtworzenie i wzbogacanie zasobów przyrody.

4.1.2 Przedsięwzięcia planowane do realizacji

L.p.	Przedsięwzięcie	Jednostka realizująca	Lata realizacji		Koszty	źródło finansowania
			od	do	[zł]	
4.1 Ochrona przyrody i krajobrazu						
1.	Utworzenie Parku Krajobrazowego „Dolina Odry”	b.d.	2009	2013	22.000	środki własne

4.2 Ochrona lasów

Główny cel strategiczny do roku 2025

Zachowanie i zwiększanie istniejących zasobów leśnych.

4.2.1 Cele średniookresowe i kierunki działań do 2016 roku

Cele średniookresowe

- 1) Wzrost różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych.
- 2) Poprawa stanu zdrowotnego lasów.

Nadleśnictwa czynią wysiłki w celu poprawy stanu środowiska leśnego w tym:

- prace glebowo-siedliskowe, na podstawie których zostanie przeprowadzona nowoczesna inwentaryzacja urzędzeniowa badająca stan lasu i stopień zgodności biocenozy z biotopem,
- budowę zbiorników małej retencji dzięki czemu nastąpi podniesienie wody gruntowej zgodnie z siedliskowym typem lasu i ograniczenie procesów erozyjnych,
- przebudowę litych drzewostanów sosnowych występujących na żyzniejszych siedliskach na drzewostany mieszane,
- udoskonaloną ogniskowo-kompleksową metodę biologicznej ochrony lasu poprzez wprowadzenie punktowego urozmaicenia struktury sztucznych ekosystemów,
- zakładanie stref ekotonowych w celu utworzenia strefy przejściowej, łagodzącej skutki wzajemnego oddziaływania na granicy las-pole.

Zasady przeznaczania gruntów rolnych do zalesienia reguluje ustawa z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia oraz ustawy - Prawo ochrony środowiska⁶. Należy wprowadzać dolesienia i zwiększać lesistości istniejących kompleksów leśnych w obszarach rolnych o najniższej wartości rolniczej. Zasadne są zalesienia ze względów ekologicznych: poprawa struktury gatunkowej, funkcje ochronne, powiązania kompleksów, ograniczające uciążliwe oddziaływania. Zalesienia w obszarach łąk śródpolnych i nieużytków stanowiących bazę dla różnorodności biologicznej nie są wskazane. Celowe jest stopniowe nadawanie statusów ochronnych lasom w korytarzach ekologicznych gminy.

Grunty przeznaczone do zalesiania określa miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego lub decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Obowiązek zalesiania gruntów ciąży na nadleśniczych w odniesieniu do gruntów w zarządzie Lasów Państwowych i właścicielach lub użytkownikach wieczystych – w odniesieniu do innych gruntów. Prywatni właściciele gruntów mogą uzyskać pomoc finansową w przypadku zalesiania gruntów wyłączonych z produkcji rolnej. Środki pochodzą z dwu źródeł:

1) w ramach ustawy z dnia 18 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej oraz ustawy o płatnościach bezpośrednich do gruntów rolnych. Płatność na zalesienie jest udzielana producentowi rolnemu, który został wpisany do ewidencji producentów, zobowiązał się do zalesienia działek, na których do dnia złożenia wniosku była prowadzona działalność rolnicza oraz zobowiązał się do pielęgnacji i ochrony założonej uprawy leśnej zgodnie z planem zalesienia. Płatność jest udzielana do działek rolnych:

- użytkowanych jako grunty orne, trwałe użytki zielone albo sady;
- które zostały przeznaczone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego do zalesienia lub właściciel uzyskał zaświadczenie, że zalesienie ich nie jest sprzeczne z ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
- stanowiących własność producenta rolnego;
- powierzchni co najmniej 0,30 ha i szerokości nie mniejszej, niż 20 m;
- które spełniają wymogi określone przepisami o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności.

2) ze środków Lasów Państwowych (z Funduszu Leśnego) w ramach realizacji postanowień art. 58. Ustawy o lasach z dnia 28 września 1991 r. (Dz.U. 1991 Nr 101 poz. 444, z późn. zm.), zgodnie z którą na zalesienie gruntu rolnego dowolnej klasy bonitacji i bez

⁶ Dz.U. 2003 nr 46 poz. 392

ograniczeń co do wielkości powierzchni, właściciel może otrzymać bezpłatnie sadzonki. Ponieważ na ten cel przeznaczane są jedynie te środki Funduszu Leśnego, które pochodzą z wyłączenia z produkcji lub przedwczesnego wyrębu lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa, wysokość ich jest ograniczona, a więc ogranicza to powierzchnię objętą tą formą wspomagania. Dodatkowo pomoc ta jest stymulowana zapisami w planach przestrzennego zagospodarowania, Strategią Rozwoju Województwa i priorytetami wynikającymi z realizacji Krajowego Programu Zwiększania Lesistości.

Kierunki działań

1. Lokalizacja zalesień i zadrzewień w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego;
2. Systematyczne zalesianie gruntów nieprzydatnych rolniczo;
3. Stały monitoring środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (pożary, choroby, szkody przemysłowe, degradacja);
4. Zwiększenie różnorodności gatunkowej lasów i bieżąca ochrona istniejących kompleksów leśnych;
5. Edukacja ekologiczna w zakresie wzbogacania i racjonalnego użytkowania zasobów leśnych (zwiększenie różnorodności gatunkowej szczególnie w nasadzeniach porolnych);
6. Przebudowa lasów w kierunku zgodnym z siedliskiem;
7. Zwiększanie naturalnej i właściwej dla siedliska bioróżnorodności uwzględniając ekotony np.: drogi leśne, okrajki, polany, łąki śródleśne, tereny wyłączone z produkcji.

4.2.2 Przedsięwzięcia planowane do realizacji

Nie przewidziano szczegółowych zadań do zrealizowania.

4.3 Ochrona gleb i powierzchni ziemi

Główny cel strategiczny do roku 2025

Właściwe użytkowanie istniejących zasobów glebowych.

4.3.1 Cele średniookresowe i kierunki działań do 2016 roku

Cele średniookresowe

- 1) **Ochrona gleb na terenie gminy.**
- 2) **Rekultywacja gleb zdegradowanych**

Gleba powinna podlegać szczególnej ochronie, ponieważ jej skład mineralny w praktyce uważa się za nieodnawialny. Działalność rolnicza i przemysłowa na obszarze gminy spowodowała częściową degradację gleb i daleko idące zmiany, zwłaszcza w zakresie odczynu i stosunków wodnych w glebach.

Główne zagrożenia:

- Zły stan utrzymania systemu melioracji podstawowej i szczegółowej.
- Zanieczyszczenie gleb wywołane obecnością "dzikich wysypisk",
- Zanieczyszczenie wzdłuż dróg o dużym natężeniu ruchu pojazdów,
- Zanieczyszczenia gleb związane z intensywną gospodarką rolną,
- Zagrożenie erozją wietrzną i wodną.

Racjonalne wykorzystanie zasobów gleb, zwłaszcza w ujęciu długookresowym, powinno polegać na:

- zagospodarowaniu gleb w sposób, który odpowiada w pełni ich przyrodniczym walorom i klasie bonitacyjnej,
- lepszym dostosowaniu do naturalnego, biologicznego potencjału gleb, formy ich zagospodarowania oraz kierunków i intensywności produkcji.

Ochrona gleb użytkowanych rolniczo

Istotnym kierunkiem działań w ramach ochrony gleb powinno być wdrażanie i upowszechnianie **Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej (KDPR)**. Znaczącej poprawie ulegnie świadomość ekologiczna mieszkańców, co wiązać się będzie ze zmniejszeniem ilości dzikich wysypisk, wypalania łąk i ściernisk, wprowadzania ścieków do gruntów, wyrzucania odpadów. Stopniowo odstępować się będzie od bezściółkowej hodowli bydła, propagując hodowlę ściółkową, dostarczającą obornika, ważnego składnika strukturotwórczego gleby. Preferowane będzie:

- wprowadzanie racjonalnego nawożenia, uwzględniającego konieczność przeciwdziałania stratom materii organicznej gleb przez możliwe szerokie zastosowanie obornika i humusotwórczych upraw,
- wprowadzanie urozmaiconych płodozmianów, poplonów i międzyplonów,
- stosowanie maszyn nie powodujących nadmiernego ugniatania i wytwarzania tzw. „podeszwy glebowej”, która zmienia niekorzystnie właściwości gleb i przyspiesza odpływ wody oraz substancji biogenych z pól uprawnych.

Przeciwdziałanie erozji

Polityka ochrony gleb będzie również uwzględniać działania zapobiegające procesom erozji. Obserwowane jest częste wycinanie przydrożnych drzew oraz wzdłuż cieków wodnych bez jednoczesnego sadzenia nowych drzew. Wycinanie drzew ma uzasadnienie w przypadku drzew starych i spróchniałych powodujących zagrożenie na drogach, ale wówczas należy je zastąpić nasadzeniami w odpowiednich miejscach. Brak drzew i zadrzewień śródpolnych powoduje ułatwienie cyrkulacji powietrza zwiększając siłę i prędkość wiatru, co powoduje wzrost erozji wietrznej. Erozja wietrzna jest zatem typowa dla otwartych przestrzeni rolnych, dlatego niezbędne będzie stosowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz podobnie, jak przy zapobieganiu erozji wodnej stałe utrzymanie gleby pod pokrywą roślinną. Również koncepcja rolnictwa ekologicznego obejmuje szereg działań w zakresie kształtowania struktury krajobrazu rolniczego, w tym zwłaszcza tworzenie barier biogeochemicznych przeciwdziałających procesom erozji wietrznej i wodnej, wzmagających retencję i stymulujących małe obiegi wody w agrosystemach, jak również eliminujących zanieczyszczenia chemiczne z wód gruntowych oraz wzbogacających zasoby biologiczne obszarów rolniczych. Grunty wyłączone z użytkowania rolniczego i gleby zdegradowane na obszarach rolniczych będą zalesiane lub zagospodarowywane poprzez przeznaczenie ich na plantacje choinek, szkółki roślin ozdobnych, itp.

Rekultywacja gleb zdegradowanych

Odpowiedzialność za zanieczyszczone grunty (gleba i ziemia) reguluje ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. **Prawo ochrony środowiska**⁷, gdzie zgodnie z:

1. **art. 7:** kto powoduje zanieczyszczenie środowiska, ponosi koszty usunięcia skutków tego zanieczyszczenia; oraz kto może spowodować zanieczyszczenie środowiska, ponosi koszty zapobiegania temu zanieczyszczeniu;
2. **art. 7a:** do bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku i do szkody w środowisku stosuje się przepisy ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie⁸
3. **art. 109:** w zakresie obowiązków **Starosty** leży prowadzenie okresowych badań jakości gleby i ziemi. Oceny jakości gleby i ziemi oraz obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska.
4. **art. 110a: Starosta** prowadzi obserwację terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także rejestr zawierający informacje o tych terenach.

Zgodnie z ustawą z dnia 13 kwietnia 2007 r. **o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie**⁷:

1. **art. 6, ust 11, pkt c):** do szkód w środowisku zalicza **zanieczyszczenie gleby lub ziemi**, (w tym w szczególności zanieczyszczenie mogące stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi), jako negatywną, mierzalną zmianę stanu lub funkcji elementów przyrodniczych, ocenioną w stosunku do stanu początkowego, która została spowodowana w powierzchni ziemi przez działalność prowadzoną przez podmiot korzystający ze środowiska.
2. **art. 9:** W przypadku wystąpienia szkody w środowisku podmiot korzystający ze środowiska jest obowiązany podjęcia działań w celu ograniczenia szkody w środowisku, zapobieżenia kolejnym szkodom i negatywnym skutkom dla zdrowia ludzi lub dalszemu osłabieniu funkcji elementów przyrodniczych, w tym natychmiastowego skontrolowania, powstrzymania, usunięcia lub ograniczenia w inny sposób zanieczyszczeń lub innych szkodliwych czynników; oraz do podjęcia działań naprawczych.
3. **art. 7:** Organem ochrony środowiska właściwym w sprawach odpowiedzialności za zapobieganie szkodom w środowisku i naprawę szkód w środowisku jest **regionalny dyrektor ochrony środowiska**.
4. **art. 12:** Jeżeli zanieczyszczenie gleby lub ziemi zostały spowodowane przez więcej niż jeden podmiot korzystający ze środowiska, albo za zgodą lub wiedzą władającego powierzchnią ziemi (jeżeli nie dokonał on zgłoszenia o bezpośrednim zagrożeniu lub fakcie zanieczyszczenia niezwłocznie po uzyskaniu wiedzy), odpowiedzialność tych podmiotów za podejmowanie działań zapobiegawczych i naprawczych jest solidarna.
5. **art. 16:** Organ ochrony środowiska podejmuje działania zapobiegawcze lub naprawcze, jeżeli podmiot korzystający ze środowiska nie może zostać zidentyfikowany lub nie można wszcząć wobec niego postępowania egzekucyjnego, lub egzekucja okazała się bezskuteczna; oraz z uwagi na zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub możliwość zaistnienia nieodwracalnych szkód w środowisku jest konieczne natychmiastowe podjęcie tych działań.

Zgodnie z art. 28a. ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. **o Inspekcji Ochrony Środowiska**⁹ Główny Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi w formie elektronicznej **rejestr** bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku w formie elektronicznej.

Kierunki działań

1. **Wdrażanie zasad Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych;**
2. **Ochrona gleb przed degradacją i rekultywacja gleb zdegradowanych**

⁴ Dz.U. Nr 100/2001, poz. 1085 (z późn. zm.: Dz.U. 2008 nr 111 poz. 708)

⁷ Dz. U. Nr 75/2008, poz. 493

⁹ Dz. U. z 2007 r.Nr 44, poz. 287)

4.3.2 Charakterystyka obecnych możliwości finansowania z funduszy UE

Programy Operacyjne Polityki Spójności		Programy Operacyjne Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej
Regionalne Programy Operacyjne/ PO Kapitał Ludzki (komponent regionalny)	Programy Operacyjne na poziomie centralnym w ramach Polityki Spójności	
<p>Rekultywacja</p> <p>Rekultywacja terenów zdegradowanych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - na cele środowiskowe – maksymalna wartość projektu – do 20 mln PLN, - na cele inne niż środowiskowe – bez ograniczeń kwotowych. 	<p><u>PO Infrastruktura i Środowisko</u></p> <p>Przywracanie terenom zdegradowanym wartości przyrodniczej i ochrona brzegów morskich.</p> <ul style="list-style-type: none"> - rekultywacja terenów powojсковych oraz zdegradowanych przez przemysł i górnictwo (włącznie z działaniami udostępniającymi tereny do rekultywacji – usuwanie min, zanieczyszczeń ropopochodnych i chemicznych), - zabezpieczenie oraz stabilizacja osuwisk, - modernizacja i budowa umocnień brzegowych. <p>Minimalna wartość projektu – 20 mln PLN</p>	<p><u>PO „Ryby” 2007-2013</u></p> <p>W ramach PO „Ryby” 2007-2013 wsparcie finansowe przewidziane jest na operacje dotyczące budowy lub instalacji urządzeń stałych lub ruchomych, związanych m. in. z rekultywacją wód śródlądowych, w tym terenów tarła i tras migracyjnych gatunków migrujących, poprzez przywrócenie drożności wodom śródlądowym.”</p>
<p>Nadzwyczajne zagrożenia środowiska i monitoring jego stanu</p> <p>Zapobieganie i ograniczanie skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałanie poważnym awariom ze środków EFRR – projekty do 4 mln PLN</p> <p>Monitoring środowiskowy Wartość projektu poniżej 4 mln PLN</p>	<p><u>PO Infrastruktura i Środowisko</u></p> <p>Zapobieganie i ograniczanie skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałanie poważnym awariom.</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowanie i doskonalenie stanowisk do analizowania i prognozowania zagrożeń naturalnych i stwarzanych poważnymi awariami, w tym: wyposażenie w specjalistyczny sprzęt, - zakupy specjalistycznego sprzętu niezbędnego do skutecznego prowadzenia akcji ratowniczych oraz usuwania skutków zagrożeń naturalnych i poważnych awarii np. samochody ratownictwa chemicznego - ratownictwa ekologicznego, samochody ratowniczo - gaśnicze, pompy, łodzie, sprzęt zaplecza socjalnego dla ewakuowanych, nośniki kontenerów z innym sprzętem specjalistycznym, - wsparcie techniczne krajowego systemu reagowania kryzysowego oraz ratowniczo-gaśniczego w zakresie 	<p><u>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich</u></p> <p>Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy i wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych</p> <p>Projekty na obszarach leśnych dotkniętych klęską żywiołową bądź negatywnym oddziaływaniem czynników biologicznych (Schemat I) lub na obszarach leśnych nieuszkodzonych, na których istnieje zwiększone zagrożenie wystąpienia pożaru (obszary nadleśnictw zaliczone do I i II kategorii zagrożenia pożarowego - Schemat II)</p> <p>Beneficjent: Jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej - Nadleśnictwa Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe</p>

Programy Operacyjne Polityki Spójności		Programy Operacyjne Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej
Regionalne Programy Operacyjne/ PO Kapitał Ludzki (komponent regionalny)	Programy Operacyjne na poziomie centralnym w ramach Polityki Spójności	
	<p>ratownictwa ekologicznego i chemicznego,</p> <ul style="list-style-type: none">- realizacja przedsięwzięć w zakresie metod i narzędzi do analizowania zagrożeń poważnymi awariami. <p>Minimalna wartość projektu - 4 mln PLN</p> <p>Monitoring środowiska:</p> <ul style="list-style-type: none">- wdrażanie nowych metod obserwacji i narzędzi wspomagających monitoring i ocenę stanu środowiska,- wzmocnienie infrastruktury informacyjnej w zakresie diagnozy stanu wód na potrzeby zrównoważonego gospodarowania wodami,- wzmocnienie systemu wytworzenia i udostępniania danych i informacji na potrzeby zarządzania jakością powietrza,- wzmocnienie systemu wytworzenia i udostępniania danych i informacji na potrzeby zarządzania hałasem w środowisku,- wzmocnienie systemu wytworzenia i udostępniania danych i informacji na potrzeby ochrony przed polami elektromagnetycznymi. <p>Minimalna wartość projektu - 4 mln PLN</p>	

4.4 Ochrona zasobów kopalin

Główny cel strategiczny do roku 2025

Niekonfliktowe i racjonalne gospodarowanie surowcami mineralnymi.

4.4.1 Cele średniookresowe i kierunki działań do 2016 roku

Cele średniookresowe

- 1) **Ochrona złóż kopalin.**
- 2) **Minimalizacja presji wywieranej na środowisko w procesie eksploatacji złóż i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.**

Wydobywanie kopalin wiąże się z powstawaniem szkód w środowisku. Całkowita likwidacja ich wpływu jest jednak niemożliwa. Wydobywanie kopalin systemem odkrywkowym powoduje degradację powierzchni terenu i praktycznie prace rekultywacyjne po zakończonej eksploatacji w niewielkim stopniu łagodzą przeobrażenia spowodowane wydobywaniem kopalin.

Ochronę złóż kopalin poprzez racjonalne gospodarowanie ich zasobami i kompleksowe wykorzystanie, w tym kopalin towarzyszących oraz regulacje dotyczące ochrony kopalin, zawarte są w ustawie Prawo geologiczne i górnicze¹⁰ z dnia 4 lutego 1994 r. Minister Środowiska, wojewodowie i starostowie odpowiedzialni są za kształtowanie polityki ochrony złóż kopalin i gospodarowanie zasobami surowców.

W przypadku złóż eksploatowanych systemem odkrywkowym istotne jest maksymalne wykorzystanie zasobów w granicach udokumentowania, a następnie skuteczna i właściwa, z punktu widzenia gospodarki przestrzennej i ochrony środowiska rekultywacja wyrobiska. Obowiązki te głównie ciążyą na użytkowniku złoża, natomiast rolą administracji publicznej jest określenie warunków prowadzenia eksploatacji, jej zakończenia i rozliczenia.

Kierunki działań

1. **likwidacja i rekultywacja nielegalnych wyrobisk;**
2. **ograniczenie negatywnego oddziaływania eksploatacji surowców,**
3. **rekultywacja terenów poeksploatacyjnych;**
4. **zapobieganie powstawaniu dzikich wyrobisk.**

4.4.2 Przedsięwzięcia planowane do realizacji

Nie przewidziano szczegółowych zadań do zrealizowania.

¹⁰ Dz.U. 1994 Nr 27 poz. 96 (z późn. zm.)

5. JAKOŚĆ ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWO EKOLOGICZNE

Jakość środowiska jest jednym z istotnych czynników decydujących o zdrowiu człowieka. Zasady prozdrowotnej polityki ekologicznej uwzględniającej związku środowiska ze zdrowiem wyrażone są w następujących dokumentach:

- „Europejskiej karcie środowiska i zdrowia”, przyjętej podczas Pierwszej Europejskiej Konferencji nt. „Środowisko i Zdrowie” we Frankfurcie n. Menem w 1989 roku,
- Deklaracji Drugiej Europejskiej Konferencji Ministrów Środowiska i Zdrowia w Helsinkach w 1994 roku, w której Polska wyraziła potrzebę i gotowość ustanowienia i realizacji narodowego projektu zdrowia środowiskowego,
- Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, która w art. 68 ust.4 zobowiązuje władze publiczne do zapobiegania negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska.
- Programie Działań UE w dziedzinie ochrony środowiska na lata 2001 – 2010, gdzie wśród czterech priorytetowych obszarów działań wymienione jest „Środowisko i zdrowie”. Cel strategiczny sformułowano jako „osiągnięcie takiej jakości środowiska, w którym poziomy zanieczyszczeń spowodowanych przez człowieka nie prowadzą do znaczącego wpływu na zdrowie człowieka lub jego zagrożenia”.

Do najważniejszych elementów środowiska mających wpływ na zdrowie należą:

1. wody,
2. powietrze atmosferyczne,
3. gleby.

Wśród uciążliwości środowiskowych należy wymienić:

4. hałas,
5. odpady komunalne i przemysłowe.

Większość unijnych standardów, którym Polska musi sprostać w Unii Europejskiej, dotyczy jakości środowiska. Zadania z tego zakresu należą do najistotniejszych i najbardziej kosztownych, ponieważ obejmują tak ważne dziedziny jak ochrona zasobów wodnych, ochrona powietrza atmosferycznego, gospodarowanie odpadami. Do nich odnosi się również wiele przyjętych przez Polskę zobowiązań międzynarodowych wynikających z podpisanych konwencji i protokołów do konwencji oraz ustaw i rozporządzeń przyjętych w ostatnich latach dostosowujących polskie prawo do wymogów UE.

5.1 Ochrona jakości i zasobów wód – gospodarka wodno–ściekowa

Główny cel strategiczny do roku 2025

Ochrona zasobów i jakości wód podziemnych i powierzchniowych

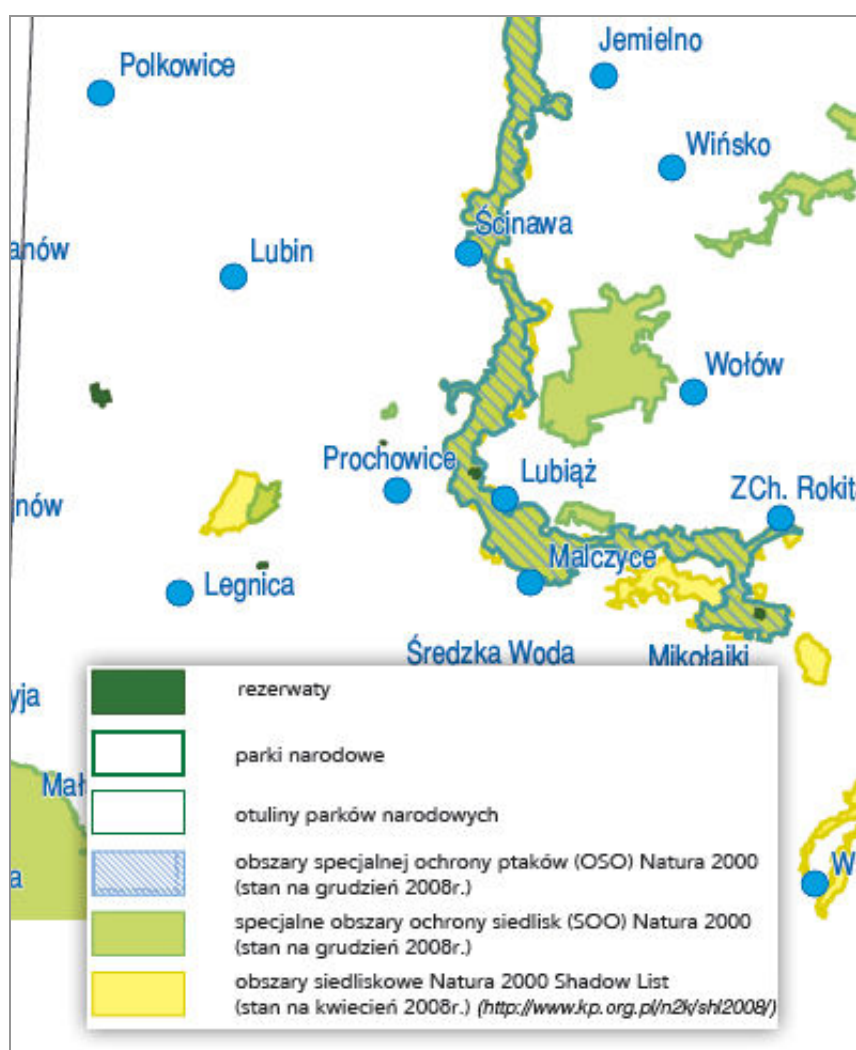
Obowiązek budowy oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej wynika z Traktatu Akcesyjnego, podpisanego przez Polskę 16 kwietnia 2003 r. Traktat Akcesyjny odwołuje się do Dyrektywy Rady Europejskiej 91/271/EWG z 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (zwanej dalej dyrektywą). Nałożyła ona na państwa UE obowiązek budowy do 31 grudnia 2005 r. systemów kanalizacyjnych we wszystkich aglomeracjach o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) powyżej 2 000. Polska wynegocjowała przedłużenie czasu, w którym należy dostosować się do unijnych wymogów do 2015 r. Przy czym największe aglomeracje powinny spełniać wymogi unijne już w 2010 r.

W odpowiedzi na potrzebę wdrożenia zapisów dyrektywy w dniu 16 grudnia 2003 r. przyjęto Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych, wprowadzony do polskiego systemu prawnego poprzez ustawę - Prawo wodne. W Programie określono podstawowy plan prac oraz terminy realizacji inwestycji zgłoszonych przez samorzady. Warunki, na podstawie których aglomeracje zostały wprowadzone do Projektu aktualizacji KPOŚK 2008 r.:

- Posiadanie wydanego przez wojewodę rozporządzenia ustanawiającego obszar i granice aglomeracji z terminem do dnia 28.02.2008 r. (wszystkie aglomeracje poniżej 10 000 RLM)
- Przekazanie prawidłowo wypełnionej ankiety w formie dokumentu pn. "Informacja na potrzeby aktualizacji KPOŚK" w terminie do końca 2007 r.

Poniższy rysunek przedstawia rozmieszczenie oczyszczalni ścieków objętych aktualizacją KPOŚK – 2008 oraz Programem wyposażenia aglomeracji poniżej 2000 RLM w oczyszczalnie ścieków i systemy kanalizacji sanitarnej (na tle obszarów chronionych).

Rysunek 5.1 Rozmieszczenie oczyszczalni ścieków objętych aktualizacją KPOŚK – 2008 (na podstawie: [39]).

5.1.1 Cele średniookresowe i kierunki działań do 2016 roku

Cele średniookresowe

1. **Ochrona zasobów wodnych gminy.**
2. **Monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych.**
3. **Zapewnienie wszystkim mieszkańcom powiatu dostawy i dostępu do wody pitnej o wysokiej jakości.**
4. **Poprawa czystości wód powierzchniowych sieci rzecznej na terenie gminy.**

Dnia 30 grudnia 2008 r. gmina Ścinawa przyjęła uchwałą Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych, będących w zarządzie Zakładu Gospodarki Komunalnej w Ścinawie. W ramach wykonania uchwalonego Planu przewidywana jest:

1. przedsięwzięcia rozwojowo – modernizacyjne:

- wymiana hydrantów
- wymiana Zasów
- wymiana odcinków sieci wodociągowej
- remont budynków SUW Wielowieś i Przychowa

2. przedsięwzięcia racjonalizujące zużycie wody oraz odprowadzanie ścieków:

- wymiana wodomierzy głównych eksploatowanych przez ZGK
- zainstalowanie wodomierzy głównych w nieruchomościach, które nie są opomiarowane, w tym nowopowstałych obiektów do których będzie dostarczana woda
- kontrole wodomierzy i urządzeń do pomiaru odprowadzania ścieków
- kontrole stanu wewnętrznej instalacji wodociągowej oraz wewnętrznych instalacji i urządzeń kanalizacyjnych
- analiza przyczyn i wielkości ubytków wody oraz ich eliminacja
- kontrole stanu i składu ścieków wprowadzanych do urządzeń kanalizacyjnych
- kontrole wywozu nieczystości płynnych ze zbiorników bezodpływowych

Działania podejmowane w ramach Planu oraz celów wskazanych powyżej będą skutkowały poprawą jakości wody ujmowanej do celów pitnych. Udostępnienie wody dobrej jakości mieszkańcom zależy będzie od stanu technicznego istniejącej sieci wodociągowej i wydajności, jak też sprawności stacji uzdatniania wody. Na jakość wód powierzchniowych wpływają lokalne i zewnętrzne (spoza granic gminy) źródła zagrożeń. Szczególną rolę odgrywają punktowe zrzuty zanieczyszczeń. Wśród nich największe znaczenie mają zrzuty ścieków (bytowych, gospodarczych i przemysłowych) nieoczyszczonych lub oczyszczonych niedostatecznie, skażenia wód niewłaściwą gospodarką rolną, niesprawnymi urządzeniami do gromadzenia ścieków, dzikimi i niewłaściwie użytkowanymi wysypiskami odpadów.

Mówiąc o jakości użytkowej wód powierzchniowych należy mieć na uwadze wykorzystywanie ich również do celów rekreacyjnych i bytowania ryb. W obecnym stanie, dla zapewnienia odpowiedniej jakości użytkowej wód konieczne jest podjęcie szeregu niezbędnych przedsięwzięć inwestycyjnych.

Kierunki działań

1. poprawa jakości dostarczanej użytkownikom wody przeznaczonej do spożycia;
2. racjonalizacja poboru wody oraz stymulacja odbiorców do jej oszczędzania;
3. wspieranie działań podmiotów gospodarczych w zakresie racjonalnego gospodarowania wodą w przemyśle;
4. minimalizacja strat wody na przesyle wody wodociągowej;
5. modernizacja i ochrona stacji uzdatniania wody;
6. wprowadzenie zintegrowanego systemu zarządzania zasobami wodnymi;
7. rozbudowa i modernizacja systemu odprowadzania ścieków;
8. rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej;
9. modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków;
10. zintensyfikowanie kontroli miejsc nielegalnego odprowadzania ścieków do wód powierzchniowych i do ziemi;
11. racjonalne dawkowanie i przestrzeganie agrometeorologicznych terminów stosowania nawozów sztucznych i środków ochrony roślin;
12. działania na rzecz przyłączenia gospodarstw korzystających z szamb do zbiorczej sieci kanalizacji.

5.1.2 Przedsięwzięcia planowane do realizacji

L.p.	Przedsięwzięcie	Jednostka realizująca	Lata realizacji		Koszty	źródło finansowania
			od	do	[zł]	
4.1 Ochrona jakości i zasobów wód – gospodarka wodno–ściekowa						
1.	Wymiana hydrantów Dziesław 3 szt.	Gmina	2009		12.000	Środki własne
2.	Wymiana hydrantów Ścinawa 3 szt.	Gmina	2009		12.000	Środki własne
3.	Wymiana hydranty Tymowa OSP 1 szt.	Gmina	2009		4.000,	Środki własne
4.	Wymiana Zasów na przyłączach ul. Reymonta – Kilińskiego 40 szt	Gmina	2009		40.000	Środki własne
5.	Wymiana odcinka sieci wodociągowej Dziesław – 200mb	Gmina	2010		40.000	Środki własne
6.	Wymiana Zasów Ścinawa	Gmina	2010		15.000,	Środki własne
7.	Montaż hydrantu ul. Polna – końcówka sieci 1 szt.	Gmina	2010		5.000	Środki własne
8.	Wymiana odcinka sieci wodociągowej ul. Lubińskiej w kier. Turowa – 200mb	Gmina	2011		40.000	Środki własne
9.	Remont budynku SUW Wielowieś	Gmina	2011		8.000	Środki własne
10.	Remont budynku SUW Przychowa	Gmina	2011		10.000	Środki własne
11.	Zakup wozu asenizacyjnego dla ZGK	Gmina	2009		60.000	Środki własne
12.	Budowa kanalizacji sanitarnej Lasowice	Gmina	2009		1.604.000	Środki własne
13.	Osiedle Klasztorne – budowa kanalizacji sanitarnej, deszczowej nawierzchni ulic, chodników	Gmina	2010	2011	2.208.000	Środki własne
14.	Budowa kanalizacji sanitarnej, deszczowej, nawierzchni ulic, chodników – ul. Reymonta, Sienkiewicza, Słowackiego, Kilińskiego, Spacerowa	Gmina	2009	2011	2.800.000	Środki własne
15.	Budowa kanalizacji sanitarnej w gminie	Gmina	2010	2013	33.395.000	Środki własne

5.1.3 Charakterystyka obecnych możliwości finansowania z funduszy UE

Programy Operacyjne Polityki Spójności		Programy Operacyjne Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej
Regionalne Programy Operacyjne/ PO Kapitał Ludzki (komponent regionalny)	Programy Operacyjne na poziomie centralnym w ramach Polityki Spójności	
<p>Gospodarka wodno-ściekowa</p> <p>Oczyszczanie ścieków, sieci kanalizacyjne oraz zaopatrzenie w wodę – projekty dotyczące aglomeracji nie większych niż 15 tys. RLM.</p> <p>Projekty w zakresie gospodarki ściekowej powinny dotyczyć aglomeracji uwzględnionych w KPOSK lub we właściwych rozporządzeniach wojewodów. IZ RPO podejmuje decyzję, w którym z ww dokumentów powinna być ujęta aglomeracja. Natomiast po wejściu w życie zaktualizowanego KPOSK, wsparcie w ramach RPO może dotyczyć tylko aglomeracji uwzględnionych w zaktualizowanym KPOSK. Zapis nie dotyczy projektów wyłonionych w konkursach, które rozpoczęły się przed dniem wejścia w życie zaktualizowanego KPOSK. W przypadku projektów dot. kompleksowego uzbrajania terenów inwestycyjnych nie stosuje się kryterium aglomeracji. Możliwe jest wsparcie projektów grupowych tzn. takich, które realizowane są dla kilku aglomeracji, z których każda jest nie większa niż 15 tys. RLM.</p> <p>Projekty dotyczące tylko zaopatrzenia w wodę mogą być realizowane w RPO oraz w PROW (brak wsparcia tego typu projektów w PO IS). Ponadto, do projektów dotyczących tylko zaopatrzenia w wodę kryterium aglomeracji nie ma zastosowania (zatem mogą być realizowane na terenie w ogóle nie objętym aglomeracją lub też na terenie aglomeracji o dowolnej wielkości). Pojęcie "aglomeracja", zgodnie z prawem wodnym, odnosi się do gospodarki ściekowej, a nie zaopatrzenia w wodę.</p> <p>Lokalizacja - demarkacja z PROW na podstawie kryterium z PROW (gminy wiejskie itp.) natomiast demarkacja z PO IS polegać będzie na wielkości aglomeracji (15 tys. RLM).</p>	<p>PO Infrastruktura i Środowisko</p> <p>Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach uwzględnionych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych o wielkości powyżej 15 tys. RLM:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowa, rozbudowa i modernizacja systemów kanalizacji zbiorczej lub/i - budowa, rozbudowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków komunalnych; <p>Dodatkowo, w uzasadnionych przypadkach, w zakresie projektu może zostać włączona budowa i modernizacja systemów zaopatrzenia w wodę oraz budowa kanalizacji deszczowej (nie przewiduje się wspierania indywidualnych projektów dotyczących systemów zaopatrzenia w wodę lub budowy kanalizacji deszczowej).</p> <p>W przypadku projektów, w których występuje jeden beneficjent środków oraz projekt dotyczy kompleksowego rozwiązania problemów gospodarki wodno-ściekowej na danym obszarze, dopuszcza się włączenie do zakresu przedsięwzięcia zadań realizowanych w aglomeracjach o RLM od 2 tys. do 15 tys., pod warunkiem, że jedna z aglomeracji ma powyżej 15 tys. RLM</p> <p>W celu zapewnienia odpowiedniej demarkacji i komplementarności działań realizowanych w ramach Polityki Spójności oraz Wspólnej Polityki Rolnej, zapewniony zostanie system weryfikacji zakresu rzeczowego projektów ubiegających się o wsparcie w ramach PO IS, których zadania kwalifikują się również do wsparcia w ramach PROW 2007-2013. Podstawą weryfikacji będzie oświadczenie Wnioskodawcy składane razem z wnioskiem o dofinansowanie w</p>	<p>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich</p> <p>Podstawowe usługi dla ludności i gospodarki wiejskiej</p> <p>Lokalizacja</p> <p>Pomoc może być przyznana na projekty realizowane:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w miejscowościach należących do gminy wiejskiej, albo - w miejscowościach należących do gminy miejsko-miejskańców, albo - w miejscowościach gminy wiejskiej o liczbie mieszkańców mniejszej niż 5 tys. <p>Projekty mogą obejmować jedną lub więcej miejscowości.</p> <p>Weryfikacja na poziomie UM czy na dane przedsiębiorstwo wnioskodawca nie otrzymał wsparcia/nie została zawarta z nim umowa w ramach RPO.</p> <p>Kryterium finansowe - maksymalna wysokość pomocy na realizację projektów w jednej gminie w okresie realizacji Programu dla gospodarki wodno-ściekowej nie może przekroczyć 4 mln PLN</p> <p>Beneficjent - gmina lub jednostka organizacyjna, dla której organizatorem jest j.s.t. wykonujące zadania określone w Zakresie pomocy.</p>

Programy Operacyjne Polityki Spójności		Programy Operacyjne Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej
Regionalne Programy Operacyjne/ PO Kapitał Ludzki (komponent regionalny)	Programy Operacyjne na poziomie centralnym w ramach Polityki Spójności	
<p>Demarkacja kwotowa:</p> <ul style="list-style-type: none">- na obszarach objętych interwencją PROW: o projekty o wartości (kwocie) dofinansowania powyżej 4 mln PLN o projekty o wartości (kwocie) dofinansowania poniżej 4 mln PLN – tylko w przypadku gdy gmina nie może już korzystać ze wsparcia z PROW (np. gdy z PROW otrzymała wsparcie na 3,5 mln PLN, a kolejny projekt ma wartość przekraczającą pozostałą kwotę możliwą do wykorzystania w PROW).Weryfikacja na poziomie UM czy na dane przedsięwzięcie wnioskodawca nie otrzymał wsparcia/nie została zawarta z nim umowa w ramach PROW.- na obszarach nie objętych interwencją PROW – bez minimalnej wielkości wsparcia na gminę/wartości projektu.	<p>ramach PO IiŚ do instytucji wdrażającej PO IiŚ oraz zaświadczenie instytucji wdrażającej właściwej dla PROW przed podpisaniem umowy o dofinansowanie. Dodatkowym kryterium przyznania wsparcia będzie stopień przyczyniania się do realizacji Dyrektyw UE.</p>	

5.2 Gospodarka odpadami

Szczegółowe informacje dotyczące stanu aktualnego jak i planowanych działań zawarte są w dokumencie: *Plan gospodarki odpadami dla gminy Ścinawa na lata 2009 – 2012.*

5.3 Ochrona jakości powietrza atmosferycznego

Główny cel strategiczny do roku 2025

Poprawa i ochrona jakości powietrza, poprzez sukcesywną redukcja emisji substancji zanieczyszczających.

5.3.1 Cele średniookresowe i kierunki działań do 2016 roku

Cele średniookresowe

1. **spełnienie wymagań ustawodawstwa UE w zakresie jakości powietrza.**
2. **sukcesywna redukcja emisji substancji zanieczyszczających powietrze, zwłaszcza emisji niskiej i komunikacyjnej.**

W krajach Unii Europejskiej kompleksową regulację w tej dziedzinie stanowi tzw. dyrektywa ramowa w sprawie oceny i zarządzania jakością powietrza w otoczeniu - 96/62/EC. Określa ona podstawowe ramy prawne, w tym ujednoczone metody i kryteria oceny jakości powietrza i jest uzupełniana licznymi pochodnymi aktami prawnymi. Z kolei celem zdefiniowanym w dokumencie "Polityka ekologiczna państwa na lata 2003 - 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 -2010" jest „poprawa stanu zanieczyszczenia powietrza oraz uzyskanie norm emisyjnych, wymaganych przez przepisy Unii Europejskiej”.

W celu osiągnięcia poprawy obecnego stanu aerosanitarnego na obszarze gminy oraz dostosowania się do powyższych wymagań należy podjąć działania ukierunkowane na optymalizacja gospodarki cieplnej, ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych (realizacja celów i zadań przedstawionych w rozdziale 2.1 System transportowy) oraz ograniczenie emisji przemysłowej ze źródeł technologicznych.

Docelowo system zaopatrzenia ludności gminy w ciepło, powinien być oparty o centralizację systemu ciepłowniczego, wykorzystanie lokalnych źródeł i zasobów paliw (w tym biopaliw) oraz szczególnie w miastach, podłączenie jak największej liczby mieszkańców do sieci ciepłowniczej lub do gazowej. W celu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń konieczna jest termomodernizacja obiektów i systemów zasilania ciepłego poszczególnych jednostek gminy. Działania takie pozwolą na zmniejszenie zużycia ciepła na ogrzewanie istniejących budynków.

W celu zmniejszenia emisji niskiej potrzebna jest również modernizacja kotłów, w których obecnie wykorzystuje się węgiel kamienny oraz koks. Ponadto zastępowanie paliw nieekologicznych paliwem ekologicznym, a na terenach wiejskich, gdzie względy ekonomiczne ograniczają rozwój gazyfikacji i sieci ciepłowniczej, wykorzystanie lokalnych zasobów energii odnawialnej. Poniżej wyszczególnione są najważniejsze kierunki działań dla osiągnięcia stawianych celów.

Kierunki działań

1. opracowanie i wdrożenie programu likwidacji niskiej emisji;
2. sporządzenie koncepcji, a następnie programu modernizacji gminnej gospodarki cieplnej;
3. likwidacja lokalnych kotłowni;
4. termomodernizacja obiektów;
5. systemowa konwersja palenisk domowych na rozwiązania bardziej ekologiczne;
6. eliminacja węgla niskiej jakości, a docelowo zamiana węgla na bardziej ekologiczny czynnik grzewczy;
7. sukcesywne podłączanie obiektów i zespołów zabudowy do centralnego systemu ciepłowniczego;
8. opracowanie programu ocieplania budynków mieszkalnych oraz instalowania indywidualnych mierników poboru ciepła;
9. budowa i modernizacja dróg;
10. czysta produkcja w połączeniu z restrukturyzacją przemysłu;
11. promocja działań związane z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii;
12. skrupulatne wypełnianie procedur administracyjnych obowiązujących w zakresie ochrony powietrza.

5.3.2 Przedsięwzięcia planowane do realizacji

L.p.	Przedsięwzięcie	Jednostka realizująca	Lata realizacji		Koszty	źródło finansowania
			od	do	[zł]	
4.1 Ochrona jakości powietrza atmosferycznego						
1.	Termomodernizacja budynku Urzędu Miasta i Gminy Ścinawa	Gmina	2009	2010	621 000	środki własne
2.	Wymiana stolarki okiennej w Szkole Podstawowej w Tymowej	Gmina	2009		130 000	środki własne
3.	Termomodernizacja budynku Gimnazjum Publicznego	Gmina	2011	2012	1 968 000	środki własne
4.	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Tymowej	Gmina	2011	2012	744 000	środki własne
5.	Wdrożenie programu racjonalizacji użytkowania energii i wykorzystania energii odnawialnych	Gmina	2011		22 000	środki własne

5.4 Hałas

Główny cel strategiczny do roku 2025

Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska

5.4.1 Cele średniookresowe i kierunki działań do 2016 roku

Cele średniookresowe

- 1) **Zmniejszenie uciążliwości hałasu, zwłaszcza na terenach zabudowanych.**
- 2) **Ochrona przed hałasem komunikacyjnym.**
- 3) **Uzyskanie dobrej jakości klimatu akustycznego w gminie.**

Celem ograniczenia natężenia ruchu na drogach należy podjąć praktycznie identyczne działania jak dla zmniejszenia emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza ze źródeł komunikacji liniowej. Stąd budowa obwodnic, modernizacja dróg zwiększenie udziału transportu rowerowego i zbiorowego. Ponadto, w określonych sytuacjach, konieczna jest budowa ekranów akustycznych nie tylko przy istniejących drogach ale również przy projektowanych. Pomocne w tym względzie będą wytyczne co do sporządzania programów operacyjnych w zakresie budowy ekranów akustycznych oraz wymiana okien na dźwiękoszczelne w najbardziej newralgicznych punktach (zwłaszcza w zwartej zabudowie miejskiej).

Problem zagrożenia emisją hałasu należy integrować z aspektami planowania przestrzennego w opracowywaniu lub wprowadzaniu zmian do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Ochrona przed hałasem przemysłowym

Eksploatacja instalacji nie powinna powodować przekroczenia standardów jakości środowiska i dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku poza teren, do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny. Eksploatacja instalacji powodująca emisję hałasu do środowiska jest dozwolona po uzyskaniu pozwolenia, jeżeli jest ono wymagane. Wymóg uzyskania pozwolenia na emitowanie hałasu występuje wówczas, gdy hałas w środowisku przekracza dopuszczalne normy obowiązujące na danym terenie. Za emisję hałasu do środowiska nie ponosi się opłat. Natomiast za przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu określonych w pozwoleniach na emitowanie hałasu do środowiska i obowiązujących nadal decyzjach o dopuszczalnym poziomie hałasu przenikającego do środowiska - wojewódzki inspektor ochrony środowiska wymierza w drodze decyzji administracyjnej kary pieniężne. Ponadto na podmiocie prowadzącym działalność gospodarczą spoczywa odpowiedzialność za ochronę środowiska. Jest to odpowiedzialność cywilna, karna i administracyjna.

Ochrona przed hałasem drogowym

Pozwolenie na emitowanie hałasu do środowiska nie jest wymagane, gdy hałas powstaje w związku z eksploatacją dróg. Jednak przestrzeganie wymagań ochrony środowiska związanych z eksploatacją dróg, spoczywa na zarządzającym tymi obiektami. Zarządzający drogą zobowiązany jest do prowadzenia działań, powodujących ograniczenia

ponadnormatywnych emisji hałasu do środowiska wynikających z eksploatacji drogi. Od dnia 01.01.2004r. zarządzający drogą ma obowiązek wykonywania okresowych pomiarów poziomów hałasu w środowisku wprowadzanych w związku z jej eksploatacją (Dz. U. Nr 35, poz. 308). Zarządzający drogą jest zobowiązany do ciągłych pomiarów poziomu hałasu w przypadku eksploatacji obiektów, których cechy wskazują na możliwość wprowadzania do środowiska hałasu w jego znacznych ilościach. Wyniki pomiarów oraz terminy ich przekazywania właściwym organom zostały określone w drodze rozporządzenia (Dz.U. Nr 18, poz.164).

W związku z eksploatacją dróg ochronę przed hałasem komunikacyjnym zapewnia się przez odpowiedni dobór konstrukcji arterii oraz wprowadzenie urbanistycznych i architektonicznych środków ochrony przeciwdźwiękowej. Do działań, które w znacznym stopniu ograniczają emisję hałasu komunikacyjnego należą odpowiednie konstrukcje nawierzchni. Rozwiązania takie zyskały miano "nawierzchni cichych". Są to nawierzchnie wielowarstwowe ze specjalnym doбором materiałów i warstw. Zastosowanie cichych nawierzchni musi być połączone z odpowiednią prędkością pojazdów i jest stosowane w terenie zabudowanym przy prędkościach do 70 km/h. Zastosowanie cichych asfaltów zmniejsza emisję hałasu o około 5 dB. Asfalty porowate stosuje się na drogach, na których pojazdy poruszają się z prędkością powyżej 70 km/h powodując zmniejszenie emisji hałasu. Dlatego niezbędne jest zwrócenie uwagi na to, jaki rodzaj asfaltu będziemy stosować przy modernizacji danej drogi.

Istotnym elementem zmniejszającym emisję hałasu jest ograniczenie prędkości. Do urbanistycznych i organizacyjnych rozwiązań zmniejszenia hałasu komunikacyjnego należy budowa obwodnic. Wysoką emisją hałasu charakteryzuje się ciężki ruch tranzytowy. Skierowanie ciężkiego tranzytu na obwodnicę potrafi niejednokrotnie odciążać układ komunikacyjny miast, powodując znaczną poprawę stanu klimatu akustycznego wzdłuż dotychczasowych szlaków komunikacyjnych.

Do najczęstszej stosowanej metody ochrony przed hałasem przy trasach komunikacyjnych należy stosowanie ekranów akustycznych. W miejscach, gdzie poziom hałasu jest zbyt wysoki i nie można zastosować skutecznych działań ochronnych przed hałasem, jedyną skuteczną metodą jest zastosowanie okien dźwiękoizolacyjnych. Ponadto organy administracyjne przy pozwoleniach na budowę obiektów mieszkalnych powinny uwzględniać odległości budynków od dróg już istniejących oraz dróg planowanych.

Ochrona przed hałasem kolejowym

Usytuowana wzdłuż tej linii kolejowej zabudowa mieszkalna narażona jest na hałas pochodzący od przejeżdżających składów. Ustawa Prawo ochrony środowiska stanowi, że eksploatacja linii kolejowych nie może powodować przekroczenia standardów jakości środowiska w zakresie emisji hałasu, a emisja hałasu nie może spowodować przekroczenia standardów jakości środowiska poza terenem, do którego zarządzający tym obiektem ma tytuł prawny. Jedynie w sytuacji, gdy w związku z eksploatacją linii kolejowej utworzono obszar ograniczonego użytkowania - wówczas eksploatacja tego obiektu w kontekście przekroczenia standardów jakości środowiska jest oceniana poza tym obszarem, a właściciel linii kolejowej jest zobowiązany do działań, które ograniczą emisję hałasu do środowiska.

Od dnia 01.01.2004r. zarządzający linią kolejową jest zobowiązany do okresowych pomiarów poziomów hałasu w środowisku wprowadzanych w związku z jej eksploatacją (Dz. U. Nr 35, poz. 308). W przypadku przebudowy linii kolejowej zmieniającej w istotny sposób jej warunki użytkowania konieczne jest, aby zarządzający linią kolejową przeprowadzał pomiary poziomu hałasu w środowisku. Wyniki pomiarów oraz terminy ich przekazywania właściwym organom zostały określone w drodze rozporządzenia (Dz.U. Nr 18, poz.164). W związku z eksploatacją linii kolejowej nie jest wymagane pozwolenie na emisję hałasu do

środowiska. W przypadku, gdy eksploatacja linii kolejowej może powodować negatywne oddziaływania akustyczne na znacznych obszarach zarządzający linią kolejową sporządza co 5 lat mapy akustyczne, które przedkłada staroście. Informacje zawarte w mapach akustycznych są wykorzystywane do realizacji polityki ochrony środowiska przed hałasem w danym regionie.

Mapy akustyczne

Zgodnie z art. 118 ustawy Prawo ochrony środowiska na potrzeby oceny stanu akustycznego środowiska, dokonywanej obowiązkowo dla aglomeracji powyżej 100 tys. mieszkańców, starosta sporządza, co 5 lat, mapy akustyczne. Rada powiatu może, w drodze uchwały, wyznaczyć obszary ciche w aglomeracji lub obszary ciche poza aglomeracją (art. 118b), uwzględniając szczególne potrzeby ochrony przed hałasem tych obszarów i podając wymagania zapewniające utrzymanie poziomu hałasu co najmniej na istniejącym poziomie.

Programy ochrony przed hałasem

Zgodnie z art 119 ustawy Prawo ochrony środowiska dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny, tworzy się programy ochrony środowiska przed hałasem, których celem jest dostosowanie poziomu hałasu do dopuszczalnego. Programy ochrony przed hałasem dla aglomeracji powyżej 100 tys. mieszkańców uchwała rada powiatu - muszą zostać wykonane do 2013 roku. Wcześniej muszą zostać jednak opracowane mapy akustyczne a za ich przygotowanie (wraz z programami naprawczymi) dla aglomeracji odpowiedzialni są prezydenci miast..

Kierunki działań

- 1. Identyfikacja zagrożeń akustycznych na terenie gminy;**
- 2. Monitoring hałasu drogowego w wyznaczonych punktach, dokonanie oceny akustycznej wybranych miejsc;**
- 3. Wyznaczenie terenów szczególnie zagrożonych hałasem drogowym.**
- 4. Ograniczenie hałasu przemysłowego;**
- 5. Budowa ekranów akustycznych i zieleni izolacyjnej;**
- 6. Preferowanie lokalizacji niskokonfliktowych dla środowiska przy opiniowaniu raportów oddziaływania na środowisko.**
- 7. Opracowanie programów edukacyjnych uświadamiających problemy ochrony przed hałasem.**

5.4.2 Przedsięwzięcia planowane do realizacji

Nie przewidziano szczegółowych zadań do zrealizowania.

5.5 Promieniowanie elektromagnetyczne i radiacyjne

Główny cel strategiczny do roku 2025

Ograniczenie wpływu promieniowania elektromagnetycznego na mieszkańców gminy

5.5.1 Cele średniookresowe i kierunki działań do 2016 roku

Cele średniookresowe

- 1) Bieżący monitoring i kontrola źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego i radiacyjnego.
- 2) Wprowadzenie do planu zagospodarowania przestrzennego zagadnienia promieniowania niejonizującego w zakresie tworzenia obszarów ograniczonego użytkowania wokół źródeł PEM jak np. urządzeń elektroenergetycznych i radiokomunikacyjnych z uwzględnieniem stacji telefonii komórkowej.
- 3) Dokładna rejestracja źródeł PEM, a w ramach monitoringu szerokopasmowych pomiarów widma pól elektromagnetycznych, w celu dokładnego określenia wielkości PEM w środowisku, a także określenia dynamiki jego wzrostu.

Ustawa Prawo ochrony środowiska w Tytule II „Ochrona zasobów środowiska” w dziale VI Ochrona przed polami elektromagnetycznymi określa zasady ochrony przed polami elektromagnetycznymi. Ochrona ta polega na utrzymaniu poziomów pól poniżej poziomów dopuszczalnych oraz zmniejszaniu pól elektromagnetycznych do co najmniej dopuszczalnych wartości (art. 121 w/w ustawy).

Jednocześnie prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne, które są stacjami elektroenergetycznymi lub napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi o napięciu znamionowym nie niższym niż 110 kV, lub instalacjami radiokomunikacyjnymi, radionawigacyjnymi lub radiolokacyjnymi, emitującymi pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitującymi pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz, są obowiązani do wykonania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku:

- 1) bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia;
- 2) każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji lub urządzenia, w tym zmiany spowodowanej zmianami w wyposażeniu instalacji lub urządzenia, o ile zmiany te mogą mieć wpływ na zmianę poziomów pól elektromagnetycznych, których źródłem jest instalacja lub urządzenie.

Do oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku zobowiązane z ramienia wojewody są także Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska, które mają prowadzić takie badania w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (POŚ, art. 123). Pomiarów takie prowadzi między innymi Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, który posiada przeszkolone kadry i odpowiednią do tych pomiarów aparaturę pomiarową. WIOŚ prowadzi także bazę danych o polach elektromagnetycznych w środowisku. Wartości dopuszczalne określone zostały w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów [Dz.U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1883]. Dla przykładu, na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową składowa elektryczna elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego o częstotliwości 50Hz (częstotliwość sieci elektroenergetycznej) nie może

przekraczać wartości 1kV/m, zaś składowa magnetyczna – 60A/m. W innych miejscach dostępnych dla przebywania ludzi, natężenie takiego pola elektrycznego nie może przekraczać wartości granicznej 10kV/m, a magnetycznej składowej pola – 80 A/m. Normy powyższe nie dotyczą miejsc niedostępnych dla ludzi. Źródłami pola elektromagnetycznego powodującego przekroczenie wartości dopuszczalnych na terenach zamieszkałych mogą być linie przesyłowe oraz stacje elektroenergetyczne dla napięć 110 kV i wyższych.

Zagrożenia promieniowaniem niejonizującym mogą być także spowodowane przez urządzenia radiokomunikacyjne, które wytwarzają pola elektromagnetyczne w zakresie częstotliwości od 0,003 do 300 000 MHz. Do urządzeń takich należą między innymi stacje bazowe telefonii komórkowej. Maszty wsporcze (także kominy), u szczytu których montuje się anteny nadawcze cyfrowej telefonii komórkowej promieniują energię elektromagnetyczną o częstotliwościach od 450 do 1800 MHz. Moc anteny jest niewielka, rzędu 40 - 60dBm (120 - 180mW). Z reguły, na jednym maszcie umieszcza się kilka takich anten. Uwarunkowanie te powodują, że zagrożenie promieniowaniem niejonizującym przy powierzchni ziemi nie występuje i to zarówno tuż przy maszcie, jak i w większych odległościach. Gęstość mocy emitowanej przez anteny w punkcie zlokalizowanym pod masztem na wysokości 2m od gruntu nie przekracza 1mW/m² (= 0,000001 W/m² przy normie równej 0,1 W/m²).

Warunki radiologiczne środowiska to przede wszystkim promieniowanie gamma, które stanowi o wielkości narażenia ludności na działanie promieniowania zewnętrznego oraz obecność radionuklidów w komponentach środowiska naturalnego powodujących skażenie wewnętrzne organizmu drogą pokarmową i oddechową. Wartości mocy dawki promieniowania gamma na terenie Polski mieszczą się w granicach od 17,7 do 97 nGy/h (nanoGrey), wartość średnia wyznaczona dla obszaru Polski wynosi 45,4 nGy/h. Stężenie radu-226 w glebie na terenie Polski wynosi od 4,8 do 118 Bq/kg, przy czym wartość średnia stężenia radu w glebie obszaru Polski jest znacznie niższa od średniej światowej, która wynosi 26 Bq/kg. Stężenie radonu w pomieszczeniach mieszkalnych oraz w miejscach publicznych, w którym stale lub przez długi okres czasu przebywają ludzie, a szczególnie dzieci i młodzież, oraz Stężenie radonu w wodzie powinno być kontrolowane, pod kątem przekroczeń wartości dopuszczalnej.

Głównym działaniem z zakresu ochrony przed polami elektromagnetycznymi będzie zatem prowadzenie badań, które pozwolą na ocenę skali zagrożenia promieniowaniem. Kolejnym ważnym zadaniem służącym do realizacji celu będzie wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed promieniowaniem (II PEP). Zapisy te będą podstawą do wprowadzenia stref ograniczonego użytkowania wokół urządzeń elektroenergetycznych, radiokomunikacyjnych i radiolokacyjnych gdzie rejestruje się przekroczenie dopuszczalnych poziomów promieniowania niejonizującego. W przypadku nowych urządzeń należy poszukiwać niskokonfliktowych lokalizacji.

Kierunki działań

- 1. Prowadzenie badań poziomów pól elektromagnetycznych;**
- 2. Wprowadzenie (w przypadku stwierdzenia zagrożeń) do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed promieniowaniem.**

5.5.2 Przedsięwzięcia planowane do realizacji

Nie przewidziano szczegółowych zadań do zrealizowania.

6. ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE SUROWCÓW, MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII

6.1 Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią

Główny cel strategiczny do roku 2025

Monitoring i modernizacja systemu zabezpieczeń przeciwpowodziowych.

6.1.1 Cele średniokresowe i kierunki działań do 2016 roku

Cele średniokresowe

1. **Zmniejszenie zagrożenia powodziowego w rejonie gminy.**
2. **Racjonalne wykorzystanie i zwiększenie zasobów wodnych w zlewniach.**
3. **Budowa i odbudowa obiektów małej retencji.**
4. **Kontrola stanu wałów i urządzeń wodnych wraz z wytypowaniem odcinków do rekonstrukcji i modernizacji.**

Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000r., zwana **Ramową Dyrektywą Wodną (RDW)** jest najważniejszym i najbardziej dalekosiężnym aktem prawnym, obejmującym zagadnienia gospodarowania wodami, który powstał do chwili obecnej w Unii Europejskiej. Zostały w niej sformułowane spójne regulacje prawne, będące podstawą zrównoważonego gospodarowania wodą. Dyrektywa ta ustanawia ramy dla ochrony wszystkich wód (śródlądowych wód powierzchniowych, wód przejściowych, wód przybrzeżnych oraz wód podziemnych), które mają na celu:

- zapobieganie degradacji oraz ochronę i poprawę stanu zasobów wodnych;
- ochronę przed pogarszaniem się stanu wód, ekosystemów wodnych oraz ekosystemów lądowych i terenów podmokłych zależnych od wody;
- promowania zrównoważonego korzystania z wód;
- zmniejszanie skutków powodzi i susz oraz zapewnienie odpowiedniego zaopatrzenia w wodę dobrej jakości.

Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy oraz **Program wodno-środowiskowy kraju** są podstawowymi dokumentami planistycznymi w zarządzaniu zasobami wodnymi, według Ramowej Dyrektywy Wodnej. Zgodnie z wymogami Unii Europejskiej również Polska rozpoczęła prace planistyczne zmierzające do opracowania planów gospodarowania wodami dla każdego obszaru dorzecza wraz z zestawieniem niezbędnych działań w celu osiągnięcia dobrej jakości wód do roku 2015. Proces tworzenia planów poprzedzony jest opracowaniem harmonogramu i programu prac oraz określeniem istotnych problemów gospodarki wodnej w Polsce. Należy pamiętać, iż z procesem planowania nierozłącznie łączy się proces informowania i konsultacji ze społeczeństwem.

Program wodno-środowiskowy kraju jest zbiorem działań podstawowych i uzupełniających, których realizacja ma na celu osiągnięcie przez wody celów środowiskowych do 2015 roku, tj. dobrego stanu wód a w przypadku wód sztucznych lub silnie zmienionych – dobrego potencjału wód. Podsumowanie programów działań zawartych w Programie wodno-środowiskowym kraju stanowi istotny element Planów gospodarowania wodami. Oba dokumenty znajdują się obecnie na etapie przeprowadzania konsultacji społecznych i są dostępne m.in. na stronie internetowej RZGW we Wrocławiu.

Kierunki działań

1. opracowanie programu monitoringu wałów;
2. ocena i poprawa stanu urządzeń melioracyjnych;
3. bieżąca konserwacja cieków powierzchniowych, wałów i urządzeń hydrotechnicznych ochrony przeciwpowodziowej;
4. kontrolowanie i regulowanie liczebności zwierząt przyczyniających się do niszczenia wałów przeciwpowodziowych;
5. odtworzenie melioracji terenów rolnych;
6. zwiększanie zdolności retencyjnej zlewni poprzez małą retencję zbiornikową,
7. zalesienia, właściwe zabiegi agrotechniczne i melioracyjne;
8. prewencyjne zagospodarowania przestrzenne oraz renaturyzacja ekosystemów, zwiększająca retencję w zlewni;

6.1.2 Przedsięwzięcia planowane do realizacji

L.p.	Przedsięwzięcie	Jednostka realizująca	Lata realizacji		Koszty	źródło finansowania
			od	do	[zł]	
5.1 Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią						
1.	Ścinawa- modernizacja wału p/pow. rz. Odry w km 316+800-325+500 gm. Ścinawa	DZMiUW	2009	2013	19 049,462	DZMiUW, PROW

6.1.3 Charakterystyka obecnych możliwości finansowania z funduszy UE

Programy Operacyjne Polityki Spójności		Programy Operacyjne Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej
Regionalne Programy Operacyjne/ PO Kapitał Ludzki (komponent regionalny)	Programy Operacyjne na poziomie centralnym w ramach Polityki Spójności	
<p>Ochrona przeciwpowodziowa</p> <p>Zapobieganie powodziom, cele pozarolnicze. Główne typy projektów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - regulacja cieków wodnych, tworzenie stopni wodnych (wartość projektu do 40 mln PLN), - tworzenie polderów (w tym zalesianie) oraz otwarzanie naturalnych terenów zalewowych (wartość projektu do 40 mln PLN), - budowa i modernizacja małych zbiorników wielozadaniowych o pojemności mniejszej niż 10 mln m³, - utrzymanie rzek nizinnych, rzek i potoków górskich oraz związanej z nimi infrastruktury w dobrym stanie (wartość projektu do 40 mln PLN), - budowa, modernizacja i poprawa stanu technicznego urządzeń przeciwpowodziowych (np. wały, przepompownie, poldery, suche zbiorniki) - wartość projektu do 40 mln PLN, - zwiększanie naturalnej retencji dolin rzecznych z zachowaniem równowagi stanu ekologicznego i technicznego utrzymania rzeki (wartość projektu do 40 mln PLN). 	<p>PO Infrastruktura i Środowisko</p> <p>Retencjonowanie wody i zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przywracanie pierwotnego kształtu doliny i koryta cieków poprzez przebudowę wałów, zabiegi biotechniczne, budowę lub przebudowę budowli regulacyjnych (ostrogi, opaski brzegowe itp.), - odtworzenie pierwotnej trasy koryta cieków; - budowa ponadregionalnych systemów małej retencji wraz z budową urządzeń piętrzących, modernizacja polderów depresyjnych z budową lub modernizacją przepompowni; - utrzymanie rzek nizinnych, rzek i potoków górskich oraz związanej z nimi infrastruktury w dobrym stanie poprzez budowę oraz modernizację budowli regulacyjnych podłużnych (ostrogi, opaski brzegowe, tamy podłużne) i poprzeczne tj. progi korekcyjne a także ukształtowanie trasy regulacyjnej, budowa lub modernizacja wałów przeciwpowodziowych; - budowa, modernizacja i poprawa stanu technicznego urządzeń przeciwpowodziowych (np. wały, przepompownie, poldery, suche zbiorniki); - zwiększanie naturalnej retencji dolin rzecznych z zachowaniem równowagi stanu ekologicznego i technicznego utrzymania rzeki poprzez budowę polderów zalewowych, modernizację wałów przeciwpowodziowych oraz słuz wałowych; - w uzasadnionych przypadkach realizacja wielozadaniowych zbiorników retencyjnych i stopni wodnych; - modernizacja i budowa nowych zbiorników wielozadaniowych piętrzących wodę (zgodnie z Wytycznymi KE); 	<p>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich</p> <p>Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa – Schemat II Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi</p> <p>Zakres pomocy - obejmuje budowę urządzeń melioracji wodnych podstawowych dostosowanych do potrzeb ochrony przeciwpowodziowej, z uwzględnieniem urządzeń melioracji wodnych szczegółowych, retencji wody i nawodnień użytków rolnych.</p> <p>Beneficjent - Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych</p>

Programy Operacyjne Polityki Spójności		Programy Operacyjne Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej
Regionalne Programy Operacyjne/ PO Kapitał Ludzki (komponent regionalny)	Programy Operacyjne na poziomie centralnym w ramach Polityki Spójności	
	<ul style="list-style-type: none">- w uzasadnionych przypadkach modernizacja i poprawa stanu bezpieczeństwa technicznego urządzeń wodnych;- plany gospodarowania wodami;- budowa i modernizacja systemów odprowadzania wód opadowych i roztopowych do akwenów morskich. Dotyczy zbiorników retencyjnych: Zbiorniki powyżej 10 mln m³ Minimalna wartość projektu – 40 mln PLN	

6.2 Wykorzystanie energii odnawialnej

Główny cel strategiczny do roku 2025

Promocja i wspomaganie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych

6.2.1 Cele średniookresowe i kierunki działań do 2016 roku

Cele średniookresowe

1) identyczny z celem głównym

Odnawialne źródła energii OZE należą do grupy „czystych”, których wykorzystanie umożliwi poprawę stanu środowiska naturalnego. Zainteresowanie energią alternatywną nastąpiło na skutek:

- wyczerpywania się zasobów nieodnawialnych (węgiel, ropa, gaz);
- powszechności dostępu do źródeł energii konwencjonalnej;
- dążenia poprawy stanu środowiska naturalnego.

Za odnawialne źródło energii (OZE) uważa się źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię: wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalną, fal morskich, spadku rzek oraz energię pozyskaną z biomasy, biogazu wysypiskowego, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu szczątek roślinnych i zwierzęcych (Ustawa z 24 lipca 2002r. Art.3 ust. 20 Prawo Energetyczne).

Energię zasobów odnawialnych pozyskujemy z przemiany:

- promieniowania słonecznego (zakres cieplny lub ogniwa fotowoltaiczne);
- małej energetyki wodnej (hydroenergia rzek);
- wiatru;
- spalanie biomasy;
- geotermii (tzw. gorących źródeł).

Racjonalne wykorzystywanie energii ze źródeł odnawialnych jest jednym z komponentów zrównoważonego rozwoju. Wzrost ich udziału w bilansie paliwowo - energetycznym przyczynia się do poprawy efektywności wykorzystania i oszczędności zasobów surowców energetycznych oraz stanu środowiska. Polityka Energetyczna Polski do 2025 roku zobowiązuje do uwzględniania wykorzystania odnawialnych źródeł energii w sporządzanych „Założeniach do Planu zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i gaz”. Wówczas wyznacznikiem działań na poziomie lokalnym jest *regionalna strategia energetyki odnawialnej*. Winna ona zapewnić realizację celów:

- wprowadzenie problematyki wykorzystania odnawialnych źródeł energii w zakres planowania regionalnego
- rozpoznanie już istniejących zasobów ze skazaniem niezbędnych prac badawczych
- ocena możliwości racjonalnego ich wykorzystania w świetle aktualnych rozwiązań technicznych, ekonomicznych z uwzględnieniem prognoz przyszłościowych.

Z uwagi na fakt, iż nie istnieje opracowanie dotyczące wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie województwa dolnośląskiego istnieje potrzeba stworzenia takiego opracowania. Pozwoli to na zbilansowanie już istniejących zasobów odnawialnych źródeł energii jak również kierunków ich wykorzystania dla całego województwa, w tym gminy Ścinawa.

Średni wskaźnik produkcji energii ze źródeł odnawialnych w Unii Europejskiej wynosi 5,8% w ogólnej produkcji energii. Dla Polski wskaźnik ten wynosi 2,8%. W strukturze źródeł energii odnawialnej dominuje energia z biomasy, następnie energia wodna i pozostałe źródła. Szansą dla regionu będzie wykorzystanie alternatywnych źródeł energii, związanych z lokalną bazą surowców. Ostatnio coraz częściej korzysta się w lokalnych kotłowniach z energii biomasy (zrębki drewna, słoma). Do celów energetycznych może być wykorzystywana także energia takich roślin jak wierzba czy malwa pensylwańska oraz biogaz powstający w wyniku fermentacji odpadów z produkcji zwierzęcej. Należy opracować „program wykorzystania alternatywnych źródeł energii” z równoczesnym propagowaniem zmiany paliwa na bardziej przyjazne środowisku.

Kierunki działań

1. Zbadanie możliwości wykorzystania energii odnawialnej i niekonwencjonalnej;
2. Promowanie najlepszych projektów dotyczących wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych i niekonwencjonalnych;
3. Propagowanie działań na rzecz zmiany paliw kopalnych na paliwa odnawialne.

6.2.2 Przedsięwzięcia planowane do realizacji

L.p.	Przedsięwzięcie	Jednostka realizująca	Lata realizacji		Koszty	źródło finansowania
			od	do	[zł]	
6.2 Wykorzystanie energii odnawialnej						
1.	Wdrożenie programu racjonalizacji użytkowania energii i wykorzystania energii odnawialnych	Gmina	2011		22 000	środki własne

7. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM

7.1 Struktura zarządzania programem

Podstawową zasadą realizacji programu ochrony środowiska powinna być zasada wykonywania zadań przez poszczególne jednostki włączone w zagadnienia ochrony środowiska, świadome istnienia programu i swojego uczestnictwa w nim. Szansę na skuteczne wdrożenie Programu daje dobra organizacja zarządzania dokumentem.

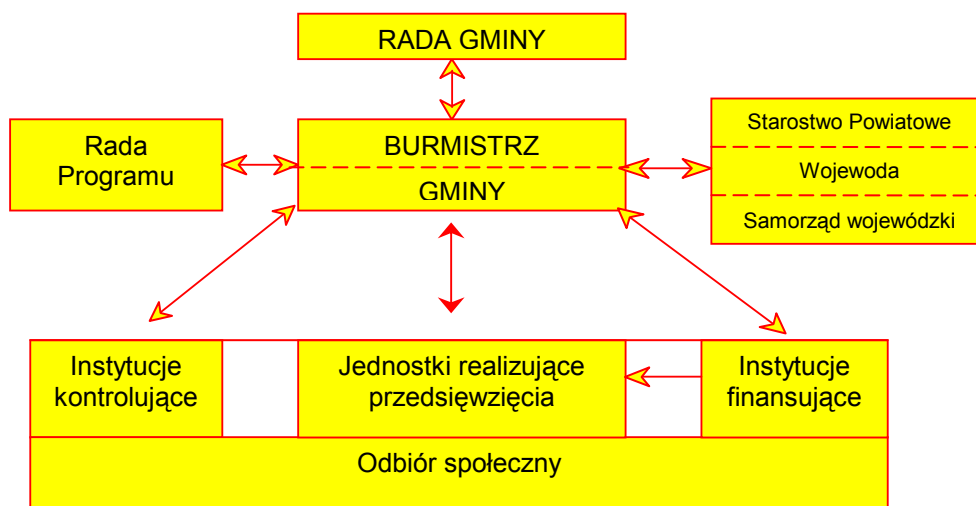
7.1.1 Uczestnicy realizacji Programu

Z punktu widzenia pełnionej roli w realizacji Programu można wyodrębnić cztery grupy podmiotów uczestniczących w nim. Są to:

- Podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem,
- Podmioty realizujące zadania programu, w tym instytucje finansujące,
- Podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu,
- Społeczność gminy jako główny podmiot odbierający wyniki działań programu.

Schemat zarządzania Programem przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 7.1 Schemat zarządzania Programem

Główna odpowiedzialność za realizację Programu spoczywa na **Burmistrzu gminy Ścinawa** który co 2 lata składa Radzie Miejskiej w Ścinawie raporty z wykonania Programu. Burmistrz współdziała z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla gminnego, powiatowego i wojewódzkiego, które dysponują instrumentarium wynikającym z ich kompetencji. Wojewoda (oraz podległe mu służby zespolone) dysponuje instrumentarium prawnym umożliwiającym reglamentowanie korzystania ze środowiska¹¹. Natomiast w dyspozycji Marszałka Województwa znajdują się instrumenty finansowe wspierania realizacji zadań programu poprzez środki pomocowe (np. Regionalny Program Operacyjny).

Ponadto Wójt/Burmistrz/Prezydent Miasta współdziała z instytucjami administracji specjalnej, w dyspozycji których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu. Instytucje te kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring stanu środowiska (Inspekcja Sanitarna, Inspekcja Ochrony Środowiska).

¹¹ Od 1 stycznia 2008 r. szereg kompetencji Wojewody przejął Marszałek Województwa.

Bezpośrednim realizatorem zadań nakreślonych w programie są: samorząd gminy jako realizator inwestycji w zakresie ochrony środowiska na własnym terenie oraz podmioty gospodarcze planujące i realizujące inwestycje zgodnie z kierunkami nakreślonymi przez Program.

Wypracowane procedury i strategie powinny po ustaleniu i weryfikacji stać się podstawą zinstytucjonalizowanej współpracy pomiędzy partnerami różnych szczebli decyzyjnych i środowisk odpowiedzialnych za ostateczny wizerunek obszaru.

7.2 Monitoring wdrażania Programu

Wdrażanie Programu

Wdrażanie Programu Ochrony Środowiska będzie podlegało regularnej ocenie w zakresie:

- Określenia stopnia wykonania przedsięwzięć / działań
- Określenia stopnia realizacji przyjętych celów
- Oceny rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem
- Analizy przyczyn tych rozbieżności.

Burmistrz gminy będzie ocenił co dwa lata stopień wdrożenia Programu, co będzie podstawą przygotowania raportu z wykonania Programu.

W cyklu czteroletnim będzie oceniany stopień realizacji celów średniookresowych (w niniejszym dokumencie obejmujących okres 2008 - 2011 r.) Ocena ta będzie bazą do ewentualnej korekty celów i strategii ich realizacji. Taka procedura pozwoli na spełnienie wymagań zapisanych w ustawie "Prawo ochrony środowiska", a dotyczących okresu na jaki jest przyjmowany program ochrony środowiska i systemu raportowania o stanie realizacji programu ochrony środowiska:

- Ocena postępów we wdrażaniu programu ochrony środowiska, w tym przygotowanie raportu (co dwa lata),
- Opracowanie listy przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w kolejnych czterech latach (co dwa lata),
- Aktualizacja celów ekologicznych i kierunków działań (co cztery lata).

Zakres monitoringu

W ramach monitoringu niniejszego Programu proponuje się przyjąć następujące wybrane wskaźniki rezultatu i produktu:

- długość zmodernizowanych dróg [km],
- liczba zrealizowanych projektów poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego [szt.],
- zmniejszenie emisji spalin do powietrza,
- liczba wypadków drogowych [szt.],
- liczba rannych i zabitych [osoby],
- długość sieci wodociągowej [km],
- długość sieci kanalizacji sanitarnej [km],
- długość sieci kanalizacji deszczowej [km],
- wykorzystana moc przerobowa zmodernizowanej oczyszczalni ścieków [m³/dobę],
- ilość oczyszczonych ścieków [m³/dobę],
- liczba użytków ekologicznych,
- powierzchnia obszarów chronionych [ha],
- powierzchnia terenów wymagających rekultywacji [ha],

7.3 Możliwości finansowania POŚ

W latach 2007-2013, w wyniku reformy polityki spójności, liczba Funduszy strukturalnych została ograniczona do dwóch: Europejski Fundusz Społeczny oraz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego. Do głównego nurtu programowania został włączony również Fundusz Spójności, który w latach 2007-2013 będzie podlegał podobnym zasadom, jak Fundusze strukturalne. Z kolei Fundusze wspierające inwestycje w zakresie rolnictwa i rybołówstwa zostały włączone odpowiednio do Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej.

Dokumentem określającym kierunki i wysokość wsparcia finansowego ze strony Funduszy unijnych na realizację zamierzeń rozwojowych w Polsce w latach 2007-2013 jest Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia). Narodowa Strategia Spójności będzie realizowana za pomocą 6 ponadregionalnych i 16 regionalnych programów operacyjnych:

1. **Program Infrastruktura i Środowisko – 27,9 mld euro,**
2. Program Kapitał Ludzki – 9,7 mld euro,
3. Program Innowacyjna Gospodarka – 8,3 mld euro,
4. Program Rozwój Polski Wschodniej – 2,3 mld euro,
5. Program Pomoc Techniczna - 0,5 mld euro,
6. Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej - 0,7 mld euro,
7. 16 regionalnych programów (1 dla każdego z województw) – 16,6 mld euro.

Program operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007 – 2013 zatwierdzony został przez Radę Ministrów 29 listopada 2006 r. (przez Komisję Europejską decyzją z dnia 7 grudnia 2007 r.). Celem programu jest poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. POLiŚ stanowi jeden z programów operacyjnych będących podstawowym narzędziem do osiągnięcia celów horyzontalnych NSRO (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia), przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

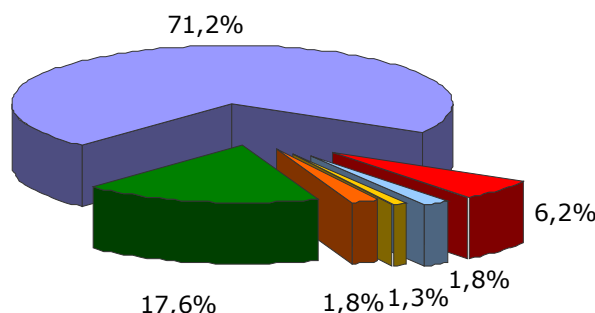
Cele NSRO realizowane przy pomocy POLiŚ:

- ⇒ Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej, mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski
- ⇒ Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Cele szczegółowe POLiŚ:

1. Budowa infrastruktury zapewniającej, że rozwój gospodarczy Polski będzie dokonywał się przy równoczesnym zachowaniu i poprawie stanu środowiska naturalnego.
2. Zwiększenie dostępności głównych ośrodków gospodarczych w Polsce poprzez powiązanie ich siecią autostrad i dróg ekspresowych oraz alternatywnych wobec transportu drogowego środków transportu.
3. Zapewnienie długookresowego bezpieczeństwa energetycznego Polski poprzez dywersyfikację dostaw, zmniejszenie energochłonności gospodarki i rozwój odnawialnych źródeł energii.
4. Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego o znaczeniu światowym i europejskim dla zwiększenia atrakcyjności Polski.
5. Wspieranie utrzymania dobrego poziomu zdrowia zasobów pracy.
6. Rozwój nowoczesnych ośrodków akademickich, w tym kształcących specjalistów w zakresie nowoczesnych technologii.

Łączna wielkość środków finansowych zaangażowanych w realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 wyniesie 37,6 mld euro, z czego wkład unijny wynosić będzie 27,9 mld euro, zaś wkład krajowy – 9,7 mld euro.

Program wskazuje 15 priorytetów, z czego 13 zawiera treści odpowiadające obszarom, które mają podstawowe znaczenie dla rozwoju Polski, a 2 określają zasady wsparcia technicznego osiągania celów Programu. Struktura Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – PRIORYTETY:

1. Gospodarka wodno-ściekowa (FS);
2. Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi (FS);
3. Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska (FS);
4. Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska (EFRR);
5. Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych (EFRR);
6. Drogowa i lotnicza sieć TEN-T (FS);
7. Transport przyjazny środowisku (FS);
8. Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe (EFRR);
9. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna (FS);
10. Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii (EFRR);
11. Kultura i dziedzictwo kulturowe (EFRR);
12. Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia (EFRR);
13. Infrastruktura szkolnictwa wyższego (EFRR);
14. Pomoc techniczna - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR);
15. Pomoc techniczna - Fundusz Spójności (FS).

Zarządzanie programem

Instytucją Zarządzającą Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko jest minister właściwy ds. rozwoju regionalnego, który wykonuje swoje funkcje przy pomocy Departamentu Koordynacji Programów Infrastrukturalnych w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego. Instytucją Zarządzającą przekazuje realizację części swoich zadań Instytucjom Pośredniczącym, tj. ministrom właściwym:

- Ministerstwo Środowiska (priorytety I-V);
- Ministerstwo Infrastruktury (priorytety VI-VIII);
- Ministerstwo Gospodarki (priorytety IX-X);
- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (priorytet XI);
- Ministerstwo Zdrowia (priorytet XII);
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (priorytet XIII).

Realizacja programu

Tryb pozakonkursowy obejmie zgodnie z projektem ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju:

- Duże projekty, których koszt całkowity przekracza 25 mln euro – w przypadku projektów dotyczących środowiska naturalnego oraz projektów o wartości powyżej 50 mln euro – w przypadku innych dziedzin, zatwierdzone przez Komisję Europejską.
- Projekty systemowe - polegające na dofinansowaniu realizacji przez poszczególne organy administracji publicznej i inne jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych, zadań publicznych określonych w odrębnych przepisach dotyczących tych organów i jednostek;
- Projekty indywidualne – określone w programie operacyjnym, zgłaszane przez beneficjentów imiennie wskazanych w programie operacyjnym;
- Projekty pomocy technicznej.

Pozostałe projekty będą wybierane w drodze konkursu.

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 (RPO WD) to dokument stanowiący podstawę realizacji strategicznych przedsięwzięć przygotowywanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz pozostałe jednostki publiczne i prywatne, możliwych do współfinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Realizowane projekty będą miały wpływ na zmniejszenie dysproporcji ekonomicznych, społecznych i terytorialnych w regionie. Punktem odniesienia dla opracowywania Regionalnego Programu Operacyjnego była Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku, która pełni funkcję podstawowego aktu planistycznego w zakresie rozwoju regionu. Główny cel Regionalnego Programu Operacyjnego jest tożsamy z celem nadrzędnym SRWD – *Podniesie poziomu życia mieszkańców Dolnego Śląska oraz poprawa konkurencyjności regionu przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.*

W latach 2007-2013 w ramach realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego województwo dolnośląskie otrzyma znacznie większą kwotę na wsparcie rozwoju regionalnego, niż miało to miejsce w latach 2004-2006. Alokacja środków EFRR dostępnych w latach 2007-2013 w ramach RPO WD dla regionu Dolnego Śląska wynosi ponad 1,213 mld euro. Rola Instytucji Zarządzających programami regionalnymi została powierzona samorządom województw, tym samym są one w pełni odpowiedzialne za przygotowanie, wdrażanie oraz zarządzanie programami.

Zarządzanie programem

Zarządzanie Regionalnym Programem Operacyjnym dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013, zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, należy do kompetencji Zarządu Województwa Dolnośląskiego. Zarząd wypełnia swoje funkcje przy pomocy odpowiednich komórek organizacyjnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego oraz Dolnośląskiej Instytucji Pośredniczącej (DIP – samorządowa wojewódzka jednostka budżetowa).

Realizacja programu

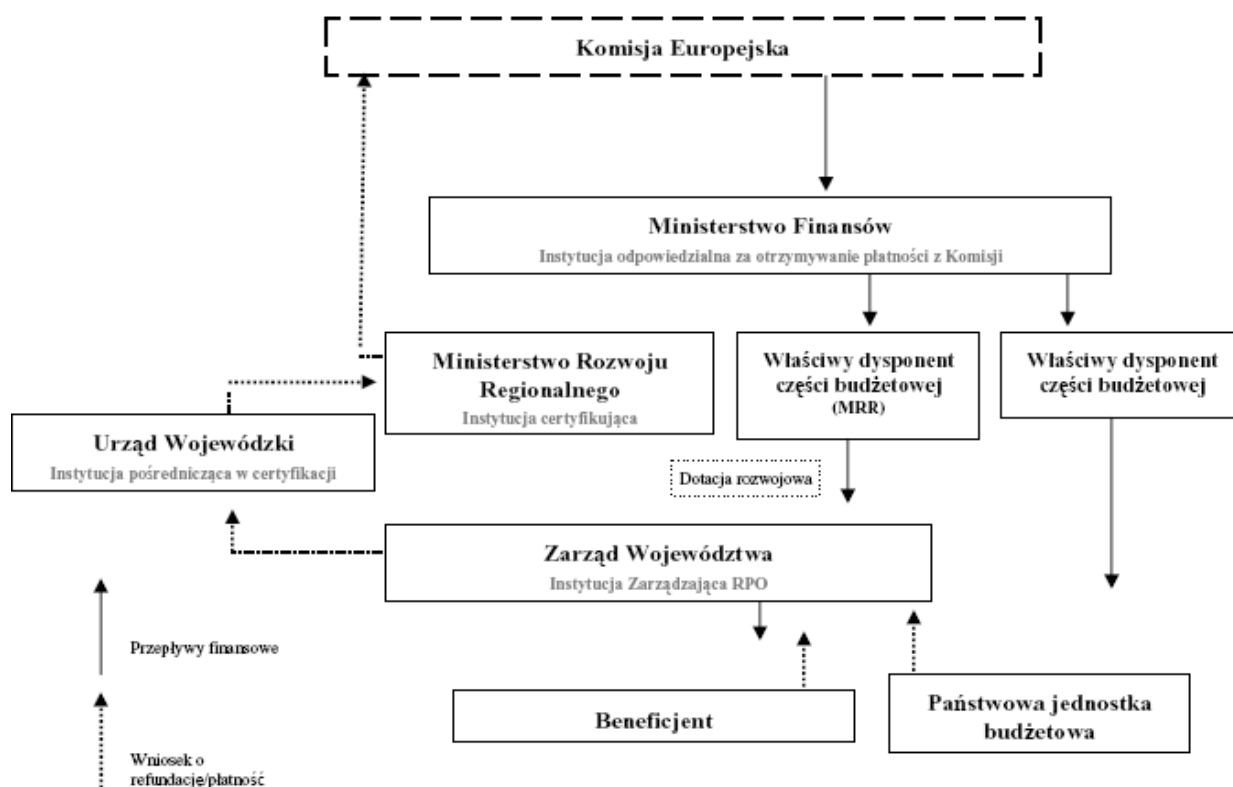
W ramach RPO WD mogą być dofinansowywane projekty wyłonione w trybie:

- a) konkursowym;
- b) systemowym – polegające na dofinansowaniu realizacji zadań publicznych określonych w odrębnych przepisach;
- c) indywidualnym – o strategicznym znaczeniu dla realizacji Programu, wskazane przez Instytucję Zarządzającą zgodnie z kryteriami zatwierdzonymi przez Komitet Monitorujący.

Szczegółowe informacje dotyczące rodzajów projektów (konkursowych, systemowych, indywidualnych) w ramach każdego z Działań w danym Priorytecie RPO WD zawarte są w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 (Uszczegółowieniu RPO WD) oraz w Ramowym Planie Realizacji RPO WD.

Finansowanie w ramach programu

Schemat przepływów finansowych i systemu certyfikacji dla RPO WD na lata 2007 – 2013 został przedstawiony poniżej:

7.4 Harmonogram wdrażania

W poniższej tabeli przedstawiono harmonogram wdrażania „Programu Ochrony Środowiska dla gminy Ścinawa na lata 2009 - 2012”. Harmonogram ten ujmuje cyklicznie prowadzone działania opisane wcześniej.

Należy jednak zaznaczyć, iż możliwe są modyfikacje tego harmonogramu w zależności od oceny postępów w zakresie osiągania celów i zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych.

Tabela 7.1 Harmonogram wdrażania Programu ochrony środowiska dla gminy Ścinawa

Lp.	Zadania do wykonania	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1.	Program ochrony środowiska dla gminy Ścinawa						
	opracowanie celów i kierunków działań	do 2016				do 2020	
	opracowanie listy przedsięwzięć proponowanych do realizacji	na okres 2009 - 2010		na okres 2011 - 2012		na okres 2013 - 2014	
2.	Monitoring						
2.1.	prowadzenie monitoringu stanu środowiska	w każdym roku					
2.2.	Monitoring polityki środowiskowej						
	opracowanie mierników efektywności Programu	w ramach POŚ				w ramach aktualizacji POŚ	
	opracowanie Oceny realizacji listy przedsięwzięć			w ramach Raportu z realizacji POŚ		w ramach aktualizacji POŚ	
	opracowanie Raportu z realizacji Programu	w ramach POŚ		w ramach Raportu z realizacji POŚ		w ramach aktualizacji POŚ	
	opracowanie Oceny realizacji celów i kierunków działań			w ramach Raportu z realizacji POŚ		w ramach aktualizacji POŚ	

8. LITERATURA

- 1) **Kondracki J.**, 1994 Geografia Polski Mezoregiony fizyczno-geograficzne Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa
- 2) **Stupnicka E.**, 1989 Geologia regionalna Polski Wyd. Geol., Warszawa
- 3) **Bilans** zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce, Ministerstwo Środowiska, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2004;
- 4) **Bilans** zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce, Ministerstwo Środowiska, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2006;
- 5) **Bilans** zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce, wg stanu na 31 XII 2006r., Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2007.
- 6) **Raport** o stanie środowiska w województwie dolnośląskim w 2006 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Wrocław 2005 r.,
- 7) **Raport** o stanie środowiska w województwie dolnośląskim w 2007 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Wrocław 2006 r.,
- 8) **Ocena** stopnia zanieczyszczenia gleb województwa dolnośląskiego w 2004 r. – obszary bezpośrednio zagrożone zanieczyszczeniami, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2005.
- 9) **Ocena** stanu jakości rzek województwa dolnośląskiego w 2004 r., WIOŚ we Wrocławiu Wrocław 2005.
- 10) **Ocena** stanu jakości rzek województwa dolnośląskiego w 2005 r., WIOŚ we Wrocławiu Wrocław 2006.
- 11) **Ocena** stanu czystości wód podziemnych na terenie województwa dolnośląskiego w 2004 roku, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2005.
- 12) **Ocena** stanu czystości wód podziemnych na terenie województwa dolnośląskiego w 2005 roku, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2006
- 13) **Ocena** stanu czystości wód podziemnych na terenie województwa dolnośląskiego w 2006 roku, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2007
- 14) **Ocena** stanu czystości wód podziemnych na terenie województwa dolnośląskiego w 2007 roku, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2008
- 15) **Ocena** jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w 2004 roku, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2005
- 16) **Ocena** jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w 2005 roku, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2006
- 17) **Ocena** jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w 2006 roku, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2007
- 18) **Ocena** jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w 2007 roku, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2008
- 19) **Ocena** poziomów substancji w powietrzu, oraz wyniki klasyfikacji stref województwa dolnośląskiego za: 2004 rok, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2005
- 20) **Ocena** poziomów substancji w powietrzu, oraz wyniki klasyfikacji stref województwa dolnośląskiego za: 2005 rok, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2006
- 21) **Ocena** poziomów substancji w powietrzu, oraz wyniki klasyfikacji stref województwa dolnośląskiego za: 2006 rok, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2007
- 22) **Ocena** poziomów substancji w powietrzu oraz wyniki klasyfikacji stref woj. dolnośląskiego za 2007 r., WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław marzec 2008.

- 23) **Ocena** stanu jakości rzek województwa dolnośląskiego w 2006 r., WIOŚ we Wrocławiu Wrocław 2007.
- 24) **Ocena** stanu jakości rzek województwa dolnośląskiego w 2007 r., WIOŚ we Wrocławiu Wrocław 2008.
- 25) **Ocena** stopnia zanieczyszczenia gleb województwa dolnośląskiego w 2007 r. – obszary bezpośrednio zagrożone zanieczyszczeniami, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2008.
- 26) Klimat akustyczny w wybranych punktach województwa dolnośląskiego w roku 2007, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2008.
- 27) **Program** ochrony środowiska dla miasta i gminy Ścinawa na lata 2004-2011, GeKo – Geologia, Ekologia, Konsulting , Ścinawa, lipiec 2004
- 28) **Raport** z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Ścinawa za lata 2004 – 2006, proGEO sp. z.o.o., Wrocław , maj 2007 r.
- 29) **Plan** Rozwoju Lokalnego miasta i gminy Ścinawa, Solent Sp. z o.o., Wrocław, wrzesień 2005 r.
- 30) **Strategia** Zrównoważonego Rozwoju miasta i gminy Ścinawa, UNDP Umbrella Projekt, Warszawa, wrzesień 2005 r.
- 31) **Studium** techniczno – ekonomiczne i koncepcja programowa obwodnicy Ścinawy wraz z przeprawą przez Odrę w ciągu drogi krajowej nr 36. Raport oddziaływania na środowisko wraz z oceną oddziaływania na obszarze Natura 2000, ProGEO Wrocław, listopad 2006.
- 32) **II Polityka Ekologiczna Państwa**, Warszawa, 2001
- 33) **Program wykonawczy** do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002 - 2010, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2002
- 34) **Program** Zrównoważonego Rozwoju i Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego, Arcadis Ekokonrem 2001
- 35) **Strategia** rozwoju terenów wiejskich województwa Dolnośląskiego, UMWD we Wrocławiu 2000
- 36) **Program** ochrony środowiska dla powiatu lubińskiego na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, proGEO sp. z.o.o., Wrocław 2008 r., przyjęty uchwałą Rady Powiatu w Lubinie nr XXXIX/235/2009 z dnia 28 maja 2009 r.
- 37) **Propozycja** optymalnej sieci obszarów NATURA 2000 w Polsce – „Shadow List”, Klub Przyrodników, Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra”, WWF Polska; Pawlaczyk P. i in., Warszawa 2004 r.
- 38) **Wytyczne** sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, Instytut Ochrony Środowiska, Zakład Polityki Ekologicznej, 2002
- 39) **Krajowy Program** Oczyszczania Ścieków Komunalnych – Ministerstwo Środowiska – Warszawa grudzień 2003
- 40) **Prognoza** oddziaływania na środowisko projektu Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania ścieków Komunalnych – 2008, MŚ, Warszawa 2008 r.
- 41) **Banaszak** A., Leszczyński R.: Zarys gospodarki złożem rud miedzi na monoklinie przedsudeckiej – 50 lat zagospodarowania złoża; Gospodarka surowcami mineralnymi, tom 24, zeszyt 2/2, 2008 r.

9. NETOGRAFIA

- 42) Strona Biuletynu Informacji Publicznej Powiatu Lubińskiego:
<http://bip.sp-lubin.dolnyslask.pl/>
- 43) Strona Biuletynu Informacji Publicznej Miasta i Gminy Ścinawa:
<http://www.bip.scinawa.com.pl/>
- 44) WIOŚ we Wrocławiu, Dolnośląski automatyczny system monitoringu powietrza, strona internetowa: <http://air.wroclaw.pios.gov.pl/>
- 45) GUS, Bank Danych Regionalnych, strona internetowa:
<http://www.stat.gov.pl/bdr/bdrap.strona.indeks>
- 46) Oficjalna strona rządowa dot. sieci Natura 2000:
<http://natura2000.mos.gov.pl/natura2000>
- 47) Wojewódzka Baza Danych AQUA, WIOŚ Wrocław:
<http://www.wroclaw.pios.gov.pl/index.php?id=monit&sub=wpow&page=stan&typ=aqua>
- 48) Wywiad Rafała Święckiego z Elżbietą Strucką, przedstawicielem Ministerstwa Środowiska, Gazeta Wrocławska, 20.07.2008
(<http://www.polskatimes.pl/gazetawroclawska/opinie/23881,opoznienia-sa-najgrozniejsze,id,t.html>)
- 49) Odpowiedź podsekretarza stanu w Ministerstwie Środowiska, głównego konserwatora przyrody - z upoważnienia ministra - na interpelację nr 4868 w sprawie wyjaśnienia procedur związanych z wyznaczaniem obszarów programu Natura 2000, Podsekretarz stanu Maciej Trzeciak, Warszawa, 30 września 2008 r.
(<http://orka2.sejm.gov.pl/IZ6.nsf/main/6391A63B>)
- 50) Odpowiedź podsekretarza stanu w Ministerstwie Środowiska, głównego konserwatora przyrody - z upoważnienia ministra - na interpelację nr 1116 w sprawie programu Natura 2000, Podsekretarz stanu Maciej Trzeciak, Warszawa, 7 marca 2008 r. (<http://orka2.sejm.gov.pl/IZ6.nsf/main/70C3D47C>)
- 51) Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków (www.otop.org.pl)
- 52) WWF Polska (www.wwf.pl)
- 53) Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra” (www.salamandra.org.pl)
- 54) Klub Przyrodników (kp.org.pl)
- 55) Projekt aktualizacji Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska:
<http://bip.umwd.dolnyslask.pl/dokument.php?iddok=1026&str=29>